80 עמודים

ב' חשון תש"ם, 7.11.1979 מספר 2201 שנה 44 המחיר: 30.00 ל"י (כולל מע"מ)

העולם הזה

המומחה להצלת מיפעלים כושלים נקרא להציל את בגין

יגאל הורביץ

מן הפח אל הפחת

פרומעז

גבינת עיזים כמו פעם — כלילת שומן. עשויה מחלב עיזים מפוסטר, המיוחד בטיבו ובטעמו. מתאימה הן למריחה והן לחיתוך.

גבע

גבינה קשה שמנה בטעם הולנדי. ממשפחת גבינות העמק המפורסמות.

עלמה

4 יחידות ארוזות יחד של גבינה מותכת חצי־שמנה בטעם פיקנטי. מתאימה לחיתוך או לנגיסה.

תבור

גבינה שמנה מותכת בטעם מעושן. אניני הטעם מעדיפים אותה עם קריקרים.

הרדוף

גבינה בשלה, רכה ושמנה מחלב צאן מפוסטר. מוכרת בעולם בשם „ליפטאור", בעלת טעם פיקנטי. ניתנת למריחה או לחיתוך.

כל האריזות בנות 200 גר' סגורות בחום ובואקום וחתומות הרמטית בשני סגרים — לשמירה על טריותן.
את הגבינות יש לשמור בקירור.

אירוח במסורת אירופאית
גבינות קוקטייל של תנובה

תנובה

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136 • מען מכתבים: „עולם־פרס" • העורך הראשי: אורי אבנרי • העורך: אלי תבור • ראש המערכת: יוסי ינאי • עורך־תכנית: יוסי שנון • עורכת ביתוב: ענת ישראלי • צלמי־מערכת: ציון צפריר וגילה רזין • ראש המינהלה: אברהם פיטוסי • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רחוב בן אביגדור • הפצה „גד" בע"מ • גלופות: צינקוגרפיה „כספי" בע"מ.

בלי משוא פנים

למשך כמה שבועות, בסתיו 1944, נדמה היה כי שתי תנועות לאומיות ב־מרחב עשויות למצוא לעצמן אפיק משו־תף.

היה זה אחרי ששניים מלוחמי הלח"י (לוחמי חרות ישראל), התנקשו בקאהיר בחייו של הלורד מוין, השר הבריטי ה־תושב למיזרח־התיכון. הריגתו של הלורד מוין וכן תפיסתם של שני המתנקשים, אליהו חכים ואליהו בית־צורי, עוררו גל של התעניינות ברחבי מצרים.

התקופה היתה של תחילת התעוררות התנועה הלאומית המצרית, שראתה ב־מאבק האנטי־בריטי את עיקר מטרתה. המילחמה בצפון־אפריקה כבר הסתיימה, מילחמת־העולם השניה התקרבה לסיומה ומרבית המצרים לא ראו כל הצדקה ב־המשך הכיבוש הבריטי של מצרים. על רקע זה עקבה האינטליגנציה המצרית אחר מאבקן של תנועות המחתרת הציו־ניות בכובש הבריטי בארץ־ישראל.

הם לא אהדו את הציונות ובוודאי שלא תמכו במטרותיה. אולם מצרים רבים אה־דו באותה תקופה את עצם המאבק ב־בריטים. כל מעשה טירור של ארגוני המחתרת בארץ פורסם בהבלטה בעתו־ני מצרים, שלא טרחו כלל להסתיר את ני־מת אהדתם. הדבר נראה להם כמעשה חיובי — התקפה על אוייב משותף. ה־לאומנים המצרים היו מתוסכלים למדי מאוזלת־יד של מנהיגים כלפי הבריי־טים.

רצח הלורד מוין תרם במידה מסויימת, שלא ניתן לעמוד על היקפה, להתע־ירית התנועה הלאומית המצרית. בימי משפטם של שני האליהו ולאחר מכן, כאשר הועלו אל הגרדום, היו כמה הפגנות של הזדהות עמם בערי מצרים. אולם בסך הכל היה זה אינטרמצו קצר שהוחמץ. מנהיגי שתי התנועות הלאומיות לא השכילו לשתף פעולה במאבק נגד האוייב המשותף. להי־פך, אותו אוייב הצליח לסכסך ביניהן. שתי ה תנועותהפכו לתנועות יריבות — יריבות שהגיעה לקיצה רק השנה, עם חתימת הסכם־השלום בין שתי המדינות העצמ־איות, שקמו בזכות אותן שתי תנועות לאומיות.

לפני עשרים וחמש שנה ערך העולם הזה כתבת תחקיר מקיפה על אותה פרשה מס־עירה, רצח הלורד מוין, שהיוותה אולי נקודת מיפנה בדרך המאבק המזויין נגד השילטון הבריטי בארץ. כיום, אחרי חתי־מת הסכם־השלום עם מצרים, מקבלת אותה כתבה משמעות מיוחדת. היבט אקטואלי נוסף של הפרשה קשור לוויכוח להצדקת הטירור כדרך למאבק פוליטי. יש עניין מיוחד בעובדה, שאחד ממתכנני ההתנק־שות בלורד מוין, יו"ר הכנסת יצחק שמיר, הוא בעצם ימים אלה אחד המועמדים ל־כהונת שר־החוץ בממשלתו של מנחם בגין.

מסיבות אלה החלטנו לשוב ולפרסם ה־שבוע, במלאת 35 שנה לרצח הלורד מוין, את הפרשה במלואה, כפי שהתפרסמה ב־העולם הזה עשר שנים אחרי הרצח. תוכל למצוא אותה בעמודים 70—67 בגיליון זה.

התגוננות מול ניסיון פוטש

„אתם תכשלו עוד את אוסלו ת' ואני עוד אהיה על פני השטח!" התריס שר־הפנים הד"ר יוסף בורג לעבר מנהיגי חוגי הצעירים במפד"ל. היה זה לפני ישיבת הנ־הלת המפד"ל שנערכה לפני כשבועיים.

כעבור כמה ימים, כאשר התכנסה ישיבת סיעת המפד"ל בכנסת, כדי לדון באירגון מחדש של המשלה, הציעו כמה מחברי הסיעה ליוסף בורג להסכים לקבל על עצמו את תפקיד שר־החוץ. בורג הבין את ה־כוונה הניסתרת מאחרי הצעה זו. „אתם רוצים שאהיה שר־החוץ או שר החוצה?" שאל את המציעים. בסיום הישיבה הטיח בורג בפניהם שוב: „זה היה אוסלו שקוף למדי..."

למי שאינו מתמצא בסבך התככים ה־פנימיים במפד"ל אין המושך אוסלו אומר דבר. הוא לא נגזר דווקא משמה של בירת נורווגיה, אלא משמו של בית־קפה בצפון תל־אביב. בבית־קפה זה נערכו לפני קרוב לשלוש שנים ההתיעצויות והקונויות ש־הביאו בשעתו להדחת יצחק רפאל ממנהי־גות המפלגה.

לא היה זה דווקא השר בורג שהחזיר את המושג אוסלו ללקסיקון של המפד"ל. שבוע לפני שבורג חזה להשתמש במושג, פירסם העולם הזה (2198) כתבת גילוי שנשאה את הכותרת „מיבצע אוסלו 2". בכתבה תוארו בפרוטרוט פרטי הקונית הגרקמת בתוך סיעות המפד"ל כדי להדיח את הד"ר בורג ממנהיגות המיפלגה ולהכ־תיר במקומו את מנהיג צעירי המיפלגה, שר־החינוך זבולון המר.

ברור שלא כל הפרטים פורסמו באותה כתבה היו בבחינת גילויים לגבי הד"ר בורג עצמו. כמנהיג הסיעה הגדולה ב־מפד"ל, סיעת למיפגה, ודאי הגיעו לאוז־ניו שמועות וידיעות על ההתארגנות נגדו עוד קודם לכן. אבל אין ספק שפירסום אותה כתבה בהעולם הזה הדליק נורת אזהרה אדומה גדולה מול עיניו של הד"ר בורג. הכתבה גרמה לסערה רבתי במפד"ל, הצליחה לעורר כמה מאנשי העסקונה ה־וותיקה הרדומה להתייצב מול ניסיון ה־פוטש של הצעירים.

ייתכן כי במידה רבה נבע סירובו של הד"ר בורג ליטול על עצמו את תפקיד שר־החוץ מפירסומה של אותה כתבה ב־העולם הזה. היא בישרה לגביו הכרזת מילחמה גלויה מצד צעירי מיפלגתו נגדו. הוא החליט להתגונן, תוך שהוא מאמץ את השם שטבע העולם הזה לקונויה להדחתו.

לא מן הנמנע כי הצהרותיו הבוטות של בורג השבוע, בזכות השיגוי האפשרי ביחס לאש"ף — במידה שאירגון זה יחזור בו מן הסעיף התובע השמדת מדינת־ישראל באמנה הפלסטינית ויפסיק את פעולות ה־טירור שלו „לשנתיים־שלוש", כלשון בורג — היו גם הן תוצאה של אותה כתבה. כי יותר משהצהרות אלה היוו תפנית בדרך חיבתו המדינית של בורג, הן היוו קריאת תגר על יריביו הצעירים במיפלגה, תומכי גוש אמונים, היוצאים מגידרם כדי להפגין את לאומניותם וקיצוניותם.

רק לעיתים רחוקות יכול עיתון לראות בתוצאה כה ברורה ומיידית של פירסומיו, כשם שראינו אנחנו בעיקבות פירסום הכתבה „מיבצע אוסלו 2".

תמיכה במנהיג ניאו־נאצי

בדומה להתרגשות שגרם פירסום מיבצע אוסלו במפד"ל, גרם פירסום אחר של העולם הזה לסערה פנימית במיפלגת העבודה.

לפני חודשיים (העולם הזה 2195) גילינו את המסתתר מאחרי פירסום מאמר של יו"ר מיפלגת העבודה, שמעון פרס, בירי־חון־מין גרמני, לואי. פרס פירסם בירחון בגרמניה מחריף מאבק הבחירות ובשנת בחירות לא היה נאה מצידו של יו"ר מפלגת העבודה הישראלית אף אם היה בא לסייע, במאמר רצוף שבחים, לעמיתיו הסוציאליסטים, כיוון שהדבר גו־גד את הנהוג הבינלאומי. אך בוודאי מוזר הדבר כשהוא משבח את האויב הגדול של הסוציאל־דמוקרטיה הגרמנית והבינ־לאומית ונמצא, אפילו שלא בכוונה, מסייע לו במערכת הבחירות, שימעון פרס היה בוודאי מגיב, ובצדק, לו היה שמידט טורח להלל ולשבח את בגין בעת מאבק הבחי־רות.

● אף שחלוקים אנו, בכמה ענינים חשובים עבורנו, עם מפלגת הס.ד. הגר־מנית, הרי בעיקרו של דבר זוהי המפ־לגה הגרמנית עימה קשורים אנו במסגרת האינטרנציונל הסוציאליסטי, וחייבים כל־פיה בסולידריות סוציאליסטית, מפלגה זו הוכיחה משך שנים רבות את ידידותה הבסיסית לישראל ואת עמדתה האנטי־נאצית החד משמעית, שסומלה בכריעת ה־ברך המפורסמת של מנהיגה, הלוחם ה־אנטי־נאצי, וילי ברנדט. אילו לא היתה המפלגה הסוציאל דמוקרטית בשלטון, הי־תה חלה ההתישנות כעת.

● המפלגה הסוציאל־דמוקרטית וה־איגודים המיקצועיים, אף מסייעים בקר־נותיהם לאגודה לחינוך תנועתי בבית־ברל. סיוע זה בודאי שאינו צריך לסכור את פינו, כשענייני ישראל עומדים על הפרק בגרמניה. אם יש לנו בקורת על עמדתה של מפלגת האחות הסוציאליסטית בעניי־נו, עלינו לבטא אותה בבהירות. אך שב־חים לפראנץ יוזף שטראוס אינם מבטאים אינטרס לאומי או מפלגתי שלנו.

● יש מקום לתמוה אם אכן זכה פרנץ לשבחים מפיו של יו"ר מפלגה סוציאליס־טית־יהודית. קשה להאמין בכך, אפילו לא היה בהדבר כרוך בהתערבות במאבק הבחירות בארץ זרה. וזאת מכמה סיבות:

● שטראוס נחשב לנציונליסט גרמני קיצוני ויתכן שאין זה מקרה שהוא נאבק כבר ב־198 נגד הוצאת הניאו־נאצים מחוץ לחוק.

● החוגים הלאומניים־קיצוניים המבו־טאים בעתון — דויטשה נאציונל צייטונג, אלה המתרפקים על היטלר „שבגדו בו", ותמהים מדוע לא נשפטו „פושעי מלחמה" מבנות־הברית שהשמידו גרמנים... מהל־לים ומשבחים את שטראוס וקוראים לת־מוך בו. הוא, מצידו, תומך בתוקף, בהת־ישנות ואף בחניכה לפשעי הנאצים. שטר־אוס הכריז במצרים ב־1977 כי בון איננה מוכנה יותר לקבל תיזכורות על העבר „לא מוסקבה, לא מוושינגטון וגם לא מתל־אביב" (!).

● לא רק את מפלגת הס.ד. בגרמניה שואף שטראוס להפיל. בראשית 1976 הת־פרסמו בעתונות קשריו עם ספינולה ה־פורטוגלי לאספקת כסף ונשק להפלת ה־דמוקרטיה השמאלית והשבת הדיקטטורה הימנית בפורטוגל.

● את חיבתו לדיקטטורות ימניות, הס־גין שטראוס כלפי פינושט בצ'ילה, בהכ־ריזו כי הסוציאליסט אייגדה לא נרצח וכי המישטר בצ'ילה הוא מישטר שלום.

● בהיותו שר־הגנה בגרמניה, ערך שטראוס חיפושים ומעצרים במערכת ה־שבועון דר שפיגל, שהזכירו לעתונות את שיטות הרייך השלישי, רק משום שאותו עתון העז לחשוף פרשיות שחיתות של השר. השערוריה הובילה להתפטרותו.

● פרשת שחיתות מהמפורסמות ביו־תר, שהיתה כרוכה בשטראוס, היא קניית הסטארפייטרים מחברת לוקהיד. בפרשה זו נהרגו טייסים ונעלמו מיסמכים. יתכן שהיחידה שזכתה מכך היתה מפלגתו ה־סוציאל־נוצרית של שטראוס, שכנראה קיבלה את סכומי השוחד.

● שטראוס היה היוזם ואחד האינטר־סנטים בעיסקת נשק גרמנית עם סוריה, שנתפרסמה ב־1978 בעיתונות.

אמנם ידוע לכל שלשימעון פרס היו בעבר קשרים הדוקים עם פרנץ יוזף שטר־אוס, אך זה אינו מצדיק לדעתנו את המע־שה הנידון.

עד כאן נוסח המיכתב שנשיח למזכ"ל מיפלגת העבודה.

צריך לקוות כי בקשתם תמצא אוזן קשבת וכי הפרשה המוזרה של התמיכה שמעניק פרס לפראנץ יוזף שטראוס, אומ־נם תגיע לבירור.

פראנץ יוזף שטראוס ושמעון פרס
סערה בעבודה

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

„העולם הזה" 890
תאריך: 4.11.54

בגיליון „העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, פורסמה כתבת־תקיפה, פרי־עטו של עורך השבועון, תחת הכו־תרת: „אמריקה: בן־הברית האבוד?" מוצגת כה מורכבות היחסים שבין ארצות־הברית לישראל. בסיפור התאבדותו של המחבר הזעיר ישראל שבתאי, שהתאבד בירושלים. ההתאבדות הביאה להקמתה של ועדת־חקירה צי־בורית. „העולם הזה" היה השבוע לפני 25 שנה חלוץ בליחות הבנרת, כאשר כתבתו הגלתה ליוון את שתי השחייניות, עדנה ברינשטיין ומלכה טננבאום, שצלחו את ימת הגליל.

מדור ה„קילוע" היקדש לדמותו של סמל־המין, הכוכבת ריטה היוורת. סיפורו של השבועון באירופה, עמם קינן, שירטט בתמרי הסכין המשוטט את דיוקנה של שוויין, תחת הכותרת „המדינה שהשמינה באין מפריע". מדור הספורט סיקר את מסעה של קבוצת הכדורגל מכבי תל־אביב אל גוב האריות של הכדורגל האנגלי. מאזני של מסע זה היה 18:1 לרעת מכביי. המדור „במרחב" הוקדש למאבק שבין ראשי המהפיכה לבין הנהגת האחים המוסלמים במצריים. השער האחורי הוקדש למתרחש בזירהטרין פרמט־גן.

בן־גוריון מאשים את הקיבוצים ב„הסתאבות", „התאבנות" ו„טוטאליטאריות" ✶ אגדת עין־רדיאן ✶ האיש שחזר מהכפור

מיפלגות

הידיד האויב

ידידנו הגדול ביותר הוא גם
אויבנו הגדול ביותר

בשבוע שעבר הוכחה שוב אמיתותה של אימרה עתיקה זו, כאשר נשא דויד בן־גוריון נאום מפתיע במועצת איחוד הקי־בוצים והקבוצות, וגרם נזק רב למיפלגתו, למפא"י.

בן־גוריון הגיע למועצה במצב־רוח עכור: הוא חזר זה עתה מהתייעצות עם כמה ממנהיגי מפא"י, שהודיעו לו ברורות כי אם יש ברצונו לעסוק במדיניות עליון לחזור לתל־אביב, ואילו הוא רצה לעסוק בה משדה־בוקר. לבסוף הושגה פשרה: הוסכם שבן־גוריון ייצא לפי שעה לטבריה. אולם הוא לא היה מרוצה ושאף להוכיח לחבריו כי הוא יכול לומר לאנשי מיפלגתו דברים לא־נעימים — והכל ישמעו לו.

את הדברים הבלתי נעימים אמר בן־גוריון דווקא בנאומו במועצה. הוא פתח בהתקפת־מחץ על התנועה הקיבוצית, הא־שים אותה ב„הסתאבות", „התאבנות" ו„טוטאליטאריות", ירד מן המבמה בחיוך: הוא היה בטוח כי נאומו השאיר רושם עז.

טבנקין נאמן יותר. הרושם היה עז, אולם הוא היה הפוך לגמרי מן הרו־שם לו ציפה בן־גוריון. אנשי־הקיבוצים נפגעו קשות והגיבו במהירות ובחריפות. אמר ח"כ קדיש לוז, חבר קבוצת דגניה: „אנחנו ובן־גוריון לא נמצאים על שטח אחד. בדבריו הפעם — ואף פעם — לא הורגשה הדאגה לעניין הקבוצה." הוסיף אמנון שמוש ממעין־ברוך: „רק הבוקר וחידות מציגים את התנועה הקיבוצית כפי שהציג אותה בן־גוריון... הוא הצליח להמ־ריד אותנו נגד כל מילה מדבריו..."

המרידה נגד בן־גוריון לא בלטה ב־נאומים בילבד. היא הורגשה גם במיס־דרונות המועצה. הגיב אחד מהצירים, ש־אמר: „אני יכול לומר לך בפה מלא כי אף על פי שאני קשור בכל נימי למפא"י, נאמן עלי טבנקין יותר מן האיש הזה (בן־גוריון)."

ברור כי עיתונות המיפלגה ניסתה לשכך את הסערה. דבר הצניע את נאומו של בן־גוריון במועצה, ומסר רק כי „הצעתו של החבר בן־גוריון נתקבלה עקרונית." גם לשאר העיתונות היתה סיבה ניכבדה להתעלם מן הנאום: המיפלגות חישבו ומצ־או כי אם לא יינתן לדברי בן־גוריון כל פירסום, תהיה פעולתם הרסנית פי מאה בשורות מפא"י. בינתיים הגיעו תומכי בן־גוריון ואנשי איחוד הקיבוצים לפשרה חלקית: בן־גוריון יכתוב איגרת אישית לחברי האיחוד, שבה יסביר את עמדתו כלפי התנועה הקיבוצית.

הנגב

הם יחליטו מחר

בסוכה קטנה בנוויה מלבנים וכפות תמרים מיובשות, השתרע על מיטה מאו־בקת היטב צבי לוז (25), בנו של ח"כ קדיש לוז, כשרק תחתוניו האפורים לעו־רו וקרא בשקידה רבה כמה ספרים הדנים בפילוסופיה האכזיסטנציאליסטית של קיר־קאגרד וסארטר. לא היה במראה הזה שום דבר מוזר, אלמלא התרחש בלב הערבה, בנקודה השוכנת 41 קילומטר צפונית לאי־לת, והנקראת בעברית צחה יטבתה, ובער־בית צחה פחות עין־רדיאן.

לא היה זה הקו המוזר היחיד בצבי לוז, שמאז ילדותו מכנים אותו כל מכ־ריו „צביביק": הוא החל את חייו כבן־קבוצה, דגניה ב', שבעמק הירדן, אך בחוזרו משירותו הצבאי במילחמת תש"ח הביא איתו, פרט לשפם דוקרני ודרגת סרן, גם השקפות מרדניות במקצת לגבי רעיונותיה, ובעיקר לגבי חייה, של קבו־צתו הוותיקה. לאחר שנתיים של נסיון למאבק על דיעותיו הבלתי־בהירות, אך הנובעות מאי־סיפוק מן הקיים, החליט כי סיכוייו לניצחון הם אפסיים, גמר אומר להיסוג, ויצא לשנת לימודים באוניברסי־טה העברית בירושלים, בה ניסה למצוא פיתרון לבעיותיו בקורס פילוסופי.

ממזוח יצא מתוק. השנה הסתיימה מבלי שכתבי קאנט והגל יקרבוהו אף במיקצת לפיתרון הנכסף. „צביביק" הח־ליט לנסות לעבור קורס אחר, ירד במכו־נית המשא הראשונה שנזדמנה על דרכו לעין־רדיאן. הוא לא היה יחיד: פרט ליחידת הנח"ל הנמצאת במקום, שהינו הי־אחזות נח"ל, התלקטו עוד בנים ובנות ממשקי התיישבות ותיקים.

תוך כדי עבודה גילו אנשי עין־רדיאן כמה פרטים מעניינים:

● מטע התמרים העין־רדיאני מסוגל להתקיים על מי התהום הערבתיים, ללא כל השקאה, בתוך המלחה: להפיק עם זאת יבול השווה לזה של תמרי עמק־הירדן הגדלים באדמה פוריה על מי־השקיה.

● עשב רודוס, מספיא רב ערך לבקר, מסוגל להגיע באדמת הערבה לגובה של 2.5 מטרים, גובה שקשה להשיגו בכל איזור אחר בישראל.

● למרות החום הכבד, אין התרגנו־לות המתורבתות סובלות מהתעלפויות וממחלות, כמו באיזורים חמים אחרים, וניתן לגדלו ללא צינון הלול באמצעות המטרת מים, מיצרך לא זול בערבה.

פילוסופיה הודית. צבי לוז היה מלא התלהבות מסיכוייו החקלאיים של המקום. „התמרים שלנו," אמר „מבשילים לפני כל תמר אחר במדינה, וניתן להשיג עבורם בשוק מחיר נהדר. אותו הכלל חל גם על העגבניות שלנו, התופסות השנה שטח נכבד של שלושים דונם, והמשיגות בשוק בעונה המתה מחיר של לירה או לירה וחצי הקילו. גם התרנגולות יוכלו לפרנס את עצמן בכבוד, אם יווצר באילת שוק סמוך. והעדר שלנו אינו זקוק לכל מזון נוסף, פרט לצמחי המלחה שהוא מוצא בשפע בקרבת נחל הערבה."

האם חושבים צבי לוז וחבריו להשתקע במקום בקביעות? השבוע, כאשר חגגה עין־רדיאן את ראשית שנתה הרביעית, לא היתה לו תשובה ברורה על כך. „אני חושב לנסיוע בשנה הבאה להודו — אמר מהורהר — הפילוסופיה ההודית נראית לי כל כך מעניינת*."

חוזרים

מישלוח רב־ערך

השבוע ירד ממטוס, בעל ארבעה מנועים בשדה־התעופה לוד גבר חיוור, עטוף ב־מעיל־חורף. העיתונאים והצלמים עטו עליו כמו זאבים רעבים, הפרידו ביניו לבין אשתו ושני בניו שחיכו לו. האיש היה שימעון אורנשטיין, שחזר ארצה אחר היותו עצור במשך 14 חודש בצ'כוסלו־בקיה, ביחד עם שליח מפ"ם מרדכי אורן.

„לא ישבתי בבית־הסוהר," הכריז או־רנשטיין בלוד, „אלא נכלאתי במוסד לחינוך."

החינוך התחיל בסתיו 1952, כאשר ביקר אורנשטיין לרגל עסקיו בצ'כוסלובקיה. הוא נעצר באורח פתאומי והודאותיו שימ־שו בידי הקומוניסטים חוליה חשובה, ש־קישרה בעיני הקומוניסטים את ישראל עם ארצות־הברית. להאשימו באירגון רשת מחתרתית נרחבת. הודאות אלו שימשו גם

* בסופו של דבר היה צבי לוז לאחד מראשוני ה„חוזרים בתשובה" בתנועה הקי־בוצית, והוא משמש כיום כמרצה באוני־ברסיטה הדתית בר־אילן.

הרב עמרם בזוי וכנו על ספסד הנאשמים
50 ל"י ליובל ה־50

אנשים

● בדרכו להצגת המחזה קזבלן בסדום הפעיל כוכב־המחזה, **יוסף ידין**, גבה־הקומה ועבה־הקול, את המיקרופון של ה־אוטובוס שבו נסעו השחקנים ונשא נאום־תהילה למחזה ולמחברו, **יגאל מוסינ־זון**, שהשתתף בנסיעה. הוא סיים את דב־ריו במילים: „קזבלן הוא דרך גבר* של התיאטרון הקאמרי!"

● לאחר הצגת קזבלן ניגש **דויד בן־גוריון**, שהגיע במייוחד לסדום מ־שדה־בוקר, אל צעיר שחרחר מעובדי מיפ־על האשלג, חשב אותו לעולה מצפון־אפ־רקיה ושאל לדעתו על המחזה. בן־גוריון קיבל תשובת בוז: „איני יודע, אני יליד הארץ."

● ניסה להתפאר לפני בן־גוריון במב־טאו העברי המצויין **נחמיה כהן**, כסוף־השיער, איש המגבית המאוחדת, שנולד בירושלים, היגר בילדותו לארצות־הברית. אולם בי. ג'. משך בכתפיו ואמר: „אין בזה כל פלא. כאן בסדום יש אנשים רבים, שיודעים לדבר עברית."

● הפתיע את עיתונאי־החוץ יושב־ראש חברת־השילומים **הלל דן**, שהופיע לפניהם בתלבושתו הרגילה: חולצה כחולה־פרומה, נעליים פשוטות ומכנסי־חאקי. כאשר נש־אל דן מדוע היא מגהל את החברה לפי ראות־עיניו, בניגוד לחוות דעתם של מומ־חים ולתוכניות המעובדות על־ידי גורמים צדדיים, השיב בחיוך: „כאשר פורצת מחלוקת בין מומחים בעלי שם אפשר לע־שות רק דבר אחד: להביא לא־מומחה ש־יכריע ביניהם."

● נתקף תדהמה **משה בז'ראנו**, יושב ראש וועדת־הירידים הישראלית, כאשר קרא בג'רוזלם פוסט דברי־ביקורת חריפים, שמתח ח"כ **עזרא איכיוב** על הביתן הישראלי בתערוכת־המזון בלונדון. סיבת התדהמה: ישראל לא השתתפה בתערו־כה, לא הקימה בה כל ביתן.

* דרך גבר, ספר של מוסינזון שעורר סערה חברתית פוליטית בראשית שנות החמישים.

גורם מכריע בפסק־דין המוות שנגזר על רודולף סלאנסקי, מי שהיה מנהיג המיפ־לגה הקומוניסטית בצ'כוסלובקיה, וקבוצת חבריו — ברובם יהודים. מישפט סלאנסקי היה אחד מהמישפטים של הגל האנטי־ציוני שסחף את הגוש המזרחי ונסוג רק לאחר מות סטאלין.

„הודאותי לא באו מתוך כפייה," סיפר אורנשטיין לעיתונאים, „הודיתי מרצוני הטוב." אולם נראה כי רצונו הטוב־לא עזר לו: הוא נידון ל־15 שנות מאסר.

בינתיים עשה מישרד־החוץ הישראלי מאמצים נואשים לשחרר את אורנשטיין. האסיר עצמו שלח מיכתב אל נשיא צ'כוס־לובקיה וביקש חנינה. התשובה על הבק־שה באה רק כעבור שנה. ביום ד' שעבר הוזמן אורנשטיין אל מפקד „מוסד החי־נוך", נצטווה לקום, האזין בהתרגשות ל־מיסמך שהוקרא לו: התובע הכללי של ממשלת צ'כוסלובקיה ציווה לשחרר אותו מאסרו, לגרשו מהמדינה. עוד באותו יום הובלב אורנשטיין בחליפה חדשה, אשר נרכשה בכסף שהותרם ממנו. הוא נמסר לאנשי הצירות הישראלית בפראג, שנת־בקשו לחתום על קבלת אורנשטיין בשלום. הם לא היכסו לעשות זאת: הוא מישלוח רב־ערך.

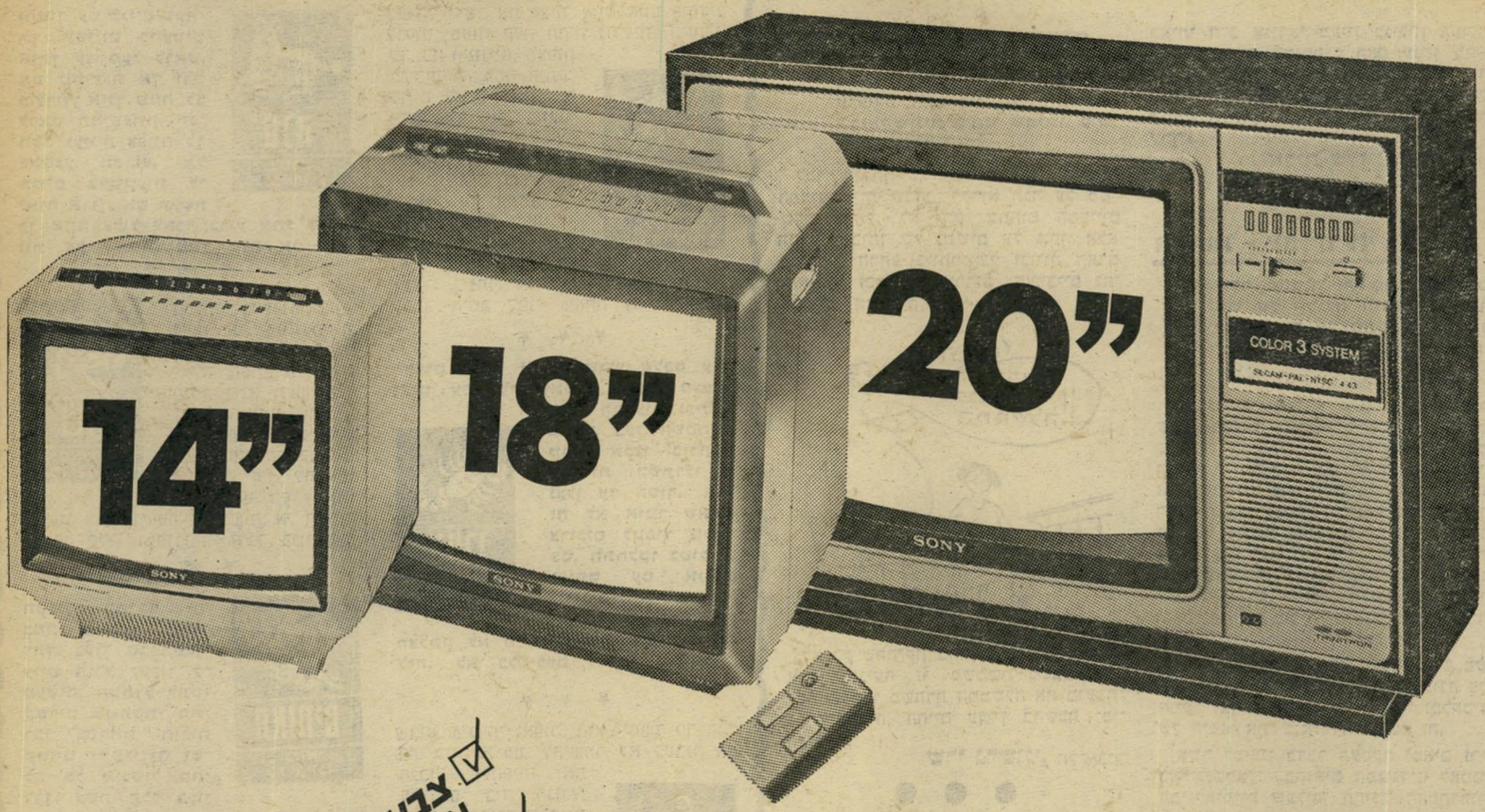

- צבעים טיבעיים TRINITRON
- שיטת ECONOQUICK - תמונה מיידית וחסכון בצריכת חשמל
- מסך גלילי - מונע השתקפות
- דגם 3 system: SECAM/PAL/NTSC
- שרות ! - מעבדה מקצועית ומלאי חלקים מובטח

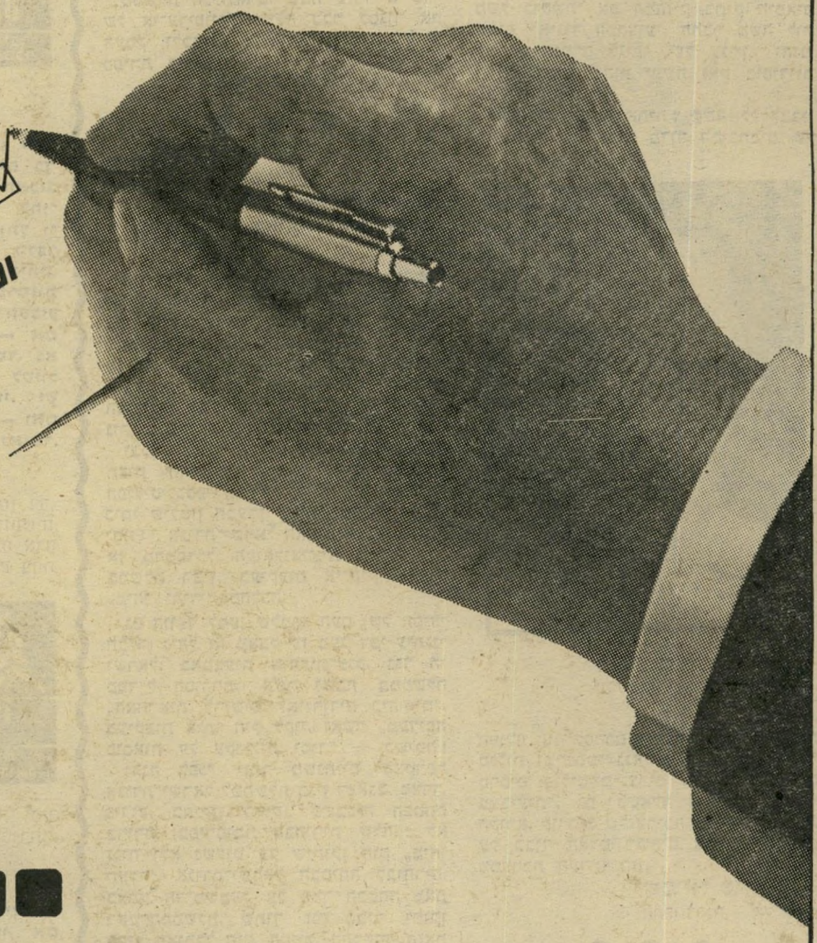

...בדוק והשווה !

SONY

למבקשים את הטוב ביותר

כרסום מלניק | רפאל טיראן

מכתבים

להפיל – גם את הממשלה

התיקון בחוק ההפלות חשף את פרצופה האמיתי של הממשלה הריאקציונית ביותר שחיתה ליש־ראל מעודה.

לכן חובתן של כל הנשים, ובעיקר הפמיניסטיות שבהן, לקרוא תגר על מ־שלת־ישראל, לא רק בתחום המסויים הנוגע לזכותן של הנשים על גופן, אלא במיכלול הרחב ביותר של זכויות האדם והאזרח, זכויות האזרחים הערביים וה־בדואים, הצנזורה וכו'.

לא רק שהתיקון בחוק פוגע בנו, הנשים, אלא שפגיעה זו משמשת מטבע־עובר־ לסוחר, שבו משחדת הממשלה את מועצת־ גדולי־התורה, החיים עדיין בחשכת ימי־ הביניים.

שרי גרשוני, תל־אביב

● ● ●

ממשלת הכלומאים

לסגור את העסק...

ממשלת הכלומאים, שבה שורר אי־סדר של אי־עדיפויות יכולה כבר לסגור את העסק ולכתוב על דלתה: סגור לרגל ספירת בלאי.

אברהם שרון, עין־השופט

● ● ●

פיתחון פה

קורא מאמין משיח את אשר עם ליבו — באוזני ראשי אגודת־ ישראל.

אני יודע שעניין „מיהו יהודי" כהלכה מעניין את צוות המוחות של העולם הזה כמו השלג שלפני שנתיים. אבל תתפלאו לשמוע, שיש לכם קורא בעל אמונה דתית עמוקה, שהעניין הזה מטריד אותו ושאינו מוצא סתירה בין קריאת העולם הזה (החלק הפוליטי) לבין אמונה דתית. ואתם הרי נותנים פיתחון פה לכל קורא.

ובכן: עודנו זוכרים את מערכת ההש־ מצות האדירה שניהלה מיפלגת ההון הפוליטי־כספי אגודת־ישראל נגד המפד"ל, בימי שילטון המערך ז"ל(?), בעניין „מיהו יהודי". אגודת־ישראל האופוזיציונית דרשה אז ממפד"ל הקואליציונית לפרוש מ־ ממשלת רבין, בעיקבות אי־תיקון החוק „מיהו יהודי" כהלכה.

גם הוועד למען שלמות העם (של חסידי חב"ד) ניהל אז מאבק עז מעל דפי עיתוני ישראל, באמצעות מודעות־ענק, נגד ה־ מפד"ל הסוררת, אשר ישבה בממשלה „האחראית לרישום לא־יהודים כיהודים", בעיקבות אותו חוק לקוי, ואשר „מעדיפה כיסאות על עקרונות יסוד" — כשיטה!

והנה לפני יותר משנתיים הצטרפה אגודת־ישראל לממשלת בגין (שאגב, מצדד, כידוע, בתיקון החוק), כשבפיה הבטחה ברורה (בפירסומת הבחירות שלה): לא נגוח ולא נשקוט עד שיתוקן חוק „מיהו יהודי". אגודת־ישראל הבטיחה לבוחריה, באופן חד־משמעי, על סמך הבטחה מאת ראש־הממשלה, שתוך זמן סביר יתוקן החוק האומלל הזה, הקיים. ההבטחה הזאת מופיעה בהסכם הקואליציה, כשהוקמה.

היה ברור שאם החוק לא יתוקן תפרוש אגודת־ישראל מהממשלה הבגינית. והנה חלפו כבר יותר משנתיים, ושום כלום. טאבו. אין מעלים כלל את הנושא. לא אגודת־ישראל ולא הוועד למען שלמות העם, הפועל בהשראת הרבי מלובוויטש. ואני שואל את אותם חברי־כנסת מאגודת־ ישראל, המעיינים אולי ברגע זה במדור המיכתבים" של העולם הזה (תתפלאו אולי לשמוע שהם עושים זאת — במו עיני ראיתי ח"כ אגודאי מעיין בגיליון העולם הזה בספריית הכנסת): האם עניין מיהו יהודי חשוב רק כאשר גם המפד"ל לבדה בממשלה — ואילו כאשר גם אגודת־ישראל בממשלה אין לעניין ההלכתי הזה כל ערך?

אריה שזיגנר, ירושלים

● ● ●

זהירות – אפרט־חיי־ד!

דובר ההסתדרות מגיב על מיכ־ תבו של הקורא הימאי אור בן־ יהודה, על העסקתם של פועלים זרים בישראל („העולם הזה" 2199).

טיעונו של הקורא אינו ממין הטענה, שכן „הסערה הבלתי־שיגרתית — כפי שמצויין במיכתב — שעורר מזכ"ל ההס־ תדרות ירוחם משל בנושא העסקת פועלים זרים בבניית שדות־התעופה בנגב", נתעו־ ררה אמנם במגמה עקרונית חד־משמעית, למנוע העסקת פועלים זרים מיובאים, בתנאי שכר ירודים מאלה הקיימים במדינת־ ישראל. ההסתדרות עמדה על כך, והצליחה, שבישראל לא ישרור, חלילה, אורח־חיים שאפילו רק מזכיר מישטר של הפרדה אפרט־הייד).

ומכאן: מסקנתו של הקורא, ש„משל חשף עצמו כאינטרסנט", אינגנה נכונה כלל ועיקר ואף מורה על מידע לקוי וסלקטיבי של הימאי אור בן־יהודה בנושא זה.

אשר לטיעון בדבר העסקת ימאים זרים בצי־הישראלי „בתנאים המנוגדים לאמנות הבינלאומיות שעליהן חתומה ההסתדרות" — אינני מקבל הנחה זו והנושא דורש הוכחה ובדיקה מוסמכת, אם אמנם כך הוא.

על דעת מזכ"ל ההסתדרות ח"כ ירוחם משל ביקשתי את המחזיק בתיק הימאים באגף לאיגוד המקצועי, החבר משה לוי, להשיב בנפרד לגופו של עניין, והנני סמוך ובטוח שהוא יעשה זאת ביסודיות בהקדם האפשרי.

ולסיכום הערה אחת: קשה לי להבין מה מניע את עורך מדור המיכתבים של

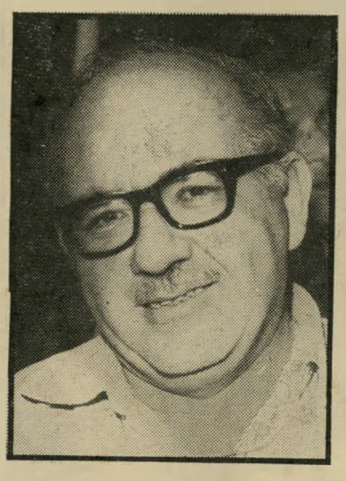

דובר פורר
על כבוד האדם

העולם. הזה לפרסם במדור קריא וחשוב זה מילות ומישפטי גנאי כמו „צבוע". „אינ־ טרסים פוליטיים צרים ושקופים טבולים בצביעות", גם כשאלה נכתבים על־ידי הקורא. קורטוב של עריכה סגנונית ושמירה על כבוד האדם רשאים אנו לדרוש גם ממערכת העולם הזה.

שמואל פורר, דובר ההסתדרות, תל־אביב

● ● ●

אקדח לכל חיילת

על הרצח של החיילת ורד ויגר מקיבוץ שער הנגב („העולם הזה" 2198).

כולנו המומים מהרצח המתועב והמחריד, אך האם איננו אשמים במחדל זטרגי זה, שאפשר היה למנעו? והעיקר: האם הקי־

(המשך בעמוד 8)

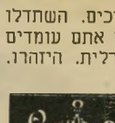

אתם נמצאים על פרשת דרכים. השתדלו לשקול היטב את הצעד אותו אתם עומדים לנקוט. סעות קלה תהיה גורלית. היזהרו.

לך, בת מאזניים, מצפות בשבוע זה כמה היתק־ לויות לא נעימות. אם תדעי איך לטפל במקור הרע, תיחלצי מכל אי־ נעימות. אבל אם תנ־ הגי בפזיזות, המצב ילך ויחמיר עד לסיום ה־ טראגי. ועוד פעם — היזהרי! במישור הפי־ נאנסי מצבך השבוע לא מזהיר ביותר. אם לפניך עיסקה כלשהי, חשוב היטב לפני שאתה נכנס לתוכה.

* * *

הרושם הוא זה שהשבוע שלכם עק־ רבים. עד כמה שאפשר לראות מצפות לכם הפתעות נעימות ביותר. בכל השטחים. קבלו אותן בזרועות פתוחות והשתדלו ל־ נצלן עד הסוף. אבל זה לא אומר שאתם צריכים לקפוץ מעור־ כם. התחלקו בטוב לו זכיתם עם אנשים קרובים אליכם. לך, עקרבה, מצפה השבוע הצלחה לא נורמלית בחיי האהבה. נצ־ ליח. לא כל פעם מזדמן מזל כזה.

* * *

שבוע שיגרתי ואפור. הוא יימשך כך הר־ בה זמן. עליכם להישמר לא לעבור את הגבול ולהפקיד את עתידכם ביד הגורל. תקופת הפרידה שלך מ־ אדם קרוב אליך תימשך מעבר למצופה, אבל ב־ סופו של דבר הוא ישוב אליך. קבלי אותו כמו שהוא והשלימי עם גו־ רלך. את לא תצליחי ב־ שום פנים ואופן לשנות אותו ורק חזקי בכך.

* * *

אם יהיו לך הפתעות השבוע, הן יהיו כולן טובות. הממונים עליך תולים בך תקוות — אל תאכזב אותם. השתדל להו־ כיח את אחריותך ו־ את כשרונותיך. הדבר לא ייעלם מעיניהם. ההשפעות המרגיזות הלוחצות עליך השבוע עשויות לפוג — אם רק תחזיק מעמד. צא בסוף השבוע לטיול באוויר החופשי. יש להיזהר מהצטננות. אתה מאוהב — ואם תתמיד באהבתך, אתה בדרך לאושר.

* * *

הקנייה הגדולה אותה תיכננת זה זמן רב, תידחה פעם נוספת. לבשי בגדים רועשים. אכזבה ניכרת תגרום לך ידידות עם אדם שהיכרת מזמן. בלה את סוף השבוע בחוג המשפחה. רסן את יצ־ ריך, והפנה את מירצך לשיגרות בונות וברו־ כות. ההשפעות המר־ גיזות, הלוחצות עליך השבוע, עשויות לפוג אם רק לא תשקיע עצ־ מך במלחמות בטחנות־ רוח. אינך יכול לתקן את העולם, זהו טיבם של החיים. ואין מה לע־ שות נגד זה. היה אדיב בעבודה והיה נכון לוויתורים, כי זה אך ורק לטובתך.

* * *

הישמרי ביחסייך ה־ אינטימיים עימו, אם אינך נשואה לו ואם לא תיכננתם חיי־מיש־ פחה לעתיד. הוא או־ הבך בכנות. השתדלי להיות מבינה ולהת־ אזר בסבלנות, כי ב־ סופו של דבר זה יש־ תלם לך. השבוע תוכ־ לי ליהנות יותר בעזרת חושייך. האזנה למוסיקה טובה וביקור בתערוכות יופי־ עו לפניך במימד חדש. העצות שמציעה לך חברתך הקרובה ביותר נאמרת בכ־ נות. אתה דג, תיזהר בנסיעות ארוכות.

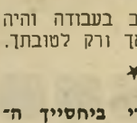

יחסיך עם בני־מישפח־ תך עשויים להעסיק אותך עד מעל לראש. את מתרכזת אך ורק בילדיך, אינך שמה לב לראש המישפחה. הפ־ תעה נעימה צפויה לך באמצע השבוע. אל תגזים בהשקעות ל־ טווח ארוך. אם תעשה כך אתה עלול לאבד ברגע אחד הזדמ־ נות שלא תשוב משך שנה או יותר.

* * *

בנימוס, באלגנטיות וב־ שקט, את מסוגלת ב־ חלט למרר את החיים לאלה הסובבים אותך. מוטב שלא תעשי זאת דווקא השבוע. קחי את בני מישפחתך וצאו ל־ טיול בחיק הטבע. תוכ־ ניותיך יזכו להגשמה מלאה אם רק תשמור על קור רוחך בשעת התרגשות. אל תסתבך באהבה קלה ומטורפת, אינך בנוי לכך.

* * *

השבוע התרכז עד כמה שאפשר בעבו־ דתך. בעוד שבוע־שבו־ עיים תוכל לעבור ל־ מעשים. השתדל לתקן קשרים שניתקת. הת־ רכז בסילוק חובות קטנים ומטרידים וס־ לק כל מיכשול מה־ דרך. עשה הכל בכו־ חות עצמך ואל תהיה תלוי ברצונות של אחרים. צפוי לך רומן עם בן מזל קשת.

בתחילת השבוע שב ב־ שקט. השתדל לצבור מנוחה. בשבוע הבא תזדקק לכל כוחותיך הפיזיים והנפשיים. גם לך, סרטנית, כדאי הש־ בוע להפסיק להתאמץ. בין כה וכה לא תראי עמל בטירחתך. יחד עם זאת כדאי לכם, סרטנים, להתחיל לחסוך לשעת מצוקה. לעומת הב־ שורות הרעות עתידכם צופן בחובו אושר.

* * *

השבוע זה הזמן של־ כם לשאוג, אריות. השתדלו להתבסס ב־ מקום עבודתכם, הר־ בו בפעילות והרחיבו את תחומי התעניינות־ כם. עמלכם לא יהיה לשווא. אתם תקצרו את הפירות. נסיעה אותה אתה מתכנן זמן רב, תתבצע סוף־סוף השבוע. הפ־ תעה לא נורמלית, תגרום לך נחת.

* * *

אהבת חייך מגיעה. קב־ לי אותו בזרועות פתו־ חות. הוא בשבילך. אי־ תו תמשיכי לחיות חיים מאושרים. חבריך למקום העבודה מנסים לנצל את כישלונך. היזהם בהם. אל תוותר. הרי בסופו של דבר אתה הוא הח־ זק ולא הם. התייחס ב־ התאפקות לבני מישפחתך ואל תיגרר לפרו־ בוקציות. השתדל לצאת למסעות ולטיולים.

אוהבים
TIME
TIME
Filter
CIGARETTES
KING SIZE
דובק מייצרת סיגריות איכות למעלה מ-40 שנה

תשבץ העולם הזה 2201

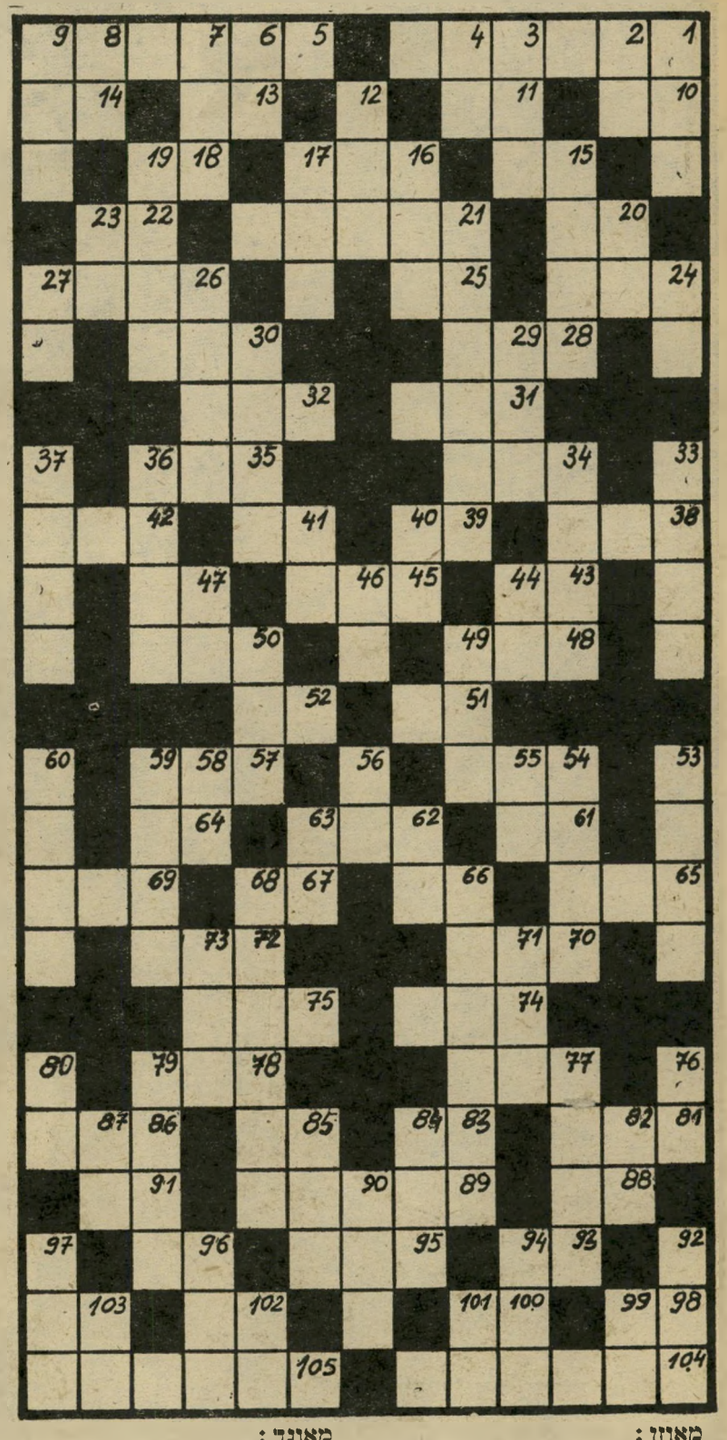

מאוזן:

1) סטודנטית; 5) יורידית; 10) אביון; 11) מסולם הצלילים; 13) מישש; 14) ישן; 15) גוץ; 16) נימה; 18) בילבד; 20) מחייתו־יער; 21) משמשת להעלאת והורדת נוסעים; 22) חי בים; 24) מחצית; 25) במקום ההוא; 26) שיעור; 28) יגע; 30) תבלין נפוץ; 31) מקל־כביסה; 32) צאצאי החיה; 34) בכי־תמרורים; 35) כלל הידיעות; 38) אולם; 39) בגד־שרד; 41) בעל־גאווה; 42) חלחלה; 43) כינוי לאלוהים; 45) בחור צעיר; 47) מילת־בריחה; 48) זמן לא־מוגדר; 50) בבדידות; 51) אם־הפנינה; 52) עוף־טורף; 54) בושם מיקראי; 57) מישני; 61) נרו יאיר (ר"ת); 62) בן־זוגו של החתן; 64) מטבע צרפתי; 65) סמל דואר ישראל; 66) ריקבון; 67) ארמדה; 69) מחלקי הגוף; 70) נשמה יתירה; 72) נציגות נבחרת; 74) שאינו מסוגל להוליד; 75) לא־זוגי; 77) מפחד; 78) מידת־אורך אנגלית; 81) בלאי; 83) קידומת הולנדית; 85) הגבוה בקלפים; 86) שווא; 88) אדון; 89) רשימת מאכלים; 91) קריאת־יגון; 93) נהר באפריקה; 95) אתר בסיני; 96) בוסתן; 98) עיר בשפלת החוף (ר"ת); 100) מושם בחוטם הפר; 102) עצם בפה; 103) מילת־בקשה; 104) מן היבשות; 105) כסות לגוף.

מאונך:

1) המזון החביב על פופאי; 2) עיבד את הבצק; 3) עיר־נמל עתיקה בארץ; 4) קידומת צרפתית; 6) כינוי; 7) משמעות; 8) מטבע יפאני; 9) משקה עשוי מדבש; 12) נוכח; 15) משמש לשתיית יין; 16) מן החושים; 17) שדה חרוש; 19) חמסין; 20) עולו; 21) יחידות תחבירית; 23) מזל; 24) חיל־אוויר (ר"ת); 26) מידרון; 27) בת־קול; 29) מתאים; 30) מתנשא לרוח; 33) מקור מים חיים; 34) חברת־כנסת (ש"מ); 36) חמור־בר; 37) מילת־שאלה; 40) שופט; 41) בן עם נוכרי; 44) בגימטריה: 13; 46) נצח; 47) קיטור דק; 49) להקת בעלי־חיים; 50) יישוב בארץ; 53) שכונה ליד ירושלים; 54) עשירייה לתפילה; 55) קריאת־צער; 56) לא־עבה; 58) רצועה; 59) תואר־אצולה אנגלי; 60) תחילתה של צפרדע; 62) כלי־קיבול גדול; 63) אילן; 66) קוניאק וויסקי הם כאלה; 68) מישפטן; 71) הבדל גדול; 73) קישט; 76) כעס גדול; 77) חותנו של משה; 79) כלי־טייס ללא מנוע; 80) יופי, נועם; 82) אבי הכלה; 84) שמן־אדמה; 85) עוף־טרף; 87) מכינויי האלוהות; 90) מחית; 92) לא־מתורבת; 94) מחלקי הראש; 96) השולח ידו בלא־לו; 97) מעון; 99) אבר־תנועה; 101) דין; 102) שייך ל־; 103) בירת הנגב (ר"ת).

מכתבים

(המשך מעמוד 6)

בוצים ערים לסכנה האיומה הנשקפת לבנותיהם?

...לענייות דעתי יש לנקוט בצעדים הבאים:

(א) כל שומרי הנקודות הרגישות חייבים למלא את תפקידם החינוכי בלוויית כלבים מאומנים. יש ללמוד בתחום זה מנסיונן של מדינות אחרות.

(ב) כל בת החוזרת הביתה חייבת להודיע בטלפון, טרם שובה, כי היא מתעתדת להגיע. הקיבוץ חייב לשלוח רכב, להביאה שלמה ובריאה הביתה.

(ג) לשקול את האפשרות, לצייד באקדח כל חיילת מאיזור רגיש.

א.י. אלראי, עורך־דין, תל־אביב

● ● ●

לקרוע את מסווה הצביעות

האם ההסתדרות היא איגוד מיקצועי או כלי שרת בידי המערך?

צביעותו ופחדנותו הפוליטית של המערך באים לידי ביטוי ברור, בלי עלה התאנה, במקום שבו מצוי כוחו האחרון: ההסתדרות. ההסתדרות נושאת לשווא את שם

קורא סובוב
נביחת ההסתדרות

האיגוד המיקצועי של פועלי ישראל. למעשה היא משמשת כלי־שרת פוליטי בידי מיפלגת העבודה. היום, כמו בעבר הלא־רחוק של שילטון המערך, אין היא נאבקת ואין היא נלחמת כראוי למען הפועל. חשובים בעיניה תכסיס פוליטיים, נוסח הזמנת „המנהיגים" הכושיים הלויאליים, ומחאותיה המילוליות נגד עושק העמלים משמשות מס־שפתיים ריק מתוכן.

עכשיו התייקר גם השמן הזול ביותר, מחיר המרגרינה מתקרב לזה של החמאה, כל מוצרי היסוד הזולים דווקא מתייקרים בקצב מסחרר — ומה עושה ההסתדרות?! היא נובחת כמו בבדיחה המפורסמת: „החזיקו אותי! תחזיקו אותי! איני אחראית למעשיי!".

ההסתדרות מודעת היטב לסיבות האינפלציה: הכיבוש המתמשך, הוצאות ביטחוניות מיותרות, סיבסוד ההתנחלויות למיניהן וכו', ומאחר שהיא תומכת, בסתר־ליבה, במדיניות זו חייבת היא לשתוק כאשר מקצצים בסובסידיות למוצרים החיוניים. יש לקרוע אחת ולתמיד את מסווה הצביעות מעל פני ההסתדרות!

יצחק סובוב, תל־אביב

● ● ●

תשובה למיכתב

„בגנות המורת ובזכות הרמטכ"ל", מאת התאומים הרצל ובלפור חקק (פורום „העולם הזה" 2199).

מרבית טיעוניו ה"ה חקק מופרכים על פניהם, והשאר מגוחכות.

(1) באופן עקרוני אין הבדל בין מערכת השיפוט הצבאית והאזרחית. זאת יודע כל בר־דעת, שיש לו זיקה מעטה לעולם המישפט. לה"ה חקק אין, ככל הנראה, זיקה כזו.

(2) הכתרת מערכת השיפוט הצבאית כ„דרקונית" הינה סתמית, ומן הסתם יש בה משום הסתה.

(3) ה"ה חקק סותרים עצמם בעליל במאמרם, בקביעתם כי „יש הבדל עצום בין מערכת השיפוט הצבאית המחמירה והדרקונית לבין מערכת השיפוט האזרחית". בסמוך נטען על־ידם כי „בבית־מישפט אזרחי לא יכול היה פושע לקבל פחות ממאסר־עולם... על עבירה כה חמורה קיבל אותו סגן פינטו רק 12 שנים". יחליטו נא ה"ה חקק, האם המערכת הצבאית מחמירה או מקלה?!

(4) העיוות הנטען, בקיום מערכת כפולה, אזרחית וצבאית, מביא לקביעה, כי ה"ה חקק לא מבינים את המושג „צבא", להבדיל מחיים אזרחיים, ולחילופין עושים עצמם כלא מבינים.

(5) באשר להמלצת הכותבים, כי יש להטות אוזן „לסגן פינטו הטוען בעקשנות לחפותו", טיעון זה אינו רלוונטי וגובל באבסורד. לפי המלצה זו, תוך זמן קצר יהיו בתי־הסוהר בארצנו בלתי מאוכלסים.

(6) קביעת הכותבים, כי מכונת־אמת „אינה קבילה כלל במערכת השיפוט האזרחית" אין לה על מה שתסמוך. דווקא במישפט אזרחי, להבדיל מפלילי, באם הצדדים מביעים הסכמתם לקבל את הכרעת מכונת־האמת, במיקרים מסויימים יתן בית־המישפט את הסכמתו לכך.

(7) הכתרת טוראי פינטו בתואר „דרייפוס הישראלי" מהווה עלבון לדרייפוס.

(8) בסוף מאמרם טוענים ה"ה חקק כי הם רודפי־צדק. אם לצדק של הכותבים ייקרא צדק, מעניין הפקרות מהי.

ג. גנות, תל־אביב

● באותו הנושא — ראה פורום העולם הזה, בעמוד 14.

● ● ●

סגן ראשון, סגן עוני...

דרושות דרגות על כתפי חשרים, כדי שהציבור ידע מי חוא מי ומה דרגתו.

עתה, יותר מתמיד, נזקקים אנו, האזרחים, לסימנים חיצוניים, כדי לדעת מה

מקומו של כל שר בהיראַרכיה הקבינטית של מנחם בגין. שהרי אם הוסיפו עוד סגן על הסגן הקיים, אפשר להניח, כימעט בוודאות, כי במשבר הבא ימונה סגן שלישי לראש־הממשלה.

יצחק סנדרובסקי, חיפה

● ● ●

על פי צו אלוהי

גוש אמונים עלול להמיט על ישראל חורבן בית שלישי.

אין ברירה אחרת למדינה ולממשלה, אלא להוציא את גוש־אמונים אל מחוץ לחוק. אירגון חוץ־פרלמנטרי זה אינו מקבל את התהליך הדימוקרטי של קבלת ההחלטות. זהו אירגון דתי־שוביניסטי, שאינו בוחל בנשק ובהפעלת נשק, ושאינו מהסס להשתמש בכוח הזרוע נגד עציגי השילטון החוקי ונגד צבאה של המדינה. אחת דרכו: על פי צו אלוהי!

יש להעמיד לדין את כל מפירי החוק — פורצי הגדרות, מכי החיילים, האוחזים בנשק ללא רשיון ודומיהם; להגביל את צעדיהם של מנהיגי הגוש ולהרתיע חברי־כנסת המשתפים פעולה עם מפירי החוק ורומסי הדימוקרטיה.

המשך הטיפול בגוש בכפפות של משי יגרור אותו למעשי טירוף יותר קיצוניים.

(המשך בעמוד 10)

היית משאירה אותו בבית לא מוגן?

עם **רב-בריח האמיתי**
אתה מוגן יותר.

וכשאת חושבת על כך — האם את עצמך היית רוצה להשאר. לבדך. בבית לא מוגן? בית לא מוגן — הוא בית לא מוגן. אין פשרות בענין הזה. בית לא מוגן הוא כל בית שפורץ יכול להכנס אליו בקלות. בית מוגן הוא בית עם רב-בריח.
רב-בריח במרכז הדלת, בצידה או במקום המנעול הרגיל, נגעל במוטות פלדה ל-4 צידי הדלת. עם רב-בריח האמיתי משפחתך מוגנת יותר.

רב-בריח האמיתי — היחיד בהשגחת מכון התקנים
רב-בריח האמיתי — עם סמל רב-בריח
רב-בריח האמיתי — היחיד שזכה בתואר "המוצר הנבחר" ובתואר "הקניה הטובה ביותר" 4 שנים ברציפות
רב-בריח האמיתי — עם 100 אנשי שירות בכל הארץ
רב-בריח האמיתי — מותקן בארצות רבות ברחבי העולם
רב-בריח האמיתי — להגנת ביתך, רכושך ומשפחתך

לפרטים והזמנות נא להתקשר למפיצים הראשיים:

תל-אביב	רח' סוקולוב 45, חולון, טל: 854458, 853791, 855250, 03-844145-6
חיפה	רח' האיצטדיון 40, ק. חיים, טל: 3-2-7251111-04
טבריה	השוק העירוני החדש, טל: 20024, 067-92969
השרון	רח' החלוצים 8, נתניה, טל: 053-37766
פתח-תקוה	רח' ההגנה 17, טל: 03-919383
ירושלים	רח' עוזיאל 28, בית וגן, טל: 02-422767,423769
אשקלון	רח' צה"ל 5, [בנין סולל בונה], טל: 051-24515
באר-שבע	רח' הפלמ"ח 22, טל: 057-76840
אילת	רח' צופית 4, טל: 059-2750

או למפיץ המורשה הקרוב לביתך.

טל-ארוין

מכתבים

(המשך מעמוד 8)
יסלול את הדרך למילחמת אחים ולחורבן השלישי.

דן יהב, תל־אביב

● ● ●

גועל נפש

על תמונת השער של „העולם הזה" (2199): „דיין הולך — התחלת המפולת".

ובכן, הצלחתם לעורר בי גועל למשך

שער „העולם הזה" 2199
למשך שבוע

שבוע, עם התמונה של דיין בשער. אגב, הוא עצמו נראה כשהבעה של גועל־נפש נסוכה על פניו.

מתי והיכן צולמה התמונה הזו?

יסמין נהוראי, פתח־תיקווה

● ● ●

אחד העם מס' 2

הקמתה של ישראל חדשה תסייע לפיתרון בעייתו של העם היהודי.

לפני כ־20 שנה הצעתי מעל דפי עיתונכם פיתרון לבעיית הקיום של עם ישראל. הנני חוזר בזה על הצעתי בשינויים קלים. לדעתי יש בה כדי לפתור פעם ולתמיד את בעיית הקיום העצמאי של היהודים, את בעיית העם הפלסטיני ואת בעיית שלום הקבע במיזרח־התיכון. ולפני שאפרט את הצעתי, יש להציג בקצרה את גורמי הסיכסוך הממושך במיזרח־התיכון:

(א) פחדם של הערבים משאיפת ההתפשטות של היהודים, באמצעות צבא, עלייה והתיישבות (התנחלות).

(ב) פחדם של הערבים מפני החדרת תרבות זרה, אירופית, למיזרח־התיכון, והשתלטות כלכלית יהודית על האיזור.

(ג) שאיפתם של הפלסטינים למדינה משלהם.

(ד) אי־רצונם של היהודים להיענות לתביעות הערבים בשטח זה.

הפיתרון המוצע הוא:

(א) ישראל תחזיר לערבים את כל השטחים, עד לגבול של 1967, והמדינה הפלסטינית תוקם בשטחים שיתפנו, תוך כריתת ברית עם ישראל.

(ב) ישראל תבטל את חוק השבות, כך שהשגת האזרחות הישראלית תיעשה קשה ביותר, כמו האזרחות האמריקאית, ומשום כך גם יקרה ומבוקשת יותר.

(ג) ארצות־ערב יכרתו ברית־קבע עם ישראל.

(ד) ארצות־ערב יממנו מהון־הנפט שלהן רכישת חבל־ארץ נידח (רצוי אי גדול, בחירת האי באה, מצידי, כדי לבודד ב־מיקצת את העם היהודי מפני רודפיו ומבקשי נפשו ולאפשר לו נופש ארוך להתאוששות). חבל־ארץ זה ישמש להקמת מושבה ישראלית אשר תיקרא (נאמר) „ישראל החדשה", או „יהודה" וכו'. מדינה יהודית חדשה זו תשמש לניקוז עודף העלייה היהודית ותשחרר את הערבים מסיוט העלייה היהודית, וכמובן, גם ממגמת ההתפשטות הציונית. עצם השיחרור מה־פחד יקרב זה לזה את כל עמי המיזרח־התיכון והשלום ייכון לנצח.

ברצוני לציין, כי פיתרון זה לא יפגע בביטחון המדינה, משום ש„ישראל החדשה" תהיה מדינה חזקה ומצויידת בכלי־הנשק — כולל אטום — ותוכל, בכל עת צרה, להושיט עזרה מהירה למדינה־האם המותקפת (באם אמנם תותקף!).

(ה) עצם קיומה של מדינה יהודית נוספת יסלק, פעם ולתמיד, את פחד־ההשמדה הרובץ כענן שחור ומאיים על שמי מדינת־ישראל המיזרח־תיכונית, מכיוון שאפילו מילחמת השמדה לא תחסל את כל העם היהודי, אלא רק את החלק הנמצא בישראל הישנה. ולא זו בילבד, אלא שישראל החדשה תוכל לשמש גם ארץ־מיקלט לפליטים יהודים במיקרה הגרוע ביותר, הן של הפסד במילחמה מיזרח־תיכונית, והן במיקרה שיקום היטלר חדש בעולם.

(ו) הפיתרון המוצע על־ידי הוא בעצם חזרה לרעיון המרכז הרוחני של אחד־העם, אשר הציע כי ארץ־ישראל תשמש רק מרכז רוחני לעם היהודי, אשר ימשיך ברובו לחיות בגולה. השינוי הוא רק בכך, שמרכז רוחני זה יהיה גוף מדיני עצמאי לכל דבר, מוגן עד כמה שרק אפשר מפני כל שואה והשמדה, ועצם הישענותו על מדינה יהודית נוספת, אשר תקבל על עצמה את עיקר עול הביטחון וההגדיי־נות, תשחרר את מדינת־ישראל מעומס תקציבי עצום, ותאפשר לה לשקם את כלכלתה.

ברצוני לציין כי, לדעתי, ביטול חוק השבות יהפוך את ישראל בעיני יהודי העולם לארץ מבוקשת ביותר, כיוון שמב־חינה פסיכולוגית כל דבר הקשה להשגה נהפך ל„משאת נפש". כך שרבבות ישרא־לים לשעבר יהמרו לחזור למדינה עוד לפני ביטולו של חוק השבות, כדי שלא להפסיד את האזרחות הישראלית. ואילו היהודים שאינם ישראלים יעשו הכל, כדי לרכוש בעוד־מועד אזרחות ישראלית.

שימעון נמרי, רמת־השרון

● ● ●

היעד של יעד

ח"כ אסף יגורי על עתיד סיעתו.

הפירסומים בעיתונכם, על השתתפות סיעת יעד בבחירות לכנסת ה־10 הם

ח"כ אסף יגורי
פעיל במאבקים

משוללי כל יסוד. כחבר־כנסת, ובשם סיעת יעד, ברצוני למסור, כי בכוונתי ליטול חלק פעיל במאבקים הפוליטיים בכנסת הנוכחית ולהשתתף בבחירות לכנסת ה־10.

ח"כ אסף יגורי, ירושלים

● ● ●

אחד שמסכים

ראש־הממשלה מתנגד לפיזור ח־כנסת ולעריכת בחירות מוקדמות.

אני בהחלט מסכים עם ראש־הממשלה, מנחם בגין, שלא צריך לפזר את הכנסת. חברי־הכנסת ושר־הממשלה כבר די מפו־זרים...

ה. רף הילינגר, מהנדס, תל־אביב

● הקורא הלינגר אף טרח לשלוח מיכ־תב בנוסח זה אל ראש־הממשלה, ללישכתו.

כנען

אוהב ילדים מכל הגילים.

פרסום סימל

רהיטי כל גיל מלווים את ילדך בנאמנות, בכל הרגעים היפים...
עם הגיע התינוק מבית החולים לחדרו, יחכה לו הריהוט המושלם, הכולל שידות לאחסנת חיתולים ובגדים, ארוניות למשחקים, שולחנות טיפול ומיטת התינוק המיוחדת, שזכתה להמלצתה של המועצה לצרכנות.

יחד עם הילד גדלים גם הצרכים. את מקומם של מיטת התינוק ושולחנות הטיפולים, ימלאו הכוננויות לספרים הראשונים ומיטות נוער מהודרות בשלל דגמים וגדלים, שישרתו אותו במשך שנים ארוכות ומהנות. היום הראשון בבית הספר הוא יום מרגש, לכל הדעות, וגם כאן נוטלים

רהיטי כל גיל חלק בשמחה. שולחנות כתיבה בדגמים שונים: על רגל, בין ארוניות, שולחנות כפולים וכולם עם מגירות רבות תכולה.

כל פריט ניתן להשגה בחמישה צבעים מרהיבים: ירוק, אדום, חום, כחול ואורן טבעי. שולחנות הכתיבה ומיטות התינוק להשיג גם בכתום.

רהיטי כל גיל יוצרים חדר מקסים. שטוב לחזור ולהתרגע בו גם בחופשות מהצבא. קניית רהיטי ילדים איננה משחק ילדים. לכן, כשאת מתכננת את הריהוט לילדייך, בחרי בכל גיל, האוהב ילדים מכל הגילים.

רהיטי כל גיל —
מנגריית גבעת ברנר.

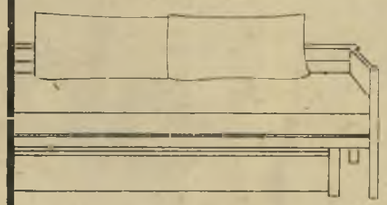

דגם 226 — ספה כפולה
70×57.6×190 ספה תחתית 70×25×190.

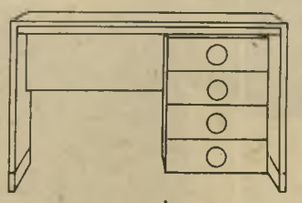

דגם 220 — שולחן כתיבה 4 מגירות
55×72×120.

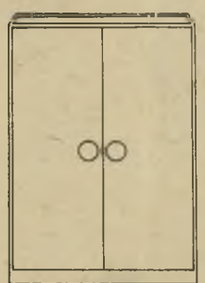

דגם 200 — ארונית
עם דלתות 30×90×90.

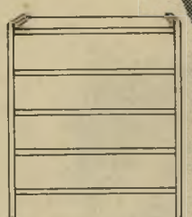

דגם 22
ארונית טיפולים לתינוק
4 מגירות 60×92×82.

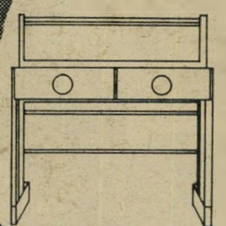

דגם 224 — שולחן כתיבה
2 מגירות עם רגל 55×72×90

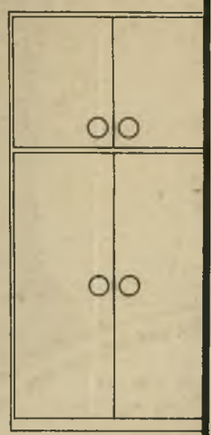

דגם 225 — ארון בגדים
6 דלתות 60×180.5×134.

דגם A59 — מיטת תינוק
בשני גדלים: 60×90×120, 60×90×140.

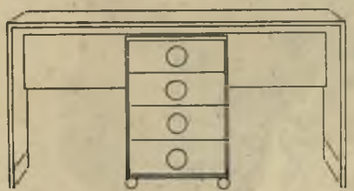

דגם 221 — שולחן כתיבה כפול
55×72×150.

דגם 214 — ארונית עם מגירות
40×30×45.

סוכנויות כל גיל: תל־אביב: דיזנגוף 201. חיפה: הרצל 32. אלנבי 117, בית הזורע, שמרת. גבעתיים: ויצמן 10.

רהיטי „כל גיל" להשגה במקומות הבאים:

חיפה והצפון: חיפה: מחסן מרכזי לצפון, כביש כפר אתא, בניני רצף, קולוג'ניק. הרצל 32, קולוג'ניק. בית הזורע שמרת, אלנבי 117. גווה שאנן, צוציק. ק. מוצקין, „שי לתינוק", שדרות וייצמן. **עכו:** בן־עמי 55, חיים יעקובוביץ. **נהריה:** רח' הרצל, נאדלר משה. **כרמיאל:** מרכז מסחרי חדש, שרה נחום. **צפת:** רח' ירושלים, הרשקוביץ ינקו. **טבריה:** אחים אהרונוביץ, תחנת אגד החדשה. **עפולה:** רהיטי וולדמן. **מבשון:** „הפיריון טבעון", טופוביץ. **מירת הכרמל:** „בייבי לנד", מרכז מסחרי חדש. **בנימינה:** רח' המייסדים, דור־און הדר. **קרית־שמונה:** „רהיטי קרן", יוסי אוחיון. **נצרת:** עודה מאהר, אל־חנוך 1025/17. ק. **אתא:** „לתינוק ולילד". **בית־שאן:** פינגרהוט אסתר. **מרכז ודרום: תל־אביב:** „שילב", אבן גבירול 14. „שם", בוגרשוב 26. **ירושלים:** „שילב", יפו 68. „כל־גיל", אבן גבירול 5. „דירן", אזור התעשיה תלפיות. **כאר־שבע:** „שילב", הרצל 90. **ראשל"צ:** „שילב", הרצל 73. „עמי יתמי", רוטשילד 43. **רחובות:** „רהיטי אלון", אחד העם 22. **פופובסקי, בנימין 6. רמת־גן:** הרצל 57. **בני־ברק:** רבי־עקיבא 90, שטוצברג. „לילך", רבי עקיבא 106. **חולון:** „תינוק כל", כיכר וייצמן. **הרצליה:** „כל גיל", סוקולוב 99. **נתניה:** „כל בו מאיר", שמואל הנציב 15. **כפר־סבא:** „במבי", רח' וייצמן 54. **חדרה:** „פינת הילד", ה. סמואל 47. **נאות אפיקה:** „גילגי" מרכז מסחרי.

לחופש נולדתי!

הזמנים השתנו.
איזו נערה היתה מעלה בדעתה לעשות פעם מה שאני עושה בימי המחזור החודשי שלי?
אני רוכבת, שוחה ורוקדת בחופשיות וללא דאגה. הכל בזכות טמפון או־בֶּה, המומלץ לכל נערה צעירה החל ממחזורה הראשון. **או־בֶּה** שלושה דרגות ספיגה: **מיני** - לבתולה ולנערה המתבגרת, **נורמל** - **ואקסטרה** לנשים עם דימום רב. **או־בֶּה** בעל כושר בעולם, מתרחב ואוטם בפני דימום וריח. **או־בֶּה** להחדירו. **או־בֶּה** אינו זקוק למוליכים: והוא בפנים. בלתי מורגש ונעלם מעיני כל. **או־בֶּה** בקטנותו. אני נושאת אותו בכיס הג׳ינס או בארנק הכסף שלי.

נסי את או־בֶּה אין טוב ממנו.

גדלים, בשלש
למרבית הנשים
הספיגה הטוב
קטן וקל
דחיפה קלה
גדולתו של
הקטן של

לכ׳ ענת עצמון
או־בה מח׳ ההסברה
ת.ד. 2115, חיפה

אבקש לשלוח אלי את
חוברת ההדרכה + השי:
3 טמפונים בנרתיק

שם _____

כתובת _____

_____

גיל _____

☐ משתמשת בטמפונים
☐ לא משתמשת בטמפונים

o.b.
הטמפון הקטן
שכבש את העולם

מכתבים

עובר ושב

ראש־ממשלת קנדה חזר בו מהב־טחתו, להעביר את נציגות ארצו בישראל מתל־אביב לירושלים.

והרי זו תיזכורת טובה לכל התמימים ויפי־הנפש, שעורכי העולם הזה הם מה־בולטים שבהם, כי אל לנו להאמין להבטחות

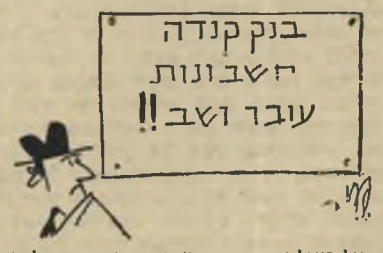

גדולי־עולם — נשיאים, ראשי־ממשלות, שרים ומנהיגי מיפלגות — בעיקר כשהב־טחות אלה ניתנות ערב בחירות.

את הלקח הזה צריך לזכור במיוחד השנה, כשארצות־הברית של אמריקה מש־נסת מותניה לקראת הבחירות לנשיאות.

ראובן מרגלית, ירושלים

● ● ●

מדור גלעדי

על העניין המיוחד שמגלה מדור הטלוויזיה באלכס גלעדי.

לאחרונה מרבה מדור הטלוויזיה ב־עיתונכם להתרכז בעיקר בהפקותיו של

מפיק גלעדי
מי מנהל את הטלוויזיה?

אלכס גלעדי, נדמה כי כל המדור עוסק אך ורק באיש זה — הוא ואפסו עוד. עוד מעט נחשוב שאלכס גלעדי מנהל את הטלוויזיה ולא טומי לפיד.

יוסף מינץ, ירושלים

● ● ●

מעות לעולם צודקת

בעיקבות הראיון של מני פאר עם הרב שמואל אבידור הכהן, בטלוויזיה.

בידיעות אחרונות מה־16 באוגוסט 1979 התפרסמה תמונה מתוך הראיון בטלוויזיה, בליווי דברי ההסבר האלה: „מני פאר מראיין את הרב הבידור...".

יהודית קדוש, תל־אביב

● כנראה שהתחלפו היוצרות — הרב עוסק בבידור והבדרן — במלאכת הקודש...

על לשונו של שימחה ארליך.

בהארץ, מה־28 בספטמבר, התפרסם ה־קטע הבא:

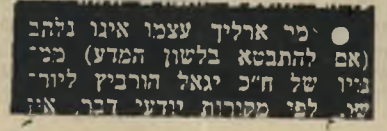
● מר ארליך עצמו אינו נלהב (אם להתבטא בלשון המדע) מכי־ניון של ח"כ יגאל הורביץ ליור־שי. לפי מקורות יודעי דבר, אין

נראה מי יעז עתה לצחוק על לשונו ודרך התבטאותו של שימחה ארליך.

שרש פוגל, רמת־גן

השבוע במאה ה־20

מה אירע במאה ה־20 בשבוע שבין ח־7 בנובמבר עד ח־13 בנו־במבר? במדור זה פוקר „העולם הזה" כמה מן המאורעות שאירעו ב־78 השנים הקודמות בשבוע שבו מופיע הגליון.

1907

13.11 — טיסה חופשית ראשונה של מסוק גושא־אדם נערכה ליד העיר לו־יה בדרום־צרפת.

1914

9.11 — הרברט סמואל, מדינאי יהו־די־בריטי נועד עם שר־החוץ הבריטי לדיון בגורלה של ארץ־ישראל בעיקבות הת־פוררותה של הממלכה העותומנית.

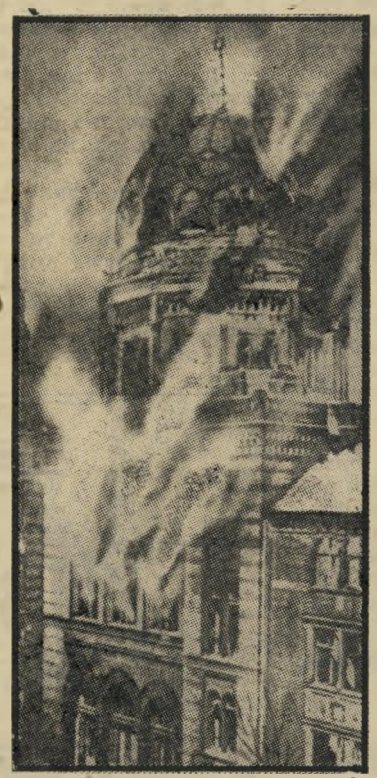

ליז הבדולח
9.11.38

1917

7.11 — מוגר המישטר של הצאר ה־רוסי. החיילים החונים במוסקבה נכנעים. דגל אדום מונף על הקרמלין.

1920

8.11 — שלמה אנסקי, חוקר פול־קלור ומחזאי אידי, מחבר הדיבוק, נפטר בגיל 57.

1923

8.11 — קשר מרתף־הבירה במינכן. לודנדורף והיטלר מנסים להפיל את ממ־שלת בווריה ונכשלים.

1925

10.11 — נוסד האס־אס.

1927

12.11 — שרות טלפון אוטומטי הונהג בלונדון.

1930

13.11 — האמריקאי לוואל גילה את כוכב־הלכת החדש פלוטון.

1936

11.11 — ועדת פיל מגיעה לירושלים, ופותחת בחקירת המאורעות שפרצו באפ־ריל.

1937

10.11 — הוכרז על הקמת בתי־דין צבאיים בארץ־ישראל. כל הנושא נשק — דינו מוות.

1938

7.11 — היהודי הרצל גרינשפון הרג פקיד בשגרירות הגרמנית בפאריס.

9.11 — ליל־הבדולח. עשרות בתי־כנסת עולים באש ואלפי היודים מוטלים למחנות ריכוז.

1939

8.11 — התנקשות בחיי היטלר במר־תף־הבירה במינכן.

1940

9.11 — ראש ממשלת בריטניה, נוויל צ'מברלין, מת בגיל 71.

12.11 — בסעודת ערב גדולה חגגה עיריית פתח־תקוה את יום הולדתו ה־70 של זקן השומרים אברהם שפירא.

1941

12.11 — הרוסים בולמים את הצבא הנאצי בפרברי מוסקווה.

דויד יליין, ממחוללי החינוך העברי נפ־טר בגיל 77.

1942

11.11 — גנרל פטון כובש את קזב־לנקה.

נוויל צ'מברלין
9.11.40

1943

10.11 — נוסד כפר־בלום.

1944

7.11 — חנה סנש הוצאה להורג בבו־דפשט.

ריכארד זורגה, מגדולי המרגלים בעו־לם, גרמני שריגל למען הסובייטים ביפן, הוצא להורג בגיל 49.

1945

11.11 — יהושע חנקין, גואל הקר־קעות ורוכש אדמות חדרה, רחובות ועמק יזרעאל, נפטר בגיל 80.

1947

10.11 — בלייק סכסס הושג הסכם עקרוני בין ברית־המועצות לארצות־הב־רית בדבר חיסול המנדט הבריטי בארץ־ישראל עד ה־1.5.1948, והכרזת עצמאות של ישראל וירדן עד 1.7.1948.

1948

9.11 — מישטרת עיראק סואידן נכבשה.

ייגאל ידין מונה כרמטכ"ל במקומו של יעקוב דורי.

1951

9.11 — גשמים עזים שירדו בארץ גרמו נזקים חמורים במעברות ובדרום תל־אביב.

1952

8.11 — הוחל בהנחת מסילת־הברזל לנגב.

9.11 — הנשיא הראשון, הד"ר חיים וייצמן נפטר בביתו שברחובות בגיל 78.

1953

9.11 — איבן סעוד, מלך ערב־הסעו־דית ומייסדה מת בגיל 73.

1956

7.11 — בן־גוריון מכריז בכנסת: „לא נחזור להסכם שביתת הנשק עם מצריים."

עצרת האו"ם דורשת מישראל, בריטניה וצרפת לפנות כוחותיהם ממצריים. ישראל היתה בודדה בהצבעה, בעוד אנגליה וצר־פת נמנעו.

1961

10.11 — מולוטוב, מלנקוב וכנגוביץ הורחקו משורות המיפלגה הקומוניסטית.

1962

8.11 — אלינור רוזוולט, מדינאית ואשת ציבור, אלמנת הנשיא פרנקלין רוז־וולט, נפטרה בגיל 78.

הרב מרדכי גורוק, שר־הדואר, נפטר בגיל 78.

1967

9.11 — בוטל הצורך ברשיונות־כניסה לגדה־המערבית.

1968

7.11 — ריצ'ארד ניכסון נבחר כנשיא ארצות־הברית.

1973

12.11 — הסכם הפסקת האש נחתם רישמית בין ישראל למצריים בקילומטר ה־101.

חנה סנש
7.11.44

1974

10.11 — הופעת בכורה של ואלרי וגאלינה פאנוב בישראל.

11.11 — השחקן אהרון מסקין נפטר בגיל 76.

1977

10.11 — הנשיא המצרי אנואר אל־סאדאת אומר בפרלמנט המצרי: „הנני מוכן ללכת עד קצה העולם, ואף לבוא לישראל ולבקר בכנסת כדי לשאת ולתת עם ישראל על מציאת הסדר במיזרח־התיכון."

פינטו איננו דרייפוס

שוב אי־אפשר להחשות, נוכח המתרחש בכלי־התיקשורת השונים, שבהם כל שוטה, חרש וקטן, ש־השכלתו המישפטית מסתכמת בצפיה בכמה סדרות־מתח טלוויזיוניות, מטיל בליסטראות באינסטנציות שיפוטיות של מדינת־ישראל.

הגדילו לעשות צמד־חמד תאומים, הרצל ובלפור לבית חקק, אשר כל עוד מסתפקים הם בשיגור מיכ־תבים־למערכת, הרי הם נשארים בגדר קוריוז מבדח, אולם משנטלו קולמוס לידם, במגמה ללמדנו פרק בהילכות חוק ומישפט, הרי הם נמצאים פולשים לתחום לא להם ופוגעים פגיעה של ממש בכל מי שראש בריא על כתפיו. זאת עשו האחים חקק, בפורום „העולם הזה" (2199), תחת הכותרת „בגנות המורה ובזכות הרמטכ"ל."

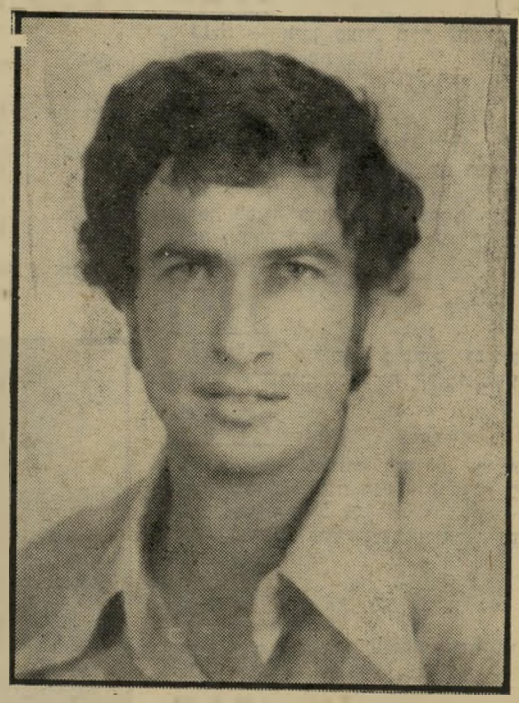

שבו יצאו נגד מי שהם מגדירים כמורם ורבם באוני־ברסיטה, הפרופסור אפריים אורבאך.

■ ■ ■

הבה נבדוק, מה טענות יש לאחים חקק כנגד רבם.

(1) השניים מאשימים את פרופ' אורבאך במוסר כפול, בכך שהוא תוקף את החלטת הרמטכ"ל בעניין פרשת הסגן פינטו, בעוד שהוא נמנע מעשות כן כאשר בית־הדין הצבאי הפחית מן העונש.

אין מחלוקת כלל, כי הן בית־הדין הצבאי לעירעורים והן הרמטכ"ל, כראש מחוז שיפוטי, מוסמכים להקל בעונשם של עבריינים שהורשעו. המחלוקת הציבורית התמקדה בשאלה מהם הקריטריונים להפעלת הסמכות ולמידת השימוש בה. כאשר בית־הדין הצבאי יושב על המדוכה בעירעור וממצה כל נימוק אפשרי לקולא, כדי להפחית בעונש מ־12 שנות מאסר ל־8 שנות מאסר, הרי על פי כל הגיון ומידה העונש סביר והולם את חומרת העבירה. אולם, אם אחרי שבית־הדין הצבאי לעירעורים שוקל את העונש בצורה זו, מפחית הרמטכ"ל בעונש, מ־8 שנים לשנתיים בילבד, יש כאן, לפחות על פני הדברים, טעם לפגם ומקור לתמיהות.

(2) טוענים האחים חקק: „יש הבדל עצום בין מערכת השיפוט הצבאית (המחמירה והדראקונית) לבין מערכת השיפוט האזרחית." זאת טוענים השניים, כדי לתמוך בטענה כאילו בית־מישפט אזרחי היה מזכה את סגן פינטו, לו הובא לדין בפניו.

טענה זו משוללת כל בסיס. לא זו בילבד שאין הבדל עצום בין שתי המערכות, הצבאית והאזרחית, אלא שאין הבדל כלל. ספן פינטו נידון בבית־דין צבאי מחוזי בעבירה על החוק הפלילי הכללי, החל על כל אזרח במדינה. זכויותיו של פינטו (ושל כל נאשם אחר בבית־דין צבאי) נשמרות לפחות כמו בבית־מישפט אזרחי. הפרוצדורה בבתי־הדין הצבאיים זהה כימעט לחלוטין (למעט שינויים שוליים, שאין להם השלכה לענייננו) לפרוצדורה הנהוגה בבתי־המישפט האזרחיים. דיני הראיות בשתי המערכות זהים, וגם מבחינה מהותית דן בית־הדין הצבאי על פי אותם עקרונות והלכות.

אם כוונת השניים, בטענה דלעיל, כי השופטים בבתי־הדין הצבאיים מחמירים יותר מאשר השופטים האזרחיים, הרי שמתוך נסיוני האישי בשרותי בצה"ל, כתובע צבאי, הנני להעיד כי דווקא מישנת בית־הלל מנחה רבים משופטי בית־הדין הצבאי.

■ ■ ■

(3) ועוד טוענים השניים: לו הורשע פינטו בבית־מישפט אזרחי הוא היה צפוי למאסר עולם. אם כך, שואלים, מדוע על עבירה כה חמורה כרצח נגזרו בבית־הדין הצבאי רק 12 שנות מאסר? אין זאת, מסיקים השניים, כי „נסיבות של ספק" (כהגדרתם) הניעו את השופטים לפסוק עונש „ביניים". השניים בדעה, כי לו „נסיבות של ספק" שכאלה היו בפני בית־מישפט אזרחי, היה סגן פינטו מזוכה.

אין לראות בטענה זו, אלא גיבוב של דברי־הבל הבאים מפי הדיוטות. הבה נלמד את צמד התאומים החביב את מישנתו של כל סטודנט למישפטים, בשיעורו הראשון, בקורס למישפט פלילי. המישפט הפלילי מתנהל בשני שלבים. בשלב הראשון מנסה התביעה להוכיח את ביצוע העבירה על־ידי הנאשם, ואילו זה מתגונן באמצעות סניגורו מפני האשמה. בית־המישפט מחליט על פי חומר הראיות ועל פי התרשמותו מן העדים אם הנאשם אשם או זכאי. החלטה זו היא „הכרעת הדין". במידה של ספק באשמתו של הנאשם יקבע הן בית־מישפט אזרחי והן בית־דין צבאי כי הנאשם זכאי. כל „נסיבות של ספק", כפי שמכנים זאת האחים חקק, היו מביאות לזיכויו גם בבית־הדין הצבאי.

אם הנאשם מורשע בדין, מתנהל השלב השני של המישפט, ובו מנסה התובע לשכנע את בית־המישפט מה עונש חמור ראוי לו לנאשם, בעוד שהנאשם יצביע על אותן נסיבות מקילות שיהא בהן כדי להפחית מעונשו. אך זאת לדעת: נסיבות מקילות אלה לעולם לא יגרמו לזיכויו, אלא רק לחקלה בעונשו. בשלב זה קובע בית־המישפט את עונשו של הנאשם בהחלטה שנקראת „גזר דין". בעניינו של פינטו גזר עליו בית־הדין הצבאי עונש של 12 שנים בילבד, למרות שהיה מוסמך להטיל עליו גם מאסר עולם (אגב, האין כאן סתירה פנימית בטיעונם של האחים חקק. הנה, לפניהם דוגמה שבה המערכת הצבאית „המחמירה" פוסקת עונש בן 12 שנה על עבירת רצח; לעומתה היתה

המערכת האזרחית „המקילה" גוזרת מאסר עולם).

בעירעור העלה סגן פינטו טענות גם נגד עצם הרשעתו וגם נגד העונש שהוטל עליו. בית־הדין הצבאי לעירעורים לא מצא דופי בהחלטת בית־הדין המחוזי ולא מצא כל ספק שהא בו לנקות את הסגן פינטו מאשמת רצח. לעומת זאת הצליח סגן פינטו להצביע על נסיבות מקילות לעניין העונש בילבד ולפיכך הופחת עונשו בארבע שנים. אין לפרש בשום אופן הפחתה זו כספק בעצם ביצוע העבירה, שכן גם בבית־דין צבאי יש בעניין זה רק שתי אפשרויות, „אשם" או „זכאי", ובית־הדין הצבאי לעירעורים פסק „אשם"!

■ ■ ■

(4) וטענה נוספת לצמד התאומים: „מדוע לא תראו גורלו של אותו סגן צעיר, הטוען בעקשנות לחפותו, כאשר כל העדים מעידים לטובתו, ולמרות זאת מורשע בגלל עדות־יחיד..."

ובכן, מתברר כי אחים חביבים אלה, המתיימרים גם להיות „משוררים", אינם מסוגלים לנסח מישפט פשוט מבלי להפוך את הגיונו הפנימי. קשה ליישב את קביעתם, כי כל העדים העידו לטובת סגן פינטו, עם קביעתם כי הוא הורשע על פי עדותו של קצין מיחידתו. זאת לדעת, כי כאשר שוקל בית־דין צבאי או בית־מישפט אזרחי (וכבר ציינו לעיל כי זה היינו הך) את העדויות שלפניו, כדי להכריע האם הנאשם אשם או זכאי, אין סופרים את מספר העדים שהביאה התביעה לעומת מספר העדים שהביאה הסניגוריה ופוסקים על פי התוצאה. אם זו היתה הדרך, ניתן היה להסתפק ב־חנווני על כס המישפט תחת שופט. השופט בודק, שוקל ומשתמש במיומנותו המיקצועית, כדי לבחון את מהימנותם של העדים, וכך מוכרע המישפט. וכאשר בעניינו של סגן פינטו מעיד קצין צנחנים בדרגת סרן, כי סגן פינטו סיפר לו על מעשה הרג הערבים ועל השלכת ארבע גוויותיהם הכפותות לבאר מסויימת, וכאשר שילטונות החקירה של צה"ל ניפנו אל אותה הבאר ומצאו בה שתי גוויות של ערבים כשהן כפותות ולא ירויות, וניתן הסבר מדוע נימשו רק שתי גוויות ולא ארבע, הרי כל עוד לא הצביעה הסניגוריה על נוהג מגונה שפשה בקרב ערביי דרום־לבנון — לכפות עצמם בחוטי ניילון עד לחנק גרונם ולהשליך עצמם לבארות — נראה לי, משום מה, כי יש הגיון באימוץ גירסתו של הסרן ודחיית תירוציו של הסגן פינטו כמסכת כזבים.

כלום סבורים האחים חקק שיש בנמצא בית־דין צבאי כלשהו, שאך רק להרשיע קצין בצבא בעבירה כה חמורה, שאינה מפארת את שם הצבא במיסגרתו פועל בית־הדין עצמו? אין כל ספק שבית־הדין בחן בקפדנות מרובה כל טענה שהועלתה בפניו, נבדקה כל אפשרות למצוא ספק באשמה — אולם הספק לא נמצא. גם חמשת שופטי העירעור, וביניהם השופט העליון שמגר, בדקו את כל חומר העדויות והראיות והשאירו את ההרשעה ברצח על כנה.

■ ■ ■

(5) מסכת ההבלים של האחים חקק המנסים להקים אותנו לתחייה לא תמה: „עיתונים רבים הדגישו את העובדה שהוא נכשל בחקירתו במכונת־אמת. אבל האם יתכן שהדין יוכרע על חודה של ראיה מעין זו, שאינה קבילה כלל במערכת השיפוט האזרחית?"

שוב מתעוותות הטענות לפי ההשקפה. בשלב מסויים טוענים השניים כי סגן פינטו הורשע בשל עדותו היחידה של קצין, ועתה, טוענים, הוכרע הדין על חודה של בדיקה במכונת־אמת (גלאי שקר)· לגופו של עניין נופלים השניים במלכודת בורותם. המישפט הצבאי זהה למישפט האזרחי ואין תוצאות הבדיקה בגלאי־שקר משמשות כראיה קבילה נגד נאשם בבית־דין צבאי. יתכן וזה מפתיע את האחים חקק, אבל בית־הדין לא ידע את מה שהם יודעים כיום; היינו: סגן פינטו הורשע מבלי שעובדת כישלונו בגלאי־השקר תהא בפני בית־הדין.

מובן כי בדיעבד מותר לאחים חקק לבחון את פסק־הדין ולבדוק האם מימצאיה של הבדיקה בגלאי־השקר אכן תואמות את מסקנת בית־הדין הצבאי. אולם ספק אם העובדה שגלאי־השקר מצא את סגן פינטו מכזב — מימצא התואם את מסקנת בית־הדין — תשכנע את ה־

דמגוגיה ואלימות מלוליות מופעלות נגד המערכת השיפוטית

תאומים. הם גם לא ישתכנעו כאשר יתברר להם, שגם גירסתו של הסרן שהעיד נגד סגן פינטו נבדקה בגלאי־שקר... והוא נמצא דובר אמת!

■ ■ ■

(6) במהלך הרצאת דבריהם מתארים השניים את סגן פינטו כצעיר הנלחם לחרותו, לחפותו ולצידקתו, צעיר הנישחק בין סעיפי החוק היבשים. הם אף הגילו לעשות בכנותם את סגן פינטו „דרייפוס הישראלי" (אוי לאוזניים שכך שומעות ואוי לעיניים שכך קור־אות! את חוסר הידע המישפטי ניתן להבין, אבל מה יכפר על בורות היסטורית אלמנטרית שכזו?).

מן העבר השני טוענים האחים חקק כי סגן פינטו הורשע „בגלל עדות יחיד של קצין קנאי בעל עבר מפוקפק". הנה כי כן, בבואם להגן על סגן פינטו אין הם מהססים לשפוך את דמו של אותו סרן.

הפירסומים בעיתונות, שהבאישו את ריחו של הסרן מפלוגתו של פינטו, תיו מן הגילויים המבישים ביותר של העיתונות הישראלית בכל הפרשה הזו. קצין זה נחקר בחקירה נגדית נמרצת על־ידי סניגורו של סגן פינטו, שהוא פרקליט מנוסה ביותר, והוטחה בפניו הטענה בדבר קינאתו וכן הובאה בפני בית־הדין גם העובדה שהוא „עבריין" רחמנא ליצלן (בעת מיבצע ליטאני הוא נטל לעצמו נשק־שלל — זוהי עבירה שאין עימה קלון ואשר קצינים לא מעטים בצה"ל „חטאו" בה). חרף כל זאת מצא בית־הדין את עדותו מהימנה.

אם השימוש שעשו האחים חקק בחשוואת עניינו של פינטו לפרשת דרייפוס מחד גיסא, והטחת הרפש על־ידם בפניו של סרן, שמילא באומץ את חובתו האזרחית, מאידך גיסא, אינה התגלמות הדמגוגיה — חיי, שאיני יודע דמגוגיה מחי.

■ ■ ■

למרבה הצער רעיונותיהם השטחיים והרדודים של האחים חקק ושכמותם בתנועת התחייה מוצאים אוזן קשבת באוזני עמך, חזקוק בשעות משבר כלכלי ובהעדר יד מכוונת לביטויים מחזקים של „זקיפות קומה", של „גאווה", של „עוול הנעשה לחייל לוחם או למתנחל מעונה ע"י בתי־המישפט". וכן נמצא האפיק אליו ניתן להזרים את תיסכול ההמונים — המערכת השיפוטית. מי יתן ומערכת זו תצא מחוזקת מן האלימות המילולית המופעלת נגדה.

עו"ד אריה קוקס, ג'בעתיים

עורך־הדין קוקס שירת בצבא הקבע בתפקידים קרביים ובפרקליטות הצבאית.

חדש בישראל!

אופנה ב-4 תשלומים!

(ההצעה בתוקף עד 30.11.79)

,,אלסקה״
מקנה לך אפשרות
לרכוש מלתחה שלמה
לסתיו ולחורף
ב־4 תשלומים
חדשיים שווים.
לכל קניה מעל –.4,000 ל״י
מתוך המבחר האופנתי של
,,אלסקה״

קני החורף בלירה של האביב הבא...

בבית האופנה לב דיזנגוף
(Dizengoff Center)
בחולון: שד׳ קוגל פינת סוקולוב
במפעל: רח׳ יעבץ 30, ת״א
ובקרוב:,,אלסקה״ ברמת־גן.

את נראית נהדר - אלסקה alaska

קוראים לה טובה-פי-צבע ויש לה יתרונות פי-7

בקרה מושלמת

ב"סאבא טובה פי צבע" מותקנים מעגלי הגנה ובקרה רבים ומשוכללים: **בקרת מתח** - לייצוב מתח הרשת - מ־160 עד 250 וולט. **הגנת קליטה** - לשמירה על תמונה נקייה שאינה מושפעת מהפרעות חשמליות חיצוניות, ברקים וסערות. **בקרת צבע** - לשמירה על רמת הצבע הרצויה בכל תחנה ותנאי קליטה.

חסכון באנרגיה

"סאבא טובה פי צבע" בנוייה בשיטת הכרטיסים המתקדמת ביותר בעולם האלקטרוניקה, כל כרטיס שווה בערכו לאלפי רכיבים אלקטרוניים. בעת הצורך, מחליף הטכנאי את הכרטיס והמכשיר פועל כחדש. צריכת האנרגיה היא מינימלית מ־70 וואט לשעה בלבד. לסאבא שעון דיגיטלי בעל תצוגת שעה קבועה, התאמה לוידיאו־טייפ, אוזניות סטריאו ומצג תחנות מואר.

חדות הצבע

מערכת הבקרה האוטומטית שומרת בצורה מושלמת על גוון הצבע, עומקו, חדותו וייצובו. אתה קולט בצבעים מושלמים גם תחנות רחוקות וחלשות. איכות הצבע נשמרת לאורך שנות שמוש רבות. הפיקוח על בקרת הצבע מתבצע בלחיצה על כפתור במכשיר או בשלט־רחוק.

שליטה מרחוק

עם "סאבא טובה פי צבע" בביתך אתה יכול להפעיל את המכשיר ולהמשיך לשבת בכורסתך. הפעלה וכיבוי, העברת תחנות, שינוי הגוון והקונטרסט, הגברת הקול והחלשתו.

"סאבא־פי־צבע" הינה הטלויזיה היחידה בעלת כפתור הייצוב האוטומטי המתבייית אופטימלית על ערוץ השידור. לרשותך "סאבא טובה פי צבע" מ־"20, "22 ו־"26 בדגמים עד 16 תחנות. עם ובלי שלט־רחוק.

סאבא טובה פי צבע

קניית טלויזיה אינה עניין של מה בכך, לכן, כדאי לבדוק ולשקול היטב. היכנס לחנות הקרובה למוצרי חשמל, בקש לראות את סאבא בפעולה, השווה אותה ותבין מדוע קוראים לה "סאבא טובה פי צבע" להשיג בצבעי אגוז ומטליק.

רמקולים HI-FI

מערכת הקול של "סאבא טובה פי צבע", משחזרת בנאמנות את צלילי המשדרים - קונצרטים, סרטים מוסיקליים, מוסיקת פופ וקצב, כולם נשמעים בביתך כאילו אתה נמצא במקום התרחשותם.

שרות תדיראן

ל־"סאבא טובה פי צבע" האחריות והשרות המעולים של תדיראן אשר הפכו לשם דבר כשהמדובר באמינות זריזות ואדיבות.
להשיג בחנויות המובחרות.

תוצרת גרמניה

פרק 5 בסידרה המנתחת הרכב השיכבה השלטת

בכל תחומי החיים במדינה ואת מקורות הכוח שלה

חלוקת השלל

הברית של דויד בן־גוריון וחיים וייצמן, בין מפא"י והציונים־הכלליים, היתה ברית פוליטית ששיקפה את מידת ההסכמה הכלכלית והחברתית שאליה הגיעו המחליטנים של היישוב הוותיק — שבסיסם היה בשיכבה צרה שמנתה כ־100 אלף אנשים. כשקמה המדינה החלו המחליטנים לרדות את הדבש. הם חילקו ביניהם את השלל הגדול, על־פי מפתח מוסכם. כשהם מגייסים לעזרתם מנגנון המדינה, ממנים עצמם כאפוטרופסים על נכסי־הנפקדים, רותמים לעגלתם את האידיאולוגיה של הממלכתיות, ועושים שימוש בסיסמה „קליטת העלייה", הרחיבו והעמיקו המחליטנים את הפער שבינם לבין כלל האוכלוסיה. כיצד נעשה הדבר — על כך בפרק זה.

מאת **שלמה פרנקל**

ה**מנוח קארל** מארכס, שניתח את מיבנה החברות האירופיות של תקופתנו, טען כי שולט בהן מעמד „בעלי אמצעי הייצור". כוונתו היתה לבעלי התעשייה הגדולים, בעלי האחוזות והעומדים בראש המוסדות הפינאנסיים והמיסחריים. הללו, בתוקף מעמדם — טען מארכס — מפעילים את המוסדות הפוליטיים והחברתיים כרצונם, לצורך האינטרסים שלהם. הם משתמשים במישטרה ובצבא לשמירת שילטונם, ומעצבים את עולמה התרבותי־אידיאולוגי של החברה תוך הפיכת ההשקפות המסייעות לשילטונם לנחלת הכלל.

בשם הרעיונות האלה יצאו המהפכנים הרוסיים למילחמת המעמדות שלהם, וכוננו את המעצמה הסובייטית. מילוואן דג'ילאס, קומוניסט שבילה שנים ארוכות בכלא היוגוסלבי, נותן את אחד התיאורים הנאמנים ביותר של החברה הסובייטית ומציג את המעמד החדש השולט בה. זוהי הביורוקרטיה הפוליטית, הכלכלית, הצבאית והאידיאולוגית של המיפלגה הקומוניסטית הסובייטית. אין היא בעלת אמצעי הייצור במובן הישן, אך שליטתה בהם מקנה לה אותם יתרונות וזכויות־יתר שיש ל„בעלי אמצעי הייצור" בחברה המערבית. המעמד החדש מחזיק בידיו שילטון מוחלט על המוסדות הפוליטיים, הכלכליים והצבאיים, וגלגלי השילטון טוחנים ביעילות, אכזרית לפעמים, כדי לשמר את השילטון בידי המיעוט הקטן של בעלי זכויות־היתר.

בארץ־ישראל של היישוב צמחו זה בצד זה המעמד השליט של מארכס והמעמד החדש של דג'ילאס. במקביל, ותוך שיתוף פעולה הדוק, הקים כל אחד מהם את אירגוניו ומוסדותיו. התיאום נעשה בצמרת, בין בן־גוריון ווייצמן, אך בין שני הגופים קישרו שני חוטים: התנועה הציונית ואירגון ההגנה.

כשקמה המדינה החלו שני אלה — המעמד השליט (האיכרים והפרדסנים, בעלי המוסדות הפינאנסיים, הסוחרים, ועימם היבואנים והיצואנים ובעלי־התעשייה, שקיבלו תנופה גדולה בעת מילחמת־העולם השניה) והמעמד החדש (הביורוקרטים של ההסתדרות ומיפלגותיה, מנהלי המוסדות הכלכליים, שמאחוריהם העתודה האנושית של חברי המיפלגה מהעיר, מהקיבוץ ומהמושב) בחלוקת השלל הגדולה.

תחת גפנם ותחת תאנתם

ה**שלב הראשון** היה הרכוש הערבי „הנטוש". במילחמת השיחרור ובתוקף הסכמי־שביתת־הנשק סופחו למדינת־ישראל כ־5,750 קמ"ר. מרבית השטחים הללו — בגליל, ברצועת החוף ובפרוזדור ירושלים — היו מיושבים ערבים. אך הרכוש הנטוש לא נמצא רק בשטחים אלה, אלא גם בשטחים שנכללו מלכתחילה, על־פי תוכנית החלוקה, במדינה היהודית.

בשבועות האחרונים התנהל ויכוח מעניין על יציאת הערבים מלוד ומרמלה. האם גלו מרצונם — או הוגלו? ויכוח זה משקף מילחמת־תעמולה בת שלושים שנה בין ישראל לערבים, על הסיבות לבריחת הפלסטינים ב־49—1947. אך התוצאה בשטח ידועה: 650 אלף פלסטינים הסתלקו מבתיהם והפכו לפליטים. הם הותירו מאחוריהם שטחי קרקע עצומים, רובם מעובדים, חלקם נטועים בפרדסי הדרים וזיתים, מטעי עצי פרי וכרמים. בערים נותרו בתי־חרושת, בתי־מיסחר ובתי־מלאכה; בניינים ובתים, מחצבות ורכוש פרטי רב.

ערכו של הרכוש הפרטי „הנטוש" הגיע, על פי הערכת סוכנות הפליטים של האו"ם, ל־330 מיליון דולר, סכום השווה לתוצר הלאומי הישראלי לשנתיים. מיספרים אלה אינם כוללים את ערכן של אדמות־המדינה ואדמות ההקדש המוסלמי (הוואקף). כמו כן אין הם כוללים את ערך האדמות של הנפקדים־הנוכחים, שהופקעו מידי הערבים שהמשיכו להתגורר בתחומי מדינת־ישראל אחרי מילחמת השיחרור, בטענות מגוחכות, תוך שימוש בחוקים קולוניאליים ניפסדים.

חלק משלל עצום זה נבזז כבר בימי המילחמה ומייד אחריה, על־ידי הלוחמים שלקחו „מזכרות", אך בעיקר על־ידי הדרגים העורפיים ואזרחים שלקחו לעצמם מכל הבא ליד. אך זה היה רק כסף־קטן לעומת הרכוש העצום שהועבר לרשות המדינה. זו ייסדה מישרד מיוחד, לטיפול ברכוש הזה תחת פיקוחו של האפוטרופוס לנכסי ניפקדים.

רובו של שלל המילחמה הזה היה, כמובן, נכסי דלא־ניידי, אדמות ובניינים. עד שהחלה ממשלת הליכוד נוקטת במדיניות הקרקעית החדשה שלה — מכירת אדמות המדינה — נמצאו כ־92% מהקרקעות בידי המדינה. אך אדמות אלה הוחכרו לחקלאים, לספסרי קרקעות ולקבלנים ל־50 שנה, כאשר המחירים נמוכים בהרבה ממחירי השוק, והמיסים שגובה המדינה מרווחים על מספסרות בקרקעות, מבנייה ומתוצר חקלאי הם נמוכים ביותר.

חיילי צה"ל נכנסים לכפר ערבי נטוש (1948)
רודים את הדבש —

מעברת עודים (1950)
— על פי מפתח מוסכם

מי יעלה ומי ירד — ובכמה?

ב־1948, עם קום המדינה, עובדו מיליון דונם על־ידי חקלאים יהודיים. תוך שנתיים, עד 1950, העביר לרשותם הממונה על נכסי־נפקדים מיליון דונם נוספים של אדמות מעובדות. אדמות אלה חולקו בין המחליטנים ושולחיהם — תנועות המושבים, התנועות הקיבוציות והמושבות.

המפתח לחלוקה זו היה פשוט: המצב שהיה קיים ערב קום המדינה, כאשר כל אחד מהגורמים קיבל, פחות או יותר, חלק יחסי מהשלל. בגלל המיבנה המייוחד שלהן, המאפשר התפשטות קלה למקומות חדשים, זכו תנועות המושבים והתנועות הקיבוציות בנתח יחסי קצת יותר גדול מבחינת השטח. אך בעלי הפרדסים והאדמות, מהמושבות הוותיקות — בעיקר אלה שבאיזור המרכז — פוצו מבחינת ערך הקרקעות. זאת משום שבמושבות אלה — כחדרה, פתח־תיקווה, רחובות וראשון־לציון — החלה להתפתח בנייה עירונית מהירה, שהקפיצה לשחקים את ערך הקרקעות החקלאיות (לשעבר).

באשר לקרקע העירונית עצמה, גם כאן נעשתה החלוקה לפי המפתח המקובל. חלק נימסר להברות שיכון ממשלתיות, ציבוריות והסתדרותיות, אך הרוב „הוחכר" לספסרי קרקעות ולקבלנים פרטיים, שאי אפשר לומר עליהם שהתעשרו בן לילה, משום שהיו עשירים גם קודם לכן. אך אין ספק, שתוספת הקרקעות הזו היטיבה מאד את מצבם. בין אלה אפשר להזכיר את מישפחות בן־עמי ומכנס בנתניה; קרסו, מוגרבי, הלר ולבונטין בתל־אביב; קוקיה בירושלים; מטלון וטייבר ברמת־השרון; רוקח וספיר בפתח־תיקווה, ויעבץ בחולון.

כדי לתפוס את ההיקף העצום של הנכסים, שהועברו מרשות המדינה לידי המחליטנים הללו, שעיסוקם בקרקעות ובבניינים עירוניים, די לציין את הנתון הבא: כשליש מבין 400 אלף העולים ששוכנו בערים הגדולות ובמושבות, בין השנים 1948 ו־1953, שוכן בבתי נפקדים, ויותר ממחצית — על קרקעות נפקדים.

נתח־השלל השני שאותו חילקו — ומחלקים — המחליטנים ביניהם בהגיעות רבה הוא התקציב הלאומי. זה מורכב ממיסים ומילוות מקומיים ומזרם ההון שהגיע מחו"ל לקופות הממשלה והמוסדות הלאומיים. הון זה כולל את „כספי העם היהודי" — דהיינו, כספי המגביות וההכנסות מאיגרות־החוב של ההסתדרות הציונית, כספי השילומים מגרמניה, וכן המילוות והמענקים שניתנו למדינת־ישראל ממדינות זרות ומהבנק העולמי. זרם ההעברות מחו"ל מהווה כרבע מהכנסות המדינה. כיצד מחולקות הכנסות אלה מאז 1948?

על פי מפתח־הקסמים הידוע, העובר כחוט השני לאורכה ולרוחבה של הכלכלה הישראלית:

- 20% לסקטור הממשלתי.
- 20% לסקטור ההסתדרותי (ובכלל זה תנועות המושבים, תנועת הקואופורציה והתנועות הקיבוציות).
- 60% לסקטור הפרטי.

האחוזים אינם מדוייקים לגמרי, והם משתנים מפעם לפעם ב־3—2 אחוזים כלפי מעלה או כלפי מטה. השינויים הקטנים הללו היו פעם חשובים ביותר. יש לזכור, שכל אחוז מהתוצר הלאומי פירושו מיליארדי לירות במחירי היום. כל עוד פעלו

(המשך בעמוד 73)

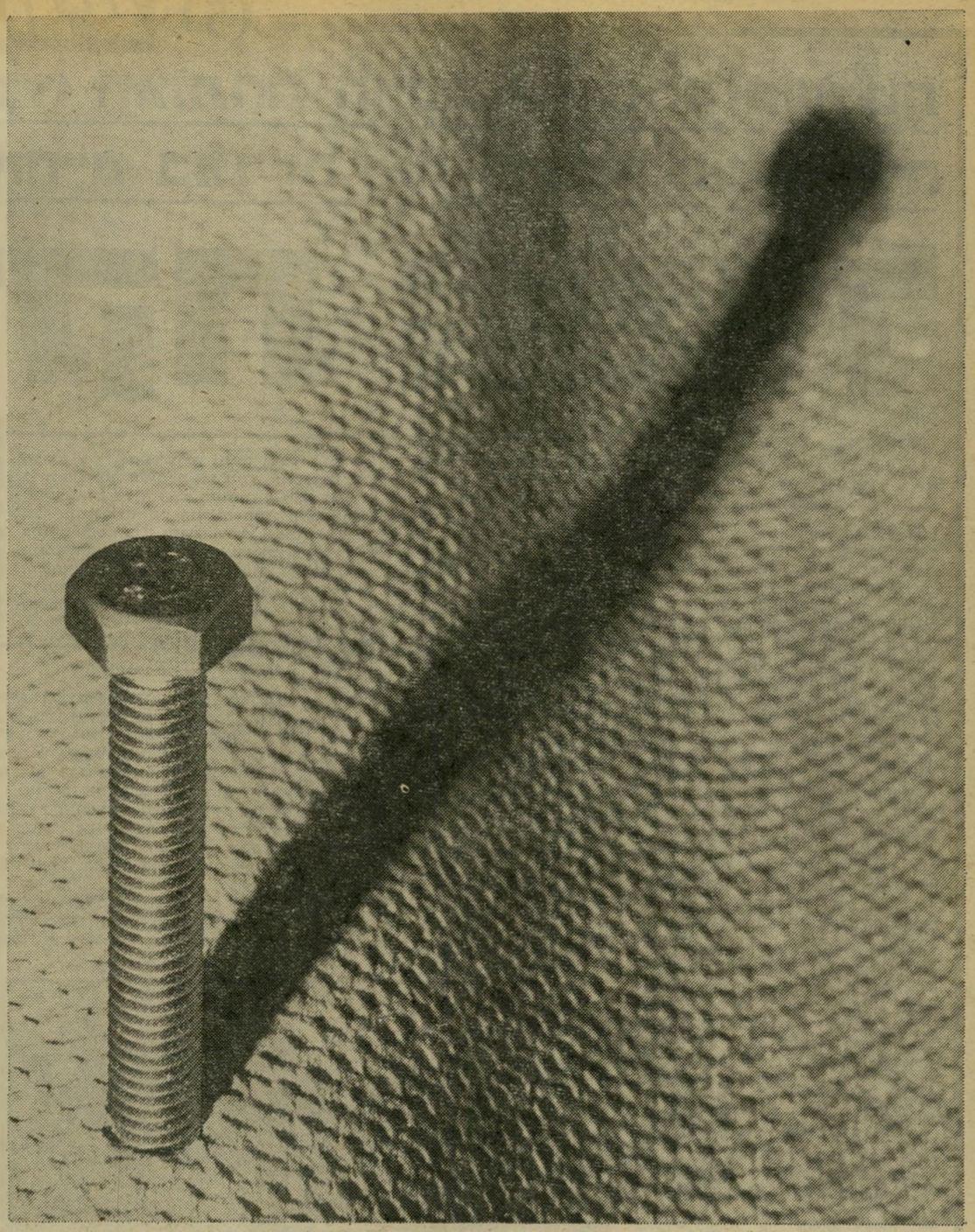

עסקים אינם פורחים באויר, הם זקוקים ליעוץ וסיוע מקצועיים ולרב גם לאשראי.

עסקים זקוקים לבנק טוב.

בנק הפועלים היה מאז ומתמיד גורם מרכזי בכלכלת המדינה.

הוא היה שותף פעיל בהתפתחותם של מפעלי התעשיה בארץ, כמו גם בהשגת יעדים לאומיים בתחומי החקלאות, התיירות, המלונאות, ותרם לכלכלת המדינה בגיוס הון ומקורות מימון.

בנק הפועלים גדל עם המדינה והמפעלים הגדולים גדלו עמו.

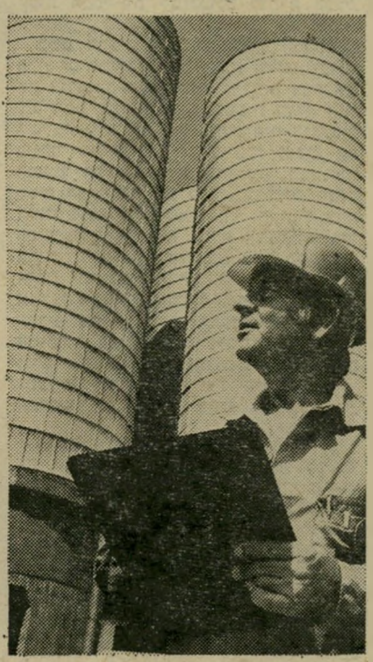

רוב המפעלים הגדולים בארץ גדלו יחד אתנו.

בוא לגדול אתנו

בנק הפועלים בע"מ

דרום־קוריאה: דם שפוך במיסעדה

הנשיא ג׳ימי קארטר וירביו העיקרי הסנטור אדוארד („טד") קנדי, מתגאים במדיניות החוץ ההומאניסטית שהם מייצגים. קארטר נוהג לנזוף בדיקטטורים שלו ברחבי העולם השלישי, כשהם מגזימים בהתעלמותם מזכויות־אדם בסיסיות.

המשבר הקוריאי חשף את הצביעות העוטה את היומרה הנוצרית של קארטר. בעיצומו של המשבר בקוריאה, כשאינטלקטואלים וסטודנטים סיכנו את חייהם בהפגנות בערי הדרום פוסאן ומסאב, שיגר הנשיא לסיאול את שר־ההגנה שלו. הרולד בראון לא הביא עמו את ספר התפילות הבאפטיסטי של קארטר, ולא הטיף מוסר. לעומת זאת הזעיק לקוריאה נושאות מטוסים עמוסות מטוסי F־15, והעמיד את 38 אלף חייליו במצב הכן. בראון הצהיר בפירוש, שאין לערבב את נושא זכויות האדם

נרצח פארק ומחליפו קיו־הא
שילטון הדיכוי יימשך

וביטחון המישטר הדרום־קוריאי, שהוא מעוז קלאסי של העולם ה„חופשי". הסיוע המאסיבי לצבא האדיר של דרום־קוריאה יימשך. ארצות־הברית, מסתבר, לא תומכת דווקא בדימוקרטיה, אלא במדינת העבדים הברוטאלית שיצר הנשיא פראק צ׳ונג הי, שנרצח בשבוע שעבר.

זכויות בהתי מוגבלות. רצח הנשיא פארק לא מבשר שינוי כלשהו. המישטר החברתי הרותם את הפועל לשבוע העבודה הארוך ביותר בעולם, 60 שעות, יימשך (העולם הזה 2193). השבוע מצטט האינטרנשיונל הראלד טריביון את הודעת מועצת הנוער העובד הקאתולי בקוריאה, שמחצית האחוז של הקוריאים זוכים ב־43 אחוז מהתוצר הלאומי הגולמי (!), בעוד ש־75 אחוז מכלל העובדים מרוויחים פחות מ־100 דולר לחודש.

הנשיא פארק, ששלט בדרום־קוריאה ביד ברזל מ־1961, נרצח על־ידי ראש השי״ב שלו במיסעדת־פאר בסיאול.

הרוצח, קים ג׳יי קיו, חשש מפיטוריו, על רקע יחסים מעורערים עם מישמר הארמון של הנשיא. ידידו הקרוב של הנשיא המנוח, ראש־הממשלה צ׳אי קיו הא, נתמנה נשיא־בפועל. הוא הכריז על מצב־חירום בכל רחבי דרום־קוריאה, ונטל לידיו, למעשה, סמכויות בלתי מוגבלות.

מעניין לציין, שהמהומות בדרום־קוריאה, שקדמו לרצח הנשיא, לא פרצו על רקע הדיכוי הכלכלי. אין, ככל הנראה, כל קשר בין הרצח לבין התסיסה שהיתה על רקע דימוקרטי. החלטת הנשיא להשתמש בסמכויותיו הדיקטטוריות, כדי לגרש את ראש האופוזיציה, קים יאנג סאם, הביאה להתפטרות המונית של 66 צירי האופוזיציה הליברלית. שערוריה זו והגינוי מוושינגטון עוררו 1000 סטודנטים מאוניברסיטת פוסאן להפגנות מחאה ולמהומות. שדוכאו ביד רמה. הנשיא קארטר הפגין מורת־רוח דיפלומטית וקרא לשגרירו בסיאול להתייעצות, רק כדי להחזירו בבהילות עם גבור גל המהומות.

ראש האופוזיציה, קים יאנג סאם, רחוק מלהיות קומוניסט או סוציאליסט. בראיון שהעניק השבוע לניוזוויק קרא להידוק היחסים עם יפאן וארצות־הברית. תמיכת וושינגטון במישטר האנטי־דימוקרטי מרתיחה את קים. שר־ההגנה האמריקאי, הרולד בראון, לא התרשם במיוחד. הוא הכריז בסיאול, שהקשרים הצבאיים והכלכליים בין ארצות־הברית למישטר בדרום־קוריאה הם מצויינים.

סיקור חוץ:
השריף הטוב

עיתון ערב ישראלי לאומני מחקיף את הליגה האנטי־נאצית בבריטניה בשל עמדה תוקפנית מדי כלפי הנאצים המקומיים. הייתכן? העיתון המתחרה מפרסם, במיסגרת מאירת עיניים, ידיעה שכל מטרתה להטעות את הקורא, לכוון אותו למסקנה בלתי־נכונה על סמך מידע שיקרי. **קליפת השום.** כל העיתונות בארץ תומכת במילחמה הקרה. המאמרים בעניין משבר קובה הולמים יותר עיתונים באלבאמה או בקייפטאון. בשום נושא לא מעזה העיתונות שלנו להרחיק לכת בשטיפת־מוח ובמידע חסר ומטולף כמו בענייני החוץ. ההנחה הבסיסית היא מתנשאת, פטרנליסטית. הציבור אינו מודע לענייני חוץ. אפשר להאכיל אותו בסיפורים, נוסח חירחורי המילחמה של תחילת שנות ה־50׳. לכל היותר הוא קורא את המידע המגמתי, השטחי, המעוכל עבורו בטיים ובניוזוויק. מעריב והארץ מציגים את העולם כולו כזירת מאבק ענקית בין השריף הטוב, ארצות־הברית, לנוכל המרושע והערמומי, ברית־המועצות. כמו שימעון פרס, מאמינים גם יעקוב כרוז בידיעות אחרונות ויצחק שניצר במעריב, שארצות־הברית נאבקת למען הדימוקרטיה. אפילו כשהיא מגינה על מישטרים רצחניים ומושחתים בצ׳ילה, בדרום־קוריאה או בערב־הסעודית. גורלם של מיליוני הילדים הגוועים ברעב בדיקטטורות פרו־מערביות מעניין את הפובליציסטים שלנו כקליפת השום. קנה־המידה היחידי להשתייכות לחברה הטובה הוא התמיכה במערב.

פושע מיוחמה. במעריב (25.10.79) תוקף הכתב בלונדון, יוסף פינקלסטון, את הטקטיקה התוקפנית של הליגה האנטי־נאצית כלפי הפאשיסטים הבריטיים. כשמרן טוב הוא מחפה על יחסה הגיזעני של מישטרת בריטניה כלפי השחורים המקומיים. את בלייר פיץ, הכושי שנרצח על־ידי המישטרה, כשהפגין נגד הנאצים, הוא מציג כקורבן מיקרי.

לשיאו מגיע פינקלסטון כשהוא מביע תמיהה, כביכול, כיצד נמנה פיטר היין, התומך בפלסטינים, על צמרת הליגה האנטי־נאצית. פיטר היין, מנהיג הצעירים הליברלים שעבר למיפלגת העבודה, עמד מאז ומתמיד במוקד כל מאבקי השמאל בבריטניה. היין הנהיג את כל המערכה נגד דרום־אפריקה ולמען זכויות מיעוטים בכל מקום. כאיש שמאל, תמיכתו בפלסטינים מובנת מאליה. שינאת מעריב לשמאל מגיעה עד לפסילת טובי הלוחמים בנאציזם האנטי־שמי והגיזעני בבריטניה!

באותו גיליון עצמו מוקעת ברית־המועצות בשל מניעת סיוע מקמבודיה. שקר! חברת אוקספאם הבריטית, שהיא נוצרית ולאו דווקא שמאלנית, הודיעה שרוב העזרה לרעבי קמבודיה מגיעה מברית־המועצות!

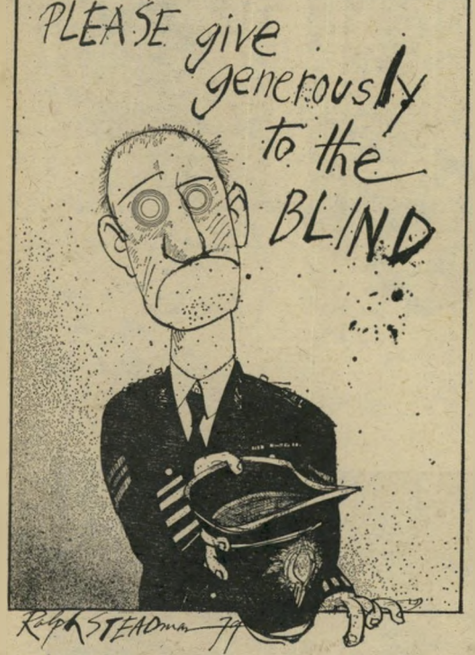

חקירת המישטרה בפרשת בלייר פיץ׳
אהדה מישטרתית לנאצים

בידיעות אחרונות (19.10.79) מופיעה מיסגרת, שבה מצוטט דיוויד שאוקרוס בהקשר המגן על מעשי הזוועה של הנרי קיסינג׳ר בקמבודיה. מדובר במישפט אחד מתוך ספר שלם — אירוע צדדי — המסביר כיצד הכחיד קיסינג׳ר עשרות ערים וכפרים בקמבודיה.

העולם הזה (2148) הביא את תמצית סיפרו של שאוקרוס לפני כארבעה חודשים. עיתון ישראלי לא התייחס למידע הרב שבמאמר או לעובדה שקיסינג׳ר מוקע עתה בחוגים אינטלקטואלים בעולם כולו, כפושע־מילחמה שהטיל חצי מיליון טון חומרי נפץ על קמבודיה.

התסיסה בקוריאה ורצח הנשיא פארק צ׳ונג־הי מוצגים כמזימה קומוניסטית נגד העולם החופשי. אופיה של מדינת העבדים של דרום־קוריאה לא נחשף, מילבד כמה הערות שיטחיות על „היד החזקה" של השילטון.

כל העיתונות בארץ מתעלמת מזכותו של הקורא המשכיל במדינה דימוקרטית, ליהנות ממידע מגוון ורחב בשפתו. בנושא חדשות החוץ מגיעה חוסר אחריותה של העיתונות לשיאים של זילזול פרימיטיבי ומגושם בציבור הישראלי.

מיעוטים: צרת רבים בלי נחמה

העולם כולו סובל מטירוף מערכות כללי בכל הנוגע לבעיות מיעוטים. האגודה הבריטית למען זכויות מיעוטים פירסמה לאחרונה קטלוג חדש. הוא מהווה מיסמך מרשיע נגד הקהילה העולמית. בכל העולם רודפים בני אדם בגלל צבע עורם, דתם או שפתם. גם ישראל נמצאת, כמובן, ברשימה הבלתי מכובדת הזו.

כדאי שהקורא ידע משהו מהיקף הבעייה. בקטלוג המיעוטים הנרדפים נכללים:

- **סינים וקוראיים ביפאן.**
- **כושים בדרום־סודאן.**
- **ערבים, דרוזים ובני עדות המזרח בישראל.**
- **צוענים באירופה.**
- **מוטאנגארדים בווייט־נאם.**
- **שבטים בבורונדי הנכחדים כתוצאה מג׳נוסייד מתוכנן.**
- **הנשים בארצות־ערב.**
- **עדי־יהווה במרכז אפריקה.**
- **אינדיאנים בארצות־הברית.**
- **מיעוטים דתיים בברית־המועצות.**
- **קתולים באירלנד הצפונית.**
- **טאטרים באי קרים, גרמנים באיזורי חוולגה.**
- **בני העדה הטאמילית בסרי־לאנקא.**
- **„טמאים" בהודו.**
- **באסקים וקאטאלנים בספרד.**
- **ביהאריים בבנגלה־דש.**
- **שחורים בברזיל.**
- **אינדיאנים בדרום־אמריקה.**
- **שחורים ואסיאנים בבריטניה.**
- **אסיאנים במיזרח־אפריקה.**
- **אינדיאנים בקנדה.**
- **כורדים בתורכיה, איראן ועיראק.**
- **פלסטינים בשטחים הכבושים ובארצות־ערב.**
- **פועלים מהגרים במערב־אירופה (בעיקר תורכים, יוגוסלבים ומרוקאים).**
- **תורכים בקפריסין.**
- **יוונים בתורכיה.**
- **ארמנים.**
- **הודים ושחורים בדרום־אפריקה (אפילו שחורים אינם בעצם מיעוט, אלא רוב).**
- **אבאוריג׳ינים באוסטרליה.**
- **הונגרים ברומניה.**
- **מכסיקאים בארצות־הברית.**

האגודה טוענת, שזוהי רשימה חלקית בילבד. העולם של 1979 לוקה עדיין בגיזענות ובדיכוי.

זיכמי מחתרת כורדים באיראן
צרות בכל מקום

העוצמה חשובה לנו לא פחות מהאיכות.

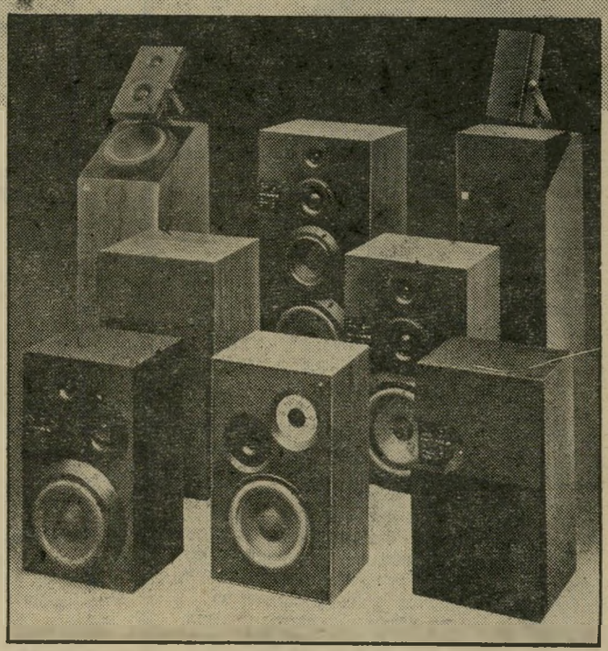

מוראל מכניסה אותך לעידן העוצמה עם רמקול חדיש ויוצא דופן– LA 205 – המשלים את סדרת הרמקולים המקצועיים של מוראל MLP/301/303/309/311 ואוקטב־3.

כבן למשפחה מופלאה זו ניחן ה־LA 205 בכל היתרונות שעשו את רמקולי מוראל לשם דבר: דיוק מירבי בהעברת הצליל, "היענות מעבר" מהירה, סלילי MAGNAFLEX+HEXAGONAL לספיגת עוצמת־יתר ומערכת ליניארית לתיאום פאזה (MLP).

תכונות אלה בצירוף גימור קפדני, מחיר סביר ו־3 שנות אחריות. נותנים בידך רמקול רב עצמה, בין אם אתה משוגע לדיסקו, למוסיקה קלאסית או לכל מוסיקה באשר היא.

מדוע שלא תכנס לשמוע אותו באחד מאולמי ההשמעה המקצועיים עוד היום?

morel® sounds more natural

להשיג בחנויות הסטריאו המובחרות ובחנויות השקם.

מרכז שיווק, תצוגה וייעוץ: מפעלי מוראל, אזור תעשיה נס־ציונה (על כביש בית עובד) טל. 054-70796
פתוח כל יום (פרט ליום ו') מ־9.00—17.00. ● מכירה לעולים חדשים רק במרכז השיווק.

אנשים בעולם

ג'ימי קארטר: הנשיקה שלא המסה את הקרחון

קשה לדעת מה חלף במוחה של ז'אקלין קנדי־אונסיס בטכס חנוכת הסיפרייה על שם הנשיא ג'ון קנדי, כשהנשיא קארטר נשק לה בחיוך מאולץ. המצלמה הדגישה את פניה האדישים של ג'אקי, כשעיניה מביטות הרחק, מעבר לג'ימי. אף שקארטר ניסה להתלוצץ בחיבוות מתוחכמת, והזכיר את דבריו של טד קנדי, שאמר בשעתו לעיתונאי, כי אחרי שלמד עד כמה קשה תפקידו של אחיו, הנשיא המנוח, אינו בטוח אם ירצה בעצמו להיות אי פעם נשיא, נראו הדברים אירוניים מדי עבור קארטר. בין 7000 המוזמנים היה רוב הקהל פרו־קנדי מובטח (לצד ז'אקלין עומדים ילדיה, ג'ון וקארולין) ובאוויר כבר ריחפה בשורת המירוץ של טדי, כשז'אקי חוזרת לשבט הגאה התומך בגיסה.

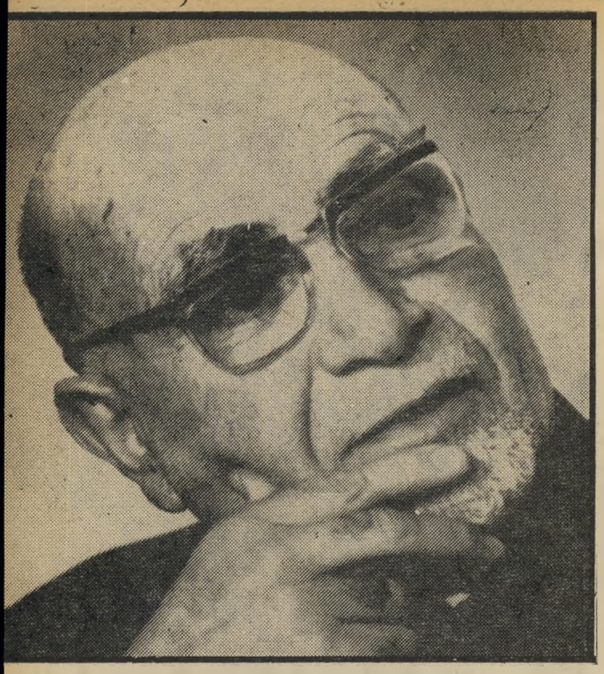

מהדי באזארגן: חומייני פרימיטיבי אבל גאון

אחרי שהאייתאללה חומייני הואיל להתראיין אצל העיתונאית הידועה אוריאנה פאלאצ'י, ניאות גם ראש־הממשלה של איראן, מהדי באזארגן, להעניק לה ראיון בילעדי. נושאו העיקרי היה, כמובן, חומייני. „הוא איש גס ופרימיטיבי," אמר באזארגן, אך הוסיף: „אבל הוא גם גאון. הוא האיש שהנהיג אותנו במאבק למיגור המונרכיה. מה עוד, שהוא האיש שמינה אותי ומחזיק אותי בתפקידי."

למרות שבאזארגן דובר אנגלית וצרפתית שוטפות, הקפיד להתראיין בפרסית, כשבתו משמשת כמתורגמנית.

גרייס קלי: „מכל משמיצי השכלתי!"

לקראת יום הולדתה ה־50, כשהיא זוהרת מתמיד (רוקדת, בתמונה למעלה, עם בנה יפה התואר אלברט), גילתה הנסיכה גרייס פרטים בלעדיים לעיתונאי, שהוא גם חבר למיקצועה לשעבר, שחקן קולנוע אלגנטי, חוזה דה־לה־וילאלונגה. לראשונה לא נמנעה מלגנות בחריפות ידידים הוליוודיים רבים, שלטענתה השמיצו אותה בשעתו וריכלו עליה בלי בושה. „אפילו בינג קרוסבי השמיץ אותי, הייתי מטורפת מכעס. רק בעלי הוא שהפך אותי בחזרה לאשה נורמלית", אמרה.

אנשים בעולם

מרטין ליר: ציור הדיוקן של החברה הסופרת

מרטין ליר היא היום ציירת הדיוקנים האופנתית ביותר באירופה. היא ציירה כבר את כל האנשים הי־פים, כולל בנו של הנסיך תאלד. ידידתה הטובה היא הסופרת באופנה, מיוריאל סרף, שכתבה רב־מכר בשם אנטי־מסע. לכבוד סיפרה הבא מכינה הציירת מרטין את דיוקנה של מיוריאל (המדגמנת מולה בתמונה). לפי החזה החשוף של מיוריאל נדמה כאילו צריך להתפשט לגמרי בביקור אצל רופא שיניים.

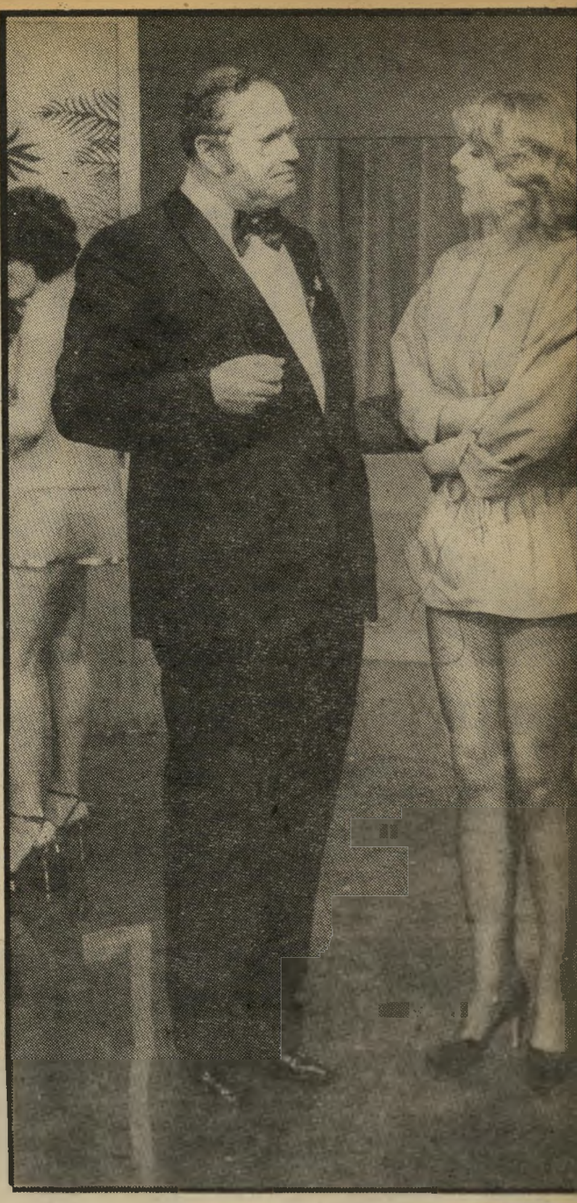

מארינה: מישחקי הפיג'אמה אחרי חצות

כפר איטלקי קטן יוצא משלוותו בעת האחרונה, בגלל מישחק טלוויזיה המשודר בתחנת טלויזיה פרטית ומכוון לאוכלוסיה שבין מילאנו לטורינו. שם המישחק פיג'אמה פראית, והוא משודר בחצות הלילה. העיקרון: נערה יפהפיה בת 18, בשם מארינה, תהיה הפרס למי שישכנע אותה לצאת עימו באותו הערב. איש טרם זכה בנערה, אך המפיק (בתמונה, עם מארינה) ותחנת הטלוויזיה, זכו במוניטין.

רומן פולנסקי: „לא שכחתי את שרון!"

הבמאי הפרובלמטי רומן פולנסקי (בתמונה מימין, עם רעייתו שנר־צחה, השחקנית שרון טייט) הבטיח להעמיד עצמו לרשות הצדק האמ־ריקאי, מייד אחרי בכורת סירטו ה־חדש טס (עם הגיבורה נסטסייה קינ־סקי, הוא נראה בתמונה משמאל). טס מהווה נקודת מיבחן גם לבמאי וגם לשחקנית. בשביל פולנסקי זו שאלה של הערכה מיקצועית מחו־דשת, בשביל נסטסייה — הת־חלת קאריירה. פולנסקי הקדיש את הסרט לשרון.

ברברה קארדה: חיים בים המוות

לאחר תשע שנות דוגמנות וסרט אחד, האי של ד"ר מורו, מגלמת ברברה קארדה היפהפיה דמות של יהודיה, אהובת מפקד הליגיון הרומי, סילווה (פיטר או'טול), בסידרת הטלוויזיה מצדה, המוסרטת בישראל. היא נסעה במיוחד לרומא, להשתתף בטכס הענקת פרס דונאטלו לקולנוע לידידה, השחקן ריצ'רד גיר (ימים ברקיע) ורכשה בגדים אופנתיים. אבל העיתונות העולמית בחרה להראותה בבגדי־ים, כשהיא עולה מים־המלח.

איב פיאג'ה: שעונים בהשראת לודמילה

יצרן השעונים השווייצי, איב פיאז'ה, דור שלישי ליצרני שעונים, המצטיין באהבה לאמנות פלסטית, ביקר במרכז האמנות ע"ש פומפידו בפריס וגילה שהפרימה בלרינה לשעבר, לודמילה צ'רינה, מציירת להפ־ליא. הוא הציע לה לעצב למענו שורת שעוני־יוקרה (בתוצאה מת־בוננים השניים).

מישל מורגן: לשחק על הבמה ובסבתא

אחת הסבתות הזוהרות של הבד הצרפתי מופיעה מזה 15 חו־דשים על הבמה בלהיט של פרנסואז דורן, ושמו: „הכל עבור הכל. אחרי ההצגה היא נחה בחברת בנה, מייק מרשל (בתמונה עם שניים משלושת ילדיו). השעשוע החביב עליה: נכדתה הגדולה בת ה־10, המצפה לה מאחרי הקלעים וקוראת לה „מימי". „אם אשכח פעם מיש־פט או שניים מן ההצגה יש מי שילחש לי," אומרת הסבתא הגאה.

חדש בארץ

OMSA

OMSA
אומסה
12 Den extra extra fine

גרבי מכנס המעוצבות
בשיא העדינות

OMSA
גמישה וחיננית עם

גרבוני "אומסה" תוצרת איטליה בכל החנויות בארץ

היבואן: ז'ק קובה, טל. 823341, 836727 — המכירה בסיטונות

שמואל תמיר השמיץ שרים באוזני עיתונאים
ואחר כך הביא אותם כערים לשחיקתו

■ שר־האוצר המיועד, **יגאל הורביץ**, התנגד נמרצות, בכל תקופת כהונתו כשר ה־מיסחר והתעשייה, ליבוא בשר כבש קפוא לארץ, וזאת כדי להגן על מגדלי הכבשים המ־קומיים. התמנה תחתיו השר **גידעון פת** ותוך זמן קצר הוציא את ההיתר ליבוא בשר כבש. הסתבר שפת עשה זאת תוך התנסות אישית. בנו ה־בכור של השר, המשרת ב־צה"ל, הוא חובב מושבע של בשר כבש. יום אחד, כשעמד הבן לבוא הביתה לחופשה, אחרי העדרות ממושכת, ביקש השר להכין את המאכלים ה־אהובים עליו, מבשר כבש. ני־סה לקנות בשר כבש ולא עלה בידו. רק אחרי התרוצצויות מרובות הצליח נהגו לשכנע בעל מיסעדת־יוקרה בתל־אביב, למכור לו מבשר הכבש שהכין לאורחיו, במחיר של 160 ל"י הק"ג. ראה זאת פת והחליט לאשר את רישיונות היבוש. כיום ניתן לרכוש בש־כבש קפוא בשפע, במחיר של 80 ל"י הקילוגרם.

■ כתב דבר **נחום ברנע** חשף השבוע ווית נוספת מ־אישיותו של שר־המישפטים **שמואל תמיר**. לדברי ברנע, הוא השתתף לפני כחודשיים במסיבת־עיתונאים משודרת עם תמיר בקול ישראל. במהלך השידור נערכה הפסקה, כדי לשדר כמה תשדירי פירסומת. תמיר ניצל את ההפסקה, לטע־נת ברנע, כדי להשמיץ באוזני העיתונאים כמה מחבריו לממ־שלה. כשהתחדש השידור הת־ייחסה השאלה הראשונה למ־ריבות שבין השרים בממשלה. לדברי ברנע פתח תמיר את תשובתו במילים הבאות: „יושבים כאן שני עיתונאים ש־אינם חברי תנועתי, מקורבי או תומכי. יעידו הם בי: האם אמרתי אי פעם מילה רעה על שר בממשלה?" סיכם ברנע: „לא היו מילים בפינו."

■ בוועדה לענייני רווחה של הכנסת נערך דיון על ה־פשיעה ועל נגע הסמים. אמרה חברת־הכנסת מסיעת המפד"ל, **שרה שטרן־קטן**: „מה באים בטענות לסוחרי הסמים? הרי צרכן הסמים הגדול ביו־תר במדינה הוא ראש־הממש־לה!"

■ כמה שבועות אחרי ש־קנה לעצמו מכונית פראר משומשת, נהג בה **שאול** („או־לי") **גזאי**, בנו של הסופר־עיתונאי **בנימין גזאי** ודוב־רן של שר־התיקשורת **יצחק מודעי**, ללא ביטוח רכב. הוא ניתפס על־ידי המישטרה, הובא למישפט ונענש בשנה של שלי־לת רישיון בפועל ובקנס של 3,000 לירות.

■ כאשר ביקרה ועדת ה־חוץ והביטחון של הכנסת בפי־קוד הצפון, שאל חבר־הכנסת **זרח ורהפטיג** את הרמטכ"ל **רפאל** („רפול") **איתן**, „מה היה האימפקט של מילחמת יום־הכיפורים על פיקוד הצ־פון?" רפול חשב כמה רגעים והשיב: „לא היה אימפקט!"

■ מנהל מרכז ההסברה, **יעקב ש"ץ**, יצא לסיור ב־רמלה, שבמהלכו נגנבו ממנו ארנקו, כל הכסף שהיה בו וכן תעודות — הכל, מילבד תעו־דה אחת, פינקס קופת־החולים. למחרת לקח ש"ץ בשפעת, ו־ניצל את התעודה היחידה ש־נותרה לו.

עזר וייצמן

יצא בשבוע שעבר מישיבת הממשלה שנקראה לדון בפרשת אלון־מורה, ישר אל תוך סופת גשם ירושלמית. שר־הביטחון הבחין בעיתונאים שניצבו בפתח הבניין בגשם הסוחף, אחרי שמזכיר־הממשלה, אריה נאור, גירש אותם קודם מבניין ראש־הממשלה וסירב להניח להם למצוא מחסה במיסדרון. עזר לא נבהל ודיבר עם העיתונאים בגשם. אחד מכתבי־החוץ חמל על השר, שלף מייד מיטריה ופרש אותה מעל וייצמן. „רק שלא תתקרר לנו," אמר לו אחד העיתונאים.

גאולה כהן

ביקשה לעצור את המישטרה בכוח. היה זה כאשר אנשי גוש־אמונים באו למישרד ראש־הממשלה כדי להגיש לבגין עצומות נגד הורדת אלון־מורה. אנשי גוש־אמונים התפרעו, והמישטרה הוזעקה כדי לפנותם. גאולה כהן נחלצה אז להגן עליהם בגופה מפני השוטרים.

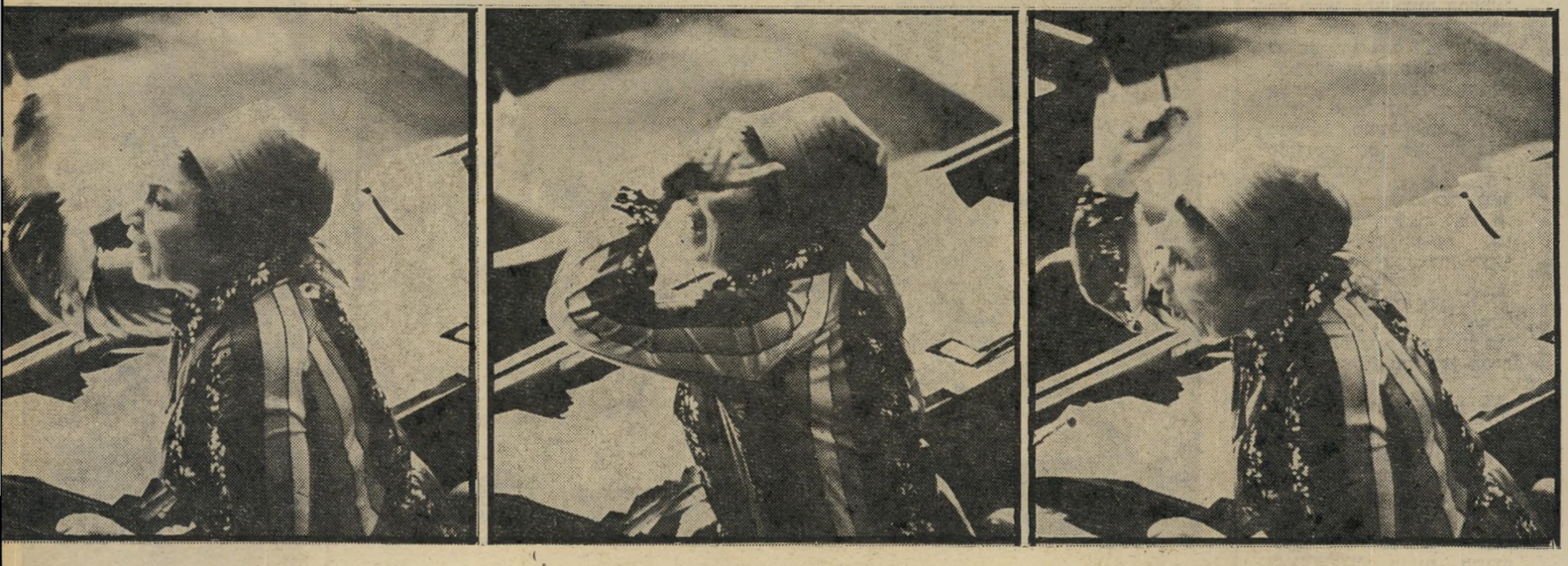

שרה שטרן־קטן

ח"כית המפד"ל, שהיא בדרך־כלל אחת הדמויות השקטות והשלוות ביותר בכנסת, יצאה בשבוע שעבר מכליה בעת הדיון על חוק ההפלות בכנסת. הח"כית השלווה לא הפסיקה לקרוא קריאות־ביניים לעבר דוברי האופוזיציה ששללו את התיקון המוצע לחוק ההפלות, חרפה וגידפה בלהט תוך ניפנוף ידיים וזעקות זעם. אגב, כבר כיום ברור שהיא לא תמשיך לכהן כח"כית מטעם המפד"ל. על מקומה מתמודדות עתה במפד"ל אורה הרצוג ויהודית היבנר.

ח"כ גרזופר רצה לדחוף את ח"כ ברי־לב למים

ומנהיג הפנתרים פתח מיסעדה

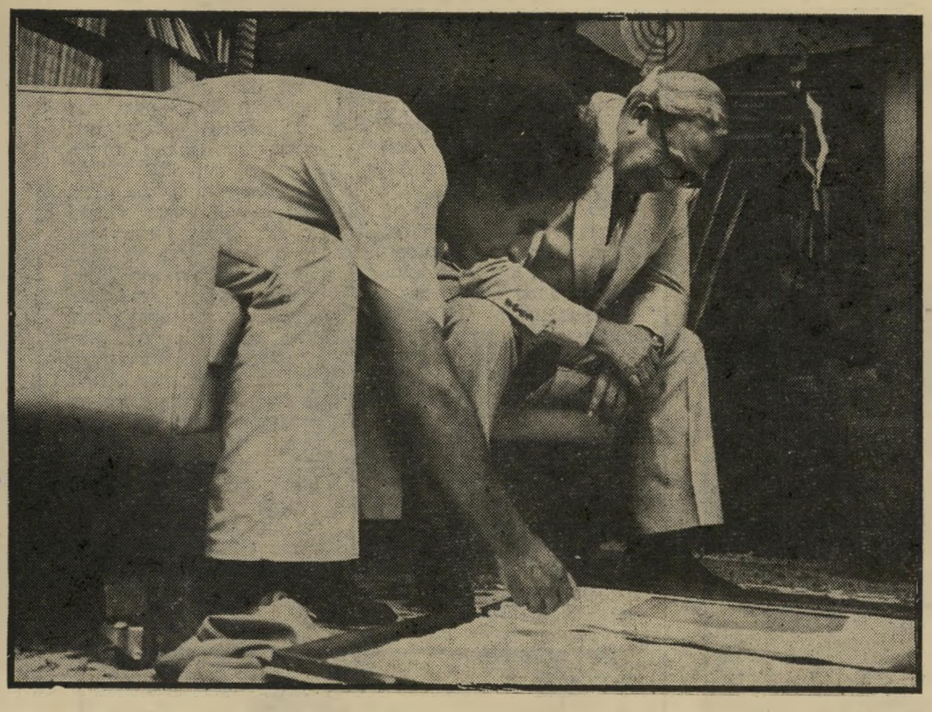

יצחק נבון נשיא המדינה קיבל במישכן־הנשיאים את הצייר איתמר סיאני, שהביא לו במתנה אלבום ציוריו שיצא לאור. בחקדשה כתב סיאני: „נבון הוא יופי של נשיא." נשיא המדינה יצחק נבון אף דיפדף באלבום ושמע את הסבריו של הצייר על יצירתו.

■ הכנסת כימעט שאיבדה בשבוע שעבר את אחד מחבריה. היה זה כאשר כמה מחברי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת הוזמנו לסיור ביחידת הקומנדו הימי של חיל־הים. באחת מסירות־המירוץ השיטו את ח"כי הליכוד, **מאיר כהן** ו**פסח גרוסר**, ואת ח"כ המערך, **חיים בר־לב**. כאשר חזרה הסירה למזח נכשל כהן בניסיונו לדלג מהסירה אל המזח ונפל למים. מכיוון שאינו יודע לשחות, קפצו כמה צוללנים למשוך אותו מהמים. בעוד אלה מנסים להציל את ח"כ חובש הכיפה, ניגש גרוסר אל בר־לב ואמר לו: „זה לא בסדר שרק הליכוד במים. צריך לדחוף גם אותך." אבל בר־לב לא תפס את חוש ההומור של גרוסר והשיב לו: „לא, תודה. אינני מעוניין לרחוץ."

■ **רזי גוטרמן**, הכתב הכלכלי הצעיר (32) של מעריב, עמד להתמנות ככתב עיתונו בניו־יורק, כאשר לפתע נפטר אביו והיה עליו לדחות את הנסיעה. את מקומו מילא באופן זמני **יאיר קיסטר**, אחרי שהכתב הקודם בניו־יורק, **יוכי אליצור**, עבר לכהן ככתב מעריב בוושינגטון, תחת **עידוא דיסנצ'יק**, שחזר לארץ ומונה כאחראי על כל מערך החדשות של העיתון תחת **גבי שטרסמן**, שלקח בהתקף־לב ומונה כעורך ראשי לכל המהדורות האזוריות והשבועונים האזוריים שמוציא מעריב.

■ **ויקטור תייר**, שהיה בשעתו ממנהיגי הפנתרים־השחורים, ועם הקמת ד"ש ניסה להצטרף אליה אך נדחה בידי מנהיגיה, נעלם בשנתיים האחרונות מהזירה הפוליטית. לאחרונה הסתבר כי תייר, שהוא מסגר אמנותי במיקצועו, הכין במשך חודשים רבים את קישוטי הפירזול למיסעדה טרי־פוליטנית חדשה, שפתח ליד כיכר השעון ביפו. תייר מבטיח שאחרי שיתבסס ויצבור אמצעים יחזור שוב לפעילות פוליטית.

■ עסקני קבוצת הכדורסל של הפועל חיפה ערכו נשף, כדי לגייס כספים לקופת הקבוצה. אורח הכבוד היה כמובן, ראש עיריית חיפה, **אריה גוראל**. כשהגיע תורו של גוראל לשאת את דבריו, ביקש לברך את מאמן הקבוצה הוותיק, **יהושע רוזין**, המכונה „מר כדורסל הישראלי". אבל תוארו של רוזין נשמט ברגע האחרון מזכרונו של גוראל והוא כינה אותו „יהושע רוזין — מר ישראל". כל הנוכחים פרצו בצחוק רועם.

■ חברת התעופה הגרמנית לופטהאנזה מוציא לאור ירחון בשם סיפורי סילון, המופץ במטוסיה בכל רחבי העולם. לפני ארבעה חודשים ערכה החברה חידון בין קוראי הירחון, שלפותריו הוקצבו עשרה פרסים יקרי־ערך, שהגדול שבהם הוא מכונית בשווי של חצי מיליון ל"י (בחו"ל). עשרת הזוכים הראשונים הוזמנו לגרמניה, על חשבון החברה, כדי להשתתף בהגרלה שתקבע איזה פרס יקבל כל אחד מהם. הסתבר שישראל מיוצגת בין העשרה. האדריכלית **אליסיה וסרטייל** נבחרה כאחת מהעשרה ותטוס לגרמניה כדי להשתתף בהגרלה. אליסיה היא רעייתו של **ברוך וסרטייל**, יו"ר אי־בישראל, המוציא לאור בארץ ירחון תיירות באנגלית.

■ ראש מועצת אזור, **יצחק אלישיב**, הנימנה על מנהיגי הלישכה הצעירה במיפלגת העבודה, וידוע גם כשחקן ניבחרת הכדוריד של אזורו, אירח את חברי המגבית היהודית המאוחדת, שבאו לסייר במקום ולראות כיצד הפכה אזור מאיזור מצוקה למקום יפה. בעודו מסביר לאורחיו את נפלאות המקום, סגר אחד מחברי המגבית את דלת המכונית על אצבעו. אלישיב ביקש בשקט מהאמריקאי שיפתח את הדלת, שיחרר את אצבעו והמשיך בסיור. רק עם תום הסיור התברר לאלישיב, כי חסרה לו ציפורן והוא נסע לבית־החולים לקבלת טיפול. כתוצאה מכך הפסידה ניבחרת הכדוריד את אחד משחקניה הטובים באותה שבת.

■ לפני שהתמנה כעוזרו של ראש עיריית תל־אביב, היה **חנן בן־יהודה** יו"ר התאחדות הסטודנטים בישראל. בתוקף תפקיד זה נסע לעיתים קרובות לוועידות סטודנטים אסיאתיות, שנערכו במיזרח־הרחוק. מאז הוא שומר על קשר עם רשאי התאחדויות הסטודנטים שפגש. מדי פעם מסתבר לו שמישהו מהם התמנה לשר בממשלה או שהוצא להורג באשמת ניסיון למרד. „זה הבדל," אומר חנן, „תראו לאן מגיעים ראשי התאחדויות סטודנטים שם, ולאן הם מגיעים אצלנו."

■ על מינויו של יגאל הורביץ כשר־האוצר, אמר השבוע חנן בן־יהודה: „אני מקווה שהוא יכניס דחף לממשלה. הדחף היחיד שהיה עד כה לממשלה היה של **אליעזר זורבין**, שניסה להוריד את האינפלציה באמצעות מורדעות." זורבין הוא בעל חברה בשם דחף.

■ הבלשן **אבשלום קור** טוען שהממשלה הנוכחית היא „ממשלה מסוגננת". והוא מסביר: „פעם חשבו ש'מסוגננת' זה מהמילה סיגנון. עכשיו נראה שזה בא מהמילה 'סגנים'."

■ העיתונאי **לוי יצחק הירושלמי** הוכיר השבוע נשכחות לאנשי המיפלגה הליברלית. הוא הוכיח להם, כי בתחילת שנות החמישים, כשהיו שני מפלגות ליברליות, הן הגיעו יחד לכמעט 20 מנדטים בכנסת.

אסי דיין (משמאל) חבמאי, הגיע אל בית־המישפט ביחד עם שמוליק קראוס, המלחין, כדי לשמש עדי־אופי למשה איש־כסית, החשוד בחחזקת סמים. כאשר בישר השופט, כי המישפט נידחה לחודש ינואר 1980, החליטו השלושה לעבור מאולם לאולם, בבית־המישפט, ולהאזין.

מרשימותיו של מבקר מסעדות

הפעם היה בחברתי אורח מצרפת, ידיד ותיק ומבין גדול בארוחות וביין. המסעדה זכתה למחמאותיו, ובמיוחד הביע פרנסוא את התפעלותו מיין "פטיט סירה". זהו יין אדום חדש ומעולה של כרמל־מזרחי, והוא התאים נפלא למנה העיקרית, צלי בקר ברוטב.

לא מכבר טעמתי עוד יין חדש של כרמל, "טינטה אמרלה", גם הוא יין שולחני אדום משובח. אני ממליץ על היינות האלה בפני כל אוהבי היין הטוב. כדאי לכם לזכור את השמות החדשים האלה.

פטיט סירה וטינטה אמרלה מיטיבים את הארוחות

מוקד

אנשים

לא היו מיפלגת שילטון, הם זכו לארבעה שרים ולסגן־שר אחד בממשלת הקואליציה ש־הרכיב **דויד בן־גוריון**. קבע הירושלמי: „או, כשלא נחשבו לשותף בכיר, החזיקו בידיהם עמדות חשובות יותר משיופ־קדו עליהן אחרי הרה־אירגון בממשלה."

■ בג'נבה שבשוויץ הוח־לט להקים מלון היילטון חדש, שיש לו קשר אמיץ לישראל. הממון הוא **ניסים גאון**, ה־מיליונר היהודי החי בשוויץ. הארכיטקט היועץ הוא **יעקב רכטר**, שהוא גם בעלה של השחקנית **חנה מרון** ואביו של המלחין **קובי רכטר**. ה־פסל **דני קרוון** הוזמן להקים ולקשט את אולם הכניסה של בית־המלון החדש. המיליונר דרש תבליטים ופסלים עשויים משישי לבן. קרוון חיפש את השיש בעיירה האיטלקית קרא־רה, הידועה במוצרי השיש ש־לה, אך השיש שמצא לא היה די לבן לסעמון של גאון. דני המשיך לחפש את השיש והגיע עד ליוון, שם, ליד עיר נמל קטנה בשם דרמה, נימצא אי שבו מצא את השיש הלבן המ־בוקש. עתה מטיסים את „ה־לבן" לג'נבה, כדי שהפסל יו־כל להשלים את עבודתו.

■ דני קרוון אינו עסוק רק בעבודות־חוץ. הוא קפץ ארצה לשלושה ימים, כדי לפ־קח על פסל שאותו הוא מקים בבנין הג'וינט בירושלים. הוא מתכנן את הכיכרות בקריית הממשלה בירושלים. ואם כל זה לא מספיק, הוא הוזמן גם לפסל עבור בניין חדש של בנק לאומי בתל־אביב. בין יצי־רת אמנות אחת לשניה שילב דני גם פעילות פוליטית: הוא קפץ לכנס ניו אאוטלוק ב־וושינגטון, לשם הוזמן כאחד מנציגי מחנה השלום.

■ אחרי פתיחת תערוכת הציורים שלו, נערכה סעודת־הפתעה לכבוד הצייר **דן קידר** ואשתו **ציונה**. לסעודה הגיע גם ראש עיריית רחובות, **יחז־קאל הר־מלך**, שהזכיר לדן כי לפני שנים רבות היה חניך שלו בצבא, בחיל התותחנים. דן לא זכר, משום מה, עובדה זו. הר־מלך לא ויתר והביא לסעודה תעודה שקיבל כחניך מצטיין, עליה היה חתום הקצין דן קידר.

■ פחד נוראי מטיסות לא יעצור את הבמאי **אברהם הפנר**, מלטוס לפסטיבל הסר־טים בשיקגו, אחרי שהוזמן ל־שם עם סרטו פרשת וינשל. הפנר, ששלושת סרטיו לא הצ־ליחו למשוך צופים, אינו מוו־תר. הוא מתכנן כבר את סרטו הבא. לסרטיו — מה קרה ל־דניאל ואקס, הדודה קלרה ו־פרשת וינשל — הגיעו יותר צופים עם הזמנות, להקרנות המוקדמות, מאשר קוני כר־טיסים. „אני עושה את הסרטים שלי לקהל," אמר הפנר, „ה־עובדה שהוא לא בא, איננה הבעיה שלי."

■ זריזות של שני כתבי טלוויזיה הולידה גם ריב מיק־צועי בין השניים. כאשר אירע הפיגוע בתחנה המרכזית, הגיע למקום מיד **חנן עזרן**, שהיה בסביבה לגמרי במיקרה. בעוד הוא מצלם, עם הצוות שלו, הגיע עם המישטרה גם כתב הטלוויזיה **איתן אורן**, ועימו צוות משלו. בין השניים התפ־תח ויכוח, מי מהם יסקר את הפיגוע. כל אחד מהם ערך בנפרד כתבה מצולמת, מעל המסך הוקרנה בכל זאת כתבתו של חנן עזרן, שהוא ותיק יותר בטלוויזיה. אך בסיומה ניתן קרדיט גם לאיתן אורן.

■ אמנם רבים מעדיפים לעזוב את תל־אביב לטובת פרבריה. השקט והשלווה הם הם, בדרך כלל, התירוצים ל־נדידה. אך הזמר **מיקי בורי־שטיין**, שעבר לא מזמן ל־רמת־השרון, לבית דו־משפח־תי, לא מצא בדיוק שלווה ב־ביתו החדש. המריבות שיש לו עם שכנתו לבית הם כה קו־לניות ורציניות, עד שהביאו להתערבות המישטרה. אם ה־שכנים לא ימצאו שפה משו־תפת, הם עלולים להיפגש בק־רוב בין כותלי בית־המישפט.

■ מושבת האמנים ביפו קיבלה תיגבורת — **מנפרד כץ**, מלך הפיצות בגרמניה. הוא שכר לו בית ביפו, ממש מתחת לביתה של הפסלת **אי־לנה גור**. כץ מתכוון לחלק את זמנו בין ביתו ביפו ועסקיו הרבים בגרמניה. כאשר נשאל כץ מה היא אמנותו, השיב ב־חיוך: „אני מצייר פיצות."

■ לשדרן הספורט של ה־טלוויזיה **יורם ארבל** נולד בן בכור. ארבל הנירגש טילפן אל כל ידידיו בארץ, כדי לבשר להם על הולדת יורש העצר. יורם בן ה־37 נשוי בשלישית. את **מרית**, אשתו הנוכחית, פגש לפני כשנתיים בניו־יורק.

■ שדרנית הטלוויזיה **דל־יה מזור** נעדרה לאחרונה מ־מיגרשי הטניס. הסיבה המש־מחת — הריון מתקדם.

■ הזמרת **רמה פמפו־נוב** כתבה בעבר ספר שירים לילדים. בימים אלה היא עוב־דת במרץ על ספר שירי ילדים שני. הזמר **יהורם גאון** הת־להב משיריה עד כדי כך, ש־החליט להלחין את השירים ולהפיק מהם תקליט מיוחד ל־ילדים.

■ הקבלן הוותיק **אריה פיליץ** לא ניבהל במיוחד, כ־אשר הוגש נגדו כתב־אישום על חריגות בניה בדיזנגוף סנ־טר. „זה שום דבר," אמר, „אני מחר הולך לבטל זאת אצל ראש־העיר."

■ המדען המצרי, סגן נשיא המכון הלאומי המצרי למדעים, הד"ר **חוסיין פאו־זי**, שהה בשבוע שעבר בארץ וניפגש כאן עם ידידים ותיקים שלו, אותם הכיר עוד לפני 1948. בארוחת ערב שנערכה לכבודו בביתו של ראש עיריית ירושלים, **מדי קולק**, סיפר פאוזי ל הבעיות שהיו לו בגלל קשריו עם ישראלים. בכנסים של אונסק"ו הוא היה נפגש עם רופא העיניים הישראלי, הפרופסור **שמואל סמבור־סקי**, והשניים היו מתחבקים ומתנשקים. ראשי המישלחת המיצרית היו נוזפים בפאוזי על כך.

■ פסוקי השבוע שייכים לשניים. האחד הוא נשיא הת־אחדות התעשיינים, **אברהם („בומה") שביט**, שבפגישה עם ראש־הממשלה, **מנחם בגין**, העמיד אותו על חומרת המצב הכלכלי של המשק ב־מילים: „עוד מעט תצטרך למכור את הכותל כדי לקנות גרעיניי חיטה."

■ פסוק השבוע השני שייך לראש אמ"ן לשעבר, אלוף (מיל.) **יהושפט** („פאטי") **הרכבי**, שבמאמר מבריק ב־מעריב, על מצבה של המדינה, כתב: „אנו הולכים ונעשים בשביל העולם מארץ בחירה לארץ בחילה."

■ ההברקה הבאה שייכת לאיש־העסקים **מוניה שפי־רא**, שהגיב על ההסתייגות ה־גוברת והולכת בציבור ממשלת הליכוד: „הרבה אנשים ירדו בחודש האחרון מאלטלנה"

חנה מרון

השחקנית שמחה לפתוח את תערוכתה של הציירת שרה חגי (משמאל), וסיפרה לנוכחים, כי למעשה חלמה כל חייה להיות ציירת, אך משום מה לא הגשימה חלום זה. היא סיפרה על חגי, המצליחה לפרנס את שלושת ילדיה אחרי שבעלה זנחה לפני כמה שנים.

בול סמית

מי שהיה במשך שנים סטטיסט בארץ ונת־גלה לבסוף על־ידי מפיקים אמריקאים, ומאז הוא משתתף בסרט אחרי סרט, נמצא בארץ ומשתתף בסרט „מצדה". ביום חופשה מהצילומים הגיע ל„כסית", כדי לפגוש מכרים ותיקים. הוא פגש בדן בן־אמוץ. השניים השתתפו יחדיו, לפני עשרים וחמש שנים, בסרט „אכסודוס". פול עומד להשתתף בקרוב בסרט חדש של הבמאי רוברט אלטמן, בתפ־קיד פלוטו, האיש הרע, המנסה לנצח את פופיי.

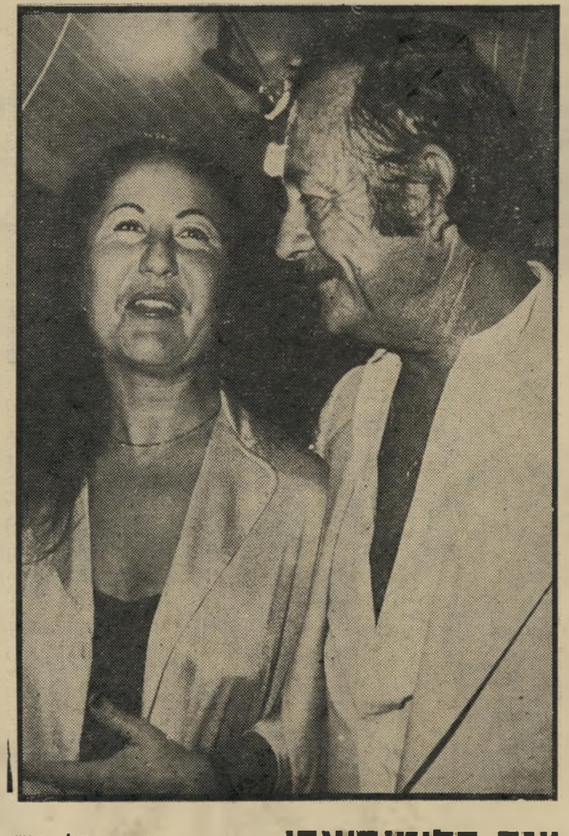

יונה קלימוביצקי

מזכירתו האישית של ראש־הממשלה, מנחם בגין, דואגת באמת ובתמים לבריאותו של הבוס. בפתיחת התערוכה של הפסלת אילנה גור פגשה יונה באסטרולוג הרצל ליפשיץ, שאלה אותו מה חו־זים הכוכבים לבגין. הרצל, כמובן, הרגיעה בקשר לבריאות בגין.

אנרג'י

מאז שהומצאו
הגרביים, לא המציאו
משהו כל כך חשוב
לרגליים:
אנרג'י של גבור.

יש! הם כאן! גרבי המכנס החדשים
של גבור: אנרג'י.

גרבי מכנס, המעסים את הרגליים
במשך כל היום, ומונעים מהן עייפות.
האנרג'י עשויים מחוט לייקרה אלסטי,
הפועל על הרגליים בשיטת העיסוי
ומשמש להן תמיכה במשך כל היום.
אם את אשה פעילה בעלת מרץ,
הנמצאת בתנועה במשך רוב שעות
היום; אשה הצריכה את רגליה בבוקר,
ורוצה אותן בערב — אנרג'י זה בשבילך.
אנרג'י. הדור החדש של גרבי המכנס.

הם נראים כמו עוד זוג גרבי מכנס —
שקופים, יפים, אלגנטיים ובגוונים
אופנתיים. הם מרגישים — כמו עוד זוג
רגליים.

עד שלא תנסי את האנרג'י, לא
תאמיני מה הם יכולים לעשות למען
רגלייך!

CAN CAN ENERGY

59 ל"י
(כולל מ.ע.מ.)

אנרג'י. גרבי המכנס החדשים של גבור.

אבנת|קרמון|שיפרין|נעמן

אורי אבנרי מדווח על כנס וושינגטון:

„איפה הם, ימח שמם?"

מ ספרים על הגביר היהודי בעיירה, שמשרתיו מסרו לו כי אחד מיריביו בא לבקרו.

„השליכו אותו החוצה!" פקד בזעם.

„אי־אפשר," השיבו המשרתים. „הוא נשאר בחוץ!"

„אז הכניסו אותו פנימה, והשליכו אותו החוצה!"

חרששני שכמה „יונים" ישראליים, מאנשי המימסד, נסעו לוושינגטון כדי לנקוט שיטה דומה. הם באו כדי לטרוק את הדלת ולפרוש בסערה, כאשר יופיעו שם אנשי־אש"ף.

לאכזבתם, הנציגים הרישמיים של אש"ף לא נכחו במקום, בגלל סיבות שאעמוד עליהן מייד.

היונים שלנו זעמו. „שערורייה!" הם אמרו. „היכן אנשי אש"ף? איך הם העזו שלא לבוא?"

מצחיק? לא, לא מצחיק.

„הם לא באו!"

כ אשר שמעו העסקנים בישראל שאנשי־אש"ף יוזמנו לכנס ניו־יאורק בוושינגטון, הם הקימו סערה. מה? לשבת עם אנשים השייכים לאירגון המרצחים? חס וחלילה! ח"כים של מיפלגת־העבודה, ש"י והמפד"ל הודיעו בזעם שלא יבואו לכנס שכזה, וגם רבים מן המוזמנים האחרים היססו. וכך עשו, כמובן, גם אנשי המימסד היהודי באמריקה.

אנשי ניו־יאורק מיהרו להודיע שלא הוזמנו כלל אירגונים ונציגים של אירגונים, ובמילא גם לא הוזמנו נציגים רישמיים של אש"ף.

אך ברגע שהתכנסה סופ־סוף הוועידה באולם הגדול של המלון „אינטרנישנל אין" בוושינגטון, נשמעה הקריאה ההפוכה: היכן אנשי־אש"ף?

מדוע אינם משתתפים בדו־שיח? הרי זה מוכיח כי אינם רוצים לדבר, אלא רק לירות ולפוצץ! טרוריסטים שכמותם!

ואכן, רבים מן הנואמים היהודיים (הישראליים פתחו את דבריהם בגינוי צדקני של אש"ף על אי־בואם של נציגיו, ויזהר („ס. יזהר") סמילנסקי אף פתח בדברי־תוכחה נרגשים, שפרצו מן הלב הכואב. עיתוני ישראל צהלו: „הם לא באו!"

אין אשרה לסאראמאוי

ה אמת שונה לגמרי: הם לא יכלו לבוא, כי לא ניתן להם לבוא.

שבועיים לפני הכנס נפגשו מתי פלד ומארגן הסימפוסיון, שימחה פלפן, בפאריס עם הד"ר עיצאם סאראוואי, יועצו של יאסר עראפאת, שיוקרתו באש"ף הרקיעה שחקים מאז שהפגיש את עראפאת עם ברונו קרייסקי. הם מסרו לו הזמנה לכנס. הזמנות דומות נמסרו לשני אישים אחרים באש"ף: צברי ג'בריס, ראש מוסד העיונים הפלסטיניים בבירות ויועצו המרכזי של עראפאת לענייני־ישראל, ואלמנתו של סעיד חמאמי.

כך המוזמנים קיבלו את החדשה. הם ראו בכך, בין השאר, הזדמנות לקרב את אש"ף לארצות־הברית.

הזמנות אלה היו שרויות בערפל מסויים. אנשי מפ"ם, הרואים את עצמם כפסרונים של ניו־יאורק, לא ידעו על כך. עוד במטוס מתל־אביב לוושינגטון טען איש מפ"ם, דוב זכין, בלהט, כי הזמנות אלה לא היו ולא נבראו.

סאראטאווי וג'רייס כבר היו פעם בארצות־הברית וגורשו ממנה, באמתלה כי דרכוניהם הכילו פרטים כוזבים. משום כך אי־אפשר היה לטפל בהזמנתם בדרך שיגרתית.

שליחי ניו־יאורק פנו בעצמם לסגן שר־החוץ האמריקאי, הארולד סונדרס, וביקשו ממנו להסדיר אשרות. סונדרס התייעץ עם אחרים — כנראה סיירוס ואנס וזביגנייב ברז'ינסקי. ייתכן שגם הנשיא ג'ימי קארטר נשאל.

ההחלטה: לא להעניק אשרות. הממשלה האמריקאית פחדה מפני הסערה היהודית הצפוייה בשנת־בחירות.

במסיבת־העיתונאים היומית שלו נשאל דובר מישרד־החוץ, הודינג קארטר, אם אכן סירבה הממשלה לתת אשרות לסאראטאווי ולג'רייס. קארטר הצעיר הכחיש: כלל לא הוגשו בקשות לאשרה.

למחרת־היום הלכתי בעצמי למסיבת־העיתונאים היומית, וביקשתי את אחד מידידי לשאול: „האם נכון כי היתה פנייה בלתי־רישמית לראשי מישרד־החוץ, כדי לברר אם ייינתנו האשרות לסארטאווי ולג'רייס? האם נכון כי פנייה זו נתקלה בסירוב? הדובר האמריקאי התחמק מפני אתגר ישיר זה: „אינני מתייחס לדברים בלתי־רישמיים."

היתה זאת הודאה, הכל הבינו זאת.

עשרות העיתונאים מכל העולם, שנכחו באולם, ובראשם הכתבים המדיניים האמריקאיים, התפוצצו בקריאות־זעם. „האם פירוש הדבר הוא, ששיקרת לנו אתמול?" „האם תשובתך אתמול היתה הטעייה?"

כעבור שעה העליתי עניין זה במסיבת־עיתונאים אחרת, שקיים ברונו קרייסקי בוושינגטון. הוא ענה בסיגנון דיפלומטי שאין הוא מתערב בענייניים הפנימיים של ארצות־הברית. אך תוך כדי כך העלה על נס את פעולת סארטאווי למען השלום.

העוכדה נותרה בעינה: סארטאווי וג'רים הסכימו לבוא, ובלי ספק כאישורו של יאסר עראפאת, אך הדבר נמנע מהם.

אש"ף אינו מתחמק עוד מדו־שיח גלוי עם ישראלים, אלא מחפש אותו. סארטאווי עצמו עמד ליד לובה אליאב, בידידות ו־באחווה, כאשר קיבלו ביחד את פרס ברונו קרייסקי בווינה, שבוע לפני כן. ומישלחת בכירה של אש"ף השתתפה חודש לפני כן בוועידת רומא, לצד המישלחת הישראלית שבה השתתפתי (העולם הזה 2196).

אור ירוק לרמאללה

ה דבר לא מנע ממתנגדי ההידברות עם אש"ף בוועידת וושינגטון לשאול שוב ושוב: מדוע לא בא אש"ף? ובעיקר: מדוע לא באו ראשי־הערים מהגדה המערבית ומרצועת־עזה?

עד הרגע האחרון היו קווי־הטלפון עמוסים שיחות קדחתניות. הן נערכו בין וושינגטון ורמאללה, בין תל־אביב ובין היום השני של הוועידה: מישבצת פרחאת זיאדה, תומך נלהב של אש"ף, שבלט בנאום מתון ונוקב. לידו יושב מתי פלד. לידו: רמונדה טוויל מרמאללה, ולידה, מוסתר למחצה, דדי צוקר מ„שלום עכשיו". מולם, בשורה הראשונה (משמאל), אורי אבנרי.

שבת אחים גם יחד

יהודית־ערבית. נואם הפרופסור הפלסטיני

כוכב הוועידה

הפרופסור הפלסטיני הישאם שראבי, שנאם בפתיחה החגיגית של הוועידה, קורא להתפייסות פלסטינית־ישראלית. הישאם שראבי, לשעבר ראש הלובי הערבי בארצות־הברית, היסס עד הרגע האחרון אם להופיע, ודבריו נתקבלו כביטוי נאמן של עמדתה של הנהגת אש"ף.

(המשך מעמוד 29)

רון, בין פאריס ושכם — ובין ביירות ו־פאריס.

אש"ף נתן לראשי־הערים אור ירוק. כמה מאנשי־אש"ף אף הפ־צירו בראשי־הערים לנסוע. העמ־דה הרישמית בביירות היתה: מו־תר לנסוע, אך כך איש יחליט כאוות נפשו.

ראשי־הערים התכנסו, התווכחו, שינו את דעתם כמה פעמים. לבסוף החליטו להסתפק במישלוח נציגה אחת: רמונדה טוויל, הלוחמת מרמאללה.

מדוע לא באו ראשי־הערים בעצמם?

נדמה לי שהיו לכך כמה סיבות, חלקן רישמיות, חלקן סמויות:

● **סיבה רישמית:** לשני ראשי־הערים לא ניתנו על־ידי המימשל הצבאי היתרי־יציאה, כדי להשתתף בוועידה של הלובי הפלסטיני בארצות־הברית. כמחאה על כך סירבו 6 ראשי־הערים לנסוע לכנס ניו־יאורק.

● **סיבה חצי־רישמית:** ניו־יאורק תומכת בהסכמי קמפ־דיוויד. הש־תתפות ראשי־הערים היתה עלולה להת־פרש כתמיכה בהסכמים אלה, שכל העם הפלסטיני מתנגד להם בתריפות.

● **סיבה סמויה:** הקומוניסטים ב־גדה הישראלים הפעילו את כל דרכי־הלחץ כדי למנוע את נסיעת ראשי־הערים. לאנשי־מוסקווה לא היה כל עניין במעשה שעשוי היה לקדם את התקרבות הפלסטינים לארצות־הברית, אף כי הוזמנו לכנס גם קומוניסטים: אמיל תומא מיש־ראל ואחמד נתשי מחברון. מתי פלד קרא ללחץ זה בנאומו „טרור אינטלקטואלי". ראשי־הערים רוצים להיבחר מחדש, ואין הם מוכנים לריב עם הקומוניסטים על עניין צדדי. לכן שלחו את רמונדה, שאינה פוליטיקאית.

תהיה הסיבה כאשר תהיה — כפי ש־אמרתי בנאומי, „אין עם לבי להאשים במאומה אנשים החיים תחת כיבוש צבאי." אין זה מצב רגיל, ואין לתבוע מראשי־הערים התלטות רגילות.

אך לקח אחד יש גם בפרשה זו: מי שטוען כי נוח יותר לדבר עם נציגי הפלסטינים כשטחים מאשר עם אש"ף" טועה מאד. כיום הרבה יותר קל לדבר עם אש"ף עצמו.

עיצאם סארטאווי, באישורו של יאסר ערפאת, יכול לקבל התלטות, שפאהד קוואסמה או בסאם שכעה אינם יכולים לקבלן.

שני הכוכבים

למרות כל זאת — הטענה כי „הפלס־טינים לא באו" היא שטות — או שקר.

הפלסטינים היו שם — ועוד איך!

סארטאווי היה שם — אם לא בגופו, הרי ברוחו. שמו הוזכר עשרות פעמים בדיונים. ולובה אליאב הביא עימו, מהפגי־שה בווינה, ברכה מפיו.

באו פלסטינים. עיתונאים מן הגדה, פעי־לים מאירופה, ארבעה פרופסורים פלס־טיניים חשובים הגרים בארצות־הברית, עשרות צעירים וצעירות פלסטיניות מרחבי אמריקה, סטודנטים בעלי השקפות שונות. כימעט כל ההשקפות הפלסטיניות היו מיוצגות — ואיש מהפלסטינים לא היה בא לולא אותו „אור ירוק" מאש"ף. „כולם אש"ף! אין פה פלסטיני שאינו אש"ף!" הכריז לובה אליאב בלהט נאומו.

אך מבין כוזם בימו שניים, ש־היו כוכבי הוועידה, הקולות האו־תנטיים של העם הפלסטיני: הי־שאם שראבי ורמונדה טוויל.

את רמונדה אני מכיר מזה שנים. את שראבי הכרתי לראשונה.

הוא הזכיר לי במיקצת את סעיד חמאמי ז"ל. כמוהו נולד ביפו ונמנה עם פליטי 1948. כמוהו הוא גבר שחרחר, רציני, שקט, נעים־הליכות, הממעט לחייך, אך השופע לבביות.

שראבי היה ראש הלובי של אש"ף ב־אמריקה, והוא נחשב כאחד הדוברים ה־ראשיים של העניין הפלסטיני בארצות־הברית. הוא גר בוושינגטון, בבית צנוע (לפי ממדים אמריקאים) אך יפהפה, ב־חברת אשתו האמריקאית, ג'יל, ובתם ה־קטנה, ליילה. אשתו הראשונה היתה בת־תערובת גרמנית־פאהיטית, ובת הנישואין האלה, נדיה, היתה בלי־ספק מלכת־היופי של הוועידה — נערה בת 21 בעלת יופי עדין ונדיר. (מישהו הציע לפרסם את תצלומה על כריזה, תחת הסיסמה: „את רוצה להכיר נערה זו? עשה שלום עם הפלסטינים!"

„יש התנאים להתפייסות!"

עד הרגע האחרון היסס שראבי אם לבוא לכנס, אחרי שנמנע בואם של אנשי אש"ף הרישמיים. הציבור הפלסטיני דרושה מיומנות כדי לנהל את הדו־שיח בשלב זה. שראבי הוא בוודאי אדם מתוח־כם יותר מאשר רוב הישראלים שנכחו בכנס.

הכשורה האמיתית של שראבי היתה בעצם בואו לכנס — ועידה שאורגנה כוזה ע"ידי ישראלים וציונים, שמטרתה המוצהרת היתה לקדם את השלום בין מדינת־יש־ראל והעם הפלסטיני.

הנאום עצמו נועד, בחלקו, להצדיק מעשה אמיץ זה, ומכאן דברי־התוכחה שהיו כלולים בו.

אך בין דברים אלה כלל שראבי כמה פסוקים רבי־משמעות, שהישראלים לא שמו לב אליהם, ביגלל דברי־התוכחה שנשמעו כ„קשוחים". כתב הארץ, שהכתיר את ידי־עתו בקביעה כי הפלסטינים „נקטו קו קשוח", פשוט לא הבין.

„אני יודע שרבים מכם דוגלים בהשקפה שחק ולאה צמל. שלושתם לא הוזמנו ל־כנס, וייתכן ששראבי רצה להסתייג מכך.

רמונדה גונבת הצגה

ד"ר מינרה טוויל, שופעת חיים ומרץ כרגיל, זוהרת כרגיל בשימלת־קטיפה שחורה, קראה ביום השני הודעה שחוברה — בלי ספק — בעצה אחת עם ראשי־הערים הנעדרים.

ההודעה היתה קצרצרה ולעניין, ונאמר בה הכל:

„קודם כל הייתי רוצה להודות לכל אותם ישראלים, ממיגזרים שונים של ה־חברה הישראלית, שתמכו מאז 1967 ב־מאבקנו למען זכויות לאומיות, חרות ו־עצמאות. רבים מהם נוכחים כאן. אחרים אינם כאן.

„החלטה זו (של ראשי־הערים שלא

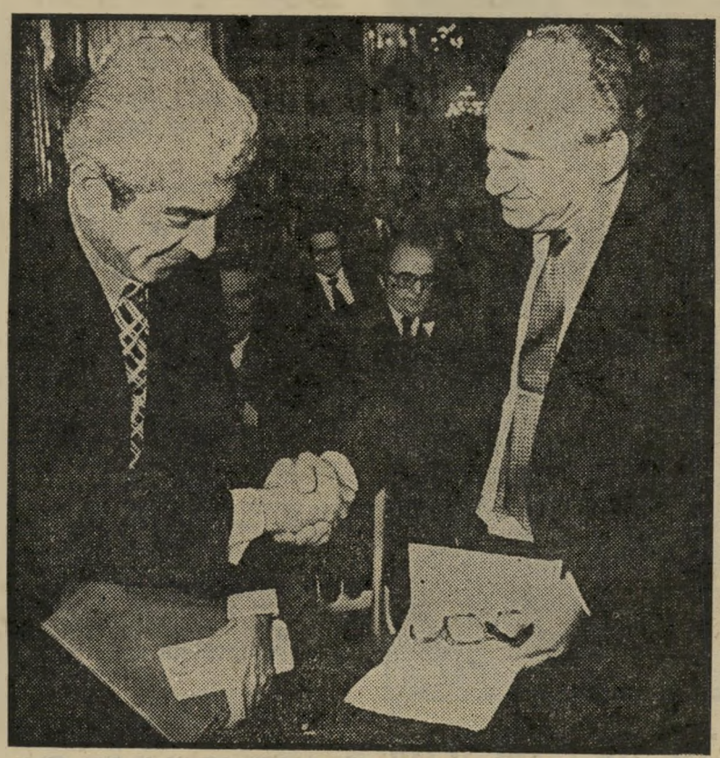

האיש שלא היה

ד"ר עיצאם סארטאווי בלט בהעדרו, מאחר שממ־שלת ארצות־הברית פחדה מפני הלובי היהודי וסירבה להעניק לו אשרת־כניסה. שבוע לפני כן לחץ סארטאווי את ידו של לובה אליאב (מימין), כאשר הוענק לשניהם במשותף פרס־השלום על־שם ברונו קרייסקי. עיתון ביירותי האשים את סארטאווי כבוגד, שמכר את עמו בכסף, כשהכוונה לסכום הפרס.

הלורד והיוזם

לורד קראדון, „אבי ההחלטה 242", ישב בראש מושב־הפתיחה והקסים את הציבור בשנינותו הבריטית. לידו יושב יוזם הכנס, שימחה פלאפן, עורך ניו־אאוטלוק. משמאל: אינגה גיבל, מהיוזמות של הכנס.

לבוא) אל לה להתפרש כשלילת המטרות של הכנס.

יהיפך, אני מבקשת יחדגיש, בשם עמי בגדה המערבית וברצו־עת־עזה, שאנו, הפלסטינים, תומ־כים תמיכה מלאה בכך מאמץ יחשכין שלום צודק וברי־קיימא עם ישראל, על בסיס של הכרה הדדית בזכויות לאומיות שתאפשר לפלס־טינים להגשים את זכותם להגדרה עצמית ויעצמאות.

„אנו תומכים בלב שלם בתנועת־השלום בישראל, ומרשימים לה את ידנו בידי־דות."

לאחר מכן הציעה לישראלים לנקוט יוזמה בת ארבע נקודות:

● לקרוא להפסקת ההתנחלויות ו־ההפקעות.

● לקרוא להתרת הוויכוח המדיני ה־חופשי בגדה וברצועה בין הפלסטינים בינם לבין עצמם, ובין פלסטינים לישי־ראלים.

● לקרוא לתת לפלסטינים את הזכות לבחור בעצמם בנציגיהם.

● לקרוא לביטול ההגבלות על הפיתוח הכלכלי של הפלסטינים בגדה וברצועה.

היתה זאת בלי ספק תוכנית מינימלית.

בשביל האמריקאים ששמעו בפעם ה־ראשונה קול פלסטיני שפוי ואנושי, רמונ־דה היתה התגלות. הם כיבדו אותה במחי־אות־חפיים סוערות וממושכות — בייחוד אחרי שציינה, בצדק, כי מאז הכיבוש ליברלית והומניסטית, ותומכים בזכויות־האדם של הפלסטינים," אמר. „בעצם נו־כחותכם כאן הלילה, כולכם תומכים במטרה של שלום צודק וברי־קיימא בפלסטין.

„...ייתכן כי כולנו נסכים ששלום אמיתי צריך למלא לפחות שני תנאים יסודיים: חוש הצדק והצרכים המעשיים המינימליים של כל אחד משני הצדדים.

„(יש להכיר) בזכותם של הפלסטינים להגדרה עצמית ולהקמת מדינה עצמאית משלהם.

„הפלסטינים מייחסים ערך רב לתנועת־השלום בישראל ומעניקים לה את מלוא תמיכתם... ההצלחה או הכישלון של כו־חות־השלום בחודשים הבאים ישפיעו ב־מידה משמעותית על ההתפתחויות במרחב שלנו... (על) הכוחות האלה להתלכד ו־לשתף־פעולה ביניהם באופן יעיל.

„התנאים להתפייסות בין שני עמינו קיימים עתה באופן אובי־ייקטיבי, אויי בפעם הראשונה מזה שלושים שנים."

ריבונו של עולם, האם זה „קו קשוח"? האם לא נאמר כאן הכל?

על כך שהוא מייצג למעשה את אש"ף, רמז שראבי באומרו: „שום פלסטיני אינו יכול לדבר בשם העם הפלסטיני כלי הרשאה מפו־רשת מטעם אש"ף."

כל זה חשוב הרבה יותר מאשר העובדה שהזכיר לטובה בנאומו שלושה ישראלים בלתי־פופולריים: פליציה לנגר, ישראל באמריקה קיצוני יותר מאשר אש"ף — כשם שהציונים האמריקאים קיצוניים יותר מאשר הציבור הישראלי.

בבוקר יום הוועידה החליט סופית להו־פיע. היה זה אקט של אומץ־לב מוסרי — כמו הופעתה של רמונדה. הוא נאם במר־שב־הפתיחה החגיגי, יחד עם שימחה פלאפן, עורך ניו־אאוטלוק והרמן איילטס, השגריר האמריקאי לשעבר בקאהיר.

כמה מן הישראלים, שציפו להכרזת־שלום בומבסטית מפיו, התאכזבו. „מדוע לא אמר דברים מפורשים?" התמרמר אחד מהם. „מדוע לא הודיע שהוא מוכן להכיר בישראל?"

טענות אלה הוכיחו שוב עד כמה אין האוזן הישראלית הבלתי־מאומנת מסוגלת לתפוס את הצלילים העדינים, יעד כמה

(המשך בעמוד 45)

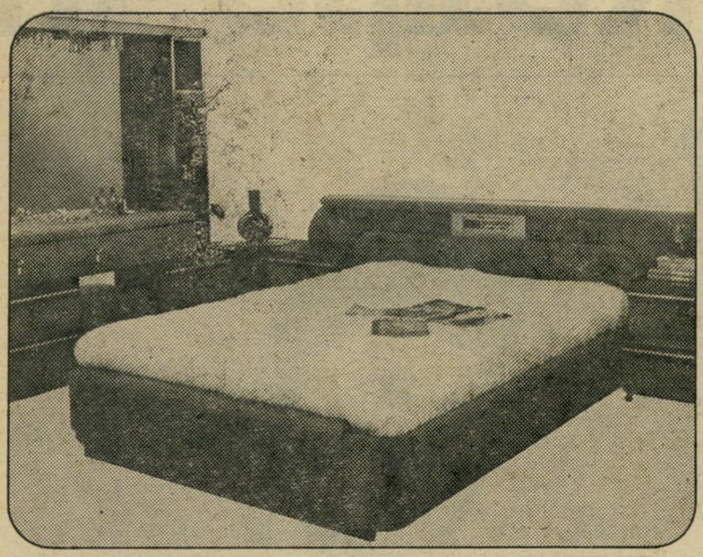

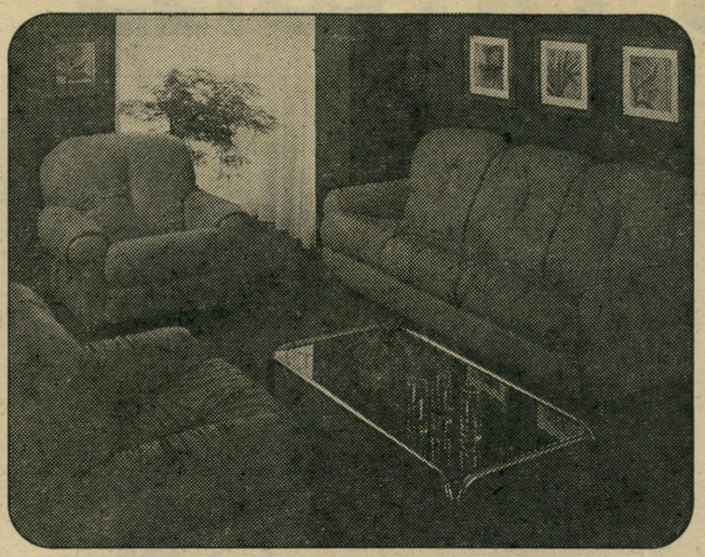

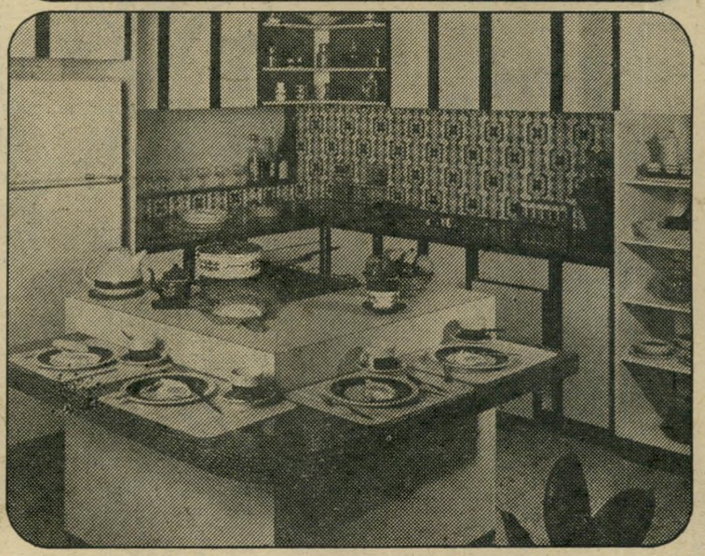

מדוע הארכיטקטים קונים רהיטים דוקא בבית מרס?

1 כי כל ארכיטקט מנוסה יודע עובדה פשוטה: בבית מרס על 4 קומותיו הוא ימצא את מבחר הריהוט המיובא הגדול בישראל,כשהוא מוצג בהרחבה על שטח של 10,000 מ"ר.

ב־2 הקומות הראשונות עומדות לבחירתו עשרות מערכות ישיבה סלוניות מהודרות של מיטב יוצרי אופנת הריהוט באירופה: מזנונים לעשרות בסגנונות שונים; פינות אוכל מרהיבות, וריהוט משלים כפינות סטריאו, בארים למשקאות וכו'.
כן לרשותו שפע אביזרי פירזול ביעד רהיטים בקומה הראשונה.

2 כי אף ארכיטקט מנוסה לא יתפשר עם "כמעט" מטבח מושלם, ביודעו, שהמטבח הוא "לב הבית". **בקומה הרביעית** בבית מרס מוצאים הארכיטקטים מטבחים חדישים ומשוכללים, קומפקטיים או מרווחים העושים את השהייה בהם לחגיגה אמיתית.
המטבחים מוצגים בשלמותם בשפע של סגנונות וגוונים;בעץ טבעי, בפורמאיקה בשילוב בייץ, בעיצוב כפרי, אלגנטי או אולטרה מדרני.

3 כי דווקא הארכיטקטים יודעים, שהכל מתחיל בחדר השינה, ויום "מוצלח" — הוא תוצאה של מנוחה שלמה ושינה עריבה בחדר שינה מעולה. מרס מציגה מבחר עצום של כ־100 חדרי שינה משגעים המוצגים בשלמותם **בקומה השלישית**. כל ארכיטקט יעיד, כי לכל דירה ולכל כיס ניתן להתאים את אחד מחדרי השינה האירופיים של מרס. המיטות הזוגיות מעוצבות בצורה מהודרת עם מסגרות מעץ, מתכת ועוד, ובשלל גוונים המתמזגים בצורה מרהיבה עם מערכות הטואליט והאיפור, ועם ארונות הקיר רבי־התכולה.

4 כי אין כמו הארכיטקטים להכיר בדרישות "הדור הצעיר" לחדר צבעוני, שובב ומרווח. חדר נוער,שאפשר ל"כייף" בו, ללמד ולארח חברים. עשרות חדרי נוער מוצגים **בקומה הרביעית** על כל אביזריהם ושכלוליהם. מיטות נוער בצורת מכונית; ספריות לנוער בשילוב עם מערכות סטריאו; מיטות דו־קומתיות מעניינות, שולחנות כתיבה מיוחדים, ועל כל אלה הצבעים, העיצוב והגימור המעולים הם השובים את ליבו של הארכיטקט הקפדן.

רהיטים קונים ב-מרס

בית מרס,הרצל 158,תל אביב.

עובדה.

מ"מ

הדיסקונטאי למען החייל

עם חשבון שיקים ועם שי שימושי

להיות חייל.
להסתדר עם המשכורת הצבאית.
בשק"ם היחידתי.
ברחוב.
בעיר.
לשלם תשלומים שונים,
ולזכור מה שילמת, למי ומתי.
פרטים קטנים - אבל מאמץ מיותר.

את כל זאת אפשר לעשות בקלות ובנוחות,
עם פנקס שיקים של בנק דיסקונט.
צריך רק לפתוח חשבון שיקים בבנק דיסקונט,
ומכאן והלאה - הכל יהיה פשוט יותר.
ולא לשכוח: אם משכורתך הצבאית מועברת
באמצעות בנק דיסקונט,
נשלח אליך שי מדיסקונט,
לנוחותך האישית - תרמיל לחייל, תיק לחיילת.

טוב לעבוד עם

בנק דיסקונט

הצד האנושי של המטבע

זחף

דה

סערה סביב
מינוי חשוב

כוונת ממשלת הליכוד, למנות את אחד מעסקניה המיפלגתיים הבולטים של תנועת־החרות לתפקיד ממלכתי חשוב, עשויה לגרום סערת רוחות בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת. המינוי ייעשה כאשר יסיים ממלא התפקיד הנוכחי את תפקידו, בעוד כמה חודשים, אחרי שישלים תקופת כהונה בת חמש שנים.

צפויה מערכה על
קרקע הציבור בגדה

לא מן הנמנע שבקרוב תוגש לבית־המישפט העליון עתירה, שמטרתה לקבל החלטה של בית־המישפט, שתמנע תפיסת קרקעות לתתנחלויות גם על אדמות המדינה בגדה המערבית.

על־פי פסק־הדין של בית־המישפט העליון בפרשת

בגין שם ושו
על שמיר

ראש־הממשלה, מנחם בגין, הבהיר ראשי תנועת־כי אין כל סיכוי כי ימנה את יו"ר הכנסת יצחק שמיר לשר־חוץ בממשלתו. בגין הסביר כי לא ייתכן שמי שיא תמך בהסכמי קמפ־דיוויד מכנסת יכהן כשר־חוץ של ממשלת־ישראל, שמתפקידו העיקרי הוא לישם את ההסכם. כמו כן אין בגין רוצה להגביר את מישקל הניצים בממשלתו, אחרי ציחקו של יגאל הורביץ.

אלון־מורה, אין כל הבדל בין תפיסת אדמות פרטיות ואדמות המדינה. שתי התפיסות פסולות מבחינת החוק הבינלאומי, אם לא נעשו לצרכי ביטחון מובהקים וזמניים.

עד כה לא חלק איש על תפיסת אדמות מדינה לשם התנחלויות, מפני שלא נמצאו בעלי מעמד מישפטי שהגישו עתירה בנושא.

עתה מתכוונים להעלות בפני בית־המישפט העליון מיקרה־מיבחן, אם מוכתרי הכפרים שבגבולם נתפסו קרקעות מדינה הם בעלי מעמד מישפטי להגיש עתירות כאלה.

בגין דחה התחכמויות

ראש־הממשלה, מנחם בגין, דחה את כל ההצעות שהוגשו לו, במטרה להעריס על בית־המישפט העליון בפרשת אלון־מורה. ראש מחלקת ההתיישבות של הסוכנות, מתתיהו דרובלס, הציע לבגין דרך, לפיה ניתן למלא את החלטת בית־המישפט ולהשאיר את ההתנחלות במקומה.

מסתבר שמיבני ההתנחלות, יהוציא אחד, אינם ניצבים על קרקעות העותרים, דבר המאפשר להחזיר לעותרים את אדמותיהם ולהשאיר את מיבני ההתנחלות במקומם. אבל בגין דחה רעיון זה.

גם העובדה שהסוכנות רכשה בינתיים 80 דונם באיזור ההתנחלות, מכפרי רוג'ייב, לא שינתה את דעתו של בגין, שיש לכבד את החלטת בית־המישפט ולהוריד את אלון־מורה.

וייצמן - שר־
חוץ בפועל

שליחותו של שר־הביטחון, עזר וייצמן, שיצא השבוע למצריים, כדי לסכם עם המצרים את נושא אספקת הדלק אחרי החזרת שדות־הנפט לידיהם, הפכה אותו למעשה לשר־חוץ בפועל, בעוד שבגין מוסיף להחזיק בתואר.

בגין העדיף למטרה זו את וייצמן על פני שר האנרגיה, יצחק מודעי, בהנחה שבגלל חיבת המצרים אליו יצליח וייצמן לקבל מהמצרים יותר "סוכריות", בעוד שמודעי מרגיז אותם בארוגנטיות שלו.

אלון יחמודד גם
ללא הקיבוצים

יגאל אלון הכהיר לאחרונה למקורבין, כי מנוי וגמור עימו להתמודד עם שימעון פרס על תפקיד מועמד מיפלגת העבודה לראשות הממשלה, גם אם התנועות הקיבוציות לא יתמכו בו.

אלון טען כי הוא מודע לכל הסיכוגים שהוא גוטל על עצמו בהתמודדות זו, כולל נקמה צפויה מצד פרס, עד כדי אי־הכללתו בממשלת המערך במיקרה שיפסיד. אבל החלטתו נחושה — להתמודד.

טליק ועוז בראש
"שלום עכשיו"?

בחוגי תנועת "שלום עכשיו", התומכים בהופעתה הנפרדת של התנועה בבחירות לכנסת הבאה, מתגבשת הסכמה להציע את ראשות הרשימה לאלוף (מיל.) ישראל ("טליק") טל וליפופר עמוס עוז.

אולם נראה כי אין סיכוי למימוש החלטה זו. טליק אינו מתכוון לפרוש מפרוייקט המרכבה במישרד הביטחון, ולמרות השמועות העקשניות, אין לו כל כוונה להיכנס לחיים הפוליטיים.

היועץ לא יועבר

הארי הורוביץ, היהודי הדרום־אפריקאי, המכהן במישרד ראש־הממשלה כיועץ מיוחד של מנחם בגין לענייני הסברה, לא יועבר למישרד ההסברה המתוכנן של משה ניסים.

למרות ההחלטה על איחוד כל גורמי ההסברה תחת גג אחד, ימשיך הורוביץ להסתופף בציוזי של ראש־הממשלה.

אייבי מתכנן את
מיבצע "בוא נדבר"

בעיקבות החרמתו של כנס נין־אאוטלוק בוושינגטון על־ידי המנהיגים הפלסטינים בגדה, החליט ספן השלום, אייבי נתן, ליזום מיבצע חדש, שיפגיש ישראלים ופלסטינים בשטחים הכבושים למטרות הידברות.

אייבי, שגזר על עצמו, מאז מיזחמת ששת הימים, לא לבקר בשטחים הכבושים, יפר נדר זה, יארגן שיירות של ישראלים שוחרי־שלום, שיבקרו בכפרים ובערים ערביות בגדה וינסו להגיע להידברות פנים־אל־פנים עם תושביהם ולהזמינם אחר־כך לבתיהם בישראל, להמשך הדיאלוג.

בן־עמי יבנה
עיר במצריים?

אישי־העסקים עובד בן־עמי, ראש עיריית נתניה לשעבר ובעל המניות העיקרי של "מעריב", מתכנן לבקר בקרוב במצריים כדי לעניין את המצריים בפרוייקט משותף: הקמת עיר חדשה, נוסח העיר אשדוד, שהוקמה ביוזמתו של בן־עמי. בן־עמי מתכוון שיהיה זה פרוייקט ישראלי־מצרי־אי רופאי והוא מכוזן לגיים את כל החזן הדרוש ממקורות של בעלי הון אירופאים.

אלון מורה
בסרט של הבי"בי"סי

צוות מיוחד של חברת הטלוויזיה הבריטית "בי־בי־סי" הגיע לארץ, כדי להכין סרט באורך של שעה אחת על פרשת אלון־מורה.

בסרט תופענה כל הדמויות שמילאו תפקיד במערכה המישפטית וכן המתנחלים עצמם. הצוות ישהה בארץ עד ליום הפינוי, כדי לצלם את העימות הצפוי, אם אכן תפונה אלון־מורה.

אין מקום באילת

בתי־המלון באילת סובלים בשבועות האחרונים מתפוסת־יתר, ותיירים מקומיים כימעט שאינם יכולים למצוא חדר בעיר הדרומית.

הסיבה העיקרית לכך: החברות האמריקאיות, המבונות את שדה־התעופה במצפה רמון, מחזיקות בקביעות 120 חדרים בבתי־המזון שבעיר עבור המהנדסים האמריקאים, גם אם המהנדסים עצמם אינם מתגוררים בהם.

פינטו מחכון חתונה

הסנגן לשעבר דניאל פינטו, ששוחרר בסוף השבוע שעבר מבית־הכלא הצבאי, מתכנן לשאת אשה בחודש ינואר 1980. הכלה המיועדת היא בתו של האלוף דני מט, מתאם פעולות צה"ל בשטחים.

יוגדל יבוא המזון

שר המיסחר והתעשייה, גדעון פת, החליט שלא להיכנע ליצרני המזון, התובעים לבטל את הפיקוח על חלק מהמוצרים שהם מייצרים, כדי שיוכלו להעלות את מחירי המוצרים לעיתים מזומנות יותר. לטענת פת מרוויחים היצרנים במוצרים שאינם ברי פיקוח את מה שהם עלולים להפסיד בפיגור ההתייקרות.

פת חודיע כי לא ירתע מסגירת מיפעלי מזון או פסי־ייצור, אפילו אם יחייב הדבר ייבוא מוצרי מזון מחו"ל.

הדואר אינו מתעדכן

התקדים המישפטי שקבע בשבוע שעבר שופט השלום בוריס רפופורט, על פיו זכאי אזרח לזיכוי חשבון הטלפון שלו מדמי־שימוש תמורת התקופה בה לא פעל הטלפון שלו, למרות הודעה למישרד התיקשורת, טרם הובא לדיון במישרד התיקשורת. הנהלת המישרד לא הוציאה כל הוראות לנכות למנויים שמכשיריהם התקלקלו מדמי־השימוש הקבועים.

כתוצאה מכך עלולים להיגרם למישרדי התיקשורת נזקים כספיים בעקבות תביעות משפטיות נוספות שיגישו אזרחים על סמך התקדים שקבע השופט רפופורט.

גילויים על המישטרה

סגן־ניצב יהודה סגלוביץ', שהועמד בשעתו לדין־משמעתי במישטרה וזוכה מכל ההאשמות שהועלו נגדו, עשוי להגיש בקשה לאישור פירסום הספר שכתב בעיקבות הפרשה.

בשעתו התנגד הפיקוד העליון של המישטרה להתיר לסגלוביץ' לפרסם את ספרו "ההשעייה", המכיל גילויים על עבודת המישטרה.

עתה מקווה קצין המישטרה הוותיק כי יתירו לו להוציא את ספרו לאור.

הפגנת כבשים
בקריה

מגדלי הכבשים עומדים לערוך הפגנה מקורית מול לישכת שר התעשייה המיסחר והתיירות בקריה בתל־אביב. הם עומדים להביא לשם את עדרי הכבשים שלהם, כדי למחות על ההיתר שנותן השר לייבוא חופשי של בשר כבש קפוא, הגוזל מהם, לטענתם, את פרנסתם.

מקורבין של גידעון פת טוענים, כי מאחרי ההפגנה עומד שר־החקלאות, אריאל שרון, שהוא בעצמו אחד מגדולי מגדלי הכבשים בארץ ומתנגד לייבוא הבשר הקפוא.

אלי חבור

משקיף

פת נגד מרידור

שר־התעשייה גידעון פת מתנגד לתת לחברה החדשה, שהקים מקורבו של בגין, יעקוב מרידור, „החברה לבנייה מתועשת", מעמד של מיפעל מאושר.

אם לא יקבל מרידור את מעמד המיפעל המאושר, הוא לא יבצע את עבודות־הבנייה שהוא הבטיח לבצע. גם שר־האוצר החדש, ייגאל הורביץ, מתנגד להקמת החברה של מרידור, וטוען כי אין בה צורך כלל. **למרות זאת מתעקש ראש־הממשלה, שהבטיח למרידור כי „הכל יהיה בסדר."**

זוסמן דחה

את הורביץ

מי שהיה מנכ"ל מישרד הביטחון, הפרופסור פינחס („פיקו") זוסמן, סירב להצעתו של ייגאל הורביץ לכהן כמנכ"ל מישרד־האוצר.

לפני בחירתו של הד"ר יעקוב נאמן, ממקורבי גוש־אמונים, למישרה זו, פנה אל הורביץ מי שהיה בזמנו מנכ"ל מישרד־התעשייה, עמוס מר־חיים, וביקש את המישרה, אך הורביץ דחה אותו.

לפיד

הכחיב לניר

מנכ"ל רשות־השידור יוסף („טומי") לפיד הכתיב לכתב הצבאי של הטלוויזיה, עמירם ניר, את הידיעה ששידר ניר במוצאי השבת האחרונה, בעניין מישפטו של סגן־אלוף אריה שדה.

לפיד כעס על כך שמערכת־החדשות לא מסרה לו מראש את הידיעה בעניינו של שדה, ששודרה יום קודם לכן, ודרש להכתיב את הידיעה של שבת.

ביום־הראשון האחרון דרש לפיד כי שר־החינוך, זבולון המר, ישתף ב„מבט" בעניין מיבצע־קמבודיה. אנשי־החדשות התנגדו, לפיד ניצל את סמכותו כממונה־מקום מנהל מחלקת התוכניות וקבע תוכנית מיוחדת לשידור הראיון עם המר. באותו היום דרש לפיד ממערכת החדשות לשדר כתבה גדושה על מיבצע מטבעות־הזהב של ישיבת ראש־הממשלה, אולם מערכת־החדשות סירבה, והסתפקה בשידור קצר מטעם חזוקת המטבע של שאנאי. בעקבות מיקרים אלה פנו ראשי הדסקים בחדשות אל מנהל־המחלקה, חיים יבין, ודרשו ממנו לעמוד בפרץ כנגד ההתערבות הפוליטית של לפיד בשידורי־החדשות.

הורביץ

לא רצה דובר

למרות בקשותיו של שר־האוצר חיוצא, שימחה ארליך, סירב שר־האוצר הנכנס, ייגאל הורביץ, להמשיך ולהעסיק את עמיקם שפירא, דובר מישרד־האוצר.

ארליך ערך בעניינו של שפירא דיון מייוחד עם הורביץ, אולם הורביץ עמד על שלו ודרש לזרוק את שפירא. ארליך מתכוון להמשיך ולשלם משכורת לשפירא כדוברו. הורביץ מבקש לקבל את נפתלי לביא, דוברו של משה דיין, כדובר האוצר.

ייערך כנס

ביח־ברל ב'

בשבת הקרובה יתכנס שוב חוג בית ברל, את החוג, המתכנס בניגוד לרצונו של יושב־ראש מיפלגת־העבודה, ח"כ שימעון פרס, ינחה ח"כ אברהם כץ־עוז. החוג יקבל החלטה, המנוגדת להצעתם של תומכי פרס, שלפיה יש לקיים את ועידת המיפלגה בזמן, מבלי לדחותה.

שובל יחפטר

מהכנסת

ח"כ לע"מ, זלמן שובל עומד להתפטר מהכנסת, אם לא יתמנה כסגן שר־האוצר החדש. בשובל מתחרים שניים על התפקיד: ח"כ יורם ארידור וח"כ יגאל כהן־אורגד.

כוונתו של שובל היא להתפטר מהכנסת, ולגרום לכך שהורביץ ימנה אותו כנגיד הבא של „בנק ישראל".

חוקרים

בדיר־יאסין

מחלקת החונאות של המישטרה, בראשותו של תת־ניצב בנימין זיגל, החלה בחקירת פרשת הבנייה באיזור גיבעת־שאול ב' בירושלים — האתר שבו עמדה דיר־יאסין. אירגון קבלני ירושלים קיבל במקום שטח של 117 דונם, כדי לבנות עליו למעלה מאלף יחידות־דיור. בינתיים הועלו חשדות של שוחד בפרשה זו, וזיגל נקרא לחקור בה.

יוחקן חוק

עידוד החקלאות

אחרי התנגדות בת שנים רבות, עומד מישרד־האוצר להסכים לחוק־עידוד־השקעות בחקלאות.

עם תיקונו של החוק, ביוזמתו של שר־האוצר החדש, ייגאל הורביץ, יופסקו המענקים וצינורות־האשראי השונים לחקלאות, וכל ההסבות לחקלאים יעברו דרך ועדה מייוחדת, שתוקם לגיבוש חוק־עידוד־השקעות בחקלאות.

השלב הבא של הורביץ יהיה חוק־עידוד־השקעות בתחבורה.

מישרד חקירות

למען ברנס

מישרד־חקירות חיפאי התנדב לערוך חקירה מקיפה בעניין רצח רחל הדר, על־פי בקשת אישים שהחליטו לסעוד לעזרתם מישפט מחודש לעמוס ברנס, מי שהורשע ברצח החיילת.

מישרד־החקירות הסכים שלא לבקש שכר עבור חקירה זו, ומתכוון לחקור אנשי מישטרה ופרקליטות לשעבר, שהיו מעורבים בחקירת הרצח.

בינתיים נודע כי מי שהיה התובע במישפטו של עמוס ברנס, עורך־הדין החיפאי עדי בראונר, עומד לעזוב את הארץ לתקופה ממושכת.

בראונר עומד להיכנס לעיסקי מישפחתה של אשתו בלונדון.

אורלי יעסוק בושק

החברה החדשה, שהוקמה על־ידי כמה שותפים, ביניהם האלוף (מיל.) אברהם אורלי והשגריר לשעבר אורי לובראני, עומדת לעסוק בסחר־נשק.

בין החברה החדשה, שפירסמה כאילו היא עומדת לפתח קשרים עם מצריים, לבין דויד קוליץ, נערכו מגעים. קוליץ מנהל את החברות המיסחריות שהיו בעבר בבעלותו של שר־הביטחון, עזר וייצמן.

סיוון

ל„בנק הפועלים"

מנכ"ל־האוצר הפורש, עמירם סיוון, עומד להתמנות כמנכ"ל־משותף ב„בנק־הפועלים".

סיוון יקבל את המינוי אחרי תקופת־צינון קצרה.

פאפו

דובר לע"מ

עורך־הדין אברהם פאפו, חבר הוועד־המנהל של רשות־השידור, נוהג באחרונה לפנות אל כתבי הרדיו והטלוויזיה, ולהעביר להם קומניקטים של סיעת לע"מ בכנסת.

פאפו הוא חבר מיפלגה זו, ומנצל את עובדת היותו חבר הוועד־המנהל של הרשות כדי לדאוג לפירסום המיפלגה.

גזית מנהל

חברת השקעות

גיורא („ג'ורי") גזית, מי שהיה החשב הכללי, הנמצא עתה בתקופת־צינון, עומד להתמנות כמנכ"ל חברת־השקעות אמריקאית חדשה, שתוקם בארץ.

ירחון דתי

להגות פינטו

השבועון הדתי פנים אל פנים עומד לחדש את הופעתו, תחת השם פנים לפנים, ויהיה בשלב זה רק ירחון. אם וכאשר ייסגר יומון המפד"ל, הצופה, יהפוך הירחון לשבועון.

„פנים לפנים" ייערך על־ידי שאול יהלום, מצעירי המפד"ל, והוא ממומן על־ידי היהודי האמריקאי ליאון סיילם. בגיליון הראשון שלו תופיע כתבה של רבה של אוניברסיטת בר־אילן, הרב ישראל הס, המצדיקה מהבחינה ההלכתית את פישעי־המילחמה של דניאל פינטו.

צפוי גיוני לרבין

יושב־ראש מיפלגת העבודה, ח"כ שימעון פרס, מתכוון לדרוש במוסדות המיפלגה גיוני לח"כ יצחק רבין.

עיקבותיו של רבין, השוהה בארצות־הברית, נעלמו, כאשר נמסר לו כי יהיה עליו לקצר את סיורו ולחזור כדי להשתתף בהצבעה על חוק ההפלות. לראשי המערך נודע כי רבין שוהה בטכסאס, אולם הם לא הצליחו לאתר אותו שם, למרות שהוא היה אמור להודיע היכן ימצא בכל יום.

הנהגים

נגד הורביץ

נהגי השרים ערכו בתחילת השבוע ישיבת־חירום, שבה נדונו הדרכים להיחלץ בכוונתו של שר־האוצר החדש, ייגאל הורביץ, לבטל את מוסד נהגי־השרים והמנכ"לים.

גרופר מכין

מיתקפה על אריק

ח"כ חיברים פסח גרופר מתכוון לגבש סביבו חברי־כנסת מהיכוד, העוסקים בענייני כלכלה וחקלאות, כדי לפתוח במיתקפה על שר־החקלאות, אריק שרון.

גרופר כועס על שרון, בעיקבות כישלונו של שרון לטרפד את חוק מגדלי הפרחים.

העם

דמוחז של מפכ"ל

האלוף (מיל.) הרצל שפיר שמונה כמפכ"ל הבא של המישטרה — התפרסם בזכות ההקפדה על טוהר הנשק

האלוף הרצל שפיר ישב על הגדר. כאשר בחר שר־הביטחון עזר וייצמן את יורשו של מוסה גור כרמטכ"ל, עמדה בפניו הבחירה: הרצל שפיר או רפאל איתן. עזר העדיף את רפול, כנראה מפני שסבר שעם רמטכ"ל כרפול, יהיה הוא עצמו המפקד העליון האמיתי של צה"ל.

לאות מחאה סרב הרצל שפיר לקבל על עצמו תפקידים נוספים ויצא לחופשת־לימודים בארצות־הברית. מאז תחילת ה־שנה, כאשר הוצע לו תפקיד המפכ"ל הבא של מישטרת ישראל, הוא התלבט. הוא ביקש לבדוק אם יש לו סיכוי להת־מנות כרמטכ"ל כאשר יסיים רפול את תקופת כהונתו. רק כאשר הסתבר לו שאין מוכנים להבטיח לו זאת, הסכים שפיר בן החמישים, שהתחיל את הקאריירה הצב־אית שלו בפלמ"ח, להיות מפכ"ל המיש־טרה בחודש ינואר הקרוב.

אי־אפשר לחזות מראש אם יצליח שפיר בתפקידו. הוא המפכ"ל הראשון של המיש־טרה המתמנה מחוץ לשורות המישטרה. אולם היה זה סימלי שדווקא בשבוע בו החליטה הממשלה על מינויו הבליטו העי־תונים שפירסמו את קורות חייו פרק אחד בעברו.

היה זה בימי מילחמת־העצמאות. הרצל השתתף כאיש הגדוד השלישי של הפלמ"ח בקרב על עין־זיתון. „תוך כדי הקרב," סיפר, „הגיעה אלינו ידיעה שנשים ער־ביות מיידות מחלונותיהן רימונים לעבר אנשינו. האנשים ביקשו לפתוח באש. מנע־תי זאת. הצלחנו לפרוץ אל הבית ובקומה

מפכ"ל־מיועד שפיר
איזכור לטוהר הנשק

השניה מצאנו נשים וילדים. אילו פתחנו באש היה נגרם הרג מיותר. אפילו ברגעים של הקרב שמרנו על טוהר הנשק."

כאשר התפרסמה השבוע פרשת הקציץ שדה, האיר סיפורו של שפיר את דמותו של המפכ"ל הבא, ועורר את השאלה אם לא הוא שהיה צריך להיות הרמטכ"ל הנוכחי.

הממשלה

השעון המחקתק

יש תוכנית לסילוק אלון־מורה — אך באם יש גם אומץ־לב הדרוש?

כמו שעון, המתקתק בלי רחמנות, עברו הימים ומתקרב המועד שקבע בית־המישפט העליון לסילוק אנשי אלון־מורה ממקומם. באופן קדחתני נערך חיפוש אחרי פיתרון. ממשלת בגין חרדה מפני העימות הצפוי, והיתה מוכנה כימעט לכל: להבטיח הת־נחלויות חדשות בסיטונות, וגם לאיים ב־התפטרות ובשיבת המערך לשילטון.

(המשך בעמוד 46)

פרק השבוע: האם יציל מלך השלגונים את המדינה? האם ניסים יעשה נפלאות? מה ישמח את שימחה בסגנות השניה?

ממשלת „כוחות"

ממשלת־הליכוד אחוזה בפירפורי־גסיסה. גסיסה פוליטית כואת יכולה להימשך זמן רב — אפילו עד גמר תקופת־הכהונה. אך היא יכולה להסתיים גם בן־רגע, כאשר מתמוטט הגוף. כל סיבה — גדולה, קטנה ואף קטנה מאד — יכולה לגרום למוות מיידי.

זה יכול היה להיות נושא לטרגדיה. אולם בחיי היום־יום, אין זאת אלא קומדיה. מדי יום ביומו מציגה ממשלת־הליכוד מהתלה מטורפת בהמשכים.

סידרת בועות בטלוויזיה, על מישפחות קמפל וסייט, לא יכלה להתחרות השבוע בסידרה זו של הליכוד.

„בסרק הקודם ראיתם איך רצה מנחם בגין לסלק את שימחה ארליך. ארליך לא רצה ללכת. בגין הציע לו להיות סגן ראש־הממשלה, תפקיד־כיבוד ריק־מכל־תוכן. אבל כבר היה איש בעל תואר־כיבוד ריק־מכל־תוכן זה. ייגאל ידין לא רצה לוותר על התואר הריק־מכל־תוכן שלו. אז החליט בגין שיהיו לו שני סגנים ריקים־מכל־תוכן.

„אז באו הליברלים ואמרו שהם הפסידו תפקיד חשוב בממשלה, והם צריכים לקבל תפקיד אחר. אבל לא היה תפקיד אחר. אז אמרו הליברלים שימציאו להם תפקיד אחר. לכן החליט בגין להקים את מישרד־ההסברה ולמסור אותו בידי משה ניסים, שהיה עד כה שר בתפקיד ריק־מכל־תוכן. אם שימחה ארליך יהיה שר ריק־מכל־תוכן צריכים לתת לניסים תפקיד שיש לו תוכן.

„בינתיים אין שר־חוץ. אבל זה לא חשוב, כי גם אין ראש־ממשלה. בכל מדינה נהוג שראש־הממשלה מנהל גם את מדיניות־החוץ. אז כשאין ראש־ממשלה, מן הראוי שראש־הממשלה — שאיננו יהיה גם שר־החוץ־שאיננו.

„מי בא במקום ארליך? מי יציל את המשק הפושט־רגל של ממשלת־הליכוד? יש! יש אדם שהתמחה בהצלת מיפעלים פושטי־רגל! ייגאל הורביץ הוא בן־דודו של משה דיין. אחרי שאחד מבני־המישפחה ברח מן הספינה הטובעת, צריכים להכניס אליה בן אחר של המישפחה. הנה הוא בא — ייגאל הורביץ הגדול, הגואל, המציל!

„האם יציל ייגאל הורביץ את הליכוד? האם יתנו השרים חלקים ממישרדיהם לשר־ההסברה שאיש אינו רוצה בו? האם יסתדר סגן־ראש־הממשלה ארליך עם סגן־ראש־הממשלה ידין? האם ימלא מנחם בגין את תפקיד שר־החוץ באותו כישרון שבו הוא ממלא את תפקיד ראש־הממשלה? האם העסק כולו יחזיק מעמד עוד שבוע? על כך בפרק הבא של בוערות!"

יגאל הגואל

אדם טובע אוחז גם בקש. הליכוד הטובע אחז בייגאל הורביץ. היה זה כימעט מחזה פאתטי.

הורביץ, בן מושב, הוא איש־עסקים מן השורה. יש בו המזיגה הנכונה של התכונות הדרושות לבעל־מיפעל ישראלי: פיקחות יומיומית, הכישרון להתחבב על אנשים בסיגנון „דוגרי" מחוספס, קשרים אישיים עם כל אנשי השילטון, כושר־ביצוע.

בעזרת הכישורים האלה לקח הורביץ כמה מיפעלים בינוניים, שהיו במצב קשה, והפך אותם מיפעלים משגשגים בבעלותו.

השבוע הפכה פעולה מוצלחת זו לאגדה לאומית, שטמנה בחובה בשורה של גאולה. ייגאל הגואל הפך — בעזרת כלי־התיקשורת, ובתשובה לגעגועי הציבור — לסופר־מן כלכלי, אדם כל־יכול, אשף כלכלי, אביר על סוס לבן שיהרוג את דרקון האינפלציה וישיציל את הבתולה הכלכלית.

געגועים אלה היו חלק ממצב־רוח מסוכן, ההולך וגובר ביישוב — הגעגועים לדיקטטור, לאיש־חזק ש„ישים קץ לבררדק", לאיש־על־הסוס שישחרר את הציבור מכל דאגה ושיפתור את כל הבעיות במטה־קסמים.

כאשר יש געגועים עמוקים כאלה, נמצא תמיד מנהיג. לא המנהיג יוצר את הגעגועים, אלא להיפך, הגעגועים, הייאוש, התיסכול וההתפטרות של הציבור הם היוצרים את המנהיג. וכאשר אין מנהיג אמיתי מן המוכן, נוצר מנהיג סינתטי מכל הבא ליד.

בשטח הכלכלי, ייגאל הורביץ הוא מנהיג סינתטי כזה. איש־העסקים המצליח, בתחום הצר של מיפעליו, התנפח השבוע למ־דים על־אנושיים.

מה יכול איש כזה לעזור?

אין שום דמיון בין הצלת מיפעל כלכלי — מחלבה או בית־מיטבחיים — להצלת משק לאומי.

יתכן כי בטווח הקצר ביותר — של כמה שבועות, ואולי של כמה חודשים — תעזור עצם הופעתו של איש חדש בהעלאת המוראל וביצירת תיקוות חדשות. מכיוון שיש בחיי הכלכלה ערך רב לגורם הפסיכולוגי, יכול הדבר להביא לשיפור קל וזמני.

תיתכן גם תופעה הפוכה: שהפחד מפני המעשים הצפויים של הורביץ, שהבטיח „לחתוך בבשר החי", תגרום לפאניקה, לברייחת הון ולהסתערות על המטבע הזר והזהב. זה קרה השבוע.

אך כל התופעות האלה — לחיוב או לשלילה — תהיינה זמניות. השאלה היא: מה יכול הורביץ לעשות בטווח הארוך?

האמת היא כי הורביץ כבר נוסה פעם — כשר התעשייה־המיסחר־והתיירות אחרי המהפך, עד להתפטרותו ביגלל הסכמי קמפ־דייוויד. בתפקיד זה לא חולל הורביץ פלאים. הוא היה שר ככל השרים, לא יותר רע, ולא הרבה יותר טוב.

ואילו שינוי המצב הכלכלי של ישראל מחייב הרבה יותר מאשר מזיגה של שכל ישר, דוגריות צברית וסיגנון מחוספס. לא דרוש „ביצועיסט", הממשיך בקו הישן ביתר מרץ, אלא מהפכן כלכלי־חברתי, שיעלה את הכלכלה הישראלית על דרך חדשה.

הבשר החי

אם אכן כך תהיה פעולתו של הורביץ, לא תצמח ממנו שום ישועה. הוא רק יהיה קורבן נוסף על המיזבח של המולך הכלכלי. כעבור כמה חודשים יהיה הכישלון ברור ויימטרו עליו כל הקללות שבהן זכו בעבר ספיר, רבינוביץ ושימחה ארליך.

יש הסבורים כי הורביץ בר־המזל יינצל מכך: לפני שכישלונו יתברר, תיפול ממשלת־הליכוד כולה.

אולם כהונתו של הורביץ מעוררת ספקות גם מכמה בחינות אחרות.

ראשית: היא מחריפה שוב את בעיית ניגוד־האינטרסים, שהפ־כה סרטן של שחיתות בממשלה הנוכחית.

סמל השחיתות החדשה הוא, כמובן, אריאל שרון, המחזיק בחווה החקלאית הגדולה ביותר במדינה בעודו מכהן כשר־החקלאות.

אצל הורביץ הבעייה אינה פחות חמורה. כאשר התמנה כשר־התעשייה מסר את עסקיו לבני־מישפחתו, כביכול. אך למחרת התפטרותו, בלי שום תקופה של מעבר או ציינון, חזר לעסקים אלה, כאילו לא נטש אותם מימיו. ברור כי החלטותיו כשר־התעשייה השפיעו במישרין על רווחי העסקים האלה.

עתה התמנה הורביץ כשר־האוצר. בוודאי יחזור על התרגיל של מסירת העסקים הפרטיים למישפחתו. אך הפעם יהיו הספקות חמורים עוד יותר.

שנית: שר בממשלה אינו עוסק רק במישרדו. הוא גם חבר בגוף המקבל החלטות לאומיות גוריליות.

הורביץ הוא נץ קיצוני, איש ארץ־ישראל השלמה. הוא יודע גם לשלב השקפות ועסקים, וקנה שטחים נרחבים בשטחים המוח־זקים. כיום יש לו לא רק עניין אידיאולוגי, אלא גם עיסקי, בסיפוח השטחים, דבר אשר יעלה את ערך אדמותיו.

להשקפותיו של הורביץ יש גם השפעה על הכלכלה. הוא בעד ביזבוז מיליארדים בהרפתקות של גוש־אמונים בשטחים הכבו־שים. הוא יתחזן „בבשר החי" של שיכבות־המצוקה בארץ, בעודו מגדל את הסרטן של ההתנחלות מעבר לגבול.

כל זה אינו מבטיח גדולות ונצורות. אך ייגאל הורביץ הוא אופטימיסט מטיבעו. השבוע צהל ושמח על כי השיג את מבו־קשו — ואם היו לו ספקות לגבי עתידו, הם לא ניכרו בהתנהגותו.

"אני לא אוהב להתאמץ. אני אוהב פיג'ו 504".

"מי שמכיר את הפיג'ו 504, מבפנים, מוכרח לאהוב אותה גם מבחוץ. פיג'ו 504 זאת מכונית שפשוט תענוג לעבוד עליה. מספיק לה רק שרות רגיל וטיפולים תקופתיים כדי שתמשיך לנסוע ולנסוע כמו מכונית חדשה.

המנוע, תיבת ההלוכים, מערכת ההגוי, הבלמים ומערכת הדלק מתוכננים לעבודה ממושכת, בכל תנאי מזג אויר ובכל סוגי הכבישים.

בתור מוסכניק שעובד כבר 14 שנה אני יכול להמליץ בלב שלם על מכונית אחת: פיג'ו 504.

ואם אתם רוצים גם הוכחות אז בבקשה: פיג'ו 504 מס' 436-727 ה-504 הפרטית שלי.

בתור מוסכניק אני אוהב אותה מבפנים. בתור בעל רכב אני אוהב אותה מבחוץ".

מנחם וייס, מוסכניק

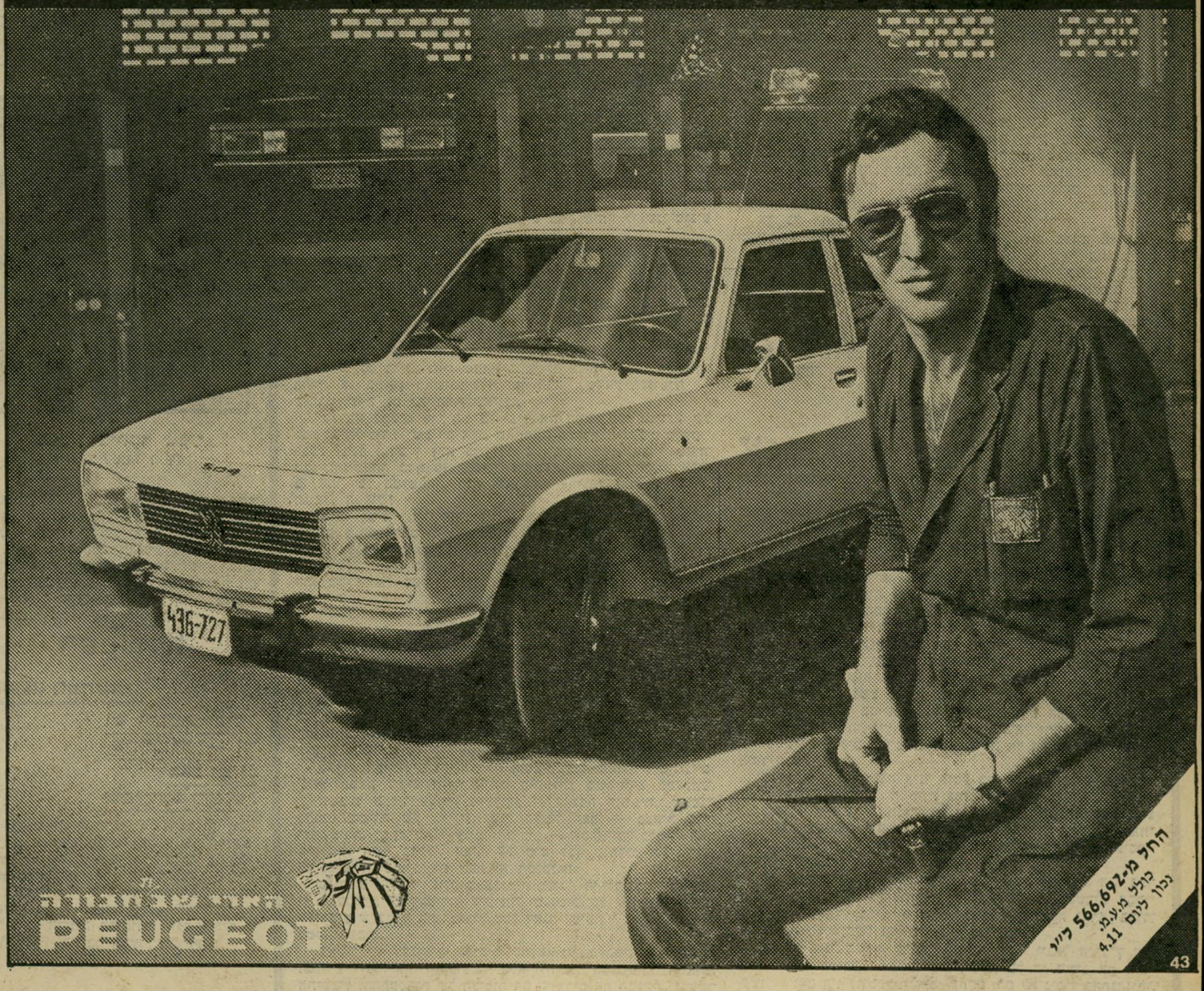

דוד לוביוסקי בע"מ מפיץ פיג'ו בישראל

„לא רוצים שבויים, רק להרוג, להרוג, להרוג..."

פרשת שדה

דרושה חקירה!

השבוע, באיחור, התפוצצה הפצצה של „הקציץ הכביר". הדבר אירע כאשר שבועון בריטי מכובד ביותר, „ספקטטור", בעל קו ימני שמרני, השיג איכשהו את תזכירו של אורי אבנרי, שנמסר לכל חברי־הכנסת, ושבו חשף את חפרשה.

מטעמים של הגינות, כלל אבנרי בתזכירו גם את טענתה של אשת הקציץ, כאילו פעל בעלה על פי הוראה שקיבל. השבוע, בעיקבות הפירסום, חזרה האשה, יפה שדה, ביתר חריפות על טענה זו, בקבעה כי קצין בכיר ביותר הנחה את הקצינים בתידרוך בעל־פה להרוג „מחבלים" שבויים. היא לא השאירה ספק בכך שכוונתו היא לרפאל („רפול") איתן עצמו, שכיחן כסגן־הרמטכ"ל. הרמטכ"ל היה אז מוטה גזר.

לטענה זו אין חשיבות מישפטית, מאחר שאסור לקצין למלא פקודה שהיא בלתי־חוקית בעליל. העובדה כי סמל בנגמ"ש של שדה הודיע לו, ל פ נ י ביצוע הפשע, כי הפקודה היא בלתי־חוקית, מחמירה עוד יותר את עוונו. עצם הטענה „מלאתי רק פקודות" מעוררת אף היא אסוציאציות חמורות.

אולם מעבר לגורלו האישי של שדה, יש חשיבות מכרעת לבירור הטענות של שדה ואשתו. ברור עתה יותר מתמיד כי יש צורך חיוני במינוי ועדת־חקירה ממלכתית, שתבדוק את כל הטעויות הקשורות בשמירה על עיקרון טוהר־הנשק במיבצעי־טיטאני, ושתקבע במיוחד:

- האם ניתנה במיבצעי־טיטאני הנחייה לקצינים ולחיילים שלא לקחת שבויים, או להרוג אותם אחרי שנלכדו?
- אם כן, מי נתן את ההוראה? מי אחראי לה?
- מינוי ועדה כזאת דרוש לא רק כדי לעשות צדק ולברר את האחריות, אלא גם כדי לחנך את צה"ל ולקבוע הנחיות ברורות לגבי העתיד.

התזכיר של אורי אבנרי לחברי־הכנסת, שגרם להתלקחות הסערה:

15 באוקטובר 1979

אל: חברי הכנסת

מאת: ח"כ אורי אבנרי

הנדון: פרשת הקציץ הכביר במיבצע ליטאני.

כשם שהבאתי לפניכם את הפרטים המדוייקים של פרשת הסגן־לשעבר דניאל פינטו, הריני רואה עתה חובה לעצמי להביא לפניכם את פרטי פרשתו של הסגן־אלוף־לשעבר אריה שדה.

לאחרונה דובר הרבה בפרשה זו, מבלי שלרוב הדוברים היה מושג על אופייה ופרטיה. סבורני כי נבחרי העם, אשר מידע זה נמנע על־ידי צנזורה פוליטית שרירותית, חייבים לדעת את האמת גם על פשע־מילחמה זה.

פקודה בלתי חוקית

ואלה הפרטים, בקצרה:

סגן־אלוף אריה שדה, מפקד גדוד בחיל־ההנדסה, יצא במיבצע־ליטאני בראש כוח לאתר מסווים בדרום לבנון.

בדרך נתקל הכוח בשלושה ערבים. הם לא גילו שום התנגדות. לא היה קרב ולא היו חילופי־אש. המג"ד פקד לקחת את השלושה בשבי ולהחזיקם במקום, ופנה למשימה שלמענה יצא.

בתום משימה זו, כאשר התכונן הכוח לחזור לבסיסו, תזכיר מישהו למג"ד את השבויים, ושאל את שדה מה לעשות בהם.

שדה ציווה להרוג את אחד השבויים, שנראה לו כ„מחבל", ולהביא את שני האחרים למקום־איסוף.

סמל, שהיה בנגמ"ש המג"ד, התנגד להוראה זו וקבע שאינה חוקית. אולם ארבעה חיילים אחרים — שני סגנים, סמל ורב"ט — ביצעו את ההוראה.

הסמל שהתנגד לפשע דיווח על כך, וצה"ל העמיד את סגן־אלוף שדה וארבעה אחרים לדין.

בית־המישפט הצבאי דן בערכאה ראשונה את אריה שדה למאסר של שנתיים וחצי, והורידו לדרגת סרן. הפרקליט הצבאי (וייאמר הדבר לזכותו) הגיש עיירעור על קולת־העונש. בית־המישפט לעיירעורים גזר על אריה שדה מאסר של חמש שנים, והוריד אותו לדרגת טוראי.

הרמטכ"ל, רב־אלוף רפאל איתן, המתיק את דינו של שדה, העמיד את עונש־המאסר על שנתיים וחצי (פחות שליש, כמובן) והעלה אותו מחדש לדרגת רב־סרן.

הנאשמים האחרים נדונו כלהלן:

(1) סגן — הורד לדרגת סמל, ונדון למאסר של שנה ושמונה חודשים. הרמטכ"ל הוריד את העונש לשנה.

(2) סגן — פסק־דין כנ"ל, הומתק כנ"ל.

(3) סמל , הורד לדרגת טוראי נדון לתשעה חודשי מאסר.

(4) רב"ט , כנ"ל.

„לא ברא השטן"

במיכתב נרגש שכתבה רעייתו של שדה, יפה, טענה שנאמר לבעלה לפני המיבצע, בתידרוכים בעל־פה, שה־מיבצע נועד כולו לצורכי נקמה אחרי הפיגוע בכביש־החוף. המפקד הבכיר הביא את דיברי המשורר „ניקמת דם ילד קטן עוד לא ברא השטן". נאמר למפקדים ש„לא להיות צימחוניים", וכן „לא רוצים שבויים, רק להרוג, להרוג, להרוג". האישה טוענת כי מכך הבין בעלה שהפקודה היא להרוג שבויים (אם כן, היתה זאת כמובן פקודה בלתי־חוקית בעליל).

האשה אינה מביעה במיכתבה שום חרטה, בשם עצמה או בשם בעלה, על המעשה. היא תובעת את זיכוי בעלה וביטול העונש שלו.

אף שמעשהו של שדה חמור פחות ממעשה הזוועה של דניאל פינטו, שבוצע אחרי שוך הקרבות, ושבו נרצחו ארבעה אנשים חפים־מפשע בצורה סאדיסטית, יש לשים לב לכמה השלכות של פרשת שדה:

(א) העיירעור על קולת־העונש הוגש על־ידי הפרקליט הצבאי הראשי (פצ"ר), שאינו סמכות שיפוטית בלתי־תלוייה, אלא קצין־צה"ל הכפוף לרמטכ"ל. למרות זאת המתיק הרמטכ"ל את דינו של האיש ונתן לו עונש ק ל יו ת ר מאשר זה שנגזר עליו בערכאה הראשונה (החזרתו לדרגת רב־סרן, במקום לדרגת סרן).

(ב) בפרשת דניאל פינטו נטען כי הרמטכ"ל בעצם הלך רק בדרכו של בית־המישפט לעיירעורים. אחרי שזה הוריד את העונש מ־12 לשמונה שנים, הוריד הרמטכ"ל את תקופת־המאסר הקצרה עוד יותר, לשנתיים. והנה, בפרשת שדה עשה הרמטכ"ל את ההיפך, ביטל את החלטת בית־המישפט לעיירעורים, שהחמיר את העונש, והוריד את העונש אף מתחת למינימום שנקבע על־ידי הערכאה הראשונה.

(ג) הרמטכ"ל המתיק את דינו של שדה א ח ר י שכבר קמה סערה ציבורית בגלל המתקת דינו של פושע־מילחמה פינטו. הדבר מוכיח שהרמטכ"ל דבק בשיטתו, להמתיק את דינם של פושעי־מילחמה רוצחי־ערבים.

סגן־אלוף־לשעבר אריה שדה
סמל שהתנגד לרצח, גרם למישפט מפקדו

פיטורי הרמטכ"ל

(ד) יש לראות בחומרה מיוחדת את העלאתו של פושע־מילחמה, שהורשע בדין על הריגת שבוי, לדרגת רב־סרן. בעיני, הדבר חמור בהרבה אף מהמתקת עונש־המאסר. כי בכך קבע הרמטכ"ל נורמה: שביצוע פשע־מילחמה חמור, בדם קר, שלא בקרב, אינה פוסלת אדם מלשמש קצין בצה"ל, לפקד על חיילי ישראל ולשמש להם מופת, באישור הסמכות הצבאית העליונה.

(ה) בשעה שסגן־אלוף שדה הועמד לדין, נעתרתי (בתפקידי כעורך „העולם הזה") לבקשת שר־הביטחון שלא לפרסם את המיקרה. הסיבה לכך היתה שבאותה עת היה החייל אברהם עמרם שבוי בידי אחד מאירגוני־הפדאיון, והיה קיים חשש סביר שמא יתנקמו בו אם־תיוודע הפרשה. נימוק זה אינו קיים עתה, ולמעשה אין שום נימוק הגיוני וקביל לאי־פירסום פרטי הפרשה. להיפך, כפי שקבע קצין צנחנים בכיר, תת־אלוף מתן וילנאי, יש ערך חינוכי עצום בעצם הוויכוח הפומבי על פרשות אלה, כדי להעמיק בקרב החיילים והאזרחים את תודעת העיקרון של טוהר־הנשק.

(ו) יש לתבוע בצורה הנמרצת ביותר את פירסום פסק־הדין של שדה, כמו גם פסק־דינו של דניאל פינטו.

(ז) מאחר שברור כי הסערה הציבורית בפרשת פינטו לא השפיעה לטובה על הרמטכ"ל, אין מנוס מן המסקנה שמערכת־השיקולים של ראש"ל איתן אינה מתאימה לרמתו של מי שצריך לחנך ולהנהיג את צה"ל, ויש להעלות מחדש, ביתר חריפות, את הדרישה לפיטוריו לאלתר.

●

אשר לפרשת פינטו, שהבאתיה לפניכם במיכתבי מיום ה־27 ביולי 1979, הרשו לי להוסיף שני פרטים:

(1) בעיתונות הזרה והמקומית פורסמה גירסה כאילו ביצע פינטו את פשעו כ„נקמה", מפני שמפקדו נהרג בגדי פידאיון. אין בכך שמץ של אמת. מפקד־הפלוגה של פינטו נפצע במהלך הקרבות, וסגן מפקד־הפלוגה נהרג. אך הדבר ל א ק ר ה בכפר שבו בוצע הפשע, והפשע בוצע זמן רב לאחר מכן, אחרי סיום הקרבות. יתר על כן, טענה זו כלל לא הועלתה במישפט, גם לא בקשר לקביעת העונש.

(2) אחד מארבעת הערבים, שנרצחו בידי פינטו, היה מודיע של צה"ל, ופינטו ידע זאת היטב. האיש נרצח אך ורק כדי לסתום את פיו, אחרי שהיה עד לרציחת שלושת האחרים.

פרטים אלה מגבירים את התביעה לפירסום מיידי של פסק־הדין של פינטו, כדי להפריך אחת ולתמיד את הכזבים הרבים, שהופצו כמסך־עשן, כדי להצדיק החלטה של הרמטכ"ל, שאין לה הצדקה או מחילה.

ברצוני לציין כי האיש המוסמך להחליט על פירסום פסק־הדין הוא הפרקליט הצבאי הראשי, שאסר את הפירסום. הפצ"ר הוא קצין, המקבל הוראות מה־רמטכ"ל, המקבל הוראות משר־הביטחון. כל אחד משלוש אלה יכול, איפוא, להחליט בכל עת על על פירסום פסק־הדין.

11 פועלים פורטוגלים שייובאו כדי לבנות את שדות התעופה - התמרדו

עבדים היינו בנגב

כ**מה עשרות** פועלים פורטוגלים הגיעו ביום הראשון השבוע לישראל. למחרת היום עמדו להסיעם למיצפה־רמון שבנגב, שם הולך ומוקם אחד מבסיסי חיל־האוויר, בידי חברות אמריקאיות. אבל לאותו הלילה הוזמנו עבורם חדרים במלון ארמון הירקון, בתל־אביב.

ההזמנה לא מומשה. מעבידיהם האמריקאים של הפועלים הפורטוגלים מיהרו לשכן אותם במלון אחר. כי באותה שעה נערך במלון ארמון הירקון **מרד** של פועלים פורטוגלים אחרים, כאלה שפוטרו מעבודתם אך סרבו שיסיעו אותם חזרה למולדתם. מנהלי חברת אייר בייס קונס־טרקטורס (קבלני בסיס אוויר), הממונה על בניית בסיס האוויר ברמת־מטרד, שליד מיצפה־רמון, לא רצו שהפועלים הבאים יפגשו את העוזבים. הם חששו, כנראה, שבעיקבות הפגישה עשויים גם הבאים לעזוב את הארץ.

אולם הצלחתם היתה זמנית בילבד. כי 11 הפועלים הפורטוגלים המפוטרים, ש־חזרו השבוע לפורטוגל, הבטיחו לא לש־תוק. „אנחנו נספר מה הולך במחנות העבודה האמריקאים בישראל," אמר מנו־אל רודריגז בוטאס, המשופם ונעים ההלי־כות, שהפך בעל־כורחו למנהיג מרד הפו־עלים הפורטוגלים. „צריך להזהיר את אלה העומדים לבוא מפני מה שמצפה להם כאן."

„אוהל הדוד מנואל"

ל**בוטאס וחבריו** לא היו טענות נגד ישראל. להיפך. למרות שהם שהיו בארץ רק שבועיים־שלושה בסך הכל, ואת מרבית זמנם בילו במחנה העבודה הסגור שבנגב, הם הספיקו להתאהב בארץ וב־תושביה. אילו היה הדבר תלוי בהם, הם היו מגצלים עד תום את אשרות השהייה למשך שנה שהוענקו להם עם בואם לארץ. כולם ביקשו למצוא עבודה ולהישאר. רק ההסכם שהושג בסופו של דבר עם מעבי־דיהם האמריקאים חייב אותם לעזוב, תמו־רת הכרה בזכויותיהם הסוציאליות.

טענותיהם של הפועלים הפורטוגלים היו מופנות כולן כלפי המעבידים האמרי־קאים. „באמריקה היה להם אוהל הדוד תום," אמר אחד מהם. „כאן בארץ הם מנסים לבנות את 'אוהל הדוד מנואל'." השם מנואל נכלל בשמותיהם הפרטיים של שמונה מבין אחד־עשר המורדים.

בפורטוגל שורר כיום חוסר עבודה. במייוחד חשים בכך פועלי בניין מיק־צועיים ומפעילי ציוד מיכאני כבד. גם שכר העבודה המשולם לפועלים אלה, ה־מוצאים עבודה בפורטוגל, הוא נמוך מאד בהשוואה למקובל במדינות אירופה האח־רות. זוהי הסיבה לכך, שחברות הבנייה האמריקאיות, שקיבלו על עצמן לבנות את בסיסי־האוויר בנגב עבור חיל־האוויר הישראלי, החליטו לגייס פועלים פורטו־גלים לעבודה בפרוייקטים אלה.

עד כה הובאו לארץ כ־200 פועלים מ־פורטוגל. כאשר תיכנס העבודה למלוא הקצב יגיע מיספרם של הפועלים מפור־טוגל ל־2,500 איש. ההזדמנות הראשונה להכיר עובדים אלה מקרוב ניתנה רק השבוע, בעיקבות המרד שפרץ בשבת שעברה בקרב 11 הפועלים שפוטרו מעבו־דתם שבועיים או יומיים בילבד אחרי שהגיעו לישראל.

כל ה־11 פוטרו עוד ביום השני בשבוע שעבר. במשך חמישה ימים הם שוכנו במלון ארמון הירקון כשהם ממתינים לטי־סה השבועית של אל־על לפורטוגל, הגע־רכת מדי יום ראשון בשבוע. מכיוון שאיש מהם אינו דובר שפה נוספת מילבד פור־טוגזית ומכיוון שאין בישראל כל נציגות דיפלומטית פורטוגלית, לא היה להם בפני מי לשטוח את טענותיהם.

הכלים לא הגיעו

ל**מזלם הם** התיידו עם בעל מיסעדה חדשה ברחוב הירקון, לשם שלחו אותם מעבידיהם כדי לאכול. הסתבר כי האיש מבין את שפתם. היה זה בן־עמי גוימן, צלם עיתונות לשעבר, יליד ברזיל, הדובר פורטוגזית שוטפת. בן־עמי שמע את סיפו־רם והזדעזע. הוא לא האמין כי דברים כאלה יכולים להתחולל במאה ה־20 וכי ניתן להעסיק במדינת־ישראל פועלים בת־נאי עבודה כה מחפירים.

מסתבר כי בשל תיכנון לקוי לא הגיעו די כלים מיכאנים כבדים לאתר העבודה.

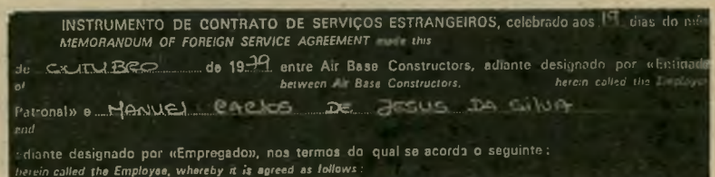

INSTRUMENTO DE CONTRATO DE SERVIÇOS ESTRANGEIROS, celebrado aos 19 dias do mês
MEMORANDUM OF FOREIGN SERVICE AGREEMENT made this
de CAMBRO de 1969 entre Air Base Constructors, adiante designado por «Entidade
of between Air Base Constructors, herein called the Employer
Patronal» e HANUEL PAULOS DE JESUS DA SILVA
and
adiante designado por «Empregado», nos termos do qual se acorda o seguinte:
herein called the Employee, whereby it is agreed as follows:

from any money due or to become due from the Emplo
to the Employee.

(III) The Employee shall not remain in Israel for a
reason whatsoever after termination of this Agreement, a
he may be required by the Employer to leave Israel
the first available transportation.

(IV) Upon the termination of the Employment Agr
ment and payment to the Employee of all amounts due

חוזה משפיל

שני קטעים מחוזה העבודה שחתם הפועל הפורטוגלי, מנואל קרלוס דה־יישו דה־סילבה, עם חברת קבלני־בסיס־האוויר האמריקאית, הבונה את שדה־התעופה הצבאי במצפה־רמון. הקטע העליון, הכתוב פורטוגזית ואנגלית הוא כותרת ההסכם. הקטע התחתון הוא אחד הסעיפים המשפילים שבחוזה. העובד מתחייב על פיו לעזוב את ישראל באמצעי התחבורה הראשון שיזדמן לידיו ולא להישאר בארץ מכל סיבה שהיא, למרות שהעובדים קיבלו אשרות שהייה למשך שנה בארץ.

כתוצאה מכך לא נמצאה עבודה לכמה מפעילי ציוד כזה, שהובאו לארץ. למעבידיהם לא היה בהם צורך. הם ביקשו לפטרם ולשלוח אותם חזרה לפורטוגל.

על פי הסכם העבודה האישי שחתם כל פועל עם החברה האמריקאית המעסיקה, ניתן לפטרו בכל עת, ללא כל הודעה מראש. „המעביד יכול להפסיק את עבודתו של המועסק בכל זמן שהוא רוצה ומכל סיבה, כולל הפסקה חלקית או מלאה של העבודה," נאמר בחוזה. אבל במיקרה כזה הוא חייב לשלם לפועל המפוטר תשלום עבור 12 ימי־עבודה של שמונה שעות כל יום, וכן את דמי הטיסה חזרה.

לעומת זאת, אם נעשים הפיטורים בגלל „אי התאמה לעבודה, שתיה אלכוהולית, שימוש בסמים, אי ציות להוראות או פעולה בניגוד לאינטרסים של המעסיק או של מדינת־ישראל," חייבים המעסיקים למסור לפועלים את ההאשמות נגדם בכתב. הם ריסטים פוטר משום שבתום הארוחה בשדה השליך את השיירים לפח, מעל הטרקטור, ולא ירד כדי להניח אותם בפח האשפה. טענו המפוטרים: חיפשו סיבות לפטר אותנו, כדי לחסוך עשרת אלפים דולר שהיו צריכים לשלם לנו כפיצויים.

למפוטרים היו גם תלונות קשות על תנאי העסקתם ועל תנאי המגורים במחנה העבודה שלהם. סיפר אחד מהם: „אנחנו מתגוררים שמונה איש בצריף, בתנאים קשים. הבטיחו לנו שבדצמבר יבנו לנו מחנה עבודה חדש, אבל בינתיים עוד לא התחילו לבנות אותו. בתי־השימוש במחנה הם ללא דלתות. המיקלחות הן משותפות ואנחנו לא רגילים לזה. אין רופא במחנה והחובש הצבאי לא נמצא תמיד במקום. אחד הפקידים הפורטוגלים במחנה, עמנואל מונטרו, קיבל מיכתב שבו נאסר עליו להסיע פועלים במכונית של החברה שבה הוא נוהג. הוא נהג לקחת חולים לבית־החולים סורוקה בבאר־שבע.

מנהיג המרד

מנואל רודריגז אולאיה בוטאס, מנהיג מרד הפועלים הפורטוגלים, שפוטרו מעבודתם ללא פיצויים ועמדו להישלח חזרה לפורטוגל בתנאים של גירוש. בוטאס הצליח להזעיק את אמצעי־התיקשורת הישראלים, אירגן את הפועלים ואילץ מעבידיהם האמריקאים להכיר בזכויותיהם ולפצותם.

שביתת שבת

הילאריו ריבריו פינטו, אחד מאחד־עשר הפועלים הפורטוגלים שפוטרו מעבודתם. כאשר הגיעו ביום ראשון השבוע המוניות שעמדו להסיעם לשדה־התעופה על מנת להחזירם לארצם, סירבו הפועלים לנטוש את המלון התל־אביבי שבו התגוררו והכריחו את מעבידיהם להידבר עימם.

יכולים לערער עליה בפני מנהל העבודה, אולם החלטתו היא סופית, ואז ניתן לפטרם ללא פיצויים ואף לנכות משכרם את דמי הטיסה חזרה לפורטוגל.

„חיפשו סיבות לפטר אותנו"

„אחד הפועלים היה במצב מתקדם של זיבה ולא רצו לתת לו במחנה כדורי פניצילין."

מכיוון שכולם מועסקים בשכר על פי שעה (3.75 דולר לשעת עבודה, כשהם מתחייבים לעבוד עשר שעות ביום לפחות, שישה ימים בשבוע), הרי עבור כל היעדרות מהעבודה, תהיה הסיבה אשר תהיה, אם פציעה ואם מחלה, אין הם מקבלים שום פיצוי.

את משכורותיהם הם מקבלים בקרוזרוס בפורטוגל, ורק 200 דולר לחודש הם יכו־

פוטרו על פי הסעיף השני. שעה ציינו כי פוטרו בגלל „אי שניים אחרים פוטרו בגלל „אי דוגמה לאי־ציות: אחד הטרקטו־

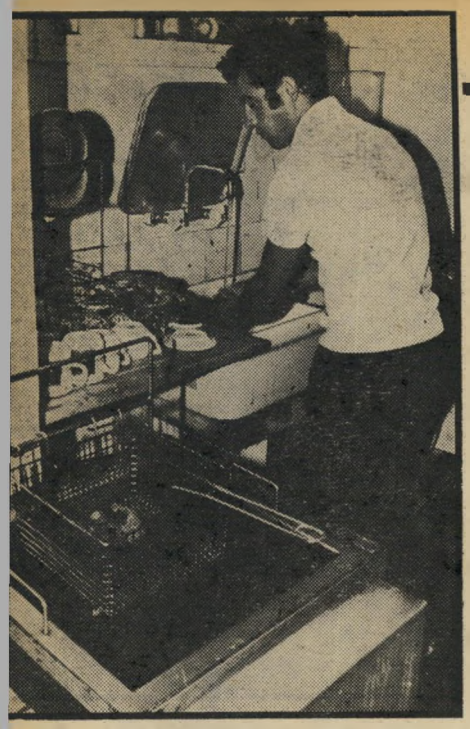

במיטבח

עובד פורטוגלי שפוטר. כמו חבריו, רצו להישאר בארץ ולעסוק בכל עבודה אפשרית.

הכרת תודה

מביעים הפועלים המפוטרים למגינם הישראלי. הם נפגשו עם בן־עמי נוימן, בעל מיסעדה תל־אביבי ממוצא ברזי־לאי, המדבר את שפתם. באמצעותו הם יכלו להזעיק את דעת הקהל הישראלית נגד העוול.

פוחדים מהישראלים

אולם הגרוע מכל הוא חוסר הכתובת אליה הם יכולים לפנות כדי להתלונן נגד שרירות ליבם של המעבידים. אין להם כל הגנה של מדינתם. ההסתדרות אינה יכולה עדיין להגן עליהם. אומנם האיגודים המיקצועיים בפורטוגל פנו אל ההסתדרות כדי שתעניק הגנה מיקצועית לעובדי שדות־התעופה, אולם המשא־ומתן עם החברות האמריקאיות עדיין לא הסתיים, ולהסתדרות אין כל מעמד שבו היא רשאית להתערב.

מישרד־הביטחון יכול להפעיל את השפעתו, אולם כפי שציין אחד מעוזריו של שר־הביטחון, „האמריקאים אינם אוהבים שמתערבים אצלם בענייניים האלה."

הסביר אחד הפועלים הפורטוגלים: „האמריקאים לא הסתירו מדוע הם אינם רוצים שתהיה לנו הגנה מיקצועית. באנו לעבוד כאן לא רק בשביל הכסף. עשו לנו שטיפת־מוח שאנחנו תורמים להסכם השלום הישראלי־מצרי. האמריקאים חששים שהישראלים רוצים לעכב את בניין שדות־התעופה ולגרום לכך שהעבודה תתמשך ותתמשך, כדי שהשדות לא יהיו מוכנים בזמן, ואז לא ייאלצו לפנות את סיני כפי שנקבע בהסכמי קמפ־דייוויד. זאת הסיבה, כך הסבירו לנו, שהם לא רוצים שהישראלים יתערבו. הם מפחדים."

אולם, כאשר התחוללה בשבת האחרונה מהומה סביב נסיבות פיטוריהם וניצולם של אחד־עשר־הפועלים הפורטוגלים, התארגנו גם הקבלנים האמריקאים. תחילה סרבו להיענות לדרישות הפועלים. אולם כשאלה סרבו ביום הראשון בבוקר לעזוב את המלון ולטוס חזרה לפורטוגל, נכנסו עימם מעבידיהם למשא־ומתן. הם הסכימו לשלם להם את הפיצויים המגיעים להם, ולממן את הוצאות הטסתם חזרה לפורטוגל.

„אנחנו נחזור," הבטיחו העוזבים, שהתגלו כפועלים חרוצים, אדיבים, שופעי חום ואהבה לישראל, „אבל בוודאי לא כעבדים של האמריקאים."

הביתה

ערב חזרתם למולדתם משפצים שניים מהפועלים את המיסעדה של ידידם הישראלי.

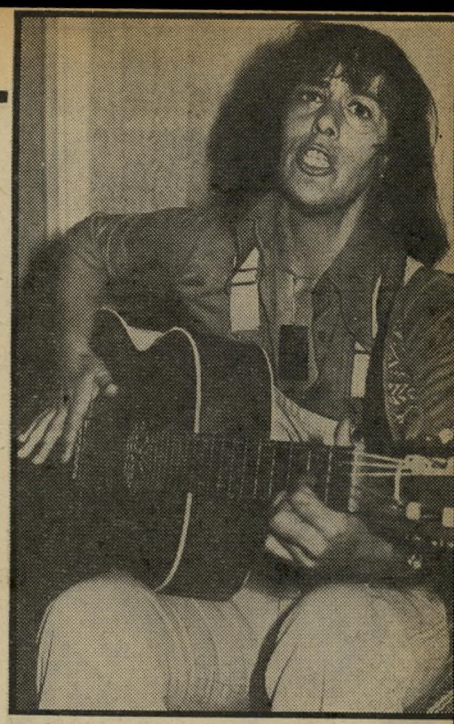

בת־קיבוץ גרה

בעיירה צרפתית

ושולחת משם מסר

מוקלט נגד הכיבוש

ולמען ישראל אחרת

בגיטארה נגד בולדוזר

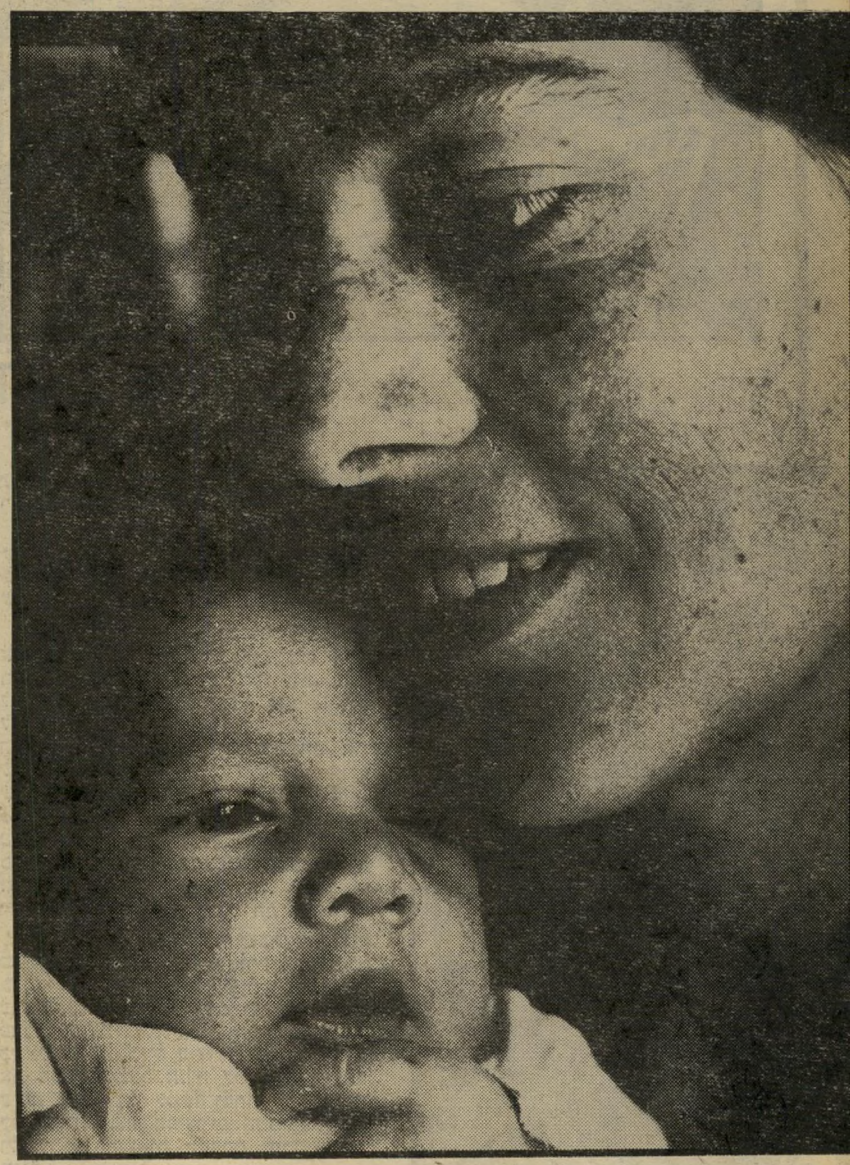

אם צעירה שרה עם בנה הראשון, תומר, לפני 11 שנה בדנמרק. את התמונה צילם בעלה שהוא צלם אמנות במיקצועו. הוא הנציח במצלמתו את כל השלבים של גדילת הילד — ההריון, הלידה, ההנקה וההתפתחות.

ימנדו יונק בשדות שליד ביתה הבודד של שרה אלכסנדר הנציח אותה בעלה כשהיא מניקה את בנה השני, ימנדו. השם ימנדו הוא אינדיאני במקורו. שרה ילדה את בנה השני בכפר אינדיאני הסביבה שבה נולד. עם בעלה, שני ילד

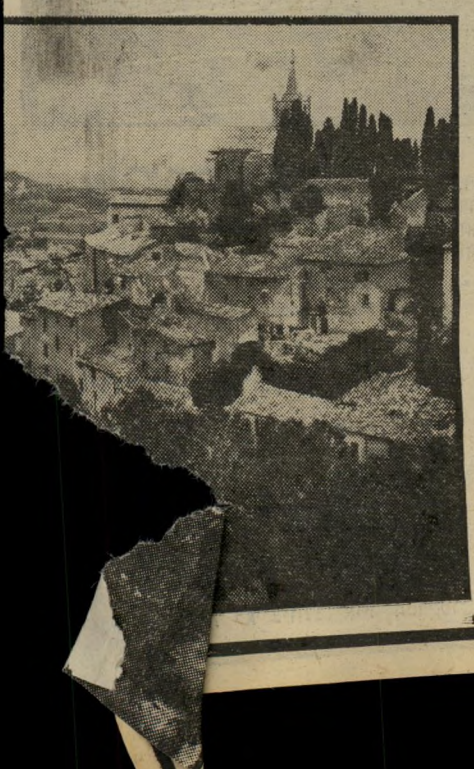

„לחיות חיי־אדם זה לחיות את המישור את העקוב. / לחיות חיי־אדם זה לחיות קצת בנעי־מים קצת במכאוב. / להיות לוחם זה להיות קצת גוזל וקצת גואל. / להיות קורבן זה להיות קצת יצחק וקצת ישמעאל."

ב ארץ נשמעים שיריה של שרה אלכסנדר כדברי שמאלנית שרופה. בצרפת, שבה היא חיה כיום מכנים אותה: „אימפריאליסטית מחורבנת."

„הם לא מנסים אפילו להבין אותי!" טוענת המשוררת־זמרת הנילהבת. „אנשים חושבים שאם אני שרה שירים פוליטיים עם ביקורת, אני לא סובלת את ארץ ישראל. הם לא מבינים שככל שאני אוהבת יותר — אני סובלת יותר וכל המטופשים שצורחים לי באידיש: ‚משיגע' הם פשוט סתומים."

היא חיה בבית בודד בדרום צרפת בחברת בעלה, צלם אמנות מדנמרק, שני ילדיה, כלבה בשם יסמין, והרבה הרבה שפנים. היא כותבת, מלחינה ושרה שירים על

צעירה בשבדיה

1969. שרה אלכסנדר משקיפה בעד לחלון הבית הרומנטי בכפר שבו גרה שנתיים עם בעלה, אחרי שירדו מהארץ. את התמונה צילם בעלה. באותה תקופה למדה שרה לנגן בגיטארה.

אחרי כמה שבועות ישבנו על כוס קפה והוא אמר לי פתאום: ‚בואי נתחתן.'

„הלכנו לרבנות. אבל הרבנים רצו ש־הוא ‚יחתוך'. הוא לא הסכים אז נסענו לחו"ל והתחתנו שם.

„בהתחלה הייתי בת־משק נאיבית. אבל לאט לאט התחלתי לפגוש אנשים, לקרוא ספרים, לפתוח את העיניים ולראות דברים."

הם גרו בכפר הולדתו הקטן של הבעל בדנמרק. הוא עבד בצילום והיא ניגנה באקורדיאון. אחר־כך התחילה שרה לכתוב בעצמה, הכניסה את האקורדיאון לנפטלין ולמדה לנגן בגיטארה. היא הופיעה באוני־ברסיטות ברחבי סקנדינביה וקצרה אהדה רבה.

מספרת שרה: „בהתחלה שרתי חומר ישראלי, שהיסכמתי איתו בלית ברירה. אבל הרגשתי שכל השירים האלה לא מדב־רים אלי. לא הבנתי איך בארץ כמו שלנו, שיש בה כל כך הרבה בעיות, הן לא משתקפות בשירה. במקום לכתוב דברים אמיתיים כותבים על התנ"ך, על העבר על האהבה ועל הטבע.

„התמלאתי לאט לאט מן הבאר הארי־טזית שלי, נסעתי במיניבוס בכפרים ה־אינדיאניים בג'ונגלים של דרום־אמריקה, קלטתי, ספגתי והתחלתי לפרוח. היום כש־אני שרה אני מנסה להעביר דרך השירים אינפורמציה שהיא לדעתי, הקונטרה בלאנס לאינפורמציה שעוברת דרך צנזורה.

„אני חושבת שלשתוק זה לא טוב. להגיד משהו במיסגרת רחבה יותר זה יותר מעשי ואני מכניסה היום את הדון־קישוטיות שלי למסלול יותר פרגמטי."

היא ניפגשת עם חוגי השמאל בצרפת, יוצרת קשרים עם משוררים ואישים פלס־טינים ומנסה ללמוד את הבעיות שלהם. היא השתתפה בפסטיבאל היהודי־ערבי ה־ראשון שאורגן בצרפת למטרות של קרוב והבנה הדדית בין שני העמים, אבל היא רואה היום בשיריה דבר הרבה יותר או־ניברסאלי. לא רק הישראלים והפלסטינים מעניינים אותה. היא מתעניינת בבעיות של אורגוואי, עיראק וארגנטינה.

„כואב כדי לשנות"

„אני מרגישה שהשורשים שלי באים מישראל אבל אני פתוחה לוויברציות מכל העולם. הרדיוס שלי מת־ארך ונושאי הכתיבה שלי הם אנושיים ו־ישראלים, חצי חצי."

את תקליטה הראשון בשפה העברית הפי־קה שרה בצרפת לפני שנה. „רציתי לגבש משהו שיהיה תעודת־זהות אמנותית ואופ־טית, עם חוט־שידרה מסויים. מצאתי ש־תקליט בחוץ חייב להיות בעברית. למה? — כי כשאני מגדלת את הילדים שלי אני אומרת להם: ‚כוס אוחתכ' ולא קללה בצרפתית. זה בא לי מהלב, זה אמיתי, זה אוטנטי."

על עטיפת התקליט הדפיסה שרה בצד אחד תמונה של אם יהודיה, הנותנת מחסה לילדה אבל מחשבותיה נישאות רחוק. ב־צידה השני של העטיפה הדפיסה תמונת פלסטיני זקן, ששמו לו מישקולת על ה־מאזניים ו„אלוהים יודע מה ישימו לו בצד השני."

החודש ביקרה שרה בארץ וניסתה לקשור קשרים עם „אנשים בעלי הבנה." אולי בעקבות הביקור והפגישות שערכה תוציא תקליט חדש עם שירים בעברית, ערבית, צרפתית ובספרדית.

„פעם אמרו לי בקיבוץ שצריך לכבד כל בנאדם, לא חשוב מאיזה צבע גזע או דת הוא בא, אבל האם מישהו עושה את זה באמת?" היא שואלת.

„האם אנחנו מלמדים את הילדים שלנו את האמת? לא! או אני יודעת לכתוב שירים ולשיר עם הגיטארה. אני מנסה להעביר לאנשים את המסר שלי בצורה הזאת."

כתבה שרה אלכסנדר:

שני שירים:

אדמתו של עלי

עם שחר השכים עלי / לחרוש את אדמתו — / שם נולד לו בנו הבכור, / שם נקבר סבו.

ניחוח הזבל / בושם האביב / שלווה ושלום מסביב.

נגרת מחרשת העץ / מושכת הפרדה. / גז ונעלם הכפר / מאחורי גבעה. / אל עצי הפרי ישים את פעמיו / יטעם פריו של עץ, יפוש בצל בדיו. / בהגיעו אל הגן / ניצב עלי נדהם! / קפץ את אגרופו / וליבו הלם. / רעש הבולדוזר ניסר בחלל / עצי הפרי שרועים ושרשיהם אל־על.

את אדמתו של עלי — מקור חיים / תהי דמעתו למטר רביבים.

אבן, נייר או מיספריים

אבן, נייר או מיספריים? אחת, שתיים, שלוש...

אבן — כדי לבנות מיגדל וחומה / וירושלים השלמה / והרמטית כל סדק לסתום / על חשבונו של השלום.

נייר — כי אין כמו ספר הספרים / לאליבי וכיסוי / ובזכותו נניפה דגל / מן הפרת עד החידקל.

מיספריים — כדי לגזור את הגדה / ולתפור לפי מידה... / כפי שאמר הרצל הנודע / אם תרצו אין זו אגדה.

אבן — כדי לסקול בה ולרגום / כל מי שיאמר שהמלך הוא ערום / ולאיים על כל בוגד / שמאלני, או סתם שובת...

נייר — כדי לפתוח ת'מילון / ולראות שכאן קוראים / למלפפונים כבו־שים — מלפפונים משוחררים.

מיספריים — כדי לתפוס לך ת'לשון / ולגזור מלכתחילה / אם תאמר שפלסטיני / זה לאום — חס וחלילה.

ליד אורגוואי והחליטה לתת לו שם שיסמל את חטה, תמונת הכפר עטור הירק בו היא גרה תומר וימנדו, הכלבה יסמין והרבה שפנים.

אהבת־האדמה על העושק, על חוסר הצדק והשוויון, על הרוב הדומם.

היא אינה רווה נחת. היא מנסה ללחום עם הגיטארה בעד עולם טוב יותר, נגד בולדוזרים ההופכים אדמות פוריות לעיי חרבות, נגד האדישות וצרות העין. לפע־מים התגובות חריפות מצד יהודים ופלס־טינים כאחד. אבל שרה, בעלת העיניים הירוקות העמוקות מבליגה על העוינות. „הם עוד יבינו פעם," היא מבטיחה.

דון קישוטיות פרגמטית

היא נולדה לפני 35 שנה בקיבוץ עין־כרמל. שרתה בלהקת הנח"ל, הר־[illegible] התיאטרון החיפאי, למדה [illegible] מוסיקה ושיחקה בהצגות

[illegible] במיקרה," סיפרה. „בעצם [illegible]נית. אבל יום אחד הלכתי [illegible] פגשתי שם את הדני שלי.

ברנדו נלחם בסרט נגד המנהיגים המושחתים של האיגודים המקצועיים שהשתלטו על הנמלים - בארץ נאבקים עובדי רשות־הנמלים נגד מנכ"ל הרשות יצחק רהב (מימין) ואנשיו - המונעים לטענתם חקירת פרשיות שחיתות מדהימות

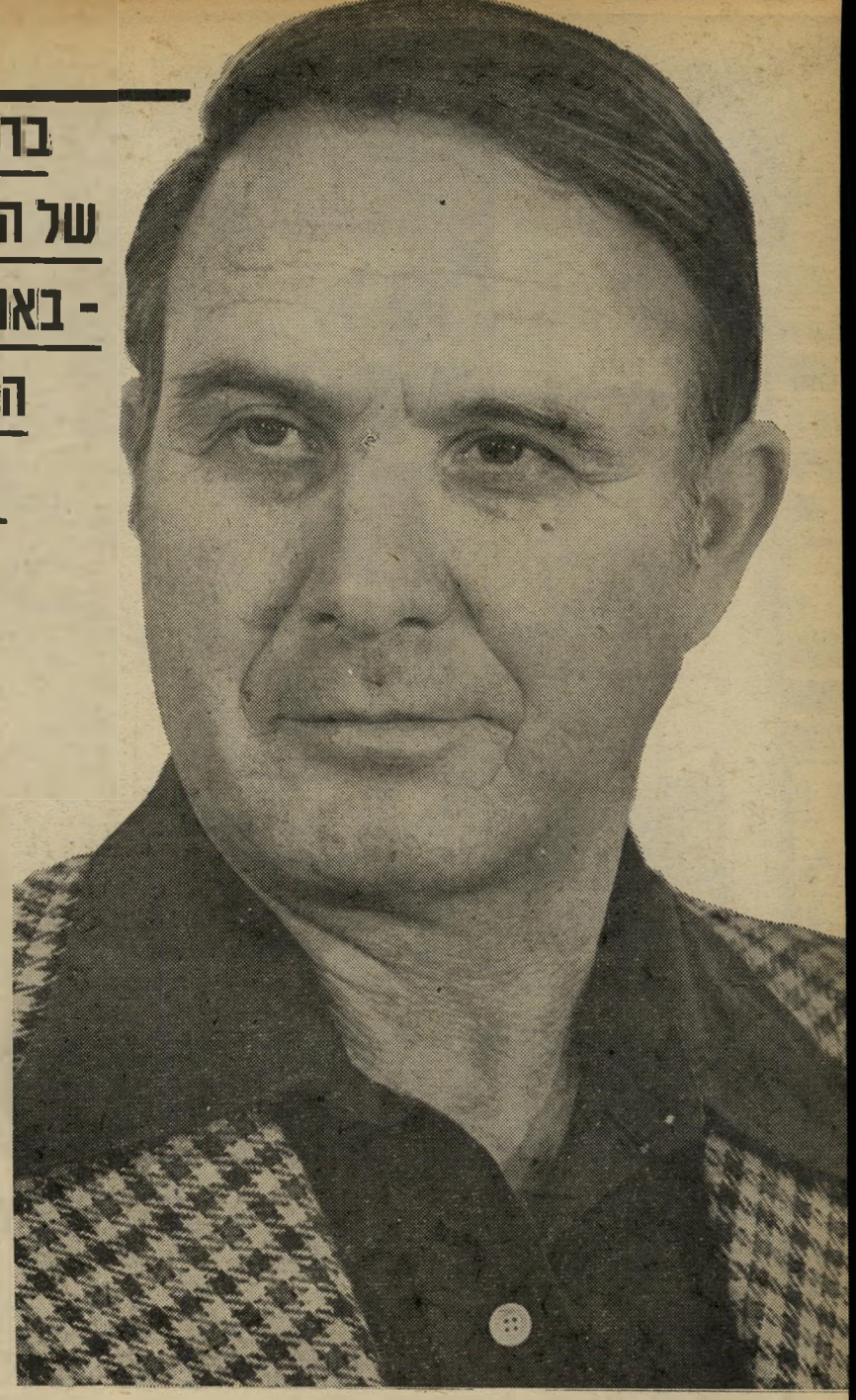

חופי הברך נוסח ישראל

אחד הסרטים ההוליוודיים הטובים ביותר שנוצרו אי פעם, טבע מטבע־לשון שהפכה מילה נירדפת לשחיתות ב־נמלים. היה זה הסרט חופי הכרך, שהופק לפני עשרים וחמש שנים. שמו הפך מאז מושג.

בסרט מנסה מרלון ברנדו להיאבק בקבו־צה של סחטנים, שהשתלטה על האיגוד המקצועי של פועלי הנמלים בניו־יורק, מב־טיחה עבודה בנמל רק לאנשי שלומה תוך גביית „מס־חבר" הנכנס לכיסי הבוסים ושולטת תוך כדי כך בנמל שילטון בלי מיצרים.

השבוע התפוצצה לראשונה ברעש גדול הגירסה הישראלית של חופי הכרך. האיש שפוצץ אותה לא היה דווקא פועל נמלים מיסכן, מהסוג אותו גילם מרלון ברנדו בסרט. מי שעשה זא תהיה המהנדס יוסף דוריאל, יועצו המייחד של שר־התחבורה חיים לנדאו. במיכתב ששיגר למנכ"ל ה־מישרד, פירט דוריאל שורה ארוכה של האשמות כלפי רשות־הנמלים ומנהליה, או־תם הוא רואה אחראים למה שמתרחש בנמלי ישראל. האשמה העיקרית אותה הטיח דוריאל כלפי הרשות: ניסיון לחבל בחקירות המישטרה ובבדיקות יחידת הבי־קורת של רשות־הנמלים בחשדות של פר־שיות שחיתות המתרחשות מזה מיספר שנים בתחומים הנתונים לשליטתה של הרשות.

תגובת הרשות היתה אופיינית לתגובו־תיה בשנתיים האחרונות לכל מימצאי ה־ביקורת שהועלו נגדה. מליאת רשות־הנמלים התכנסה לדיון, דחתה את „ההאש־מות הבלתי מבוססות של יועץ שר־התח־בורה" והביעה אמון מלא במנכ"ל רשות־הנמלים, יצחק („איזי") רהב ובחבר עוזריו.

בשיחות לא רשמיות לא הסתירו ראשי רשות־הנמלים את דעתם כי המערכה המת־חוללת נגדם היא עימות פוליטי. „הלי־כוד רוצה להשתלט על רשות־הנמלים," טען אחד מראשי הרשות, „ראשי מישרד־התחבורה רוצים לטהר את צמרת רשות־הנמלים, השייכת לדעתם למערך."

ואמנם, צמרת רשות־הנמלים התמנתה עוד בתקופת שילטון המערך. רוב אנשיה הם קציניים בכירים לשעבר בצה"ל, אנשי חיל־הים וחיל־האוויר, שהוגדרו בשעתו כ־„ביצועיסטים" ומונו לתפקידיהם בשל כי־שוריהם הארגוניים וההנדסיים ולא בשל השתייכותם המיפלגתית. יחד עם זאת, מוגדרים חלקם כאנשיו של חיים בר־לב, מי שהיה בשעתו רמטכ"ל ואחר־כך שר המיסחר והתעשייה.

אלא שהניסיון להציג את העימות בין הנהלת רשות־הנמלים לבין מישרד־התח־בורה על רקע פוליטי הוא ניסיון הטעייה והסחה. לא צמרת מישרד־התחבורה, כפי שמנסה הנהלת רשות־הנמלים ליצור את הרושם, היא הנאבקת נגד המתרחש ב־רשות־הנמלים.

ההיפך הוא הנכון. המאבק נגד השחי־תות ברשות־הנמלים בא מלמטה ולא מל־מעלה. הוא התחיל בקרב עובדי הרשות, מהנדסי ואנשי יחידת הביקורת שלה.

במשך חודשים ארוכים מנסים עובדים רבים של הרשות, שאינם יכולים להשלים עם תופעות חמורות שהתגלו להם תוך כדי עבודתם, להביא לחשיפת האמת, לבדיקת החשדות החמורים ולחקירה ממצה בשורה ארוכה של מימצאים מסמרי שיער.

כל ניסיונותיהם של עובדים נאמנים אלה להזעיק את דעת־הקהל והשילטונות ולהפ־נות את תשומת־הלב הציבורית למתרחש ברשות־הנמלים נתקלו עד כה בקיר אטום. שתיקתו של שר־התחבורה חיים לנדאו וסירובו לטפל בהאשמות ובחשדות שהוב־או לפניו, היא חמורה לא פחות מניסיונה של הנהלת רשות־הנמלים להסתיר את מימ־צאי הביקורת.

רשות־הנמלים, שהוקמה לפני 18 שנה, היא תאגיד ממלכתי המפעיל את שלושת הנמלים הגדולים של ישראל — חיפה, אשדוד ואילת.

שר־התחבורה לנדאו — יועץ שר דוריאל

„לא מילחמה פוליטית..."

עימות בין שני חברים לנשק

תפקידי הרשות הם, כפי שקובע ה־חוק „לתכנן, לבנות, לפתח, לנהל, להת־זיק ולהפעיל את הנמלים." כל אחד מהנ־מלים מופעל בידי הרשות בנפרד, כמיפעל העומד ברשות עצמו. הרשות כפופה ל־ממשלה, באמצעות מישרד־התחבורה, שכן הממשלה היא המאשרת את תקציביה או תעריפיה. אולם כמו כל הרשויות הממ־לכתיות היא גוף ציבורי עצמאי, שבראשו עומדת מליאה, המתמנה אומנם בידי הממ־שלה, אך מורכבת מנציגי הציבור.

יו"ר הרשות הוא הד"ר נפתלי וידרא. ארבעה־עשר החברים הנוספים של הרשות הם שישה פקידי ממשלה, המייצגים את מישרדי האוצר, התמ"ת, התחבורה, החק־לאות, הפנים והמישטרה. עימם מכהנים גם נציגים של מכון־הייצוא, המועצה־לשיווק־פרי־הדר, עיריית אשדוד, מועצת פועלי חיפה, התאחדות התעשיינים ונציג הספנו

מליאת הרשות היא הבוחרת א הרשות וממנה את מנכ"ל משנתיים מכהן בתפקיד יצחק („איזי") רהב, אלוף־מי בחיל־הים, ששימש מישנה למנכ"ל פה שהאלוף (מיל.) דוויד רמז כיהן מנכ"ל.

מנופים בנמל אשדוד
רודפים את המבקרים

מסע של רדיפות והתנכלות

מ זה שנתיים וחצי מתריעים אנשי יחידת הביקורת של רשות־הנמלים כי בפרוייקטים הנדסיים שונים, אותם ביקרו, התגלו מה שהם מגדירים בלשון עדינה „חריגות מנורמות של מינהל תקין". לטענת הביקורת שובשו כל תהליכי הבידוק הפנימי ברשות, התגלו מיקרים של העדפת קבלנים ושל אישור חשבונות מנופחים לקבלנים ללא כל הסבר מניח את הדעת.

כך, למשל, הסתבר, כי הממונה על החישובים וההתקשרויות באגף הבינוי ברשות, יעקב שניטקס, המשמש יעד לחקירה מישטרתית, היה מנהל את המשא־ומתן עם הקבלנים שעבדו עבור האגף, בודק את החשבונות שהגישו לו ואף היה אחד המאשרים את התשלומים. שניטקס הושעה בחשד של מעילה באמון, הוצא מייד לפנסיה מוקדמת על־ידי הנהלת הרשות שהעניקה לו תנאי פרישה מופלגים, שאינם מקובלים לגבי עובדים אחרים.

אנשי יחידת הביקורת התריעו על כך שבידי כמה מאנשי הנהלת הרשות יש רכוז עוצמה וסמכויות בלתי רגיל, הפותח פתח למעשים בלתי כשירים. כתוצאה מכך הפכו המאשימים למואשמים. היחסים בין שני הידידים לשעבר, מפקדי חיל־הים איזי רהב ויואב יסעור, הפכו למתיחות ואיבה. עובדי רשות־הנמלים שהצביעו על אי־סדרים ומחדלים בחטיבת ההנדסה של וראשי מחלקות, שתוך כדי עבודתם נתקלו במעשי שחיתות מצד אנשים שביצעו עבודות למען הרשות, ולדעתם רימו את המדינה והוציאו שלא כחוק סכומים של מיליוני לירות מתקציב הרשות, מסייעים לאנשי הביקורת במאבקם נגד הניסיון להשתיק את הגילויים.

דווקא המבוקרים העיקריים של יחידת הביקורת, אנשי הביצוע של רשות־הנמלים בשטח, הם המסייעים לחשוף את חשדות השחיתות. כתוצאה מכך הופעלו נגד כמה מהם סנקציות מרחיקות־לכת. המהנדס מוטי שטרום, למשל, נוטרל לחלוטין ומקבל משכורת מבלי לעבוד. לממונה על הבקרה רמי לויה, נמסרה הודעה על הפסקת שירות, הוא התבקש לנצל את יתרת החופשה העומדת לרשותו עד למועד בו יפקע תוקפו של החוזה האישי המייחד שנחתם עימו.

הרשות ושיתפו פעולה, עם חוקרי המישטרה שמונו לחקור את חשדות השחיתות, הפכו מטרה להתנכלות והצרת צעדים.

ב־17 באוקטובר השנה סנו ארבעה מעובדי הרשות אל שר־התחבורה כדי לתבוע את התערבותו המיידית בנעשה בתוככי הרשות. היו אלה מהנדס המיבנים הימיים, מרדכי שטרום; ראש מחלקת הביגוי בנמל אילת, דני ארז; ראש מחלקת הבינוי בנמל אשדוד, יצחק שנקמן; והממונה על המעקב והבקרה ברשות, רמי לויה.

הארבעה פרטו בפני השר שורה של מיקרים בהם חשפו עובדי הרשות מעשי שחיתות וליקויים וכתוצאה מכך נפתח נגדם מסע של רדיפות והתנכלות מצד הנהלת הרשות.

טענו הארבעה במיכתבם, בין השאר: „ככל שידוע לנו הביקורת הפנימית נוטרלה ולמעשה אין עוד כל מגע בינה לבין המנכ"ל. לדו"חות הביקורת המתפרסמים לאחרונה לא ניתן מענה מצד המבוקרים וככל שניתן להבין נעשה הדבר בהנחיית המנכ"ל. ניתנו הוראות ליועץ־המישפטי של הרשות שלא לשתף פעולה עם המבקר. למעשה מסית המנכ"ל את עובדי הרשות הבכירים כנגד הביקורת הפנימית בצורת „פטיציות מוזמנות", אי־שיתוף פעולה והתעלמות.

„העובדים שהתריעו על מחדלים בביצוע עבודות ופגמים בניהול תקין, לא רק שאינם זוכים לחסינות לה היו מצפים, אלא הם נעשים על כך, נתקלים בהנהלה עויינת ומוצאים את עצמם מעודים ומבודדים ואין מושיע.

„יש לציין שעל חוקרי המישטרה מופעלים לחצים עצומים לסיים את חקירותיהם בהקדם ולהפסיק חקירות אחרות שהיה בדעתם להתחיל... בשל הקשרים האמיצים שיש למעורבים בפרשה בפרקליטות ובמישטרה, קיים חשש סביר שיערכו ניסיונות, בהשפעת הנהלת הרשות, שלא לממש את המלצות המישטרה לפרקליטות, להעמיד לדין את המעורבים בפרשה."

שר־התחבורה לא עשה דבר בעקיבות הפנייה אליו. אולם יועצו, יוסף דוריאל, שיגר בעיקבות המיכתב פנייה למנכ"ל מישרד־התחבורה ותבע את התערבותו. אלא שכל הדברים שפורטו עד כה הם רק קצה הקרחון של המתרחש מתחת לפני המים בחופי שלושת הכרכים בהם נמצאים נמלי ישראל.

(כתבה ראשונה בסידרה).

אלי תבור

בידי רשות־הנמלים מופקד תקציב ענק, שבשנת הכספים הנוכחית הסתכם בסכום של שלושה מיליארד ל"י. חלקו הזעיר הוא תקציב רגיל, המיועד לניהול הנמלים, לפיקוח על יעילותם וביקורת עליהם. עיקר תקציב הרשות מיועד לממן את פעולות הפיתוח של הנמלים.

במיסגרת הרשות פועלת גם יחידת ביקורת פנימית המפקחת על ביצוע ההתקשרויות, ההסכמים והעבודות שמוסרת רשות־הנמלים לקבלני חוץ, וזאת בנוסף לביקורת של מישרד מבקר־המדינה. בראש יחידת הביקורת של הרשות עומד יואב יסעור, אף הוא אלוף־מישנה (מיל.).

המנכ"ל רהב והמבקר יסעור אינם רק חברים לנשק. שניהם שירתו יחד עוד בפל"ים — הפלוגה הימית של הפלמ"ח ואחר־כך בחיל־הים. שניהם הגיעו לדרגת אלוף־מישנה בחיל. רהב אומנם פיקד על יחידה קרבית מובחרת במיסגרת החיל ויסעור היה ראש אכ"א של חיל־הים, אבל הם היו ידידים קרובים שנים רבות.

שים שנראו לו כנוגדים את החוק או את המינהל התקין.

הדברים הגיעו לשיא בחודש ספטמבר האחרון. העובדים הבכירים של הרשות, כנראה על־פי יוזמה מגבוה, חתמו על פטיציה שהופנתה אל מנכ"ל החברה. בפטיציה זו (ראה צילום) הם מוחים על דרך פעולתה של הביקורת הפנימית ומבקשים לבלום את פעילותה הפוגעת, לדעתם, בתדמיתה של החברה.

כתוצאה מתביעתם של נושאי התפקידים הבכירים ברשות, שחתמו על הפטיציה, מונתה ועדה של מליאת הרשות, בראשותו של יו"ר הרשות, הד"ר וידרא, שתפקידה „לבחון את המשך דרכה של הביקורת הפנימית ברשות."

הישיבה השנייה של ועדה זו נערכה לפני שבוע, הפכה למעשה למישפט פנימי של מבקר הרשות. במקום שהנהלת הרשות תשמש מטרה לחיצי הביקורת, הפך יואב יסעור, מבקר הרשות, לשעיר לעזאזל, בו מנסים אנשי הנהלת הרשות לת־

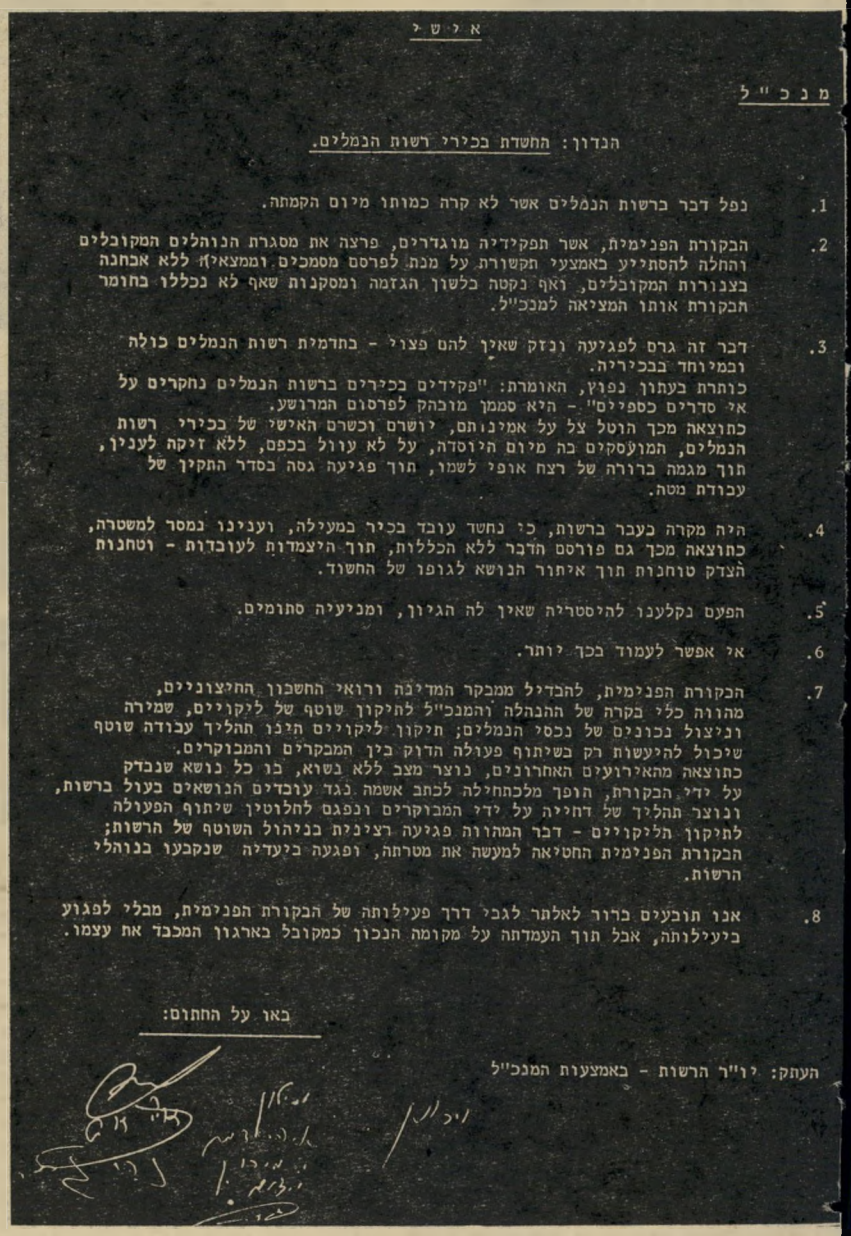

א ל ש ל

מ נ כ " ל

הנדון: החשדת בכירי רשות הנמלים.

1. נפל דבר ברשות הנמלים אשר לא קרה כמותו מימים הקמתה.

2. הביקורת הפנימית, אשר תפקידיה מוגדרים, פרצה את מסגרת הנוהלים המקובלים והחלה להסתייע באמצעי תקשורת על מנת לפרסם מסמכים וממצאים ללא אבחנה בצנורות המקובלים, ואף נקטה בלשון הגזמה ומסקנות שאף לא נכללו בחומר הביקורת אותו המציאה למנכ"ל.

3. דבר זה גרם לפגיעה ונזק שאין להם פצוי - בתדמית רשות הנמלים כולה ובמיוחד בבכיריה.
כותרת בעתון נפוץ, האומרת: "פקידים בכירים ברשות הנמלים נחקרים על אי סדרים כספיים" - היא סממן מובהק לפרסום המרושע.
כתוצאה מכך הוטל צל על אמינותם, יושרם וכשרם האישי של בכירי רשות הנמלים, המועסקים בה מיום היוסדה, על לא עוול בכפם, ללא זיקה לענין, תוך מגמה ברורה של רצח אופי לשמו, תוך פגיעה גסה בסדר התקין של עבודת מטה.

4. היה מקרה בעבר ברשות, כי נחשד עובד בכיר במעילה, ועניינו נמסר למשטרה, כתוצאה מכך גם פורסם הדבר ללא הכללות, תוך היצמדות לעובדות - וטחנות הצדק טוחנות תוך איתור הנושא לגופו של החשוד.

5. הפעם נקלענו להיסטריה שאין לה הגיון, ומניעיה סתומים.

6. אי אפשר לעמוד בכך יותר.

7. הביקורת הפנימית, להבדיל ממבקר המדינה ורואי החשבון החיצוניים, מהווה כלי בקרה של ההנהלה והמנכ"ל לתיקון שוטף של ליקויים, שמירה וניצול נכונים של נכסי הנמלים; תיקון ליקויים תינו תהליך עבודה שוטף שיכול להיעשות רק בשיתוף פעולה הדוק בין המבקרים והמבוקרים.
כתוצאה מהאירועים האחרונים, נוצר מצב ללא נשוא, בו כל נושא שנבדק על ידי הביקורת, הופך מלכתחילה לכתב אשמה נגד עובדים הנושאים בעול ברשות, ונוצר תהליך של דחייה על ידי המבוקרים ונפגם תהליכון שיתוף הפעולה לתיקון הליקויים - דבר המהווה פגיעה רצינית בניהול השוטף של הרשות; הביקורת הפנימית התחילה למעשה את מטרתה, ופגעה ביעדיה שנקבעו בנוהלי הרשות.

8. אנו תובעים ברור לאלתר לגבי דרך פעילותה של הביקורת הפנימית, מבלי לפגוע ביעילותה, אבל תוך העמדתה על מקומה הנכון כמקובל בארגון המכבד את עצמו.

באו על החתום:

העתק: יו"ר הרשות - באמצעות המנכ"ל

עצומת בכירי הרשות נגד הביקורת
„להעמיד את הביקורת במקומה הנכון!"

היה סביר לחשוב ששני אנשים כאלה, שהם בעלי רקע משותף ועבר זהה, ימצאו לשון משותפת.

אולם מה שקרה בשנתיים האחרונות הוא ההיפך הגמור.

„אי אפשר לעבוד עם ביקורת!"

ו זברי הרשות ואנשי יחידת הביקורת של רשות־הנמלים העלו חשדות אי־סדרים כספיים, מעילות, מעשי הו[illegible] ונסיונות שיחוד ברשות־[illegible]ה מיקרים החלה היחידה ל[illegible] הונאה במישטרת־ישראל, ב[illegible]ן גיזל לחקור את החש[illegible]ה פעלה ההנהלה [illegible]ודר. לבלום את [illegible]ת כימעט כל מי [illegible] להתקומם נגד מע־

לות את כל הליקויים שהתגלו בפעילותה של הרשות.

לטענת הנהלת הרשות גורמת פעילותה של הביקורת הפנימית לשיתוק הרשות. „אנשים הפסיקו לעבוד, הם פוחדים מהביקורת," טען אברהם פרידמן (אחיו של השחקן המנוח שרגא פרידמן) סמנכ"ל הרשות. טענות דומות נשמעו בפי מנהלי הנמלים: „אי אפשר לעבוד עם ביקורת!" העובדים הבכירים ברשות קבלו על כך שחשדות על מעשי שחיתות נמסרים לטיפולה של המישטרה וידיעות עליהם דולפות אל העיתונים.

כתוצאה מכך הפכה יחידת הביקורת של רשות־הנמלים, המונה שבעה עובדים, ליעד עיקרי במיתקפה חזיתית מצד הנהלת הרשות ומליאתה. אלא שיחידת הביקורת לא נשארה בודדה במערכה זו. היא זוכה לתמיכה פראקטית ומוראלית מצד עובדים רבים ברשות, במייוחד בחטיבת ההנדסה ובמחלקת הבינוי שלה. מהנדסים

איך הצליח בחור חסר־האמצעים בן 25 להפסיד 30 מיליון לירות תוך תשעה חודשים - בעזרתם האדיבה של סוחרי היהלומים

השערוריה הגדולה

בבורסה הקטנה

בורסה מול בורסה

בניין קלוב היהלומים „אתגר" המכונה „הבורסה הקטנה" (**בתמונה למעלה**) הנמצא מאחרי גורדי השחקים של הבורסה הגדולה (**למעלה משמאל**). בבורסה הקטנה פועלים כחמש מאות יהלומנים, חלפנים ומתווכים, שרובם הגדול הם מאנשי המחנה החרדי וחלקם לא מוכרים.

בגיל עשרים וחמש, תוך עבודה מאומצת של תשעה חודשים, הצליח אהרון אהרוני להפוך למיליונר.

אין לו אומנם כיום, על פי טענתו, „גרוש על הנשמה". כשהוא מבקש לנסוע לאיזה מקום באוטובוס, הוא לווה את דמי הנסיעה מאביו. אבל רק אנשים מעטים במדינת־ישראל הצליחו להגיע למצב בו הוא שרוי כיום: הוא שקוע בחובות של שלושים מיליון לירות, או ליתר דיוק: מיליון דולאר. כל עליה של עשר אגורות בשער הדולאר מוסיפה עוד מאה אלף לירות לסכום החובות שלו.

את שלושים מיליון הלירות חייב אהרון אהרוני לקבוצה של כשני תריסרי יהלומים, זה למעלה מחצי שנה. למרות זאת לא התלונן איש מהם נגדו במישטרה. מילבד יהלומן אחד, שרק בחודש האחרון הגיש נגדו תביעה להחזרת חוב בסך של קרוב למיליון לירות, משתדלים כל שאר בעלי החוב של אהרוני לשמור את הפרשה בסוד כמוס, לחסל את העניין בתוך המישפחה, בין הכתלים השמורים היסב של המוסד המכונה בשם „הבורסה הקטנה".

הבורסה הקטנה שוכנת במרחק מטרים ספורים בילבד ממגרדי־השחקים המכהיקים של בורסת היהלומים הגדולה, שעל גבול רמת־גן—תל־אביב. באופן רשמי היא נקראת בשם אתגר — הקלוב הישראלי החדש למיסחר ביהלומים בע"מ. משרדיה ומשרדי חבריה מפוזרים במיבנה שכור בן חמש קומות בין המוסכים ובתי־המלאכה שבאזור התעשייה של רמת־גן. אולם בין כתליה נערכות עיסקות שאינן נופלות לפעמים בהיקפן מאלה הנערכות בבורסה הגדולה.

את הבורסה הקטנה הקימו לפני כשש שנים כמה עשרות יהלומנים, שלא הצליחו להתקבל כחברים בבורסת היהלומים הרשמית. באותן שנים שיגשג ענף היהלומים בישראל, משך אליו טיפוסים שונים ממיקצועות אחרים, שביקשו להתעשר תוך זמן קצר. תנאי הקבלה לבורסת היהלומים הישראלית היו קשים וקפדניים. התהליך נמשך זמן ממושך מדי.

וכך, התארגנו כמה עשרות לוטשי יהלומים וסוחרי יהלומים, שעבדו „על המדרגות" של הבורסה הגדולה, כדי להקים לעצמם בורסה משלהם. בפי היהלומנים הוותיקים והמכובדים, חברי הבורסה, הם כונו בשם „הדפוקים" או „העלובים". למרות שהיו אנשי עסקים הגונים.

מאבדים את הערך של הכסף

בחודש ספטמבר 1974 נחנכה הבורסה הקטנה. משה שניצר, נשיא הבורסה הגדולה, שהתנגד תחילה להקמתה של הבורסה הקטנה, היה בין אורחי הכבוד שבאו לחנוכת הבניין. שר המיסחר והתעשייה דאז, חיים בר־לב, העניק את ביר־כתו ל־יזמים. מועצת המנהלים של הבורסה החדשה היתה מורכבת בעיקרה מבעלי מיפעלי יהלומים צעירים. כך, למשל, נבחר כיושב־ראש מועצת המנהלים היהלומן בן־ציון מוניץ בן השלושים.

במרוצת השנים התרחבה הבורסה הקטנה. היא משכה אליה את כל אלה שנמשכו אל ענף היהלומים אך לא הצליחו להשתלב בבורסה הגדולה. מכמה עשרות חברים עם הקמתה, התרחבה הבורסה הקטנה עד שמיספר חבריה כיום הוא כחמש מאות איש. תוך כדי כך השתנה גם ההרכב האנושי של חברי הבורסה.

אל בעלי המיפעלים היצרניים והסוחרים ההגונים, הצטרפו גם חלפני כספים בלתי חוקיים ומתווכים, ששילטונות המס לא שמעו מעולם על קיומם. כשבעים אחוז מחברי הבורסה הקטנה הם כיום דתיים מבני־ברק והסביבה. במרוצת השנים הם השתלטו על הבורסה, הכניסו אליה את חבריהם ותפסו את עמדות־המפתח במועצת־המנהלים.

כאשר השתחרר אהרון אהרוני משירותו הצבאי הוא חיפש את עתידו בענף היהלומים. היו לו סיבות טובות לעשות זאת. שניים מאחיו החורגים היו חברים מכובדים בבורסה הקטנה. האחד נהם היה יו"ר מועצת המנהלים של הבורסה, בן־ציון מוניץ, והאח השני, חיים, היה סוחר ובעל מיפעל גדול.

האחים מוניץ סייעו לבני מישפחתם להתפרנס סביב הבורסה. כך, למשל, איפשרו לאביהם, דוויד אהרוני, להקים מיזנון בבורסה. לאהרון, שלמד את מלאכת ליטוש היהלומים, הם סיפקו חומרי־גלם כדי שיוכל ללטשם ולהתפרנס מעבודתו כלוטש. אהרון שכר לעצמו מקום, שם היה מלטש את האבנים שסיפקו לו האחים. במרוצת הזמן הוא החל ללטש גם עבור אחרים. הוא הפך לבן־בית בבורסה הקטנה. היהלומנים שהסתובבו שם הכירו אותו. הוא ראה שם כיצד מבצעים עיסקות תיווך ומכירה ב־מאות אלפי ומיליוני ל"י והחליט לנסות להיות סוחר יהלומים בעצמו.

בסוף שנת 1977 הפך אהרון אהרוני לחבר הבורסה הקטנה. כדי להתקבל כחבר צריך אדם לשלם דמי מניה (אז היה מחירה 22 אלף ל"י), כיום מחירה הוא 80 אלף ל"י); להגיש בקשה על טופס רשמי; למציא רישיון המתיר לו לעסוק ביהלומים בישראל; לצרף המלצות משני חברים קבועים בבורסה ולהציג את החשבון הבנקאי שלו.

אהרוני הצעיר עמד בכל הדרישות. יחד עם שותף הוא החל לעסוק במיסחר יהלומים בבורסה. למזלם הרע הם נקלעו לתקופה של נפילת מחירים, הצליחו לצאת מהעיסקות שביצעו בשן ועין ונשארו בחוסר כל. השותפות פורקה ואהרוני חזר לעבוד כלוטש יהלומים עצמאי כדי להרוויח את לחמו. אולם לא לאורך זמן.

הסיכויים לרווחים קלים ומהירים, מהסוג שראה אחרים מרוויחים מול עיניו במיסדרונות הבורסה וחדריה, לא נתנו לו מנוח. „כשאתה מתחיל להתעסק בסכומים כאלה," סיפר, „אתה מאבד את הערך של הכסף. לא יכולתי לחזור להיות פועל. רציתי לשבת בבורסה כמו כל הסוחרים ולבצע עיסקות."

ואומנם, באחד הימים, כשהחליף את אביו החולה במיזנון הבורסה, הוא ראה מה שקרוי בשפה המיקצועית של היהלומנים חבילה, שהוצעה למכירה. היתה זו מעטפה עם כמות קטנה של יהלומי גלם בלתי מלוטשים שהוצעה למכירה בסכום של 60 אלף דולאר.

„פתקים" תמורת „חבילות"

אהרוני ראה מול עיניו את הסיכוי להתעשר מהר. אומנם לא היו ב־60 אלף דולר, אולם בבורסה אין במזומנים כדי לבצע עיסקות.

הבורסה פועלת על־פי תקנות משלה, כאילו היתה כת חשאית. חברים מוכרים רק לחבריה. כשיהלומן בורסה רוצה לקנות יהלומים, הוא חייב לשלם במזומן. הוא מקבל „פתק", שערכו

עלים גם חלפנים ומתווכים. הרוכשים „פתקים" כאלה וממירים אותם בכסף מזו־מן תמורת אחוז וחצי עד שני אחוזים מהסכום הנקוב בפתק. מתווכים אלה הם למעשה בנקים פנימיים של הבורסה, ש־לשילטונות המס אין שום מידע על היקף העיסקות שלהם.

אהרוני, חייל שיריון לשעבר ופצוע מיל־חמת יום־הכיפורים, רכש את ה„חבילה" הראשונה שלו תמורת פתק שמועד פר־עונו היה כעבור שלושים יום. הוא קיווה למכור את ה„חבילה" ברווח שיאפשר לו לשלם את הסכום הנקוב ב„פתק" שמסר ולהשאיר בידו את ההפרש. אלא שאז הסתבר לו כי המחירים שהוצעו לו על־ידי סוחרי הבורסה הקטנה תמורת היהלו־מים שרכש נמוכים בשלושים עד ארבעים אחוזים מהמחיר ששילם תמורתם.

החוקים הפנימיים של הבורסה אוסרים על החברים בה למכור „סטרופ". כלומר, אסור למכור יהלומים במחיר העולה ב־אחוזים מסויימים, נמוכים למדי, על ה־מחיר הריאלי של היהלומים. כמו כן אסור לקנות יהלומים במחיר הנמוך באחוזים גי־כרים מהמחיר הריאלי.

כשנוכח אהרוני שמכרו לו סחורה ב־מחיר העולה בהרבה על מחירם הריאלי של היהלומים וכי הוא עלול להפסיד כסף רב, שאין לו, בעיסקה, הוא פנה למתווך באמצעותו רכש את ה„חבילה". אהרוני בי־קש ממנו להיפגש עם בעל הסחורה כדי לשכנע אותו לקבל אותה חזרה, או להו־ריד את מחירה למחיר הריאלי.

המתווך, שלום רוזנפלד, אומנם הפגיש את אהרוני עם בעל הסחורה. אלא שזה דיבר על ליבו של אהרוני ושיכנעו לעמוד בהס־כם ביניהם. הוא הבטיח לו שיסייע לו בעיסקות נוספות ושלא יתבע את פרעון ה„פתק" במועד. אהרוני השתכנע, מכר את היהלומים והפסיד בעיסקה 19 אלף דולר.

כשהגיע מועד פרעון ה„פתק" תבע ממנו הסוחר לעמוד בתשלום. אהרוני המבוהל לא ידע מאין ליטול את יתרת הכסף שחסרה לו. הוא היה נפחד, חשש לפנות אל אחיו החורגים שיסייעו לו. בלית ברירה רכש תמורת „פתק" נוסף „חבילה" של יהלומי

האח בן־ציון מוניץ, אחיו החורג של אהרון אהרוני, שהיה עד לפני כשנה וחצי יו"ר מועצת המנהלים של הבורסה הקטנה. כנראה שכמה מהיהלומנים סברו כי הוא עומד מאחרי פעילות אחיו.

גלם שהוצעה לו במחיר הגבוה בשלושים אחוז ממחיר השוק. חבילה זו מכר בהפסד רק כדי שיוכל לפרוע את ה„פתק" הרא־שון. הוא קיווה שתזדמן לידו, עד למועד פרעון ה„פתק" השני, עיסקה טובה בה יוכל לכסות את הפסדיו.

אלא שהמזל לא שיחק ליהלומן המתחיל.

למכור ביוקר לקנות בזול

אהרוני נכנס לתוך סחרחרת. הוא קנה חבילות יהלומים כדי למכור אותם ב־מחירים הנמוכים ממחירם הריאלי, כדי שיו־כל לגלגל את פרעון חובותיו ולהחזיק מע־ד חובותיו הלכו וטפחו, הסתכמו כבר [illegible] דולרים.

בורסה הקטנה נפוצה עד [illegible] כי אהרון אהרוני קונה [illegible] טובים ומוכן אותן ב־[illegible] עוד יותר, כלומר, נמוכים

[illegible] לא חששו לכספם. שכן, בעזרת [illegible] כספים, הצליח אהרוני תחילה לפ־

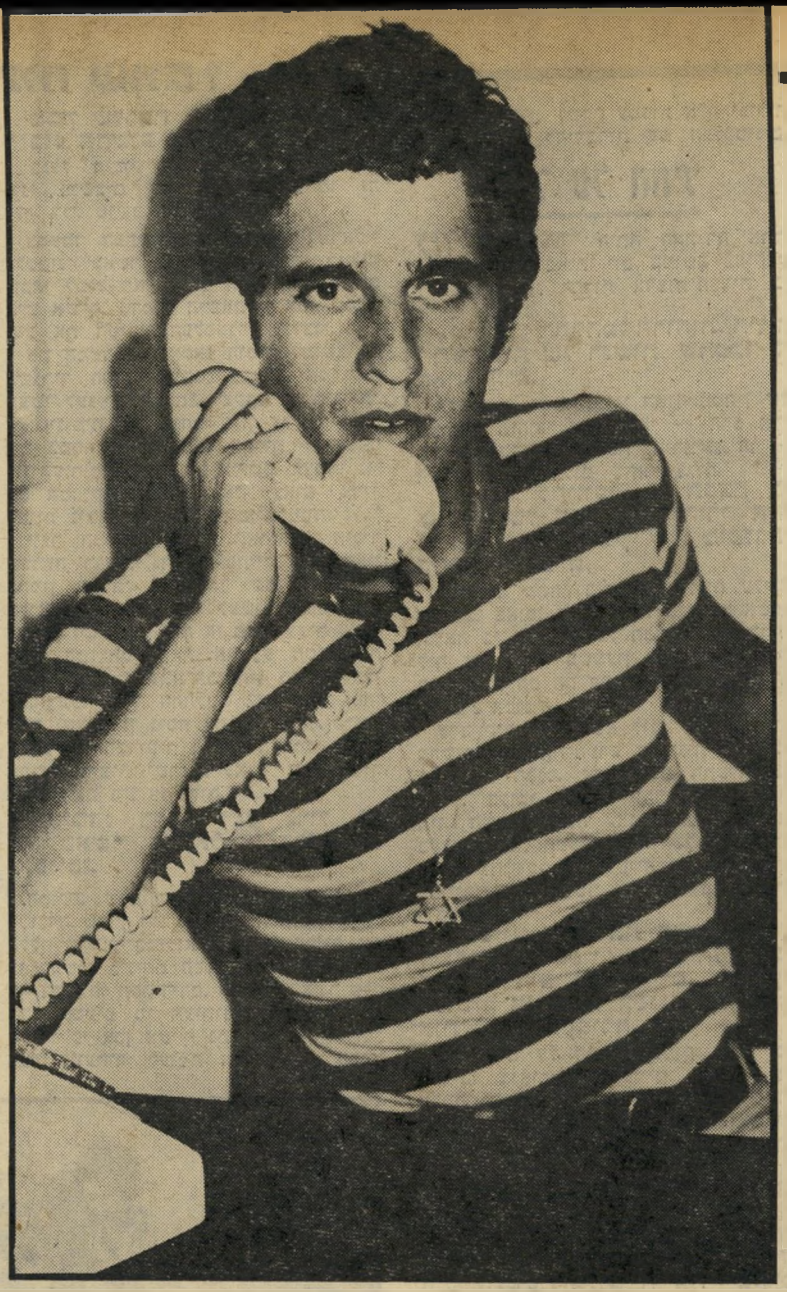

מיליון בצרות

אהרון אהרוני, שהצליח תוך תשעה חודשים לצבור חובות בסך שלושים מיליון לירות. את הסכום הזה הוא חייב לסוחרי הבורסה הקטנה, שחלקם ניצלו את תמימותו ואת מצוקתו כדי לרכוש ממנו, בניגוד לכללים בבורסות, יהלומים במחירים נמוכים בהרבה ממחיר השוק שלהם.

רוע את חובותיו לאלה מהם רכש את ה־יהלומים. מלבד זאת, ידעו כולם שהוא שייך למישפחת מוניץ, שאח שלישי שלה הצטרף לבורסה אחרי שפרש משירות ב־צבא־הקבע. היהלומנים בבורסה הקטנה הא־מינו כי האחים, הידועים כסוחרים ישרים והגונים, לא יתנו לאחיהם החורג להס־תבך וליפול. הם לא ידעו כלל שאין כל קשר בין אהרוני לאחים מוניץ.

אהרוני הסתבך והלך מבלי שאיש מבני מישפחתו ידע על כך. כמה מסוחרי היהלומים התלבשו עליו וניצלו אותו כדי למכור לו יהלומים ביוקר או לקנות ממנו יהלומים בזול, בניגוד לחוקים הפנימיים ולגולל בפני חבריה את סיפור הסתבכותו.

התקנות הפנימיות של הבורסה מחייבות את כל חבריה שלא להוציא החוצה פר־טים על עיסקות הנערכות בבורסה, על הסתבכויות של חבריה או עבירות פלי־ליות שהם מבצעים. הכל צריך להתברר ולהיגמר בין חברי הבורסה עצמם. אסור לחברי הבורסה להגיש תלונות במישטרה או תביעות מישפטיות נגד חברי בורסה אחרים, אלא באישור הנהלת הבורסה.

הסיבות לכך ברורות. חלק ניכר מהסו־חרים בבורסה הם חסרי רישיון לעסוק ביהלומים. אחרים אינם מעוניינים שעי־ניים זרות ישזפו את עסקיהם. בבורסה

מוהל וסוחר בשר הפכו יהלומנים בבורסה שבשליטת חרדי בני־ברק

של הבורסה. אחרים מכרו לו יהלומים בתום־לב, מתוך אמונה ביושרו.

הדברים הגיעו עד לידי כך שאהרוני המסובך בחובות לא הבחין בין ידיו ורג־ליו. היו יהלומנים, שהוא היה חייב להם כספים, שהודו שהוא שילם להם פעמיים את החוב שהוא חב להם.

תוך תשעה חודשים הגיע סכום החו־בות שהיה אהרוני חייב ליהלומני ומתווכי הבורסה הקטנה למיליון דולר. זה היה בחודש מאי האחרון ואז בא הפיצוץ. בעלי החוב של אהרוני התחילו לחפש אחריו. אביו, שהמשיך להסתובב בין אנשי הבור־סה אחרי שמכר את הזיכיון שלו למיזנון במקום, חש שמשהו אינו כשורה בפעי־לות של בנו. הוא קרה לו לשיחה והבן נשבר. אהרוני הודה כי הסתבך בחוב של קרוב לשלושים מיליון לירות. הוא אולץ להתייצב בפני הנהלת הבורסה הקטנה

נערכות עיסקות בסכומים כוללים של מאות מיליוני ל"י, כשחלק מהכספים האלה הם הון שחור שמקורותיו אינם ידועים לשיל־טונות מס־ההכנסה. כל התערבות מבחוץ בנעשה בין כתלי הבורסה עלולה לסבך חלק מהסוחרים עם המישטרה ועם שיל־טונות מס־ההכנסה. כמה מהמתווכים בבור־סה, למשל, מוכרים לשילטונות כסוחרי בשר או כמוהלים.

גם המיקרה של אהרון אהרוני הוגדר כעניין פנימי שיתברר בתוך הבורסה ה־קטנה עצמה.

מסקנות החקירות לא פורסמו

הנהלת הבורסה הקימה ועדה, שתח־קור את פרשת ההסתבכות של אהרו־ני, כדי למצוא דרך באמצעותה יפוצו בע־לי החוב שלו.

במשך תקופה ממושכת חקרה הוועדה את כל פרטי העיסקות שביצע אהרון אה־רוני, מי מכר לו ומי קנה ממנו. בין חברי הוועדה עצמה היו כאלה שקשרו עיסקות עימו. תפקיד הוועדה היה, בין השאר, לבדוק אם אהרוני לא הולך שולל על־ידי יהלומני הבורסה, שמכרו לו יה־לומים ביוקר ורכשו ממנו יהלומים בזול, בניגוד לתקנות.

החקירה הסתבכה כאשר התברר שכשני תריסרים מנכבדי הבורסה מעורבים בפר־שה וכי פיצוצה עלול לגרום לשערוריה גדולה שתעמיד בסכנה את שמה של הבור־סה הקטנה. כמה מהיהלומנים ניסו להר־ויח מהפרשה, ניפחו את חשבונות החו־בות של אהרוני. על־פי התקנות היתה הוועדה צריכה לפרסם את מסקנות החקי־רה שערכה ולהטיל קנסות על אלה שיימצ־או אשמים כדי לפצות את הניזוקים. אולם מסקנות הוועדה בפרשת אהרוני לא פור־סמו, כנדרש, בין חברי הבורסה. תחת זאת הטילה ההנהלה על חברת מודיעין אזרחי לחקור את הפרשה מחדש, כדי לגלות את האשמים, אם יש כאלה, בהס־תבכותו של אהרוני ובהפסדים הכבדים שנגרמו ליהלומנים.

גם חקירת מודיעין אזרחי התמשכה כי־חודש. מסקנותיה לא פורסמו אף הם מעו־לם בין חברי הבורסה. כיוון שנושיו של אהרוני החלו לתבוע את כספם, נאלצה הנהלת הבורסה להראות כי היא עושה משהו. בין השאר פנו אל אחיו החורגים, האחים מוניץ, כדי „שיעשו מחווה" ויפצו חלק מהנושים. אולם האחים לא גילו כל נכונות לעשות זאת, מה עוד שגם הם עצמם היו בין הנפגעים מהסתבכותו של אהרוני. גם להם הוא חייב סכומים של עשרות אלפי ל"י.

הפרשה יצאה לראשונה מתוך כתלי הבור־סה הקטנה כאשר הוגשה תביעה מיש־פטית נגד אהרוני על־ידי אחד מנושיו, שקיבל היתר מהנהלת הבורסה להגיש את התביעה. היה זה היהלומן עוזר משקיט, שהגיש נגד אהרוני תביעה על סך של 825 אלף ל"י. לטענתו של משקיט, המיו־צג על־ידי עורך־הדין יהודה רסלר, רכש ממנו אהרוני בחודש מאי השנה, שלוש חבילות של יהלומים, בסכום כולל של כ־שלושים אלף דולר, מכר את הסחורה ושי־לם לו רק 4900 דולר.

אגודת סתרים חשאית

הניור המישפטי בפרשה זו עשוי להוביל לחשיפת חלק מהמתרחש ב־תוך הבורסה הקטנה. שכן פרקליטו של אהרוני, עורך־הדין אביגדור פלדמן, עומד לתבוע מבית־המישפט צו לתפיסת המיס־מכים של ועדת החקירה הפנימית של ה־בורסה בפרשת אהרוני, כדי לחשוף כיצד הצליח הצעיר להסתבך בחובות כה גדו־לים בתקופה כה קצרה, מבלי שמעל ב־כספים או ביזבז אותם.

חשיפת המיסמכים הכמוסים של הבורסה הקטנה עלולה להוביל לשערוריה גדולה, לחשוף פרטים בלתי ידועים מהמתחולל בין כתליה. כך, למשל, עלולה להיחשף השי־טה על פיה מחלקים רישיונות לתיווך ב־יהלומים.

מישרד המיסחר והתעשייה, והמפקח על היהלומים, מקציבים מדי שנה כמות קטנה של רישיונות חדשים לתיווך ביהלומים. חברי הבורסה מחכים לפעמים מחמש עד עשר שנים לקבלת רישיון כזה. לאחרונה קיבלה הבורסה הקטנה הקצבה של שני רישיונות לחלוקה בין חבריה.

הנהלת הבורסה חילקה את הרישיונות בין נאמניה. ברישיון אחד זכה זלמן לייב וייס מבני־ברק, העוסק כשנה במיקצוע ושהיה בעבר שמשו של הרבי מבעלז. ב־רישיון השני זכה מאיר בלזינסקי, גם הוא מבני־ברק, הנמצא רק עשרה חודשים ב־ענף. רבים מחברי הבורסה הקטנה נד־המו כשנודע להם על דרך חלוקת הרישיו־נות, אולם לא העזו לצאת כנגד ההנהלה. אנשי ההנהלה עצמם סירבו להתראיין או להגיב על הפרשיות הקשורות בהם.

משיפטו של אהרוני שעוי להטיל אור חדש על אחד הקטעים הסמויים והחסויים של הכלכלה הישראלית, בו פועלים סוחרי היהלומים כאגודת־סתרים.

(המשך מעמוד 30)

פתוח ביתה לפני כל ישראלי המבקש לקיים דו־שיח.

היא גנבה את ההצגה.

3 במכה אחת

כ **הבעיות** לגבי הופעת הפלסטינים היו נמנעות מראש, אילו נערכה הוועידה במקום אחר. מדוע נערכה בכלל בוושינגטון?

התשובה נעוצה, לדעתי, בריבוי מטרות הכנס. לא היה זה כנס אחד, אלא שלושה כנסים שונים, שחוברו יחד. לכך אחד מן השלושה היה מתאים מקום אחר.

אילו נועד להיות רק מיפגש ישראלי־פלסטיני, היה הרבה יותר קל לערוך אותו בווינה, ברומא או בפאריס. שם יכלו סרטאווי וחבריו להופיע בלי כל בעייה, ובמילא היו באים גם כל המוזמנים הערביים האחרים.

אולם לכנס היה גם יעד שני: מיפגש בין מתנה־השלום הישראלי ויהדות אמריקה. משום כך היה צריך להיערך בארצות־הברית. המקום הטבעי הוא ניו־יורק, אך יתכן שחששו שמא בעיר זו, מרכז המימסד היהודי, היה הלחץ של המימסד על המשתתפים גדול מדי.

אלא שהיה לכנס זה יעד שלישי: הפגנה של מתנה־השלום הישראלי והיהודי־אמריקאי כלפי המימסד המדיני האמריקאי. הפגנה כזאת יכלה להיערך רק בבירת ארצות־הברית.

באיזו מידה הושגו היעדים האלה? ולהיפך, באיזו מידה הפריע כל אחד מהם להשגת שני האחרים?

הנוכחות הפלסטינית היתה מינימלית, בעיקר בגלל המקום. אך היא הספיקה בהחלט, לכל מי שרצה לשמוע את הקול הפלסטיני האותנטי ולהתמודד עם הטיעון הפלסטיני. איני יכול לחוש אלא בוז לכל אותם „יונים" שקוננו על אי־הופעת הפלסטינים. אילו באה למקום מישלחת רמת־דרג של אש"ף, כפי שהופיעה ברומא, היו „היונים" האלה בורחות מבעד לחלון, כל עוד נפשם בם, ורובם לא היו מופיעים מלכתחילה.

המיפגש עם אנשי הממשלה האמריקאית היה מוגבל. ממשלת קארטר משותקת כעת. אחרי שנסתבר לה, להפתעתה, כי טדי קנדי מתייצב בבחירות, אין הממשלה עוסקת אלא במילחמה על חייה. אין היא מתפקדת עוד כממשלה של מדינה, אלא רק כקבוצה פוליטית הנאבקת על השילטון.

משום־כך אין הממשלה האמריקאית מעזה לעסוק במתנה־השלום הישראלי או באש"ף — דבר שהוא מסוכן גם בימים כתיקונם. די היה ברמז דק מטעם השגרירות הישראלית בוושינגטון, כדי למנוע כל מגע רציני.

וראייה: ככל עיתוני ארצות־הברית לא הופיעה אף מילה אחת על מהלך הכנס.

החלק המעניין ביותר של הכנס היה, לדעתי, המיפגש עם יהודי ארצות־הברית. בפעם הראשונה ראו יהודים אמריקאיים נציגות חזקה של מתנה־השלום הישראלי, על גווניו השונים, ושמעו את קולו. כארבע מאות אמריקאים מכל רחבי המדינה, ברובם יהודים, שמעו מה בפינו — ואני מקווה שנזרע זרע שינבט ברבות הימים בקהילות רבות.

מבין שלושת הזבובים, זה היה הזבוב החשוב ביותר.

בגלל ריבוי זה של מטרות, לא היו שני מושבים של הוועידה שדמו זה לזה. לכל מושב היה אופי משלו.

במעמד הפתיחה היה מיפגש ישראלי־פלסטיני, כאשר רבים מבין 50 הישראלים שבאו לכנס ראו בפעם הראשונה בחייהם איש אש"ף, בדמות הישאם שראבי, המשמיע את הטיעון הפלסטיני העדכני.

את הממד האמריקאי הוסיף למושב זה השגריר הרמן אילטס, מומחה אמריקאי מעשי לענייני המרחב, שקבע כי תוכנית־האוטונומיה של מנחם בגין עלולה להחזיר למרחב את שיטת המילת* מהתקופה העות'מנית. (הקדים אילטס, בצטטו נורמן אמריקאי ידוע: „אין נאום צריך להיות ניצחי כדי להיות בן־אלמוות.")

יו"ר המושב, הלורד קראדון, הזכיר שלושה רגעים גדולים בחייו: את שאון ההמון הערבי המשולהב שפרץ ממיסגד אל־אקצה ב־1929 כדי לעשות שפטים בייהודים (קראדון היה אז פקיד צעיר בממשלת המנדאט); את האצבע הסובייטית שהתרוממה במועצת־הביטחון ב־1967 כדי שהחצבעה בעד ההחלטה 242 תהיה פה־אחד (קראדון ניסח את ההחלטה, כראש המישלחת הבריטית); ואת הדממה שהשתררה בחוצות ישראל, כאשר נחת אנוור אל־סאדאת ב־1977 בלוד.

הרמז: דרוש רגע גדול נוסף, כאשר ישראל והפלסטינים יתפייסו.

המושב שלמחרת היום היה שייך לרמונדה טוויל ולמתי פלד. הלוחמת מרם אללה והאלוף־במילואים ממוצא־עילית יכולו להשיג ביניהם הסכם בנקל, ופה ושם אף התחלפו תפקידיהם. למשל: כאשר פלד קרא קטעים מן העיתונות הערבית, שהעידו כי אכן אש"ף נתן אור ירוק להוועידה בוועידה. לעומת זאת נתגלה הפער ביניהם ובין ה„יונים" של המימסד הישראלי, כאשר דוב זכין ממפ"ם נאם נאום ניצי, שבוודאי ישפר את מעמדו בעיני יעקוב חזן בבית.

המסקנה שהיתה ברורה לכל: במתנה־השלום הישראלי יש כיום רק גורם אחד — של"י והמועצה הישראלית לשלום ישראלי־פלסטיני — המסוגל מבחינה מדינית ורעיונית לקיים הידברות בלתי־אמצעית עם הפלסטינים.

מסקנה זו שלטה בוועידה כולה. „זוהי ועידה של ש"י!" התלוננה שולמית אלוני באותו יום. „ש"י נתנה את הטון!" ריווחה חייקה גרוסמן לחבריה בשיבה ארצה.

איך זה קרה? של"י לא שלטה בוועידה, כי מערכת ניו־אאוטלוק קרובה הרבה יותר למפ"ם מאשר לש"י. מבין 50 המוזמנים הישראליים שבאו, רק שישה היו אנשי של"י. כל הנוכחים ידעו היטב כי של"י מהווה מיעוט קטן בארץ, ושיש לה רק שני נציגים בכנסת.

אך ברגע שהיה צורך לדבר לעניין, לפני קהל ביקורתי שכלל אמריקאים ופלסטינים, היה ברור לחלוטין כי רק לש"י יש עמדות ברורות, ושרק עמדות אלה יכולות לשמש בסיס להידברות עם הפלסטינים.

חייל על החיל

שונה לגמרי היתה האווירה אחרי הצהריים באותו יום, במושב שהוקדש למעורבות של יהדות ארצות־הברית בשלום במרחב.

במפתיע התיהטו הרוחות. היתה התפוצצות של רגשות, שהפכה לקאתארזיס.

על הבמה ישבו נציגי האגף המתון של המימסד היהודי האמריקאי — הרב ארתור הרצברג והפרופסור אירווינג הו — הנחשבים כליברלים שוחרי־שלום.

נדהמנו להיווכח כי הקצה הימאלי של המימסד היהודי הזה מקביל בערך ימין של מיפלגת־העבודה ומפ"ם.

הדוברים מתחו ביקורת קטלנית עלינו, הסתייגו באופן קיצוני מכל מגע עם אש"ף ונראה כי בעיניהם כל הבעייה היא להחליף את בגין בשמעון פרס. את הליברלים שלהם הם הפגינו על־ידי התקפות על גוש־אמונים.

ערב קודם לכן נשא לובה אליאב נאום מרשים, בארוחת־הערב החגיגית שנערכה במיסגרת הכנס. אך הפעם התעלה על עצמו. בקומו להשיב להרצברג ולעמיתיו, השמיע לובה „אני מאמין" נרגש, בהשוותו את תפקידנו לזה של חייל הרץ קדימה הנשכב על חוטי־התייל של עמדת האוייב, כדי לאפשר לחבריו לדרוך עליו ולהסתער.

כשפיים לובה את דבריו, אירע משהו בלתי־צפוי: מאות הנוכחים, רובם יהודים אמריקאיים, קפצו על רגליהם ועירכו לו הפגנה של מחיאות־כפיים בעמידה.

המנהיגים על הבמה הסמיקו. הם קמו והשיבו בנאומים תוקפניים. עליתי על הבמה והשבתי בחריפות רבה עוד יותר. האשמתי את הליברלים היהודיים בארצות־הברית בבגידה פחדנית במתנה־השלום הישראלי.

הישיבה נסתיימה בסערה של רגשות. היה ברור כי מאות היהודים באולם הם לצידנו, וכי באותו מושב של אחריי־הצהריים נזרע זרע לתנועת־שלום חדשה בקרב יהודי ארצות־הברית.

איכשהו טיהרה הסערה את האווירה. למחרת היום, בשיחות פרטיות, שנערכו כולן ביוזמת האמריקאיים, היתה הידברות הרבה יותר שקטה ועניינית על עמדות הצדדים.

העמקה של הידברות

סיפו של דבר, מה הושג? האם היתה הוועידה כדאית?

לא היתה פריצת־דרך. לי חסרה הדרמה של ועידת־רומא. אך היתה שורה של הישגים במישורים חשונים.

● בשביל האנשים בעלי־הרצון־הטוב שבאו מישראל (ואני מקווה שזה כולל את אנשי „שלום עכשיו") היה זה שיעור מאלף ראשון על בעיות ההידברות ועל מורכבות הבעייה. הם שמעו לראשונה קול פלסטיני אותנטי, מחוץ לשטחים המוחזקים. הם ראו לראשונה את האינטליגנציה הפלסטינית המרשימה של הפזורה.

● בשבילנו, הוותיקים בשטח זה, היתה זאת העמקה של ההידברות. שמחתי להכיר את שראבי, והתרשמתי ממנו. היה זה עידכון של רשמים ועמדות.

● הממשלה האמריקאית, שבלי ספק עקבה אחרי הוועידה בשקט, ראתה לראשונה את מתנה־השלום, המוחרם על־ידה.

● במערכת היחסים בין מתנה־השלום הישראלי ויהדות ארצות־הברית, נקשרו קשרים חדשים. עשרות קבוצות של שוחרי־שלום בקהילות השונות יגשו עתה לעבודה בתיקווה חדשה. יתכן שיצמח שותף חדש למתנה־השלום הישראלי, ויתכן כי גם המימסד היהודי יצטרך לקחת בחשבון גורם חדש זה.

כפי שאמר הרב יואכים פרינץ, מאחרוני האישים הקשישים הגדולים של העולם היהודי: „אני פעיל ביהדות ארצות־הברית מזה 43 שנים, והכנס הזה הוא הדיון המדעי הראשון שנערך אי־פעם ביהדות האמריקאית."

היה זה פרינץ שאמר קודם לכן מעל הבמה: „אנו חשים בלבנו אכזבה עמוקה מישראל."

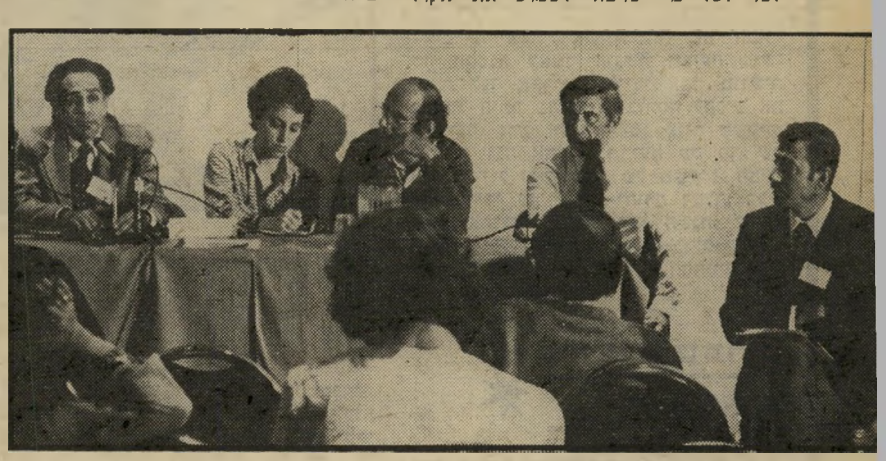

רוחות רפאים?

כך נצטיירו הפלסטינים בעיני הציבור הישראלי, שקרא בעיתונים שהם לא היו בוועידה. אחד מהם: הפרופסור הפלסטיני סמיר עבדאללה, נשיא האוניברסיטה של כווית, שמילא תפקיד בולט בכנס. לידו, מימין: ואליד צאדק מכפר טייבה, חבר הנהלת של"י. האחרים בתמונה הם אמריקאים.

* מילת — שיבוש תורכי של מילה ערבית — היתה עדה דתית בממלכה העות'מנית, שהיתה לה הזכות לנהל את ענייניה הפנימיים, ובכללם שיפוט פנימי בענייני אישות. היהודים היו אז מילת כזאת.

במדינה

(המשך מעמוד 35)

איש לא ידע אם הדברים משפיעים. קול ההגיון מצווה לאנשי גוש־אמונים להסתלק מרצון, תמורת התנחלויות חדשות במקומות אחרים, שהרי ממשלת־ה־מערך בוודאי תהיה פחות נוחה להם מאשר ממשלת בגין, הדוגלת לפחות עקרונית בהתנחלות־רבתי.

אולם אנשי אלון־מורה אינם אנשי־הגיון, והם גם אינם סרים למרות גוש־אמונים. אנשי־הגוש עצמם מפולגים בין מקורבי חרות והמפד"ל, הרוצים בקיום הממשלה, ובין אנשי התחייה, הרוצים בהפלתה. ולפי הרכילות, גם בקרב התחייה יש הבדל בין יובל נאמן וחנן פורת, הנמצאים מחוץ לכנסת והרוצים להיכנס אליה בבחירות, ובין משה שמיר וגאולה כהן, הנמצאים בפנים ושאין להם עניין בבחירות מוקדמות, מכיוון שלא הם יופיעו בראש הרשימה.

הרבה אלוני־מורה. בקרב המוסדות הביטחוניים חדרה ההכרה שצריכים להתכונן לכל — וכי יתכן מאד שייקראו לעימות.

זוהי חזות קשה. ההערכה המוסמכת היא, שהגוש יכול לגייס 50 אלף איש להפגנה חד־פעמית, ו־5000 למיבחן־כוח ממושך. צה"ל יכול לכתר כוח כזה ולנתק אותו מאספקת מים ומזון. אך אנשי גוש־אמונים הם אמנים בהפעלת נשים וילדים, והם עלולים להביא מאות מהם למקום, כדי להכריח את בגין להתיר את מעבר המים והאוכל. קשה להאמין כי בגין, שנכנע לנשות בית־הדסה בחברון, יגלה אומץ־לב רב יותר כלפי המורדים ליד שכם.

„יש לנו תוכנית!" הבטיח אחד מראשי מערכת־הביטחון. אולם גם הוא לא היה משוכנע שממשלת־בגין תעמוד בלחץ של עימות אמיתי, כשיהיה צורך להפעיל גדודים של צה"ל נגד המתנחלים.

האפשרות האחרונה: נפילת הממשלה על מיזבח ההתנחלות, כעונש מתאים למי שהבטיח, עם כניסתו לשילטון: „עוד יהיו הרבה אלוני־מורה!"

מחזה חדש בבורג־תיאטר

הכל תלוי בטיב השינוי — ובגיל החרוז הוא זכה בכוח

„צריכים לבדוק את הנוסח האנגלי," אמר אחד מחבריו של יוסף בורג במפד"ל. „בוודאי אמר מה שאמר מפני שזה התחרז יפה."

כוונתו היתה לדברים שאמר שר הפנים, המישטרה והאוטונומיה בלונדון, בתשובה לשאלת עיתונאי במסיבת־עיתונאים. אחרי שבורג הסביר מדוע אין ממשלת ישראל מוכנה לדבר עם אש"ף (האמנה הפלסטינית, הטרור וכו') הוצגה לו השאלה ההגיונית, שכל עיתונאי ומדינאי בעולם שואל כל ישראלי: אם יפסיק אש"ף את הטרור וידיע שהוא מוכן להכיר בישראל, האם או תדבר ישראל עם האירגון?

בורג הוא אדם פיקח, והוא הבין כי פשוט אי־אפשר להשיב את התשובה הרשמית של ממשלת־ישראל: שגם אז לא תדבר ישראל עם אש"ף. על כן השיב את התשובה המתבקשת מאליה: „שינוי גורר אחריו שינוי", ואם אש"ף יכיר בישראל ויפסיק במשך שנתיים־שלוש את הטרור, תשקול ממשלת־ישראל מחדש את גישתה.

לחוקיע וריק. כאשר חזר בורג לארץ, המתינה לו מיקלחת קרה. חבריו בממשלה התנפלו עליו על פי התור, בזה אחר זה, ורצו מייד להדליף לעיתונים את הנוסח המדוייק של דברי־ההוקעה. בראש רץ זבולון המר, חברו של בורג במפד"ל, המתכונן לחסלו בהקדם.

מנחם בגין סיכם את הדיון וחזר על הנוסח המקובל: אש"ף הוא גוף נאציערבי. ולעולם לא נדבר עימו.

עוד לפני שיצא בורג מן הישיבה, ידעו כל העיתונאים כי השר הבכיר, האחראי ברגע זה על מיגזר חשוב של יחסי־החוץ, „נגזף".

הנזיפה פגעה באנוור אל־סאדאת יותר מאשר בבורג עצמו. כי כלי־התיקשורת המצריים עטו על הכרזת־בורג כעורבים רעבים. הם השתמשו בה כדי להוכיח לעולם הערבי, כי תודות ל[illegible] חל שינוי בעמדת ישראל, החלטתה של ממשלת־יש[illegible] בראש כל העיתונים מצריים, כראייה ניצחת את עיני הערבים, וכי [illegible] בעמדת ישראל.

צי האופנה. האם חל שינוי בעמדת בורג עצמו?

קשה לדעת. בורג לא חזר בו מדבריו, אף כי טען שההדגשים היו שונים. הוא שסברו כי הוא כבר מתכונן לתפקיד של שר בכיר בממשלה הבאה, שתהיה ממשלת־המערך, ועל כן הוא עובר בהדרגה מעמדה ניצית־אופנתית לעמדתו היונית הקודמת, שתחזור מחר לאופנה.

אך יתכן שהכל נעשה למען ההברקה והחרוז, כפי שסברו עמיתיו הציניים.

היסטוריה

המירוץ לאילת

שלושים שנה אחרי שהתחרו בריצה לאילת עם חייליו חטיבת־הנגב, רצו חיילי חטיבת־גולני לבדם

במשך ששה ימים בשבוע שעבר רצו חיילי חטיבת־הרגלים גולני 610 קילומטרים מהחרמון בצפון ועד אילת בדרום. היה זה מיבצע שהעלה בוודאי את מוראל

ברן מניף את הדגל
מוקשים בדרך לאילת

חיילי החטיבה ושיפר את תדמיתם בעיני הציבור. אלא שהוא היה כרוך בשיכתוב מחדש של ההיסטוריה.

לקראת סוף המירוץ, ערב כניסתם של חיילי גולני לאילת, פירסמו אמצעי־התיקשורת בהבלטה כי טכס הסיום של המירוץ ייערך באום־רשרש שבאילת וישוחזר בו טכס הנפת דגל הדיון המפורסם „אשר הונף ב־1948 עם שיחרור העיר על־ידי חיילי חטיבת גולני.“ נמסר גם שהאלוף (מיל.) אברהם („ברן“) אדן, שהניף את דגל הדיון באילת ב־1948 ישתתף בטכס ה־שיחזור.

האחרון שידע על כך היה האלוף אדן עצמו. הוא אפילו לא קיבל הזמנה להשתתף בטכס, ולא הצטער. לעומת זאת חרה לו על הסילוף בפירסומים, שעל פיהם נכבשה אילת על־ידי חטיבת גולני. למעשה, היא נכבשה על־ידי חטיבת פלמ״ח הנגב, שבחודש מרס 1949 ניהלה מירוץ עם חטיבת גולני מי מהן תיכנס לאילת ראשונה.

צעקות מתוך הפייפר. היה זה בשלהי מילחמת־העצמאות. עם מצריים כבר הושגה שביתת־נשק ברודוס. עם ירדן התנהלו מגעים לקראת הכרזת הפסקת־אש. מבחינה מדינית לא ניתן אישור לצה״ל להיכנס לקרבות עם הלגיון הירדני כדי לכבוש את אילת. אולם יגאל אלון, מפקד חזית הדרום, נקט טאקטיקה של הדיפת חיילי הלגיון מבלי להיכנס עימם לקרב.

במירוץ לאילת השתתפו שתי יחידות: הסיירת של חטיבת גולני בפיקודו של סרן מאיר סלוצקי (לימים האלוף מאיר עמית) ופלוגה של חטיבת פלמ״ח הנגב בפיקודו של ברן. בעוד שחיילי גולני ירדו לאילת בדרך הערבה, חצו חיילי חטיבת הנגב את הנגב לעומקו דרך מכתש רמון וביקעת עובדה. כל אחת מהיחידות ביקשה להקדים את רעותה ולהגיע ראשונה לאילת.

הסיפור האמיתי על המירוץ והתחרות בין שתי החטיבות לא פורסם בסיפרי ההיסטוריה הרישמיים. נזכר האלוף אדן: „חניתי עם הפלוגה בבקעת סיירים, כאשר הגיע לשם פייפר ובו מפקד החטיבה, נחום שריג. הוא אמר לי שקיים סיכוי שהלגיון הערבי נסוג מהנגב. ‚דיר באלאק,‘ הוא אמר, ‚אם אתה לא מגיע ראשון לאילת.‘“

שריג הביא עימו את דגל הדיון היסטורי. הוא היה עשוי מסדין שעליו נמרחו שני פסי דיו. הכוכב הכחול שבאמצע, נלקח מתיק עזרה ראשונה של חיל־האוויר ונרקם על הדגל. „אוי ואבוי לך אם אתה לא מגיע ראשון לאילת, לפני גולני“, אמר שריג לברן.

הצרה היתה שרוב כוחותיו של ברן היו מפוזרים אותה שעה בשטח במשימות פיסרול. ברן ביקש משריג את הפייפר שלו והמריא כדי להזעיק את היחידות בשטח. הוא איתר אותם, אך לא הצליח ליצור עימם מגע. מכשירי הקשר לא פעלו. שקי החול עם הפתקים לא הגיעו אליהם. הטייס נאלץ לדומם את מנוע המטוס והנמיך טוס בקניונים, וברן צעק את פקודת החזרה מהמטוס בקול. זה עבד. היחידות חזרו לשטח הכינוס.

במקביל נעצרה חטיבת גולני בדרכה. הסתבר כי היא נתקלה במחסום ממוקש בדרכה דרומה.

מי שם את המוקשים? קיימת מחלוקת בשאלה מה עצר את חטיבת גולני. יש הסבורים כי חייליו של ברן הניחו מיקוש על הדרך בכוונה תחילה כדי לעצור את גולני. ברן מודה שחייליו הניחו מוקשים, אך הוא טוען שעשו זאת „בערף הליגיון, כדי לחסום את דרך נסיגתו.“ גירסה אחרת טוענת כי חיילי גולני עצמם הניחו את המוקשים בלילה, כדי שיחצצו בינם לבין חיילי הליגיון, ובבוקר כשהתחלפו הכוחות, עלו עם רכבם על המוקשים שהניחו הם עצמם.

ברן ניצל את השתהותם של חיילי גולני. הוא נטל את מחצית הפלוגה שלו ויצא עימם לכיוון אילת. את מחצית הדרך נאלצו לעשות ברגל כדי לטפס אל ראס אל־נאקב. שם פגשו שני ג׳יפים של מיפקדת החטיבה. ברן וסאשקה יולין, הפוליטרוק של החטיבה, עלו על הג׳יפים ודהרו עימם „כדי לבדוק את הסיבוב הבא.“ הם עשו עוד כמה סיבובים עד שהגיעו לאילת.

„פעלתי כמו מפקד כיתה,“ נזכר ברן. „פקדתי על כולם לשכב. חלק היו בחיפושים, ואני עם חוליה הסתערנו לטהר את המיבנים. הם היו ריקים. עמד שם עמוד. הרצאתי את דגל הדיון ממעיל הרוח שלי וטיפסתי על העמוד כדי להניפו.“

מיכה פרי, שצילם את התמונה היסטורית, נטל את אחד הג׳יפים ודהר עימו צפונה כדי לפגוש את אנשי גולני ולהודיע להם שחטיבת הנגב כבשה כבר את אילת. אנשי גולני הגיעו לאילת רק שעתיים אחרי שמטה חטיבת הנגב „כבש“ את המקום.

אבל המיברק שנשלח צפונה, נשלח במשותף על־ידי מפקדי שתי היחידות. נאמר בו: „למפקדת ישראל, ליום ההגנה, י״א באדר, מגישות חטיבת הנגב־פלמ״ח וחטיבת גולני את מיפרץ אילת למדינת ישראל.“

השבוע, טענו ותיקי חטיבת הנגב, יכלו חיילי גולני להיכנס לאילת באין מפריע. „זה מפני שהם לא היו צריכים להתחרות בחטיבת פלמ״ח־נגב.“

דרכי אדם

לא נוחקה השלשלת

מרקו חזן נרצח בידי אלמונים בפאריס, מרקו חזן הפעוט נוידד למיכל לפני שבוע בכאר־שבע.

כאשר נרצח מרקו אחיה יפה־התואר של מיכל חזן, בפאריס, לפני כשיבעה חודשים, היתה מיכל בחודש השני להריונה. מותם של שני אחיה, דויד (25) ומרקו (20), הביא אותה לידי החלטה נחושה — ללדת את התינוק שברחמה, למרות שלא היתה נשואה. היא ידעה כל הזמן כי העובר שבבטנה הוא בן זכר, וכי הוא יניצח את אחיה שנהרגו.

(המשך בעמוד 48)

playtex

טמפוני פלייטקס מתאימים עצמם אלייך

טמפוני פלייטקס "נפתחים" בעדינות כפרח, ומתאימים עצמם למבנה האנטומי הפנימי המיוחד לך. טמפוני פלייטקס מקבלים צורת פרח, ובכך עוזרים למניעת הכתמת הבגדים ומונעים יצירת מצבים מביכים. לבחירתך טמפונים עם דיאודורנט או ללא דיאודורנט.

טמפוני Playtex עם המוליך העדין.

אבנת | קרמון | שיפרין | נעמן

לשרה ואביגדור פלדמן

להולדת הבן

מיטב הברכות והאיחולים

מירי ואמנון זכרוני

מה?

פינק קולדה עוד לא טעמת

נסו את החוויה שתו פינה קולדה!

מבחר משקאות קוקטייל:

פינה קולדה
בלדי מרי
סומברו
בננה קולדה
מאי טאי

מפיצים בלעדיים בישראל
י.ד. עסקים
ת״א, הקוגרס 44, טל. 832236

ערבי צעירים במועדון 5 לתרבות חדשה

רח׳ הס 5, תל־אביב.
טל׳ 297263

יום שלישי, 13.11.79

דיון על:

מדיניות החוץ של ברית־המועצות

המועדון פתוח בימי ג׳

התוכניות מתחילות ב־9 בערב

המועדון פתוח משעה 8.30 בערב.

להשיג במעדניות ובחנויות למשקאות:

ת״א — מפגש מגדל שלום — אלי קטן; ת״א — יהודה טבור, לוינסקי 38; מעדני מזרע — ככר המדינה; ת״א — יריד המשקאות ברח׳ הירקון; כפר שמריהו —חלפון, במרכז המסחרי; חולון — לז׳ה, שנקר 31; ראשל״צ — סוקולוביץ; חיפה — מ. אקרמן, הנמל 47; רמת־גן משקאות נפתלי, שדרות ירושלים; מזנון הבורסה, בנין בורסת היהלומים; נתניה — „מרכז קניות חוף הים“; הרצליה פיתוח — מעדניה מקסים; ירושלים — ליפשיץ, רח׳ אלישע 3.

במדינה

(המשך מעמוד 47)

לפני כחודש, כאשר ראיין צוות העולם הזה את מיכל, ששוחררה אז ממעצר ממושך, בחשד של רצח האחים עמר בנתניה, היתה כבר בחודשי הריונה האחרונים (הענקם הזה 2197). הדבר כלל לא פגם ביופיה האכסוטי. היא נשאה את בטנה בגאווה ובכבוד, וסיפרה כי האב הינו צעיר צרפתי העובד בחברת־ביטוח. לדבריה, ניתקה את קשריה עימו לפני שגילתה כי היא בהריון, ולא עלה על דעתה לחדשם בגלל התינוק. מיכל היתה זו אשר גילתה את גוויות אחיה בדירתה שבפאריס. ושם, כאשר הם שכבו מתבוססים בדמם לרגליה, נשבעה ללדת את בנה.

פיקה עקרה. מיכל נחשדה על־ידי משטרה ישראל כרוצחת קשוחה, ששכרה רוצחים שכירים כדי לחסל את האחים עמר, כנקמת־דם אחיה. דובר עליה גם כעל ראש כנופיה של סוחרי סמים בינלאומית, השבה לישראל רק לחופשית

מיכל חזן
רימון ממולכד

מולדת. היא עוררה עניין בעולם וחברת סרטים בצרפת אף מתכננת לעשות סרט על חייה.

את החג האחרון נסעה מיכל לבלות בחברת אחותה באילת, ושם כרעה ללדת. כפי שידעה כל הזמן, היה זה בן זכר. ביום שבו נערכה לו הברית, בבאר־שבע, ונקרא שמו בישראל מרדכי, כשם אחיה המנוח, מרקו, נמצא רימון ממולכד מחובר לדלת ביתו של אבי האחים עמר בנתניה.

בגלל תקלה מיקרית לא התפוצץ הרימון בידיו של אביהם של האחים עמר — כפי שת הרימון היתה עקרה. רק בנס לא נהרג איש.

על המיקרה הזה למדה מיכל בדרך מוזרה. פולט, שהיתה חברתו של אחיה, מרקו, היגה גם קרובה של מישיפחת עמר מנתניה. פולט היתה קשורה מאד למרקו והשניים עמדו להתחתן כאשר נהרג. פולט, באה לברך את מיכל על הולדת בנה, ולה־ביא מתנה למרקו התינוק, היא אשר סיפרה למיכל על הרימון הממולכד.

למרות שהרימון מפריך לכאורה את גירסת המישטרה, כי מכיל היא אשר נקמה באחים עמר, ואין זה מתקבל על הדעת שלאחר מותם של הבנים תמשיך ותנסה להתנקש בחייו של האב, נעצר אביה של מיכל לחקירה. האם היה למישטרה מידע חדש, או שמא כל תקלה שתיגרם למישפחת עמר בנתניה תביא, באורח אוטומטי, למעצרם של בני מישיפחת חזן בבאר־שבע?

פשעים

ה"אבידה" שנמצאה

„עשיתי כאן עבודה פרטית," ענה איש־המישטרה לשעבר, משנתבקש על־ידי המישטרה למסור שמות העבריינים

הטלפון במישרדו של החוקר הפרטי מאיר ברקת צילצל ארוכות. ברקת, שהיה

(המשך בעמוד 58)

הסוכן בישראל: בלמון בע"מ. המפיצים: חב' נורית בע"מ.

או.קי.

להשכרה
דירת פאר

3 וחצי חדרים מרוהטים
טלפון, חימום מרכזי,
קירור, מעלית

בצפון ת"א

400 דולר לחודש

טל. בערב 03-227738

גלריה תוראל

מציגה בישראל,
תערוכת יחיד של הפסלת

אילנה גור

רחוב ז'בוטינסקי 3, ת"א (מול מלון „הילטון")
טל. 24 16 28 — 24 27 38

פתוח: 10.00 — 13.00
17.00 — 22.00

רחל מרחלת על כל העולם

שימעון עדן רוכב שוב

בכל פעם שאני רואה את נער השעשועים הניצחי, **שימעון עדן**, נידמה לי שכבר כתבתי עליו כל מה שאפשר. סיפרתי לכם בעבר, איך הוא חי כפלייבוי אמיתי בברלין, איך הוא מנהל את שלושת מועדוני־הלילה שלו. גם הראיתי לכם תמונות של כל החתיכות שעברו תחת ידי הזהב שלו. גם כאשר הפך לסבא מאושר, לפני שנתיים, דיווחתי לכם על כך. בקיצור, נידמה היה לי כי כבר אין לי מה להגיד עליו יותר. ובכן, התברר לי כי טעיתי. האיש עומד להפתיע שוב. בסוף החודש הוא עומד לשאת אשה. לא האמנתי למשמע אוזני, אך הוא הבטיח לי באופן חגיגי ביותר כי הפעם זה סופי. בביקורו הנוכחי בארץ הוא אפילו לא מחפש אחר חתיכות, כהרגלו משכבר הימים. ואומנם ראיתי אתו בכמה מסיבות, כאשר הוא נושק כל מיני יפהפיות, אך לא לוקח יותר מיספרי טלפון. „אני נאמן לאשתי," הבטיח לי השובב. מובן שסיקרן אותי מי היא זו שהצליחה סוף סוף ללכוד את הרווק המבוקש ביותר באירופה.

הכלה המאושרת היא עורכת־דין צרפתיה בשם הנסיכה איליין דה־פירסטנברג, השייכת למישפחת הנסיכים המהוללת באירופה. שימעון, שניישואיו הראשונים נסתיימו לפני יותר מעשרים שנה, החליט להתיחס ברצינות לנישואין. „אנחנו נהיה זוג נשוי מודרני. אקנה לה בית בפאריס ואני אשאר בברלין. יש לה קאריירה משלה ואין כל סיבה שהיא תוותר עליה. אנחנו גם רוצים הרבה ילדים," קרץ לי שימעון בשובבות. „הילדים יגורו עם אמא שלהם בצרפת ואנחנו נתראה מפעם לפעם בבית שלי או בבית שלה. זוהי נוסחה בדוקה לנישואים מאושרים," הבטיח לי הזוהר שימעון, הנראה כבן 40 ומצהיר על 43 שנים בלבד, עבר את גיל החמישים שלו לפי עניות דעתי. אך עם גוף דק ואתלטי כמו שלו הוא בוודאי שיכנע את איליין בת ה־28 כי הוא צעיר אמיתי. השניים ייגשאו בצרפת ויבואו לירח דבש בארץ, כי על אף העובדה ששימעון הוא הולל ברחבי אירופה, ישראל היא עדיין המקום היחידי הקרוב לו ביותר. כאן הוא גם מצליח לשכנע אותי כי הוא עשיר, מצליח, זוהר, מקסים וניפלא.

שימעון עדן ואיליין דה־פירסטנברג
המקום הקרוב ביותר

דור חדש של מיליונרים

מייק שטרן
לצוד אותם בארץ

יש שתי דרכים לצוד חתן מיליונר. האחת, היותר נפוצה, היא לארוז את המיזוודות ולנסוע להסתובב בעולם, במקומות שם שורצים מיליונרים. בתיקווה לצוד את עינו של אחד מהם. הרבה ישראליות עשו זאת כבר במרוצת העשורים האחרונים, ותתפלאו, כמה מהן אומנם הצליחו להעלות בחכתן מיליונר אמיתי או מדומה.

הדרך, הלא כל־כך מומלצת עד כה, היא לשבת בבית ולחכות למיליונר שיגיע רכוב על סוס לבן. אני לא מכירה הרבה נערות שהצליחו בשיטה הזו. אבל אם אתם דווקא רוצים דוגמה, אז יש.

זה קרה ל**רונית כרון**, בתו של איש־העסקים הישראלי **אליעזר** („פייפש") **כרון**. פייפש (פילפל בפולנית) היה בעצמו, בשעתו, אחד הטיפוסים המוכרים בתל־אביב. בשנים האחרונות הוא עוסק בעסקי מיסעדות, והוא גם אחד השותפים של מיסעדת תל־אביב הקטנה. רונית בת ה־22 היא בלונדית נאה למדי, שהצליחה למשוך את עיניו של אחד הגברים היפים ביותר המסתובבים בארץ, הלוא הוא **מייק שטרן** בן ה־24, שהוא לא רק יפה אמיתי, אלא גם בן לאחת המישפחות העשירות ביותר בעולם. טוב, אם לא בעולם, אז באירופה. אימו של מייקל היא אחותו של מר **אייזיק וולפסון** ואביו, שהוא בעל חברת השקעות הרשומה בבורסה של ניו־יורק נחשב בין חמישים האנשים העשירים בעולם. אבל מייקל היפה, שאי־אפשר שלא להעריץ את יופיו אפילו אם אתה גבר, מה גם שהוא אינו מסתיר אותו ואף חושף אותו במלואו בעירום בחופי הנודיסטים בארץ — העדיף לבוא ארצה ולהרוויח כאן את לחמו כדוגמן פירסומת.

אם הוא נראה מוכר לכם, זה ודאי משום שראיתם את דמותו במודעות של פירסומת לסיגריות, כשהוא ניצב ליד חרטומה של מכונית רולס־רויס. בקיצור, בין מייקל ורונית פרח סיפור אהבה לא נורמלי, כמו באגדות, הם נמצאים עכשיו בירח דבש שבאירופה, שבסיומו הם יחזרו לארץ כדי להינשא בחתונה מפוארת במלון הילטון, שאליה תטיס מישפחתו של החתן 60 אורחים מאנגליה. אומנם שם מישפחתה של רונית הוא ברון, אבל כשיגידו אצלהם במישפחה „על חשבון הברון", הכוונה תהיה לאביו של מייקל ולא לאביה של רונית.

ציידת הקולות של פלאטו

נראה שהאיש היחיד המאמין שהבחירות לכנסת אכן יוקדמו, הוא ח"כ **שמואל פלאטו שרון**, שכבר התחיל את מערכת הבחירות שלו. העובדה שהוא עומד כיום לדין באשמת שיחוד בוחרים, אינה מדאיגה אותו כנראה. גם לא העובדה שבית־המישפט צרפתי גזר עליו בשבוע שעבר עשר שנות מאסר על עבירות מירמה, וזאת בנוסף לחמש שנות מאסר שכבר הוטלו עליו במישפט קודם.

פלאטו הציף את רחובות הערים בפלקטים עם דיוקנו, בהם נקראים הבוחרים לטלפן אליו וללחוש באוזניו את סיסמת הבחירות החדשה שלו: „הלו פלאטו, אני איתך." אני לא יודעת כמה בוחרים כבר טילפנו אליו, אבל מה שאני יכולה לי העיד זה שיד אלמונית טרחה לרשום על מרבית הכרוזים, בתל־אביב לפחות, סיסמה נוספת: „הלו גנב! לך לבית־הסוהרו" אבל הח"כ העליז אינו מסתפק בפלאקטים. הוא כבר התחיל למנות את מטה הבחירות שלו. ובראש המטה עומדת, לא תאמינו מי, מיועדתנו **שולי חנני**. כן, כן, זו אותה שולי חנני, שהיתה מיס תל־אביב בשנת 1972 ושלפני שנה הסתבכה בבית־המישפט בהדחת עדים לעדות שקר. אז אחרי שריצתה עונש מעצר קצר בנוה־תירצה, התאוששה שולי וחזרה בכל המרץ לחיים בעזרתו האדיבה של ח"כ פלאטו.

שולי הבלונדית טוענת כי היא ממונה כיום על מיבצע גיוס החברים לתנועתו החדשה של פלאטו, מה שעשה בעבר **יעקב חלפון**, העומד יחד עם פלאטו לדין.

שולי חנני
תעמולת בחירות

פייאסטה בבאר־שבע

אחרי שנים שהוא חי בנפרד מאשתו, השחקנית הבריטית **שון פיליפס**, התבשר שחקן הקולנוע **פיטר או'טול** כי היא ניאותה להעניק לו סוף סוף את הגט שהוא כה ייחל לו.

את הבשורה על השיחרור קיבל או'טול בביתו שבבאר־שבע. בית שכור, כמובן, שבו הוא מתגורר מזה חודשים אחדים. הוא גר בבאר־שבע והוא חופשי עכשיו, אבל הוא תפוס. מה זה תפוס? ממש נעול על יפהפיה מכסיקאית מסחררת.

לא, הוא לא מצא אותה כאן. על סמך ביקוריו הקודמים בארץ הגיע כנראה פיטר למסקנה שלא החתיכות הישראליות הן שתבאנה לו את הישועה, ובספס הזאת, הוא הביא עימו את התפריט.

את הבשורה הם חגגו עם הרבה ידידים שהספיקו להכיר בבאר־שבע.

(המשך מעמוד 48)

בעבר איש היחידה המרכזית, הרים את השפופרת. מעברו השני של הקו דיבר חברו, מדריך צניחה ועובד מישרד־הביט־חון. בפיו היה סיפור לא נעים.

הוא סיפר כי עמד בליל־שבת בקיוסק בפינת הרחובות שדרות ירושלים ויהודה הימית ביפו, כדי לקנות בקבוק קולה ולטלפן. ליד הקיוסק, בחוץ, ישבו כתריסר צעירים ששתו ופיטפטו בקול.

כאשר סיים לטלפן הבחין כי ארנקו, שהיה מונח על הדלפק לידו נעלם. בארנק היו תעודות ומיסמכים חשובים ופנקס צ׳קים, דולרים ו־3000 לירות במזומן. לדבריו, הוא שאל את בעל הקיוסק, אליהו („לילו") פרג׳ון, היכן הארנק. בעל הקיוסק סירב להשיב. בינתיים נעלמה החבורה שישבה ליד השולחן. נותרו רק שני צעירים.

בצר לו פנה האיש אל השניים, וביקש מהם לעזור לו למצוא את הארנק. השניים הבטיחו לעזור בתנאי שלא יצלצל למישטרה. אם ילך למישטרה, כך אמרו, עלול בעל הקיוסק לסבול. הם ישרפו לו את הקיוסק.

השניים לקחו את בעל הארנק לסיבוב בחצרות הסמוכות. משלא נמצא הארנק קבעו איתו פגישה לעוד חצי שעה ונעלמו מבלי לחזור.

בעל הארנק הלך למישטרת מרחב יפו והגיש שם תלונה. אנשי המישטרה עצרו את בעל הקיוסק לחקירה. הלה סירב לדבר ושוחרר.

גבר אל גבר. כאשר שמע ברקת את הסיפור ניגש עם חברו אל הקיוסק, שלדב־ריו מהווה נקודת־מיפגש לבדוקאים ידו־עים. בדרך אל הקיוסק ערכו ברקת וחברו חיפושים בחצרות, שם נוהגים עבריינים לזרוק את הארנקים. הארנק לא נמצא.

ברקת נפרד מחברו ונסע במונית לקיוסק. הוא פגש שם בשלושה צעירים המוכרים לו כעבריינים עוד מתקופת שירותו ביחידה המרכזית, והכניסם לתוך המונית. אחרי שיחה קצרה שבה שיכנע החוקר את הצעי־רים להמציא לו את הארנק, נקבעה פגישה נוספת ב„בורקס" של סמי בשעה עשר במוצאי השבת. לפגישה הגיעו שישה עבריינים במונית. הם לקחו את ברקת לבור ביוב באחת החצרות הסמוכות, ואחרי חיפוש נמצא שם הארנק ובו התעודות. הגנבים סיפרו לברקת כי התחלקו בכסף, אך הבטיחו לו במילת „גבר אל גבר", כי יחזירו בהקדם את הסכום שנלקח מהארנק.

ברקת צילצל למישטרת מרחב יפו, הודיע להם שהארנק נמצא וכי הם יכולים לסגור את התיק. כאשר ביקשו ממנו חוקרי המישטרה לגלות את שמות העבריינים, הידועים לו סירב ברקת ואמר: „בשבילי העבודה נגמרה. מצאתי את הארנק של ידידי, עשיתי כאן עבודה פרטית. שכחתם שאני כבר לא משרת במישטרה?"

חוקר ברקת
עזרה לידיד

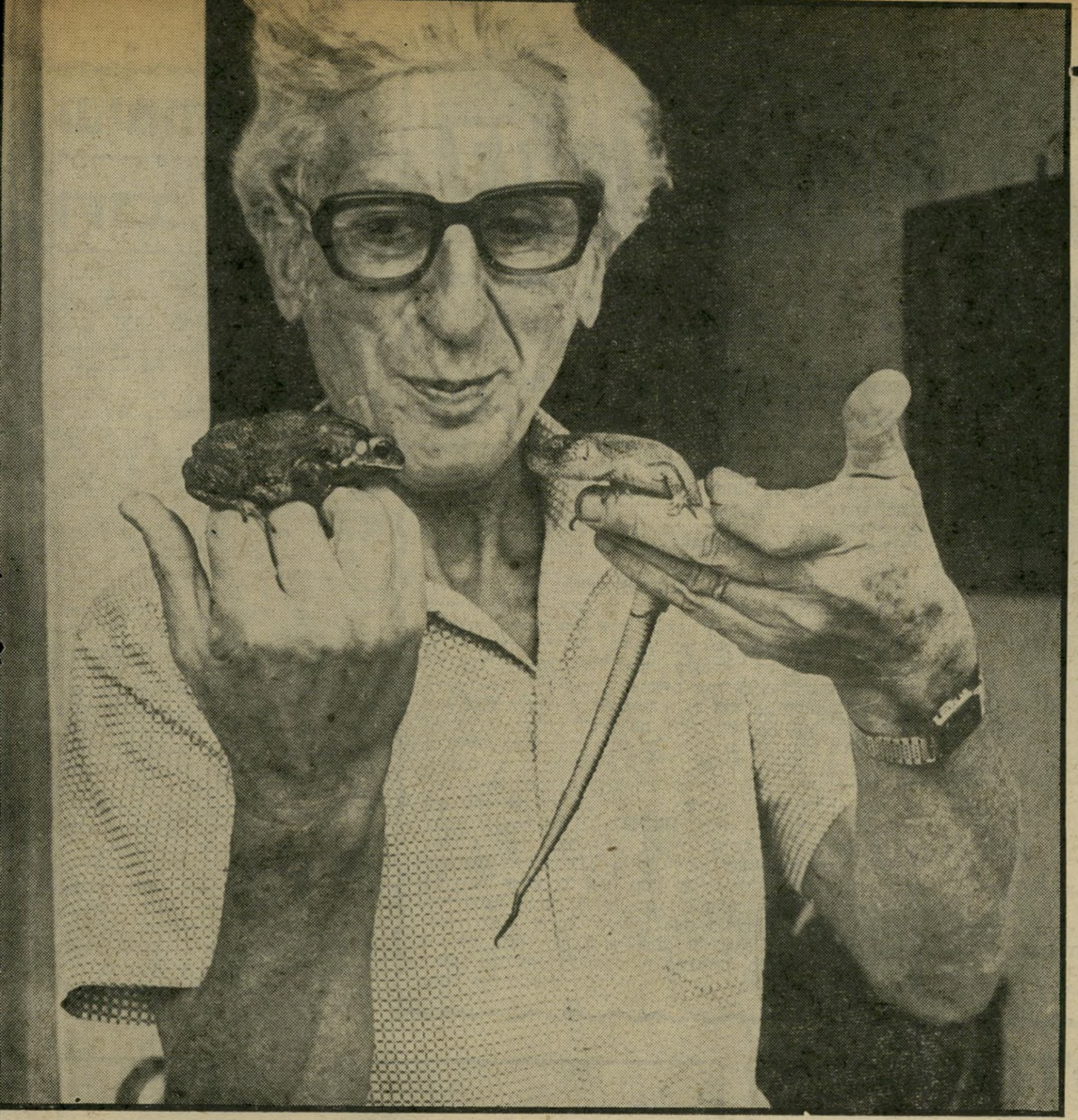

אחרון הייקים

פ עם בחיות המדינה עוד בחיתוליה, הגיע יקה צעיר לקיבוץ עין־השופט. הוא נילווה לחברו, שהוזמן לחג המים ב־קיבוץ. כל היום ספג היקה עלבונות. לעת ערב הוא הרגיש צורך עז להתנקם בקי־בוצניקים. מה עשה? שכב לישון בלילה עם פיג׳מה ועניבה.

עד מהרה נפוצה הידיעה מקצה הקיבוץ ועד קצהו, וכל הקיבוצניקים באו לחזות באטרקציה הקפיטליסטית. עד היום זוכרים ותיקי עין־השופט את אותו הייקה, עם הפיג׳מה והעניבה. אולם הוא עצמו לא ניראה עוד בקיבוץ.

זהו רלף הלינגר, מהנדס אלקטרוניקה במיקצועו, הייקה שעלה בשבוע שעבר ל־כותרות, בעיקבות העתירה שהגיש לבג״ץ. בעתירתו ביקש הלינגר, באמצעות פרקלי־טו, עורך־הדין דויד פרץ, צוו נגד רשות־השידור, שיחייב אותה „לבוא וליתן טעם מדוע לא תיקרא תוכנית הטלוויזיה, שהיא עומדת לשדר, במקום הייקים, שהינו, ל־דעת העותר, כינוי גנאי, בשם ,יוצאי גר־מניה׳ או כל מונח אחר שאינו כינוי גנאי."

השופטים העליונים חיים כהן (גם הוא יקה), מנחם אלון ואהרון ברק, חייכו ל־משמע נימוקיו של הפרקליט, כי „השם יקה נתפס על־ידי הנוער בארץ בחלקו הגדול כראשי־תיבות של יהודי קשה הב־נה." אך הם לא האריכו בוויכוח עם ה־עותר, החליטו לדחות את העתירה. בהח־לטתם סמכו השופטים את ידיהם על קביעת רשות־השידור, שאין בכינוי „יקה" משום גנאי אלא זהו מונח פולקלוריסטי. הם אף הוסיפו, כי „בית־המישפט רוצה לציין שיש בכך גם משום גילוי חיבה."

תוכנית הטלוויזיה על הייקים שודרה, איפוא, ביום החמישי בשבוע שעבר, בשמה המקורי. הפירסום המוקדם סביב התוכ־נית העלה את אחוז הצפייה בה, ואחד ה־צהרונים אף ערך מישאל בין כמה יקים, לדעתם על התוכנית. אולם רק מעטים ידעו, כי המטרה האמיתית, שבהגשת ה־עתירה לבג״ץ, אכן הושגה.

מעטים גם המכירים את הדמות הססגו־נית ושופעת ההומור העומדת מאחרי ה־עתירה — אחד מאחרוני הייקים האמי־

„אני ״יקה, אבל לוחם", טוען רלף הלינגר שיצא להגן על כבוד יוצאי גרמניה

תיים, המתמיד במשך עשרות בשנים לש־לוח מיכתבים למערכות עיתונים, להגיש תביעות, להציע שיפורים ושיכלולים, ול־דון בכל נושא הניירא לו חשוב. ותמיד הוא מתבל את פעילויותיו בחיוך ציני, למראה העולם שגילה בארץ, ושאיתו הוא ממאן להשלים.

בחדר המגורים אשר בביתו הצנוע, בקירבת דיזנגוף סנטר בתל־אביב, ישב רלף הלינגר בכיסא נדנדה, כשהוא עוטה גלביה בדואית ולמותניו חגורת עור — בגדי הבית הרגילים שלו — וצפה בתוכנית הטלוויזיה על „הייקים". מאחוריו, במיר־פסת הבית, ניצב אקווריום של דגים ו־בתוכו תרנגול צעיר, שאותו הציל רלף בהיותו אפרוח והוא מגדלו עד שיתבגר מעט. אז ימסור אותו לאימוץ לגן־ילדים.

בדיחה על רכבת

ל צד האקווריום ניצב כלוב ענק, וב־תוכו עשרות לטאות, צפרדעים וזוחלים אחרים, תחביבו הפרטי של רלף. כשפות־חים את הכלוב פורצים מתוכו המוני זבו־בים. הזוחלים ניזונים בעיקר מרימות, ש־אותם נוטל רלף מהמכון הזאולוגי באוני־ברסיטת תל־אביב. הזבובים מתפתחים מה־רימות, מסביר הלינגר, ומשמשים גם הם מזון לחלק מהלטאות. לדבריו, הזבובים סטריליים ואינם מהווים סכנה לבריאות.

רלף, בן ה־56, שקוע כולו בצפיה ב־טלוויזיה. חיוך של הנאה גלויה מתפשט על פניו. המיקטרת תקועה כל העת בזווית הפה. הטלפון מצלצל. הרעיה, פרידה, ניג־שת למכשיר הטלפון, חוזרת כעבור דקה משועשעת ומספרת: „מישהו צעק בטלפון ,יקה, יקה, ספר לי בדיחה על רכבת׳, ו־סגר." ניראה שהפירסום הרב סביב ה־עתירה עורר את טרדני הטלפון.

עם סיום התוכנית מתיישב רלף לצד אישתו, לידית צרפת, ומגולל את קורות חייו. לדבריו הוא נעזר בתיקים עבי־כרס, שבתוכם אסף, במשך השנים, בדייקנות יקית טיפוסית, אלפי מיסמכים.

סיפר רלף הלינגר:

אני בארץ כבר 43 שנים. כל הזמן

חיכיתי להזדמנות לטהר את הייקים. לא יכולתי לפנות ככה סתם לבית־המישפט ולבקש שיקבע כי „יקה" זה לא כינוי גנאי. אז חיכיתי. ההזדמנות באה לפני שלושה שבועות, כשנודע לי כי מתכוננים לשדר בטלוויזיה תוכנית בשם „הייקים".

צפיתי מראש שבית־המישפט יקבע כי יקה זה לא מילת גנאי. זאת הרי היתה המטרה האמיתית שלי בהגשת העתירה. אבל אני צריך להודות, שלא העזתי לחשוב שזאת מילת כבוד. זה הפתיע אותי. מה־עתירה יצא משהו נהדר. יש עכשיו פסק־דין היסטורי, שלפיו יקה זה גם מילת כבוד וגם מילת חיבה. ככה קבעו השופטים ה־מלומדים.

אני בעצמי כבר לא כל כך יקה. היתה אצלי מן התמרדות גם כלפי מה שמצאתי בארץ, אבל גם כלפי האופי היקי שלי עצמי. זה מתבטא בלבוש היוצא־דופן שלי, בכל ה„שיגעונות" האהובים עלי ואפילו בכך שנעשתי באלאגניסט לא קטן.

צריך להבין — החינוך הפרוסי שקיבלתי בעיר הולדתי, ברלין, היה קשוח מאד. אני זוכר שבבית־הספר היסודי היינו יור־דים בזוגות, בזמן ההפסקה, לחצר. היינו מסתובבים ככה בשורה, ותוך כדי כך אוכ־לים את הסנדוויץ'. פה, אפילו בבית־הסוהר יש יותר חופש. אבל זה טוב. עם חינוך כזה היה לנו היום נוער מצויין ואזרחים הרבה יותר טובים.

מה שמסוכן זה שאתה יכול לעשות ככה מהבנאדם רובוט. אבל היהודי היה מספיק חכם כדי להתמרד בזמן. ככה נוצר אצלו מיזוג מצויין של החינוך הפרוסי יחד עם השכל היהודי. המיזוג הזה יצר פוטנציאל חזק, שפשוט לא מומש ברובו בארץ. אחת הסיבות לכך היתה קשורה בקשיי השפה. הייקים היו ברובם מתבוללים, ולכן לא למדו בבתי־ספר עיבריים. יהודי מיזרח־אירופה, לעומתם, באו לכאן כבר יודעי עיברית, וכך נישארו הייקים מאחור.

למרות זאת היו הייקים הראשונים ש־הכניסו לארץ את התרבות וההשכלה. מה שהניע אותם להסתגר יותר בתוך עצמם היה חוסר היכולת להסתגל לסביבה. ה־ייקים קיבלו, למשל, צמרמורת ממצב ה־ניקיון שהיה או בחנויות המכולת; ה־לקרדה היתה על החלבה והזבובים בכל מקום. אם הייקים לא היו באים ארצה, אז כל בני העדות האחרות היו כבר מזמן מתים מכולרה.

טראסק בינלאומי

המישפחה שלי הגיעה ארצה די די במיקרה. אבי היה מהנדס מכונות ו־הגה את הרעיון להשתמש ברמקולים ה־מורכבים על מכוניות לתעמולה במערכת הבחירות. הוא הגה את זה בשביל המיפלגה הסוציאל־דמוקרטית, אבל הנאצים אימצו גם הם את הרעיון.

חודשיים אחרי שהיטלר עלה לשילטון החליט אבי, למרות שהיה סגן בצי הגרמני במילחמת־העולם הראשונה וגרמני נאמן, לעזוב את גרמניה. הוא נסע לצרפת ואמי ואני הצטרפנו אליו כעבור חודש. בצרפת עשו לנו בעיות ואפילו רצו להסגיר אותנו לגרמנים. אבי פנה לשגרירות האנגלית ו־ביקש מחסה. אמרו לו, שמכיוון שהוא מהנדס הוא יכול לנסוע לדרום־אפריקה, אוסטרליה או פלסטינה.

אבי חזר הביתה ושאל את אמי לאן כדאי לנסוע. לאמי היתה מישפחה שניש־ארה בברלין והיא תיכננה לחזור אליהם. היא ביקשה אטלס ומדה מה הכי קרוב לברלין. פלסטינה נימצאה הקרובה ביותר וככה הגענו ארצה.

אבי הקים כאן את רדיו דוקטור, שהיתה המעבדה הראשונה לתיקון מכשירי רדיו. כשגדלתי, הצטרפתי גם אני לעסק. יחד הקלטנו את הכרזות המדינה. זאת, כידוע, ההקלטה היחידה שנעשתה. מאוחר יותר היו לנו מישפטים נגד רשות־השידור ונגד הכנסת. הם השתמשו בהקלטה ללא רשותנו ואנחנו עמדנו על הזכויות שלנו. לא רצינו כסף, רק שיבקשו רשות. בית־המישפט קבע שאנחנו צודקים.

לכתוב ולקרוא עיברית לא למדתי עד היום. את כל המיכתבים שלי אישתי ובתי מתרגמות עבורי. כשבן־גוריון הכריז על המדינה, כתבתי לו שעכשיו זאת ההזדמנות לעשות מה שעשה המנהיג התורכי אתא־תורכ. הצעתי לו להנהיג כתב עיברי באו־תיות לאטיניות. אבל כנראה שבן־גוריון לא התייחס אלי ברצינות.

בארץ ניהלתי כמה מילחמות פרטיות משלי נגד המימסד. ככה היה, למשל, עם הטלפון. עברנו לדירה חדשה לפני 16 שנה וביקשנו טלפון. אמרו לנו שאין קווים. אז היה שר־דואר דתי, והשכן מעלי, שהיה דוס, קיבל טלפון. זה הרגיז אותי. כתבתי מיכתבים אבל שום דבר לא עזר.

באותו הזמן חנכו את הכבל התת־ימי הראשון לאירופה. זה הביא לי רעיון מצו־יין. כתבתי מיכתב למינהל הדואר הצרפתי, הסברתי שהייתי פעם תושב צרפת, ובזכות זאת ביקשתי לשכור קו טלפון בפאריס, דרך הכבל התת־ימי. שלחתי העתק גם למישרד־הדואר בארץ.

הצרפתים ענו לי שבקשתי בלתי־אפש־רית. אבל פה בארץ ראו שאני מתחיל להשתגע, אז אחד מהעוזרים של מנכ"ל מישרד־הדואר שלח לי תשובה, שעדיין אין אפשרות לתת לי קו, אבל הבטיח כי בקשתי תהיה מונחת על שולחנו כל העת, עד שיימצא פיתרון. אני עניתי לו אז כי אין זה מענייני שבקשתי תהיה מונחת על שולחנו כל העת, אלא שמכשיר הטלפון יהיה מונח על שולחני כל העת.

אחרי־כן שלחתי להם עוד מיכתב, ו־איימתי לפנות לדואר הגרמני לקבלת טל־פון. הסברתי שאחרי־ השואה הגרמנים בוודאי שלא יסרבו לי. הם ראו שאני עושה טראסק בינלאומי מהעניין, אז נתנו לי טלפון וניפטרו מהנודניק.

יש לי תיק אחד שקוראים לו מאין קאמף. בתוכו ריכזתי את כל המיסמכים מהמאבקים השונים שלי. היום אני מקדיש את רוב הזמן, מחוץ לשעות העבודה כמהנדס אלקטרוניקה, לתפקידי כמוכיר הכללי של פי־ג'י־או (פלסטין ג'ואיש אורגניזיישן), ש־מטרתו להוכיח שהיהודים הם לא פחות פלסטינים מהערבים. לי בעצמי יש דרכון מתקופת המנדט הבריטי, שכתוב עליו „פלסטינה", אז מי יכול להגיד לי שאני לא פלסטיני.

יש לי בת יחידה, בת 22, שקראתי לה אוריאנדה. זה שם שאני המצאתי. אני מאמין כי בכל מישפחה צריכים להיות לא יותר משני ילדים. באופן כזה אנחנו נימ־תור גם את בעיית פיצוץ האוכלוסין וגם את בעיית המילחמות בעולם. אם חסרים כאן, או במקום אחר, תושבים, אז שיביאו מקמבודיה.

כל החברות של הבת שלי משוגעות אחרי האבא שלה. לי יש שיגעונות משלי. אני אוהב לקום בשבת בחמש בבוקר ולהסתובב בטבע. אני מוצא לי שם את הלטאות, ש־אותם אני אוסף וחוקר את התנהגותן. אני רוצה להתמסר לחקר חיות בכלל, והחלטתי להתחיל מהפרמיטיביים יותר — הזוחלים.

באופן כללי אני יכול להגדיר את עצמי כיקה לוחם. אני מטיבעי יקה, אבל אני לא מסתגר. אני לוחם על העקרונות שלי. קצת התקלקלתי במשך השנים והושפעתי מהסביבה, אבל מבחינות רבות אני עוד יקה אמיתי. אני נוהג כבר שלושים שנה ועוד אין לי אפילו דו"ח חניה אחד, שלא לדבר על עבירות יותר חמורות. זה גם כן משהו, לא?

יוסי היימן

שיגעונות פרטיים

יש לרלף הלינגר. הוא נוהג לצאת בשבת, בחמש בבוקר, לאסוף לטאות, שאותן הוא חוקר. החברות של בתו, אוריאנדה, „משוגעות" על אביה, החובש כובע עם זנב.

עוד כנגד!

משמשות רעייתו ובתו של רלף הלינגר, המתרגמות למענו את מיכתביו מגרמנית לעברית. הוא עצמו לא למד קרוא וכתוב עברית עד היום. רלף מתמיד במשך עשרות בשנים לשלוח מיכתבים למערכת ולמוסדות.

חיבה

ולא כינוי גנאי, פסק בית־המישפט העליון על הכינוי „יקה". רלף הלינגר טוען, כי חזה מראש את פסק־הדין. הוא נראה צופה בתוכנית הטלוויזיה **הייקים**, שהיוותה את נושא העתירה.

קולנוע

ניצני אהבה

העוקץ שבאהבה

הקולנוע האמריקאי היה פעם הקולנוע הפשוט, המובן והברור מכולם. „אם יש לכם מסר, תשלחו אותו בדואר." זאת היתה הסיסמה של הוליווד בשנות חייה היפות ביותר.

המשכילים האמריקאים התביישו והתייחסו בלעג גלוי לבית־החרושת לחלומות שבחוף המערבי. הם הלכו לשם חפויי־ראש, כדי לעשות כסף, ושאפו למלט נפשם בזריזות לפני שטומאת הפשטנות הממוסחרת של עולם הבדים ישתלט עליה. היו שהצליחו, כמו ויליאם פוקנר; היו שנכשלו, כמו סקוט פיצג'רלד. אבל כולם, פה אחד, דיברו בגנות הסרט האמריקאי.

הקולנוע הטהור והאמיתי. עד שבאו צעירי הגל־החדש בצרפת והתחילו להסביר לעולם, שאמנות הקולנוע האמיתית, הטהורה והשורשית ביותר טמונה דווקא באותם הסרטים שהכל לעגו להם. הוארד הוקס, ג'ון פורד, ראול ולש ודון סיגל, שעד אותו הזמן נחשבו לבעלי־מלאכה התופרים בגדים לפי מידות הכוכבים, הפכו לאלילי הקולנועגים הצעירים בפאריס, ועד מהרה בכל רחבי אירופה.

האמריקאים, שאימת התרבות האירופית העיקה עליהם מאז ומתמיד, ורגשי הנחיתות בפני נכסי הציוויליזציה של היבשת הזקנה כירסמו בהם כימעט ללא תקנה, הקשיבו למה שאומרים עמיתיהם מעבר לאוקיאנוס, כשהם קצת המומים, קצת משתאים ואינם מבינים. האמנם ז'אן־לוק גודאר, נביא־הזעם הכל־יודע, ומעריץ של ריימונד צ'נדלר, משבח את אותם הסרטים שצ'נדלר עצמו, בחייו, נהג לכנותם בכל שמות הגנאי האפשריים? זה בהחלט יכול לבלבל גם את התרבותניקים השרופים ביותר, ולגרום פיצול־אישיות לזמן ארוך.

תרבות מתוצרת עצמית. ואכן, זה מה שקרה, עד שהאמריקאים התחילו להשתכנע כי אכן הם יושבים על נכסי־תרבות מתוצרת עצמית. דור חדש של קולנוענים החל לחקות את ההערצה לקולנוע בכלל, ולסרטים ישנים בפרט, בדיוק כמו שעושים הצרפתים.

דיאן לין ותלונות ברנארד ב„ניצני אהבה"
להתנשק תחת גשר הדמעות

סרט חדש, ניצני אהבה, שיוצג בקרוב על בדי ישראל, מביא את נטיית ההתבטלות העצמית של קולנועני אמריקה ואת חיקוי הסגנונות הזרים עד לידי אבסורד. את הסרט עשה במאי אמריקאי בשם ג'ורג' רוי היל, הידוע כאחראי להצלחות קופה כמו קיד וקאסידי והעוקץ. יש בו תערובת מוזרה של כל מיני פולחנים, אירופים ו־אמריקאים, שאינם יכולים לשעמם את חובבי הקולנוע למיניהם.

לכאורה, חוזר הסרט אל כל המוסכמות של הקולנוע ההוליוודי משנות השלושים והארבעים. במרכז סיפור אהבה. ברקע אדם מבוגר, הסוכך ברוחו הטובה על זוג האוהבים הצעירים שהעולם רוצה להפריד ביניהם. הסיפור מתרחש באתרי התיירות הציוריים ביותר של אירופה, החל מפאריס, דרך ורונה ועד לווניציה. הדיאלוגים משובצים באותן פנינים־לשון, שלשמן היו נוהגים פעם לייבא לעיר הסרטים מחזאים מומחים מברודווי. בקיצור, ואריאציה על הנוסחה: „רומיאו ויוליה בטיול מאורגן", נוסחה שכל איש־עסקים יכול לאמוד את ערכה המיסחרי. רומיאו ויוליה מכניסים כסף מזה קרוב ל־500 שנה, ומי אינו רוצה לטייל באירופה?

נגד מרות ההורים. כאן החליטו המאי היל והתסריטאי אלן בורנס להכניס לדייסה את תבליני התיחכום המודרני. השניים נזכרו שהכהן הגדול של הגל־החדש בצרפת פרנסואה טריפו, עשה פעם סרט על ילד שאוהב סרטים ומסוכסך עם הוריו. מדוע, אם כן, לא לשדך בין המועיל (המיסחרי) והאמנותי (טריפו)? נניח ששני האוהבים הם לא רק צעירים, אלא אפילו צעירים מאד, ילדים בגיל 14־13. כדי לבודד אותם מן ההמון, אין אלה סתם ילדים מן השורה, אלא גאונים בעלי מנות מישכל הקרובות לזו של „האל 9000", המחשב מאודיסיאה בחלל. כי אחרת איאפשר להבין, כיצד הם מסוגלים לקהוא את היידגר, פילוסוף גרמני שיש הרואים אותו כאביו הרוחני של סארטר, להנאתם בילבד. אצל טריפו זה היה סתם ילד רגיל, שהסתלק מבית־הספר ועשה צרות להורים. היל יודע שכאשר מפנים סרט לא רק למשוגעים לקולנוע אלא להמונים, צריך סיבה טובה יותר כדי להתקומם נגד מרות ההורים.

לגיבורי ניצני אהבה יש סיבה כזאת. אביו של דניאל הוא נהג מונית שיודע

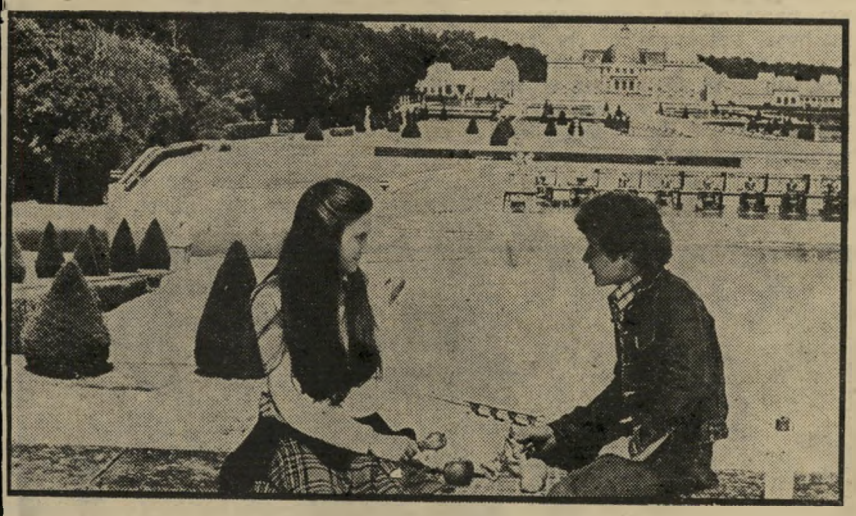

ליין וברנארד בארוחת צהריים פריסאית
קצת המומים, קצת משתאים

זאב רווח: קומיקאי צריך לדעת לצחוק על עצמו

ה שבוע חונך זאב רווח את סירטו החדש טעות במיספר בהקרנתו לקהל חיילים בירושלים. הוא יחכה במתח לגילגולי הצחוק הראשונים, ואם יתפוך הצחוק רעם, יידע שלא טעה במיספר.

שלוש וחצי שנים, חמישה סרטים. קצב מטורף לגבי תעשיית הסרטים בישראל, חמישה סרטים, מהם ארבעה מצחיקונים. רק היום, הגונב מגנב פטור, שרגא קטן, לא לעלות יותר, טעות במיספר. רק שרגא קטן היה הניסיון להתמודד עם דרמה חברתית, ולדעתו של הבמאי, לא הצליח. „הייתי מעורב מדי רגשית," הוא אומר, ומסביר את שיבתו לקומדיה בשאיפה פשוטה לקצת עונג בחיים: „אני אוהב קומדיות. אני אוהב לעשות קומדיות. אולי משום שכל־כך הרא בחיים, אולי משום שיש בחיים המון דברים עצובים."

הוא מרגיש שהוא מתייחס ברצינות רבה לקומדיות שלו. עובדה, לדעתו כל אחת שונה מקודמתה: „רק היום היתה קומדיה הומאנית חמימה עם סיפור רומנטי חביב על רקע ירושלמי. הגונב מגנב פטור היה סלפסטיק. קר — אבל סלפסטיק. לא לעלות יותר היה דבר מרחף, מצחיק נורא וטעות במיספר הוא מורכב ושונה מכל מה שעשיתי עד עתה. מאחר שכל סרט הוא בשבילי תרגיל בפני עצמו יש לי הרגשה שאני הולך ומשתה לי סיגנון."

שחקן במאי רווח
סרט חדש

מה השפיע עלי יותר מכל בלי לשכוח את טוטו, שאני רואה מול העיניים כשאני כותב מעמדים מסויימים, וקצת ז'אק טאטי בכיוון שונה, והניאוריאליזם של דה־סיקה, איני יכול שלא לזכור מישפט אחד שאמר לי שרגא פרידמן המנוח. מישפט אחד שפתח לי את הראש: „אתה צריך לצחוק על מה שאתה עושה. הבט במסקין," אמר לי. „באמצע הזעקות של אותלו הוא מרביץ, ויש' בישבנה של הפארטנרית שלו והקהל יושב ובוכה." "

אותה יכולת להתעלות על עצמו ולהיות מסוגל לצחוק מעצמו היתה חסרה לו, לדעתו בשרגא קטן, ולכן לא הצליח להגיע דווקא אל לב אותו קהל שלמענו עשה את שרגא. בעבודתו על טעות במיספר כשנתן ליטוש אחרון לדמויות שלו ושל שייקה אופיר הם ישבו ודיברו, ואז הרגיש דבר משונה, ככל שהתקרבו לגיבוש הדמויות חש עצמו עומד מבחוץ, כליצן הצוחק על עצמו.

אין זו תמצאה חדשה — הליצן העצוב — אך יש אמת בכך שזו תחילת הדרך לקומיקאי. עיקרון אחר שהוא מנסה להגשים: חסכנות במילים. „אני שואל את עצמי כל הזמן למה אני חוזר אל הסרט האילם. למה אני אוהב אותו? נדמה לי שאם קיים קונטקט חזק בין אנשים, אין צורך במילים. אני מנסה להביא אלי את הקהל באותה הצורה."

רווח מחפש לגיטימציה לחזור אל הסרט האילם. אף שאין זה חידוש, הוא אוהב להתמודד עם דברים נדושים בצורה שאיש לא עשה זאת קודם. כמו במכוון קרה לו דבר משונה: „את המוסיקה לסרט אמור הייתי להפקיד בידי אלדד שרים. אבל הוא נאלץ לנסוע. נזכרתי שפעם ביקרתי במועדון המערה ושמעתי את יואל שר. חשבתי שהוא פסנתרן עילאי ואימפרוביזטור מעולה." ההמשך כתוב כמעט כמו תסריט: „צילצלתי אל יואל, ואמרתי לו, ‚תכתוב מוסיקה.' אמר לי: ‚אבל אני צריך תיזמורת!' ‚תראה קודם את הסרט,' אמרתי לו, ‚ותבין כי פסנתר מספיק בהחלט, אפילו מתאים.' יואל ראה את הסרט, כמעט מוכן, ונדלק עליו. ‚אבל,' אמר, ‚מה יגידו על פסנתר בלבד? שכתבתי מוסיקה עלובה!' ובכן, הבאנו אורגן וותפים, הקרנו את הסרט והיקלטנו את המוסיקה במשך ההקרנה. עבדנו יום ולילה, לילה ויום. בסופו של דבר מה קרה כשביטלנו את המוסיקה? הורדנו את כל הכלים כמעט ונשאר בעיקר — פסנתר!"

כמו בימי הסרט האילם.

כמו בימי הסרט האילם

„כ ? טיפש מעריץ את צ'ארלי צ'אפלין, אבל אני אוהב יותר את באסטר קיטון. אם אני מדבר על סיגנון המתפתח והולך אצלי, נדמה שאני מושפע מכיוון זה. לבאסטר קיטון יש הומור נורא עצוב ולירי. יש לו היכולת הנדירה לצאת מעצמו ולצחוק על עצמו. ואם אני מחפש איך לקחת תיירים בדרך הארוכה ביותר שבין שתי נקודות. אמה של לורן היא פרפרית שמשתמשת בכל בעל, כקרשקפיצה לבעל הבא. בפרק הזמן שבו מטפל הסרט, היא נשואה למגהל חברת מחשבים אמריקאית. אבל מחזרת במרץ אחריי במאי סרטים שכישרונו עומד ביחס הפוך לאי־שיותו המגופחת.

עם הורים כאלה, לא צריכים הילדים הגאונים לחפש מזור לנפשם במקום אחר. בגיל זה, למרות היידגר והתיחכום, הם עדיין מסוגלים להאמין באהבה ולבלוע אגדה על זוגות־לנצח המתנשקים מתחת לגשר הדמעות בוונציה. ואמנם הם מחייטים לשים פעמיהם לעיר הגונדולות, בלי לבקש רשות מן ההורים, העסוקים, ממילא, עם עצמם.

מה שיוצא לבורנס ולהיל מן התבשיל הזה, הוא סיפור ששעשוי לפעול על הקהל בכמה מישורים. ראשית, משום ששני הי־שחקנים הקטנים שבחר היל מתייחסים לכל העניין כאל הרפתקה מופלאה ונהנים מכל רגע של מישחק. ילדים היו מאז ומתמיד אמצעי יעיל מאד לקנות את לב הולכי הקולנוע (ראה הצלחת סיפורו של אלוף בישראל), ויש להניח שהצמד היל־בורנס ידע זאת היטב.

שנית, אפשר לראות בסרט הזה מעין מחווה מן הסוג שעושים היום קולנועגים לכבוד קולנועגים אחרים. הפעם זו יכולה להיות מחווה לטריפו. התמונה הראשונה בסרט מתרחשת בתוך אולם קולנוע. למאמנות השביעית יש נוכחות מתמדת לכל אורך הסיפור, בין אם מדברים על סרטים, גונבים תמונות מתוך סרטים (כמו שעשה הילד בחלום של טריפו, בלילה האמריקאי) או עוקבים אחרי הסרטה.

העתק של החיים. שלישית, זו יכולה להיות פארודיה על מחוות כאלה ג'ורג' רוי היל מראה בסרטו בעיקר עים מסרטיו של... ג'ורג' רוי הי ריק קרופורד מגלם את ע קולנוע, שזוכר את סרטיו פו מעריץ הקטן שמסתובב סביבו. ולבסוף, זו יכולה להיות ג

אל תתייחסו לקולנוע ברצינות כה גדולה, כי הוא, בסופו של דבר, העתק מזוייף של החיים. והזיוף מתחיל אצל היל מן הרגע הראשון, כאשר הוא מראה בכוונה קטע מקיד וקאסידי דובר צרפתית, רעד לסיום, שבו הוא משתמש בקטע מהעוקץ דובר איטלקית. כל דמותו של לורנס אוליביה בסרט היא מעין קריקטורה של הזקן הטוב והמבין, שאותו פוגשים רק בסרטים. ז׳ מפיו של הבמאי המנופח מושמעת האזהרה — „החיים", כך הוא אומר, „מחקים היום את הקולנוע."

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב: **לאהוב מחדש, הסינדרום הסיני, יריה של חסד, נישואיה של מריה בראון, ימים ברקיע.**
ירושלים: **חתונה.**
חיפה: **צייד הצבאים.**

תל־אביב

★★★ **נישואיה של מריה בראון** (מוזיאון תל־אביב, גרמניה) — קורותיה של גרמניה המערבית שבין מילחמת־העולם השנייה עד תחילת השיגשוג הכלכלי, כפי שמשתקפים בחייה של אשה. אחד מסרטיו המרתקים ביותר של ורנר פאסבינדר, ילד־הפלא של הקולנוע הגרמני החדש.

★★★ **לאהוב מחדש** (גת, צרפת) — אחרי מעקבו של הבמאי קלוד סוטה אחר גברים בגיל־העמידה, בסירטו פול וינסן פרנסואז וכל האחרים, הוא מתבונן הפעם בנשים בגילים מקבילים — שנות הארבעים פלוס. דרך תיאור שלבי שיח־

לורנס אוליבייה ב„ניצני אהבה"
הצינוליזציה של היבשת הזקנה

פרנקנשטיין שר פאנק

מוסיקלי: 1 מצויין, 2 טוב, 3 נכה, 4 חלש, 5 רע

מופע הקולנוע של רוקי (פאריס, תל־אביב, ארצות־הברית) — זאת פארודיה נוספת, תמי־יו־דע־כמה, על מעלליו של דוקטור פרנקנשטיין המטורף, יציר דמיונו של מארי שלי, שידע כבר סבל רב ב־180 שנות חייו.

שני צעירים אמריקאים מרובעים (בארי בוסטוויק וסוזן סאראנדון) נקלעים לטירתו של הדוקטור המטורף, שעה שזה מתחיל בטכס חשיפת מעשה־הכשפים המתוחכם ביותר שלו: גולם שנועד לספק את כל תאוותיו הרבגוניות והמשונות של הממציא, שהתנסה כבר בכל מה שילודי־אשה יכולים להציע.

הטכס הוא סידרה של פיזמוני פאנק, בביצוי נוסח קן ראסל. לאחר מכן מסתבר למרובעים שהם פחות מרוצים מכפי שהאמינו בתחילה, ואילו המדען המטורף לומד שהשתעבדות לתשוקות מסכנת את מעמדו השטני.

כל זה נראה כבדיחה צבעונית, שעיקרה בהעזה לחרוג שוב ושוב מן הטעם הטוב. הופעתו של טים קארי, כדוקטור פרנקנשטיין לבוש ביריות ומחוך, המחליף אישיות כמו שמחליפים כפפות, היא וירטואוזית.

ריצ׳רד או׳בראיין, שכתב את הפזמונים המהווים את חלקו המוצלח ביותר של הסרט, מגלם את משרתו של פרנקנשטיין כחיקוי נאמן למארטי פלדמן שלוקח את עצ־

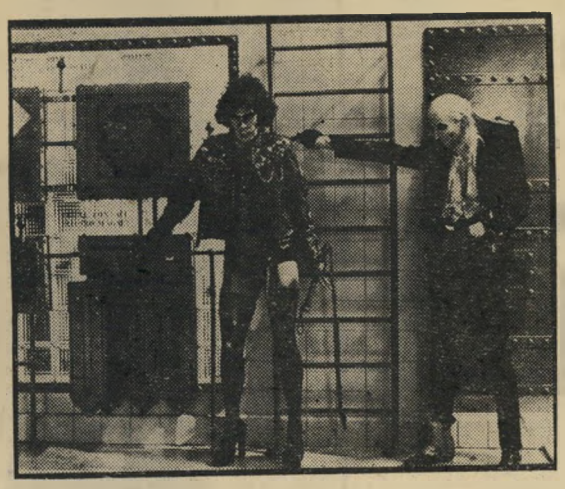

טים קארי וריצ׳רד אובראיין: טעם של בדיחה

מו ברצינות, ואילו בוסטוויק וסאראנדון אינם צריכים להתאמץ כדי להיראות חמומים מן המתרחש סביבם.

הבדיחה ארוכה במקצת, חוזרת על עצמה ומשתמשת באמצעים פשטניים למדי, גם בעלילה וגם בביצוע הקולנועי, ולכן מוטב לא לראות בה אלא בדיחת בלבד.

המיפלצת הגיעה

מתח: 1 מצויין, 2 טוב, 3 נכה, 4 חלש, 5 רע

הנוסע השמיני (תל־אביב, תל־אביב, ארצות־הברית) — מה שחסר לסרט הזה הוא במאי, סיפור, ותאורה ברמה סבירה. פרט לליקויים אלה, יש לו הכל: תקציב גדול; תפאורות ענק; שחקנים שהוכיחו, בתנאים אחרים, כי יש להם כישרון ומחלקה משוכללת של אפקטים מיוחדים.

זהו אחד מאותם סיפורי מדע בדיוני המתרחשים אי־שם בעתיד, ומעמידים זה מול זה את האדם והמכונה, כאשר השניים צריכים להתייצב בפני סכנה חסרת דמות וצורה, מן החלל החיצון. להבדיל אלף אלפי הבדלות, זה מה שקרה באודיסיאה בחלל.

אבל הדמיון הוא בלתי־מחייב לחלוטין. אם אודיסיאה בחלל ניסה להיות סרט פילוסופי על עולם המחר, הנוסע השמיני הוא סרט אווילי עבור אנשים שאינם חושבים.

זהו סרט שמרמה את צופיו החל במישור היסודי ביותר. אם מעשי המיפלצת המסתורית החודרת לחללית צריכים להפחיד על כל צעד ושעל, הרי המינימום־הנדרש הוא כי המסתכל ידע פחות או יותר מה מראה החללית בפנים, ויוכל להבחין בין מי שהולך למי שחוזר, או לאן כל האנשים נעים. זה אלף־בית של קולנוע, אבל זה עוד לא הגיע לעידן הנוסע השמיני, כנראה. ועוד, סביר להניח שמאגרי האנרגיה המניעים ספינת־חלל בין מערכות כוכבים, צריכים גם להספיק לתאורה הפנימית, ולו רק כדי שהצופה יוכל

איאן הולי וסיגורני וויבר: לא רואים כלום

להתפעל מן התפאורה. אלא שהסרט כולו חשוך, אולי מפני שיוצריו הבחינות במלאכותיות ההפחדות, והחליטו להתבסס על הפחד של כל אדם מפני החושך.

אשר למיפלצת, מידת יכולתה להפחיד תלויה במצב העניים של כל אחד ואחד. דבר אחד אפשר להבטיח לכל: היא מגעילה מאין כמותה. אולי גם זה חישב.

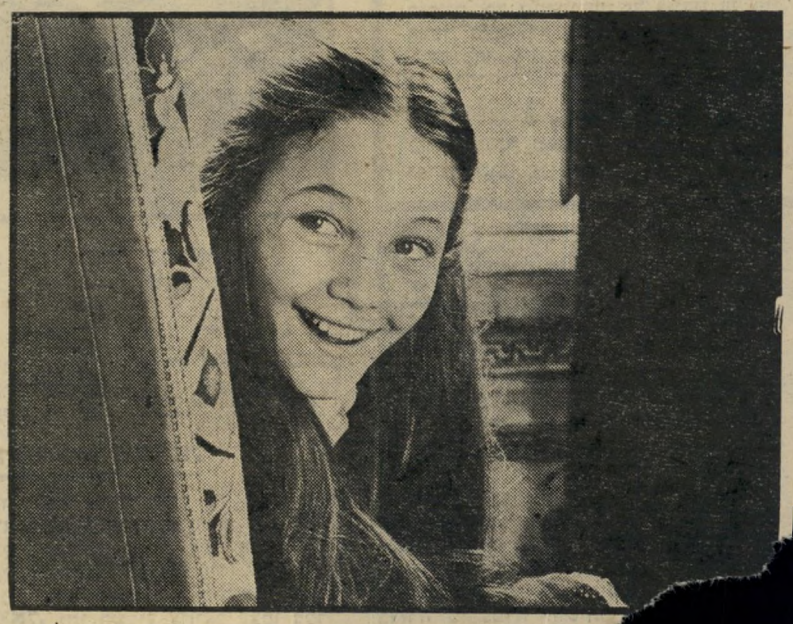

כוכבת לעתיד דיאן לין בתפקיד לורן
לקרוא היידגר להנאתה בלבד

רורה המנטאלי והגופני של אשה נראית הבורגנות הצרפתית האופיינית לעולם המערבי המודרני. מישחק מעולה של רומי שניידר, ברונו קרמר, קלוד בראסר וכל האחרים.

★★★ **ימים ברקיע** (תכלת, ארצות־הברית) — עיקר מעלותיו של סיפור האהבה בין שני גברים ואשה אחת בכוחו האסתטי, שמעניקים לו צילומיו של נסטור אלמנדרוס. הסיפור עצמו מוזר ופשוט: גבר ואשה חסרי כל, ברוק אדמס וריצ׳ארד גיר, מחליטים להגיע לגאולה כלכלית על חשבון בעל־אחוזה. הסיפור כולו מתרחש במאה הקודמת בערבות טכסס ויש בו סימליות ורמזים לרעיונות חברתיים מיתקדמים.

★★★ **אחת שרה השנייה לא** (פאריס, צרפת) — שתי נשים לומדות לעמוד על רגליהן כל אחת בדרך משלה. בסירטה של אנייס וארדה, הבכירה במאיות צרפת, יש הרבה מן האוטופיה, אבל הוא יפה לעין.

★★★ **המינדרום הסיני** (דקל, ארה״ב) — מותחן, עשוי היטב בידי ג׳יימס בריגס המסתיים בעיתוי אקטואלי. הנושא: דליפה בכור־גרעיני, שהתאמתה למרבה הצער בתקרית האריסבורג. מישחק מעולה של ג׳ק למון בתפקיד מהנדס בעל מצפון ישר וג׳יין פונדה כעיתונאית המזדהה עד תום עם שליחותה.

★★ **רגעים** (צפון, מוצג גם באורה חיפה, תוצרת ישראל־צרפת) — סיפור ידידות ואהבה בין שתי נשים, מועלה בעדינות ובאיפוק, מוגזם אולי, על־ידי מיכל בת אדם. למרות התנגדותה הסיפשית של הצנזורה, אין בסרט קטן זה חריגה מן הטעם הטוב וארבעים השניות שקוצצו ממנו לא יעלו ולא יורידו כהוא זה.

ירושלים

★★★★ **חתונה** (בניני האומה, ארצות־הברית) — רוברט אלטמן מצייר את אמריקה בזעיר אנפין, על העשירים והעניים, הצעירים והזקנים, היפים והמכוערים, הלבנים והשחורים המיתקבצים יחד בטכס נישואין מפואר.

★★★ **סרט סרט** (אורנה, ארה״ב) — מחווה בשני חלקים לעידן הזהב של הקולנוע האמריקאי. החלק הראשון — לסרטי האיגרוף. החלק השני — לסרטים מוסיקליים. בידור טוב. הבמאי סטנלי דונן. משתתפים: ג׳ורג׳ סי. סקוט וטריש ון־דוויר.

אופנת שנות ה־80 של

MB

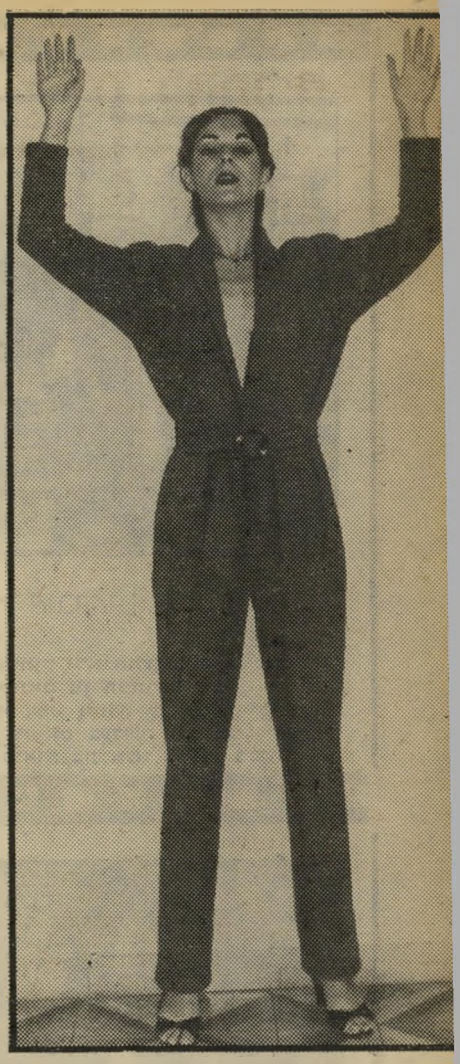

אורית הרוש באוברול „פוטר" ספורטיבי רחב כתפיים, מרוכסן מלפנים, עם גומי במותן, מיכנס מוצר כלפי מטה עם ספוג בקצהו

משא ומתן עם אש"ף – עכשיו!

אנו, אזרחים ישראלים בעלי השקפות חברתיות ופוליטיות שונות, קוראים לך לבוא איתנו להפגין שיש ציבור בישראל המשוכנע כי האפשרות היחידה לשלום ולבטחון של ממש מחייבת הכרה בארגון לשיחרור פלסטין הוא אש"ף, כמייצגו של העם הפלסטיני.

יש לפתוח במשא ומתן לשלום ללא תנאים מוקדמים בין ישראל ואש"ף.

התנגדותם של מנחם בגין ושות' להכרה באש"ף כמוה ככפירתם של גולדה מאיר ושות' בקיומו של העם הערבי הפלסטיני.

העם הפלסטיני קיים ואש"ף הוא מייצגו!

ממשלתה הנוכחית של ישראל איננה מסוגלת לקדם את השלום, ולכן חייבים שוחרי השלום להאבק בה כדי שתקום ממשלה אחרת, שתחרוט על דגלה את עניין השלום הישראלי-פלסטיני.

למען השלום ועתידם של שני העמים — יש לכבד את זכותו של העם הפלסטיני להגדרה עצמית, ולהקמת מדינתו לצידה של מדינת ישראל.

בדרך זו יוכלו שני עמינו לחיות בשלום כעמים אחים ולא כעמים אויבים. כל עם תחת גפנו ותחת תאנתו עם מלוא הזכויות ותוך כיבוד זכויות הזולת.

ההפגנה תערך ביום שני 12 בנובמבר, בשעה 16.00 אחה"צ בירושלים, שדרות בן צבי מול משרד החוץ

גוש נאמני השלום
ת.ד. 4398 ירושלים
ת.ד. 39567 תל־אביב

שידור

הרדיו סוער

מנהל הרדיו **גידעון לב־ארי** הקפיא את איום ההתפטרות שלו, השני תוך ארבעה חודשים, ונראה כי יש סיכוי לפתור את בעייתו. אולם הרדיו, ובעיקר מחלקת החדשות, סוערים.

מנכ"ל רשות השידור **יוסף** („טומי") **לפיד** החליט ליצור תפקיד חדש במערכת החדשות: רכז כתבים. תפקיד זה נראה מייותר לגמרי ובזבזני, מפני שברדיו יש כבר אדם, **חנן נווה**, הממלא פונקציה דומה של מנהל כתבים.

למיכרז נגשו שניים: **איתן אלמוג** ו**יצחק אלון**. רק אז התברר מדוע המציאו פיתאום את התפקיד. אלון הוא יושב־ראש אגודת־העיתונאים בירושלים, ולפיד צריך אותו לשם המאבקים הרבים שמולם עומד המנכ"ל. בעיקר הוא זקוק לו לוועדת המיכרזים למנכ"ל הטלוויזיה, כדי לבחור מנכ"ל כלבבו. אלון מנודה על־ידי חבריו ברדיו, ולפני כחודשיים אף נאסר עליו, על־ידי מנהל חטיבת החדשות **עמוס גורן**, לגשת למיקרופון, מבלי שעורך יערוך את דבריו.

כאשר הבין אלמוג מדוע יצרו לפתע את התפקיד החדש, הוא הסיר את מועמדותו ופשוט לא בא לוועדת־המיכרזים. הוועדה בחרה באלון, כאשר יושב־ראש ועדת־המיכרזים, חבר הוועד־המנהל, עורך־הדין **אהרון פאפו**, מסביר כי יש לבחור באלון מפני שהוא ותיק ברדיו ונמנה על העדה הספרדית. נגד חזית של פאפו את לפיד קשה היה לחברי ועדת־המיכרזים לעמוד. והם לא התחשבו בגימוקיו של גדעון לב־ארי נגד הבחירה.

בינתיים הודיעו עובדי הרדיו בירושלים לאלון, כי לא ישתפו עימו פעולה והציעו לו להתפטר מרצונו. עובדי החדשות בתל־אביב הודיעו כי הם מסרבים להכיר בפונקציה החדשה שנוצרה. עד שתגיע תשובת אלון, השעה בינתיים לב־ארי את התפטרותו. לב־ארי נפגע בעיקר מכך שעוד לפני זמן קצר הסכים עימו לפיד שאין צורך בתפקיד של רכז כתבים. לא מן הנמנע כי למרות ההשעייה, יממש לב־ארי, בכל זאת, את איום ההתפטרות שלו.

מינויים אחרים בחדשות רדיו הם של **יורם אפגר** כמנהל היומן הבוקר הזה, של **עמנואל הפרין**, בן אחותו של ראש־הממשלה **מנחם בגין** כמנהל בצהרי היום,

מנהל לב־ארי
איום התפטרות

של **מיכאל** („מייקל") **דק** כמנהל יומן הערב, היום הזה, ושל הד"ר **אהרון ברנע** כאחראי על יומן השבוע. ברנע התחרה על התפקיד עם **אבנר תבורי** והביס אותו.

העיקר הגראפיקה

מדי פעם צריך מדור זה ראיות לכך שהוא צודק במה שהוא כותב. את הראיה לצדק שברתיעת המדור מפני החלטתו של מנכ"ל הרשות **יוסף** („טומי") **לפיד** לתת תוכנית למי שמתחזה כסטיריקאי **מאיר עוזיאל**, נתן השבוע עוזיאל עצמו במדור שיפודים במעריב.

מתברר, בעיקר לפי קטע זה, שללפיד די שמישהו יהיה איש הימין המובהק או גרפיקאי במעריב, כדי לתת לו תוכנית בטלוויזיה. כישרון הוא עניין שולי לגמרי.

הביזבוז חוגג

למרות שבקופת רשות־השידור אין כסף להפקת תוכניות, בכל הנוגע למינהלה שלה, הביזבוז חוגג. מהנדס רשות־השידור **אורי לעדן** נוסע כבר יותר משנתיים במכונית שכורה על חשבון רשות־השידור. לעדן נוסע מדי יום ביומו מביתו בפתח־תקוה לתל־אביב, ואת הדלק משלמת כמובן רשות־השידור.

גם סמנכ"ל הרשות לענייני תקציב ומינהל, **שלמה עבאדי**, אינו שומר כלכך על חיסכון. עבאדי התגורר בדירה שהועמדה לרשותו [illegible] בירושלים. אולם הוא החליט [illegible] את ירושלים, וכי הוא מבכר [illegible] כפר־סבא. עבאדי עבר להתגורר [illegible]

עלי כותרת - הסוף!

זו לא היתה תוכנית מוצלחת כל כך. גם המהירות שבה העביר **ירון לונדון** את עשרות המרואיינים, לא הוסיפה לקצב הפנימי של התוכנית. אולם היה זה רוויו של אישים ואנשים שהופיעו בעלי כותרת בשנים האחרונות, שבאו להצדיע, יחד עם

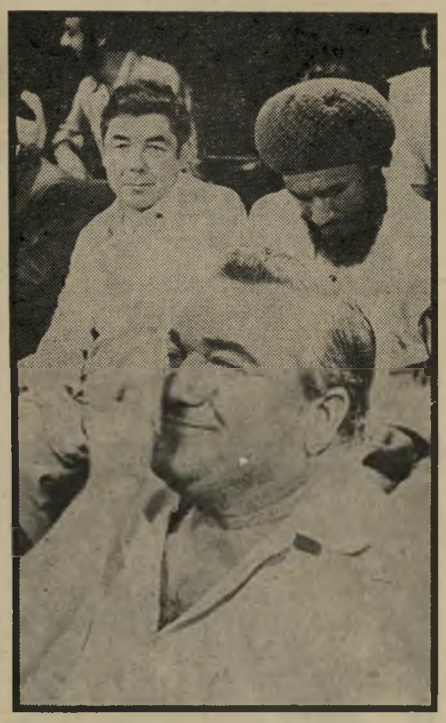

ח"כ אמיר מתאפר
נסיון הימנעות

הצופים, לירון לונדון ולתוכניתו, ולמחות נגד מדיניות סתימת הפה של **ראובן ירון** ו**טומי לפיד**. הללו הביאו להסתלקותו של לונדון מהתוכנית ולהורדתה מעל המירקע.

הכל ניסו להיות שמחים, כמו במסיבה, אבל מסיבה לא היתה. לונדון ביקש מהצוות שלו, שלא לערוך מסיבת־פרידה. על הצוות היה להישמע. גם הפתעת הפרידה התקלקלה. הצוות הכין עוגה ענקית, אשר היתה צריכה להיות מוכנסת לשידור רק בסוף התוכנית. אולם בטעות היא הוכנסה לאחת התזרות שנערכו לפני התוכנית, כך שההפתעה של לונדון על פני המסך היתה רק חלק מההצגה.

השימחה פינתה מקומה למועקה, שהכל ניסו להסתירה. הצוות רגיל כבר במועקות כאלה. הם נפרדו מירון לונדון לפני כשנתיים, נפרדו מ**יעקוב** („יענקלה") **אגמון** ומ**מני פאר** לפני כשנה. והפעם נפרדו שוב מלונדון.

מודח לונדון ומועמד להדחה רועה
אחוות מודחים

עורך שאולזון ומלכת־יופי מור
מסיבת פרידה

הכל בחזרות דפק כראוי, ואת דפיקות הלב היחידות גרמה **אנט דולצ'ין**, רעייתו של מנהיג העם היהודי, **אריה דול־צ'ין**. היא הגיעה ממש חמש דקות לפני התוכנית, והיו חששות שלא תגיע כלל. מלכת־היופי העולמית, **רינה מור**, שוחחה עם **משה שאולזון** הדתי, חבר מועצת עיריית ירושלים, מאנשי הרב פרוש ומי שמוציא לאור את השבועון צופר, המכונה העולם הזה של הדתיים. ח"כ **זאב אמיר**, ראש עיריית דימונה, ניסה להימנע משיחה עם מנהיג הכושים העבריים מדימונה, **בן־עמי קארטר**, ובמהלך השידור הובן גם מדוע. **חזי רה־ברנדשטט** ריקדה עם ירון לונדון, שאותו חיבק מי שמיועד להיות מודח, **יצחק רועה**. שלא כדרכו נחבא ח"כ **פסח** („פייסי") **גרופר** אל הכלים. הוא הבין שכאן הוא אינו כוכב, כפי שהוא בכנסת ובכרכבת לעתלית. גם להקת הפאנק, אשר אוהדיה איימו ל„פוצץ" את השידור משום שלא נתנו להם די מקומות באולם, היתה שקטה.

לונדון היה נרגש ביותר, ולגם כמויות גדולות של אלכוהול לפני התוכנית. לעיתים נדמה היה שהוא מתחרט על שוויתר בקלות כזו על עלי כותרת, לעיתים נדמה היה שהוקל לו, על שהמעמסה הוסרה מכתפיו.

מסיבת־פרידה. עד למסיבת פרידה הבאה, שתהיה בעיקבות עוד הדחה בטלוויזיה.

והרשות משלמת את דמי הדלק שלו לנסיעות יום־יומיות לירושלים וחזרה.

לא צריך את פלאטו

השידור המארתוני שנערך ביום הראשון שעבר למען פליטי קמבודיה נועד למטרה אחת בלבד: להשיג סכום כסף, גדול ככל האפשר, למען פליטי קמבודיה.

ימים אחדים לפני השידור החי פנו הפיקים אל אישים ומוסדות שונים וביקשו מהם להשתתף בשידור ולתרום כספים. בין השאר פנו אל ח"כ **שמואל פלאטו־שרון** וביקשו ממנו לתרום. **פיטר מליק** מהטלוויזיה קיבל מפלאטו הבטחה לפסל **רודן**, אשר ערכו בשוק עשרת אלפים [illegible] שהם כ־300 אלף לירות. פלאטו [illegible] את הפסל למכירה פומבית. [illegible] ולהערכת מליק יכולה היתה [illegible], כ־600 אלף לירות. שרון אף הבטיח, כי אם הוא יראה שאין על הפסל קופצים והוא עומד להימכר בסכום הפחות מ־300 אלף לירות, הוא עצמו יקנה אותו בחזרה בסכום זה.

אולם כאשר הגיע הנושא לידיעתו של **יוסף** („טומי") **לפיד** הוא הורה למליק לוותר על הפסל. הטענה הרישמית היא: „בתוכנית לא עורכים מכירה פומבית."

הזמרות השל"מו

במישרדי ההפקה של הערב למען קמבודיה נפגשו שתי הזמרות הוותיקות **שושנה דמארי** ו**יפה ירקוני**. שתי זמרות־מתחרות אלה אינן מדברות זו עם זו כבר שנים רבות, ובחוגי הבוהמה הריב שלהם הפך כבר סמל לריב בין אמנים.

אולם בהזדמנות זו החליטו השתיים לשלים ואף טוו תוכנית להופיע בערב משותף שיהיה רק שלהן.

היום עליכם להחליט
בעד איזו ישראל אתם

שלום עשיון לישראל

- ישראל המסרבת לשלום עם העם הפלסטיני, ישראל של תלות בזרים, ישראל של בערות ועוני, ישראל של גענועים ל„יד חזקה", ישראל של כפייה דתית ושלילת חרויות האזרח —

או

- ישראל החייה בשלום עם כל שכניה. ישראל עצמאית במדיניותה וכלכלתה, ישראל מתקדמת שיוויונית, דימוקרטית. ישראל של אנשים בני־חורין.

אם החלטתם — הסיקו את המסקנה! התפקדו לשל"י

הנני מבקש/ת להצטרף לתנועת שלי, על בסיס מצע מחנה שלי לבחירות לכנסת התשיעית ולהסתדרות משנת 1977 ועל בסיס התקנון שהתקבל על דעת כל המרכיבים.

הנני מצרף בזה דמי התפקדות בסך —.50 ל"י ומתחייב לתשלום

מס חודשי בסך ..... ל"י החל מ .....
חודש שנה

• מזומנים, שיק, העברה חודשית

שם ..... כתובת .....

מספר ת.ז. ..... מס' חבר הסתדרות .....

טלפון ..... מקצוע .....

מקום עבודה .....

תאריך ..... חתימה .....

גמר ההתפקדות לוועידה: 18.11.79.
הוועידה תיערך בת"א בימי שישי־שבת 24.11.79—23.
הפתיחה: 8.00 בערב בבית ארלוזורוב („אהל"), ברח' בילינסון 6 ת"א (ליד קולנוע „תל־אביב")

יענא YAANA
מחשבים 1973 בע"מ
DATA PROCESSING CO LTD

הצעה ללא תקדים למפעלים קטנים

אם במפעלך או בחברתך 30 עד 50 עובדים תוכל להנות מעתה משרותי הכנת משכורות, ממש כמו המפעלים הגדולים.

חברת יענא מכריזה על מיבצע מיוחד של ניהול ממוכן של כל נושא השכר וזאת במחיר של 50 לירות לחודש לעובד בלבד (ללא כל חיוב נוסף).

שרותינו כוללים:

1. הדפסת תלוש משכורת לעובד הכולל כל מפרטי המשכורת החדשים וערכים מצטברים.
2. הדפסת רשימות תשלום לבנקים. קיימת אפשרות לחדפיס שיק מצורף לתלוש העובד.
3. הכנת טופס 102 חודשי לשלטונות מס הכנסה וביטוח לאומי.
4. הדפסת רשימות שמיות של חזיכויים והניכויים לפי סעיפי הזיכוי או הניכוי.
5. ניהול כרטיסי הלוואות של העובדים עם גרירת יתרה עד לקיזוז סופי.
6. הדפסת ניכוי מס אחיד לפי הקופות השונות.
7. הדפסת רשימות לצורך חישוב הפרשת המפעל לדמי מחלת.
8. דו"ח לקרנות הפנסיה תוך ציון סכום העובד, סכום המעביד.
9. עריכת רכוזים תמחיריים לפי מחלקות ומציאת עלות ממוצעת לשעת עבודה אפקטיבית.
10. פקודה להנהלת חשבונות.
11. אלפון עובדים.
12. ניהול כח אדם חופשה, מחלה, הבראה, העדרות וכו'.
13. חשובים רטרואקטיביים של שכר כתוצאה משינוי שכר כלליים.
14. הכנסת טופס 106 לעובד. טופס 126 למס הכנסה וביטוח לאומי.
15. אפשרות להכנת שכר עבודה של עובדים יומיים כתחליף לטופס 114.
16. גלום נטו אוטומטי.
17. כרטיס חזותי לעובד תוך הצגה מפורטת של נתוני השכר חודש חודש בנפרד.

לפרטים נא לפנות — מאיר זורע, יענ"א מחשבים בע"מ דרך פ"ת 98 תל־אביב.
טלפון: 330862, 254385

יום רביעי

7. 11

● **על אדונים ומשרתים (8.00).** ג'יימס בלאמי שב הביתה להופשה קצרה, ו־כבר בערב הראשון יש אורחים בבית, סיר ג'פרי דילן, עורך־הדין של המישפחה שהוא עתה גם פרקליטה של רשת עיתו־נים גדולה, וסיר פרנסיס נס־פילד ממישרד־המילחמה. ג'יימס מספר על המחדל הפרטי של אנגליה במילחמה: המחסור הקשה בנשק ותחמושת בחזית. דילן אומר כי הוא יעביר את החומר לפירסום בעיתונים, כדי לנסות ולקעקע את הממשלה. בינתיים חוזר גם אדוארד מה־חזית ומציע לדייזי נישואין.

● **יומן אהבה (10.05).** סירטו של מיכאל־אנג'לו אנ־טוניוני על אשה המחדשת את קשריה עם מאהבה לשעבר, בעוד בעלה שוכר בלש כדי לבדוק את נאמנותה. סרט לח־סידי אנטוניוני אם כי לא מ־סרטיו הטובים ביותר. בתפקי־דים הראשיים לוצ'יה בוזה ו־מאסימו ג'ירוטי.

יום חמישי

8. 11

● **מועדון החתול שמיל (5.30).** מארח הערב את ה־שחקן מייק בורשטיין המביא משיריו המפורסמים היפו ו־דונאלנד דק. בתוכנית מופיעים מלבד החתול שמיל, שהוא ה־שחקן נצב דטנר, גם בובות מ־דיסנילאנד והשחקנית עדית לביא. אורחי־כבוד במועדון הם הוריו של מייק, הבדרנים בז־כות עצמם, ליליאן לוקס ופסח בורשטיין.

● **יש לי שאלה (7.00).** לראשונה בתולדות תוכנית זו היא תוגש בשידור חי, כאשר מאזינים יכולים לטלפן לאול־פן, לשאול את שאלותיהם ול־קב לתשובה מפקידים במישרד האוצר, ההסתדרות ואנשי צי־בור, לצד עיתונאים. את ה־תוכנית יגיש העיתונאי אברהם שבאט. את השידור יפיק המ־פיק הקבוע של התוכנית יעקב למדן.

● **קובה — ספורט ומהפכה (9.34).** המהפכה של פידל קאסטרו העניקה, כמו מישטרים רבים מסוגה, עדיפות עליונה לספורט במדינה זו. ה־מאמן הבריטי לשעבר רון פיק־רינג רצה להבין כיצד אי קטן, שאוכלוסייתו מקבילה לאוכ־לוסיית לונדון, מצליח להוציא מקירבו ספורטאים כה טובים. הוא לקח עימו צוות של הבי־בי־סי ויצא לקובה. הם צילמו את שני ענקי הספורט של קו־בה, אלברטו חואנטורנה ותיאו־פילו סטיבנסון בביתם ובאי־מונים. בקובה אין ספורט מיק־צועי והכניסה לכל אירועי ה־ספורט לקהל הרחב, חופשית.

● **נערת הכביש (שעה 10.30).** טרמפיסטית המורגלת בחיים קשים, השחקנית שרון דיוויס, עומדת בפני הזדמנות לפתוח דף חדש בחייה כאשר היא מתיידדת עם נהג משאית בגיל העמידה, השחקן רודי מקמילן. את התסריט המצויין כתבה קייטי גרדנר.

● **בועות (11.20).** ידידותם של ג'ודי וקרול עו־ברת מיפנה מביך. אחרי הלילה הראשון שלהם בקייפ־קוד, דני מנסה לשכנע את מרי שתסלח לברט על הריגת בעלה הרא־שון. כל זה אצל מישפחת קמ־בל. בני מישפחת טייט שרויים במתח רב לקראת פסק־הדין במישפטה של ג'סיקה, אך היא עצמה אינה מתרגשת כי הרי „אני חפה מפשע".

על אדונים ומשרתים: כבדי, ג'קסון ומארש
יום רביעי, שעה 8.00

יום שישי

9. 11

● **גד וגל (3.00).** שני הילדים היתומים, גד וגל, פוגשים תיזמורת צבאית ומפ־תיעים במהלך תהלוכה צבאית.

● **הנאשמים (5.32).** סרט על פי סיפרו של נג'יב מחפוז. דרך מיקרה־רצח של שחקנית מגלה מחפוז את חיי העם המצרי לצופי הטלוויזיה. תוך כדי חקירת הרצח וגילויי הרוצח מצליח מחפוז, אחד ה־סופרים המפורסמים של מצ־ריים, שספריו מתורגמים גם לעברית, להעביר לצופה את המאפיינים העיקריים של ה־חברה המיצרית. אחד הסרטים החשובים שנוצרו במצריים, והטלוויזיה הישראלית אף שו־קלת אם לשדרו בצבע. השח־קנים הם מטובי שחקני המדי־נה השכנה: סוהיר רמזי, חסין פהמי ועמאד חמדי.

● **מאיירלינג (9.20).** החלק השני והאחרון של הסרט הסכריני הזה שפרקו הראשון שודר בשבוע שעבר. רודולף, השחקן עומר שריף, תומך ב־מרד ההונגרי שנכשל. כישלון זה יחד עם התנגדותו המוח־לטת של אביו, השחקן ג'יימס מייסון, לסיפור האהבה שלו עם מריה, השחקנית קתרין דנב, מובילים לסוף הסיפור ב־סיגנון רומיאו ויוליה: רודולף ומריה מתאבדים.

שבת

10. 11

● **סרטים מצויירים (6.02).** בשקט, מבלי שאיש ירגיש בכך, החליט מנכ"ל ה־רשות יוסף („טומי") לפיד לה־חזיר את הסרטים המצויירים לשעה הקבועה שלה, שעה 6. לפני שבועות אחדים גייס לפיד את כל אמצעי התיקשורת כדי לפרסם את ההחלטה שלו לאחר את הצגת הסרטים המצויירים במוצאי שבת, כדי שגם ילדים דתיים יוכלו לצפות בהם. עתה הסתיימה ההתגלות הדתית של לפיד, ושוב ילדים דתיים לא יוכלו לראות את פופאי.

● **להיות שחקן יהודי (8.00).** השחקן גדעון שמר מהרהר במיסגרת התוכנית ה־דתית בצאת השבת על התי־אטרון הישראלי ואף מדגים את ההרהורים האלה שלו בקטעי מישחק.

● **בשרות הבית־הלבן (10.05).** פרק זה של תאור הבית־הלבן מנקודת ראותן של משרתות נפתח בתקופה הקשה של ארצות־הברית, המשבר ה־כלכלי הגדול. אפילו בבית־הלבן נאלצים המשרתים לסבול מקיצוץ במשכורותיהם. מג'־רוג'רס מתמוטטת מאפיסת כו־חות, אך מתוך פחד פן תפוטר מסרבת לשכב במיטה, כפי ש־הורה לה הרופא וחוזרת לע־בודה. פראנקלין דלאנו רוז־וולט, השחקן ג'ון אנדרסון נב־חר לכהונת נשיא ומוציא את הבית־הלבן מקדרותו. אשתו אלינור רוזוולט, השחקנית איילין האקרט, רוכשת את חי־בת המשרתים. רוזוולט משו־תק, ממש כמו ליליאן והדבר יוצר בין השניים קשר מיוחד. ליליאן נישאת לוויטלי פארקס, נישואין שנועדו לכישלון, ו־מגי פורשת מהבית־הלבן אח־רי 30 שנות שרות. שני השח־קנים החדשים בסידרה, אנ־דרסון והאקרט הם שחקני טל־וויזיה וקולנוע ידועים. אנדר־סון גילם בעבר את דמותו של נשיא אמריקאי נוסף, אברהם לינקולן והופיע בתפקידי אורח בבונאנזה ובבית קטן בערבה. האקרט זכתה באוסקר על תפ־קידה בסרט פרפרים הם חופ־שיים.

יום ראשון

11. 11

● **תיבת נועם (5.30).** נועם צור, מהגיטרה של נועם בתוכנית חדשה. תיבת נועם היא חגות שבה מוכר נועם צור צרכי מוסיקה, תקליטים וסיפו־רים, ופוגש אמנים ונגנים. ב־תוכנית הראשונה, הערב יופי־עו הצ'לן עוזי וייל ובנו ארנן, נגן הבנג'ו דויד ילין ולהקת המקיפים מחצור.

● **די (8.55).** התוכנית הראשונה של סידרה זו של

קובה: חואנטורנה
יום חמישי, שעה 9.35

מתי רבן נדחתה מהשבוע שעבר, בגלל מיבצע קמבודיה של הטלוויזיה, להשבוע.

● **המלאכים של צ'ארי (10.05).** סברינה מתאה־בת, קשה להאמין, אבל זה קו־רה. הגבר המאושר הוא דאג אוניל, השחקן פיטר הסקל. ב־שיא התאהבותה, והדבר קורה באתר נופש, מתבצע במקום רצח ושתי המלאכיות האחרות מגיעות לשם. החשד נופל על אהובה החדש של סברינה ו־מעמיד את כל החקירה במצב לא נעים. המצב עוד יותר לא נעים כאשר אצל המלאכיות מוטמנת פצצת סרק כדי להפ־חידן.

● **רמפוד פרקליט פלי (10.55).** הפרק האחרון של רמפול נקרא רמפול ובע־ית הזהות. החל בשבוע הבא יוקרן דיזראלי לדתיים. שידור חוזר של ארבעת פרקי הסידרה על דיזראלי ששודר לפני כמה חודשים בטלוויזיה וזאת כדי שגם הדתיים, אשר לא פתחו את המקלט בימי שישי, עת שודרה אז הסידרה, יוכלו לה־נות ממנה. האמת הנוספת היא שהטלוויזיה הישראלית עומדת בפני שוקת שבורה בכל הנוגע לחומר, ולכן היא מחפשת תי־רוצים לשידורים חוזרים.

יום שני

12. 11

● **מסך גדוש מסך קטן (8.30).** יעסוק השבוע בסר־טיו של דון סיגל. יוקרנו קטעי סרטים מתוך הרי המזוהם, ה־נקמניות, הרוצחים ומצוד וכן קטעים מתוך הסרט ההולנדי פסטורלה של הבמאי ,ים רס־טאפן.

● **לחם חוק (9.35).** פסק־דין של אלון־מורה הניע את סיעת לעם בכנסת, סיעתו של שר־האוצר החדש יגאל הורביץ, להגיש הצעת חוק ל־פיה המדינה היא הבעלים של כל אדמות הציבור ביהודה ו־שומרון. על הצעה זו יסוב הוויכוח בלחם חוק של נאוה כהן ועורך־הדין אלי זוהר. על ההצעה מגן ח"כ הליכוד יגאל כהן־אורגד ואילו נגדה מתייצב ח"כ יוסי שריד. כהן־אורגד מביא לעזרתו את שני הימנים הקיצוניים הידועים הד"ר אה־רון דוידי ואליקים העצני. דוידי, מי שהיה קצין צנחנים ראשי, מסביר את מה שדחה כבר בית־המישפט העליון, את חשיבות הישובים האזרחיים ביהודה ושומרון לצרכי ביט־חון ואילו העצני, שהוא עורך־דין במיקצועו מנסה להוכיח שחוק כזה אינו סותר את החוק הבינלאומי. יוסי שריד מביא את הפרופסור יורם דינשטיין, דיקאן הפקולטה למישפטים של אוניברסיטת תל־אביב, המוכיח כי הצעת החוק היא הפרה בו־טה של החוק הבינלאומי. גם סיפוח מיזרח־ירושלים, מה ש־לדבריו לא נעשה עד היום, הוא לדיברי דינשטיין בלתי־חוקי. דינשטיין טוען כי מי שרוצה להציב סימני־קריאה ב־שער יפו בירושלים מציב סימן שאלה ליד שדרות־ירושלים ב־יפו. העד השני של שריד הוא הפרופסור אוריאל סימון מנסה להוכיח כי פעולות גוש־אמונים מנוגדות להלכה. העד האחרון הוא עד של בית־המישפט והוא סלים תמאר מרמאללה, מרצה במכללת ביר־זית. לדבריו, כל הרעיון של תפיסת אדמות כוו־נתו למנוע בעד מדינה פלסטי־נית לקום ולדבריו האמנה ה־פלסטינית אינה מכשול לשלום בין ישראל לעם הפלסטיני.

בית לבן: אנדרסן
שבת, שעה 10.05

יום שלישי

13. 11

● **חמץ פתח (9.35).** פרופ' עוזי ארנן יציג מילון של מילים שהלכו לאיבוד ויס־פר על הנדידה שלהן לשפות אחרות.

● **בערוגות הבושם (9.45).** תוכנית על ה־עדות־המיזרח, אשר ה־בחורשת טל בשיתוף ־ריית קריית־שמ־פים הם יפה י־ימים הטובים ־ברים, אור־זינית. המנחה ה־

מועדון החתול שמיל: בורנשטיין ודטנר
יום חמישי, שעה 5.30

5 שנים אחרי שנדון למאסר עולם על רצח החיילת רחל הלר

מתרבים המאמינים בחפותו

מורשע עמום ברנס
מסרב לבקש חנינה

ברנס מחבה לנס

„כ בודכם, אני מדבר אמת: בן־אדם יכול לצאת מדעתו! הצדק שלי יכול לפצח פלדה!" כך זעק עמוס ברנס לפני ארבע שנים. שבועיים אחר־כך נידון למאסר־עולם באשמת רצח רחל הלר.

„אני מאמין שעמוס ברנס חף מפשע," אומר הפרופסור חיים גבריהו, איש החברה לחקר המיקרא.

„אני נותן את ראשי שברנס חף מפשע," טוען חיים שדה, חוקר פרטי שעסק בפרשה.

„אני עובד על עניין ברנס מזה שלוש שנים. אני משוכנע שהוא לא רצח." אומר דויד בוקי, צעיר ירושלמי, איש מחקר שמסיים בימים אלה את הספר שכתב בעניין מישפט רצח רחל הלר.

„אין לי כל ספק, אפילו שיאמרו שאני

פרופסור גבריהו
מיכתבים לשר־המישפטים

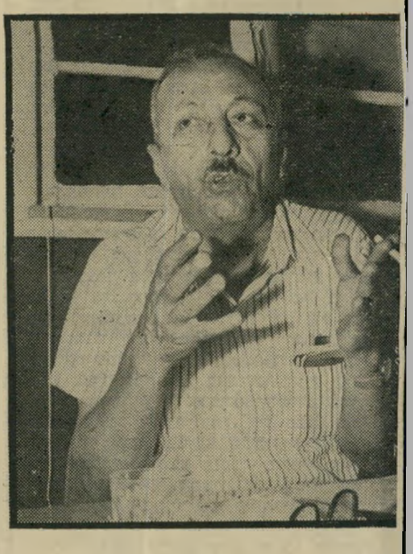

סגן־ניצב חדד
„ברנס איננו הרוצח"

משוחד, עמוס ברנס איננו רוצח," אומר סגן־ניצב חנא חדד, איש צוות החקירה הראשון בפרשת רחל הלר.

„בקרוב מאד אסיים את מערכת ההוכחות שלי," מספר ניצב־מישנה לשעבר, עזרא גולדברג, „אני אגיש אותן למערכות השיפוט הרישמיות בארץ. אני משוכנע שאוכל לשכנע בחפותו של עמוס ברנס."

„ידעתי תמיד, ואני משוכנע בזה שעמוס איננו רוצח," מחזיק בגירסתו נחמן רם, סניגורו לשעבר של עמוס.

בבוקר יום הרביעי, ה־23 באוקטובר 1974 נמצאה גופתה של צעירה בחולות קיסריה. הגופה היתה ערומה, מלבד סנדל אחד על רגלה ורצועת בד מסביב לצווארה. באותו ערב זוהתה הגופה כגופתה של חיילת המשרתת בבסיס צבאי בחיפה — רחל הלר.

הוקם צוות חקירה מיוחד בראשותו של סגן־ניצב חנא חדד, איש־חקירות מנוסה ומצליח. על הגופה לא נמצאו סימני אלימות, דבר שהביא להשערה כי לא היה זה מטורף מיני אלים. יום אחד אחרי גילוי הגופה נתגלו גם בגדיה, שהיו מקופלים ומסודרים בתוך התיק הצבאי שאף הוא נמצא במרחק כ־10 קילומטר ממקום הימצאה של הגופה.

צוות־החקירה התחיל לחפש. חשדו בסוטים שמחפשים טרמפיסטיות, ובידידיה של רחל.

בשלב מסויים הגיעה החקירה למבוי סתום. חדד חשד ביורם ביכונסקי, צעיר שהיה ידידה הקרוב של רחל. מאחר שיורם הוא קטוע־רגל ממילחמת יום־הכיפורים, נזהרה המישטרה במיוחד, מלעצרו ללא חשדות מבוססים ביותר. חנא חדד, ביקש להתפטר מתפקידו ולתת למישטרה אפשרות למנות צוות־חקירה חדש, ואכן מונה רב־פקד אברהם צמרת. החוקר החדש הלך בעיקבות קודמו והגיע למסקנה כי החשוד העיקרי הוא יורם ביכונסקי. אז כבר גשה הארץ. ביכונסקי השתייך לאירגון שמאלי קיצוני שנקרא אוונגרד, והסתבר שגם רחל היתה פעילה באירגון. שירות־הביטחון לאסור את פירסום שמו. המדינה סערה, והשערות שונות חיזקו את הדעה שהיה זה רצח על רקע פוליטי. היו נסיונות לבטל את איסור הפירסום, אך בית־המישפט התעקש. לבסוף פעלו מערכות העיתונים בניגוד לצו בית־המישפט ופירסמו את שמו ללא רשות.

45 ימים ישב ביכונסקי בכלא. חוקריו היו משוכנעים שהוא הרוצח. הציבור חיפש מדי יום ביומו את הידיעה: יורם ביכונסקי

ניצב־מישנה גולדברג
גישה חדשה שלא חשבו עליה

נשבר בחקירה והודה ברצח. הגדיל לעשות צמרת, אשר ברגע חולשה ועייפות פלט לעבר אמו של ביכונסקי: „גברת ביכונסקי, אני מצטער. בנך הוא רוצח."

„אינני מסוגל לרצוח זבוב"

היה זה גם האות לסוף הקאריירה המצליחה של צמרת המישטרה. בהמשך הורעמד לדין משמעתי, גם הציבור שפט אותו, והוא עזב את המישטרה.

ביכונסקי לא איבד את עשתונותיו, הוא נשאר איתן בדעתו ובקור רוחו. לבסוף לא נותרה כל עילה להארכת המעצר, והמישטרה נאלצה לשחררו.

החלו נשמעות השמצות על עבודת המישטרה. היה ברור כי אם לא יימצא רוצחה של רחל יהיה זה כתם בל יימחה על המישטרה ועל אנשיה. הוקם צוות חקירה חדש. בראשו הועמד סגן־ניצב שאול מרקוס מהמעולים שבין חוקרי המישטרה. למרקוס היה ברור שזהו סוף הדרך, וכי הרוצח חייב להימצא.

הוא החל חוקר את הפרשה מתחילתה, כשהוא מתעלם מכיווני החקירה של קודמיו. בין השאר הוא עבר על כל הנחקרים הראשונים. בימים הראשונים לחקירה. הוא נתקל בשם עמוס ברנס. עמוס נחקר בקפידה על־ידי הצוות הראשון. חדד שבעברו המיקצועי 22 פיענוחי מיקרי־רצח היה משוכנע שהברומטר הפרטי שלו צודק, ושברנס איננו הטיפוס הרוצח.

מרקוס גילה אי־בהירויות בין עדותו של ברנס לבין עדותה של חיילת שסיפרה עליו. בעיקבות זאת נפתחה חקירה על אודותיו. נמצאו צדדים שונים באופיו, המסוגלים להחשיד על אפשרות של תקיפה על רקע מיני. מרקוס חשש לעצור את ברנס בגלוי, פן תתפתח שוב פעילות ציבורית נגד המישטרה. הוא העדיף שלא לומר את כל האמת, וביקש לעצור אותו בחשד למעשים מגונים. ושוב — התחלת הסוף של הקאריירה המבריקה והעולה של מרקוס.

אחרי שלושה ימים פורסמה הידיעה: „ברנס הודה ברצח החיילת רחל הלר."

יומיים לאחר מכן בוצע שיחזור המעשה. התביעה התחילה להכין את תיק האשמות. הפעם היתה המישטרה בטוחה שתזכה באהדת דעת־הקהל. מישפט נערך, ברנס נמצא אשם, הוא עירער, ושוב נמצא אשם. הוא נידון למאסר־עולם. המישטרה לא יצאה מנצחת. הועלו טענות שההודאה נעשתה בכפייה תוך כדי מכות, ועינויים נפשיים וגופניים.

במשך כל הזמן שלאחר ההודאה, ועד היום טוען ברנס: „אני חף מפשע. אינני מסוגל לרצוח זבוב."

רבים מאמינים בחפותו של ברנס. לדויד בוקי מסכת ראיות שהוא מתכוון ואני לא מתכוון לבקש חנינה על משהו. אני אשב פה עד שיהיה מישפט חוזר."

הוקם ועד למען ברנס. הוועד פועל בדרכו שלו. מלבדו התעוררו אנשים שונים למאבק על־מנת להביא למישפט חוזר. כל אחד באופן פרטי, ובדרך־כלל אין האחד יודע על מישנהו, אלא מקריאה בעיתונות. לכל אחד נימוקים משלו, אך כולם יחד משוכנעים בחפותו של ברנס.

בטענות שהועלו ניתן להפריד בין שני מישורים. האחד — המישפט לא נעשה בדרכים הולמות. ולכן יש צורך במישפט חוזר. השני — יש נימוקים משכנעים שעמוס לא רצח.

העדות המאשימה היחידה שהובאה בפני בית־המישפט בחיפה היתה, למעשה, עדותו של ברנס עצמו. כלומר, ההודאה והשיחזור. על פי החוק אין הודאה בלבד מתירה אישום. המחוקק קבע: „יש צורך במשהו נוסף." זאת על מנת להיות בטוחים שההודאה לא ניגבתה תחת לחץ. אותו „משהו אחר" במיקרה זה היה השיחזור. אך גם זו עדות שיכולה להינתן תחת־לחץ, מה גם שמדובר באותם האנשים: ברנס ומרקוס.

נקודה זו מהווה תשתית למאבקם של אלה הטוענים שהמישפט לא היה תקין ולכן חייבים במישפט חוזר.

בבדיקה קפדנית של ההודעה ושל מעשה השיחזור מתברר כי ישנן אי־התאמות. „בהודאה דיבר עמוס על פרדס," טוען מפקד מרחב המרכז לשעבר, ניצב־מישנה עזרא גולדברג, המשמש היום שופט עירוני ברחובות. „והנה בשיחזור הוא לא הראה

(המשך בעמוד 58)

ברנס מחכה לוס

(המשך מעמוד 57)

פרדס. דבר נוסף, איך זה שבהודאה טרח מרקוס לבוא ולהיות נוכח, ואילו בשיחזור הוא היה עסוק בארוחת־צהריים בזכרון־יעקוב? איך אפשר שבית־המישפט יקבל ראיה לא מושלמת? השיחזור נעשה במצ־למת וידאו, אך הצלם לא צילם את כל השיחזור. ברנס ישב מרבית הזמן בתוך מכונית מישטרה ולעיתים רחוקות ירד והראה על מקומות שונים. איש אינו יודע מה נעשה בין התמונות המקוטעות."

אומר נחמן רם: "עמוס דיבר בהודאה על פרדס, וכשהוא הביא את הצוות למקום המעשה הם הגיעו לגבעה חולית, בצל עץ אקליפטוס, במרחק 150 מטר מפרדס, כש־בין הגבעה והפרדס יש ואדי שאי־אפשר לחצותו."

שאלה נוספת שהופנתה לעורך־הדין: "מאין הגיעו גרגירי אדמה שחורה לחני־כיים של רחל הלר?" הממצא התגלה בבדיקה הפתולוגית. רם העלה על דוכן העדים אגרונום בכיר במישרד ממשלתי, שהעיד בשבועה שלא ייתכן שגרגירי ה־אדמה שנמצאו היו במקום השיחזור.

עדות נוספת שנותרה ללא בירור היא עדותו של גרפולוג בכיר ומוכר שהעיד, ושעדיין עומד על דעתו, שבכתב ידו של ברנס אין סימני סאדיזם, ואין כל סימן שיכול להראות על היותו רוצח. עדות נוספת: טענתו של גרפולוג מאוניברסיטת ירושלים, שטען בפני דויד בוקי, כי בכתב־הודאה (בשורות שנכתבו על־ידי ברנס) יש סימנים שיכולים להעיד על אילוץ.

"החוקרים לא עלו על הגל הנכון"

רבים מאמינים בחפותו של ברנס. לדויד בוקי מסכת ראיות שהוא מתכוון לפרסם בספר. פרופסור גבריהו פועל במיכתבים לשר־המישפטים ולפרקליטות־המדינה. בוקי, שקיבל לידיו את תיק החקירה של בית־המישפט משוכנע שלא נבדקו כל העובדות. "למה לא כתוב כלום על המשאית?" שואל בוקי. "בתחילה דיברו על טנדר, אחר־כך מצאו משאית. המשאית היא משנת ייצור 1952. היא משמשת רק לנסיעות בתוך עכו. כל מי שיתבונן במשאית ישתכנע שהיא אינה מסוגלת לבצע נסיעה של 120 קילומטרים, שמוזכרת בכתב־ההודאה, מה גם שהאורות והברקסים לא היו תקינים, וזה הוכח במהלך החקירה."

טענה נוספת לבוקי: "אם עמוס יודע את הכל כל־כך טוב, מדוע לא מצאו את תעודת־הזהות ואת פנקס החוגר של רחל? מדוע הוא לא ידע לספר היכן הם?"

אחרי שעבר על התיק המישפטי נסע בוקי לבקר את ברנס וקיבל ממנו מידע נוסף, בניגוד לעזרא גולדברג, שעד היום מסרב לראות את ברנס ואת בני מישפחתו. "חשוב לי להיות בלתי־משוחד."

גולדברג מכין מסכת שלמה של עדויות ונימוקים שלדעתו חייבים להביא לזיכויו של ברנס.

הקאריירה המישטרתית של גולדברג מכילה גילויי רצח רבים וחקירות רבות. דבריו אמינים על אנשי המישטרה שחקרו את רצח רחל הלר.

"כשנעצר ביכונסקי הייתי משוכנע שזה לא הרוצח. אחרי כן בעניינו של ברנס הייתי משוכנע, ואני עדיין משוכנע כי הוא איננו רוצח. תחילה לא דיברתי, כי בית־המישפט עוד לא שפט, ולא חשבתי שיש צורך להתערב. באחרונה הגיע לידי עותק מסיפרו של איש־המישטרה, ברוך לשם, הנוגע לרצח רחל. זה פתח פתח לחקירות נוספות בנושא. בשבועות האחרו־נים קיבלתי לידי גם מימצאי חקירה ריש־מיים. היום, יותר מתמיד, אני בטוח שה־חוקרים כלל לא עלו על גל החקירה הנכון. יש בידי ראיות שונות והסברים אשר מעלים גישה חדשה שלא חשבו עליה."

גולדברג מסרב לפרט את פירטי עבודתו. יש טוענים כי הוא חושד שהרוצח הוא אותו אדם שרצח את אירית יעקובי, מד־ריכה במעגן־מיכאל שגופתה נמצאה בשביל שליד המשק, המרוחק מהכביש הראשי שנה לאחר רצח רחל הלר. יש טוענים כי ניצב־מישנה גולדברג התעורר לפרסם את העניין דווקא בימים אלה, מפני שהוא רואה דמיון בין שתי הרציחות הנזכרות ובין הירצחה של החיילת ורד וינר ליד קיבוץ מישמר־הנגב, וכי הוא חושד שה־מעשה נעשה על־ידי נקרופיל (סוטה ה־מקיים מגע מיני עם גוויות). גולדברג מתכוון לסיים את חקירתו בקרוב ולהגישה לשר־המישפטים.

בכל בקר
ב-7.50
לאתונה ומשם לכל העולם

פרטים במשרדי "אולימפיק" ובסוכנויות הנסיעות.

בואו אל האוכל הטוב
בואו אל הטעם הטוב
ג'חנון • חילבה • מלוואח
דגים • ומאכלי גריל
בית רצון רח.בן יהודה 73, ת'א. טל:235607

לימודים בארה"ב
Academic Studies Abroad
יעוץ * הכוונה * טיפול בהרשמה
למודים אקדמיים • למודי אנגלית
תל-אביב (משרד ראשי): ת.ד. 10171, טל: 472707
חיפה: ת.ד. 4420, טל. 224034

חן טרמפ לחייל

12 פעוטים מגיל 3 עד 5 התמודדו

מי ישיר בפסטיבל

התרגשות ניכרת על פניה של אחת הניבחנות, ש־נאלצה באמצע השיר לרוץ אל השרותים.

כולן נשמעו כמומחיות בפסיכולוגיה. „הכנתי את הילד למיקרה שלא יצליח ב־מיבחן. בחיים מרוויחים קצת ומפסידים קצת," דקלמו כולן במקהלה. אחת האמהות סיפרה שבנה צורח כבר מגיל שנתיים, שהוא רוצה לשיר בטלוויזיה. עכשיו שהוא כבר גדול, בן 4 וחצי, היא החליטה שאפ־

המיבחן עבר על עינת גדות בת החמש בהתרגשות רבה מדי. היא נקראה אל הבוחנים, אבשלום רובין ואהוד שמיר, ונשאלה אם היא רוצה כוס מים כדי להירגע. אחרי המים המשיכה לשיר.

איפה אמא?

שאל לפתע קובי טרומן, בן הארבע. הוא רץ אל אמא, להר־רגע קימעה. „הוא רצה לגשת לבחינות, זה לא היה רעיון שלי," סיפרה אמא רונית. האמהות מכינות את הילדים למיקרה של כישלון.

ה אמהות לא הסתובבו בעצבנות ב־מיסדרון. הבוחנים לא התעללו בילדים. הילדים לא כוססו ציפורניים ולא בכו מרוב פחד. בסך הכל, עברו המיבחנים הסופיים של ילדים בגיל הרך לקראת פס־טיבל הזמר לילדים, בשקט ובנחת. כל האמהות נתבקשו אומנם לשבת מחוץ ל־אולם המיבחנים, והן אכן היו מתוחות קמעה. כל הילדים ישבו בשורות באולם, והביטו בסקרנות במתרחש על הבמה ה־נמוכה. ליד השולחן ישבו שבעה שופטים, והילדים הקטנטנים עלו בזה אחר זה. כל אחד שר שלושה שירים וירד.

ההלום הקטן של כל ילד שהגיע לשם היה פשוט בתכלית — להופיע בטלוויזיה. הזאטוטים מוכנים לעשות כמעט הכל כדי להשיג מטרה זו. הם התנועעו כמו ה־[illegible] הם שרו שירי אהבה שנשמעו [illegible] בני 3 ו־4, הם ניסו לרקוד [illegible], ומעל לכל הם התייחסו [illegible] רצינות רבה.

[illegible]רי כל ילד מסתתרת אם היס־[illegible]חפת ותוקפנית — קשה היה [illegible]ואת בילדים. הקטנים נראו נינו־[illegible]די, רק השתדלו לעשות כמיטב [illegible]. כל האמהות טענו שהן הביאו [illegible]ילדים למיבחנים מפני שהילדים רצו [illegible]. התעקשו ממש, הכריחו אותן. הן שר להביא אותו. כולן גם מספרות שכל האבות גאים בילדים, אך נשארו בעבודה.

השיר שהיה חביב ביותר על רוב הילדים, ואותו הם שרו במיבחן, היה בר־בא־אבא. גם השיר הלוויה לא פיגר בהרבה אחריו. הבוחנים נתנו הוראות ל־ילדים בשקט בשקט, עם חיבה רבה. לילד צרוד הגישו כוס מים, ילד בוכה שלחו קצת לאמא, ועם ילדה שהתרגשה יתר על המידה שוחחו מעט כדי להרגיע אותה.

עשר שנים עושים זאת מארגני פסטיבל הזמר לילדים מחברת התקליטים ישרא־דיסק. בעבר סיפרו על אמהות דוחפות, מטרידות ומתערבות יתר על המידה. אך הפעם הם בעלי ניסיון רב יותר. הם מעסי־קים גם את רינה כרמלי, האחראית על הילדים. היא מאד אימהית ורכה איתם. לכל פעוט נתנה יד, הובילה אותו לבמה, שוחחה עימו וחייכה אל כל ילד כדי להרגיעו.

אם פעם חלום האם היהודיה היה לדחוף לילד עוד בננה אחת, הרי כיום בעידן הטלוויזיה, החלום הוא עוד תוכנית אחת מצולמת, עוד זוהר, עוד פירסום. הורים מוכנים להיכנס להוצאות כספיות ניכרות למען הגשמת חלום זה. הם באים מכל רחבי הארץ למיבחנים אלה, על חשבונם.

סהר אשכנזי בת ארבע אמא אופירה לקחת אותה לבחינה.

דורית כריך בת חמש מרמ־לה, באה למיב־חנים, כי היא רוצה להופיע בטלוויזיה".

ג'ני בלום בת ארבע, מבת־ים, היתה אחת הניב־חנות היפות. ג'ני היתה רגועה ונינוחה.

„זאת ממשלה סנילית, שאינה שווה יותר מלעג" אומר יהושע סובול, אחד משני הסאטיריקנים, שהסאטירה המורעלת שלהם „ויהי חור" גורמת לסערת רוחות

מדינה יורדת מהפסים

פ רופסור לרפואה, מנתח מתחיל ו־רופאה מומחית עומדים על במה ו־מטפלים בחולה, השוכב על שולחן־ניתו־חים. שלושה אנשי הצוות מאושרים. עי־ניהם בורקות בהתלהבות ובמרץ רב.

הם מניפים את מכשיר־עבודתם בקצב מגנינת מרש צבאי ומכים, מורטים, משפ־צים ושותלים — אך בעיקר חותכים, חות־כים וחותכים.

המנותח — גם הוא מלא סיפוק ואושר.

ואז שר הצוות הרפואי: בעיטה בביצים ראשית חכמה / נרקוזה טובה לכל. / ואת השיניים נוציא לו מהפה — / שאת יד הרופא הוא לא יזלזל. / באופן כללי, את צד שמאל יש לכתוש / כי משם נאסף הזיהום אל הראש! / הקיבה פגועה יש לחתוך ומהר — / שיאכל פחות ויחסוך יותר. / הכליות אכולות באיזור המו־סר — / נשחרר את העם מכאב מיותר. / מאיבר לאיבר ובאותו העניין — / נעקור את הלב, הוא ישן, הוא ישן, הוא ישן!

„רצינו להראות שהארץ משתגעת, מטו־רפת לגמרי! ירדה מהפסים," מסביר ה־מחזאי יהושע סובול, שכתב יחד עם ה־מחזאי הלל מיטלפונקטק את הסאטירה הפוליטית ויהי חור, המועלית על בימת צוותא, בבימויו של אילן רונן.

ואם להשתגע אז עד הסוף. המנותח, שעל שולחן הניתוחים, שר גם הוא:

צוות יקר, כוח אחד, כאן מדבר החו־לה, / נחתו איך שתבינו, יש לי בכם אמון מלא!

חיי זוגה חנה רוט, הזונה, משתמשת במחשב כיס וקשר אלחוטי לבורסות פרסיים. הלקוח המיוחס, דוב גלילקמן, מתרוצץ בין בנק לבנק, עד שאין לו בה צורך יותר.

המנתחים (במרץ הולך וגובר): באבר המין לא יזיק עוד חתך / שאת המפד"ל — *יזכור.* / *את הנולנולת נפתח בזהירות* ונוציא את הדרעק ונתפור. / תם הניתוח, את היתר הגוף / נכניס בזהירות לתוך נילון שקוף! / נדחוס וניצבע ונקשור בקצוות, / נקניק לאומי ובריא מאוד. / את הנקניק נשווק ובזול — שכל אזרח יוכל לאכול. / מנקניק לנקניק כוחנו יוכ־פל / נבריא ונצחק ונאכל! ונאכל! ונאכלו

באהבה רבה, ובהתמסרות מלאה עונה המנותח: צוות יקר, כוח אחד, כאן הנק־ניק הבריא, / תאכלו כמה שתרצו, אני כשר וטרי!

קר, עצוב ושקט

ה וגה רעיון הסאטירה היה ציון גיסים, חבר קיבוץ שפיים, מנהל צוותא מזה שלוש שנים.

„אני מחפש חומר כבר שנתיים, אני חושב שצריך להיות תיאטרון סאטירי בארץ. ואין. מאז המטאטא, שהעז לצחוק על הבריטים ומעט על עצמנו, הרי כבר שלושים שנה לא ראו בימה סאטירית. הגיע הזמן."

תחילה זימן כמה סאטיריקאים ידועים. בסוף התהליך נותרו שניים בלבד: סובול ומיטלפונקט. הם ישבו וחשבו ודיברו ודנו. חילקו את העבודה. „בשביל היע־לות," מסביר סובול. ואז החלו השיחות לתוך הלילה. חודשיים תמימים. עברו על כל מילה. סינגנו וקיצצו. למעשה יש בידיהם תומר לשלוש הצגות נוספות. גם אחרי שקיצצו הסתבר שהערב נמשך שלוש שעות. וזה היה יותר מדי לחומר מ[illegible] ומרגיז, גדוש רעל, שהוא [illegible] סאטירה, הגורר לתגובות זע[illegible] פים, שמאז מלכת האמבט[illegible] לוין, לא זכורות כמותן. כמ[illegible]

בבית־הקברות לילדים, [illegible] שקט. / כבר לא פוחדי[illegible] הילד שמת, הוא מת. / קי[illegible] חד, בן תשע אני נרצח[illegible] הולך וקטן, אני מעולם ל[illegible] אני הילד ההוא שעל [illegible]

עורך יקר „עורך יקר, כאן ראשי אגודת הסטודנ־טים," / רצינו תמיכה להביע, בדברי האלוף. / המיעוט שהזכיר הוא סרטן האוכל בבשרנו, / מסוכן וקטלן ובטלן־וחצוף. עורך יקר, כאן ראשי אגודת הסטודנטים / רצינו תמיכה להביע, בחייל שרצח. / המת העלוב בקושי דיבר את שפתנו / וממילא ספק אם היה אזרח. עורך יקר, כאן ראשי אגודת הסטודנטים. / רצינו תמיכה להביע, בקו העיתון. / המיעוט המזוהם, מטנף את גרמניה ארצנו, ולכן דמו בראשו, של כל יהודון!"

לא לדבר ולא לשאת ולתת עם אף אחד. / ואני הילד שגופו ספג את כדורי כולכם, / ואת ה„קדיש" על קיברי, ואת הפרינציפ שלכם.

הכיתה קבורה מסביב, רצחתם אותנו יחד / ואתם פוחדים לדבר, אך בנו שוב אין עוד פחד. / כדור מחבלים בבטני, וכדור של חייל בראשי / ואתה לא תוכל לעולם, עם, להיות שוב עם חופשי...

מה נשמע שם למעלה, כשאנו הילדים מתים. / האם הפרינציפ עוד פרינציפ? האם החיים — חיים? האם בשיעור חשבון, קוראים שאלה מספר: / כמה ילדים ימותו, כשפלוגה מסתערת על חדר?

אל תביאו ילדים, כי אין בנו ממש. / המחבל — מחבל, הפרינציפ — פרינציפ, הילד תמיד חלש. / אך אם יש דבר כזה, עם, כמו ניקמת דם ילד קטן — / אני שוכב מתחתיך, אתה לעולם לא תישן...

את ארבעת השחקנים בחרו לא במיקרה. היו אמנם מועמדים נוספים, אך היו גם כאלה שסירבו להשתתף בטענה כי אינם משוכנעים לגמרי שהם מקבלים אידיאולוגית כל מילה בהצגה. וכשיושב קהל מול חנה רוט, אלברט כוהן, שלמה בר־אבא ודב גליקמן, הופכים השחקנים להיות בעלי העסק, נגדם גם מוטחים דברי הביקורת ומילת הגנאי: שמאלנים!

שלום מנהיג נכבד / קיבלתי צו־קריאה / ללכת לצבא / ביום ראשון ה־בא. / בזאת אני מודיע / ואל תהיה מופ־תע / אני לא אשמע / לכל פקודה. / מנהיג נכבד ורם / אני אנלי עוד נער / ידי עוד נקיות / עוד לא שפכתי דם. / אני לא רוצה לחיות / כמו חיה ביער / אני רוצה לחיות כמו בן־אדם. /

ואם יתנו פקודה / לירות בכירכרות / ועל ערים כבושות / להלך פחדים, / לקרוע אב בלילה / מילד וילדה / אשלוך את המדים / ואסרב פקודה. / ואם תשלח אותי / מול תלמידי בית־ספר / לירות מעל ראשים / או לחלק מכות, / לזרוק לתוך כיתה רימון של גז מדמיע / אזרוק את הרובה, / ואסרב פקודה.

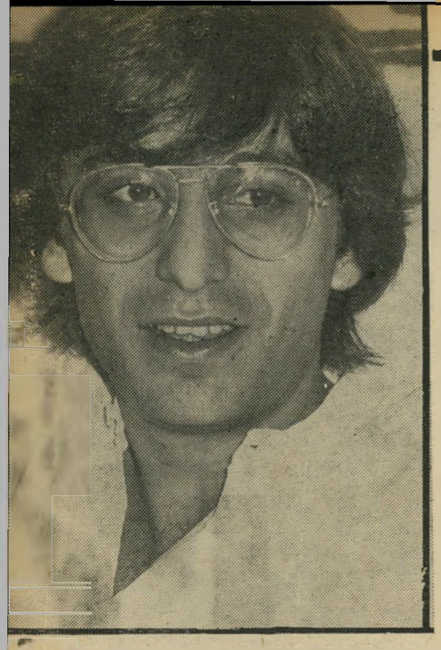

מיטלפונקט

„שנינו עומדים מאחרי המער־כונים. אין שלי ואין שלו," אומר אחד מכותבי הסאטירה הפוליטית „ויהי חור".

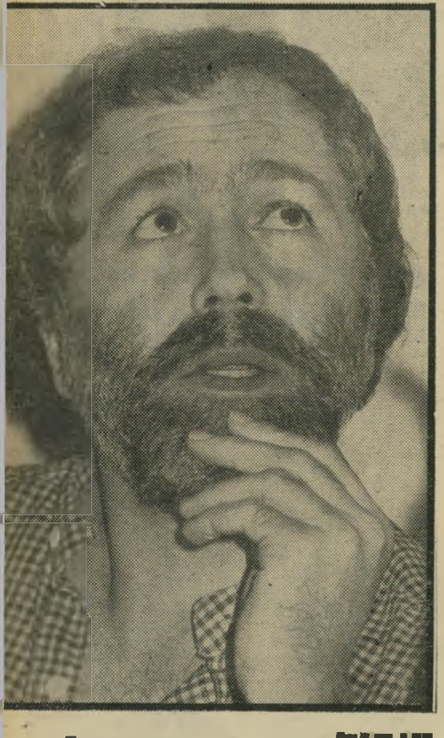

סובול

„שיקחו את הכל בבטן עד הבית ושם שיהיה הפיצוץ הגדול," אומר יהושוע סובול, שיושב באולם בכל הופעה ובוחן את תגובות הקהל.

מיטען חלול בתחת

יש הטוענים כי הסאטירה חריפה מדי. אחרים אומרים — פחות מדי. מעטים מעיזים לצעוק בגלוי. ואז אומרים:

„בושה לשמוע! מחריבי ישראל!" אבל הם נשארים עד הסוף. כשרואיינו המח־זאים בתוכנית הטלוויזיה עלי כותרת, ו־הוגשו שם שני קטעים צמחוניים, מהמתו־נים ביותר שבסאטירה, לא נמנעו המבקרים מלהתקשר אל הטלוויזיה ולתקוף את ה־מציגים והכותבים ואת הטלוויזיה בכלל, שהעזה להעלות טיפוסים „כל כך מטו־רפים", כדברי קצין צבא בכיר.

יחד עם זאת, טענו חלק מאוהדי בימת צוותא, כי הם ציפו לסאטירה מצליפה וגדושת רעל עוד יותר. „השתדלנו לא לפספס את העניין," מסביר סובול, „אם זה יהיה חריף מדי אנשים יחשבו שזה משהו לא מעשי, לא מציאותי. הם יסתפקו בהצגה בלבד ולא יחשבו הלאה. והרי אנחנו התכוונו לעשות משהו לשם הפרו־בוקציה. מלבד זאת, אם זה יהיה תירוץ — אנשים יגיבו מיד. ואז הם גמרו את החש־בון ולא יישאר כלום, מלבד הרגשת ה־סיפוק שהם הצליחו לחבל בהצגה.

על הבימה שלושה כיסאות. שלושת ה־שחקנים ישובים במכנסיים אפורים, חול־צות משובצות ונעליים זהות. לשלמה (מטי) מבט החלטי, לאלברט (שמאטי) מהסס, דובי (פאטי) בטוח מאוד, משוכנע מאוד ומגמגם מאוד. הם מנהלים דיון בפני קהל.

מטי: טוב, מי מרגיש נוח? אבל אם יש הוראה לא לקחת שבויים, אז כדור — ולוואדי! או לבאר הקרובה... זה עבודה נקיה!

פאטי: נ... נ... נפץ בתחת! נפץ בתחת!

מטי: יאללה, לך!

פאטי: נ... נ... נפץ בתחת! ז... זה מה שצריך!

שמאטי: אני לא יודע! אינפשהו, באיזה מקום, בתור יהודי, נפץ בתחת... זה לא...

פאטי: נ... נ... נפץ עם פ... פ... פתיל השהיה!

מטי: דחילק, אתה בלהט הקרב, ו־פתאום יש לך את החארות האלה ביד, ואתה יודע שהאנשים האלה יכלו בקלות לחסל אוטובוס עם ילדים ככה... אז אם קורה שאחד החבר'ה מכבה על מישהו סיגריה לפני שהוא משחרר עליו צרור, זה בהחלט אנושי, ולא צריך לעשות מזה חינגא בכנסת ובעיתונות כאילו מי יודע מה.

פאטי: א... א... אם תופסים אחד צריך לתלות לו את האזניים, ל... ל... לרסק לו את האף, לקרוע לו את הפה, לחרבן לו פנימה, להכניס לו מיטען־חלול בתחת, לגרור אותו בכבל בביצים מאחורי הטנק, לחתוך אותו לחתיכות קטנות בשיטת ה־סאלאמי, להאכיל אותו בבשר של עצמו, עד שיקיא את עצמו, ויאכל את עצמו מחדש, ויקיא את עצמו עוד פעם, ויאכל את עצמו ויקיא את עצמו, עד שיתבאס על עצמו ככה, שיתחנן שיכניסו לו כדור, ואז לחנוק אותו ב... ב... בחוט ניילון!

מטי: מה לעשות שמילחמה זה לא קייטנה! סכם שמאטי!

שמאטי: אני?

פאטי: שמאטי!

שמאטי (כשהוא מתבונן בפחד אל עבר **פאטי, ומרחיק את כיסאו ממנו):** צריך להישאר אנושי גם במילחמה! לשמור על צלם האדם! לשמור על ערכים!

פאטי נועץ בו מבט מאיים, שמאטי מהסס לרגע ובסוף אוזר אומץ ומסיים: למה אי־אפשר פשוט לתת כדור בראש, בתור יהודי אני מדבר...

ממשלה סנילית

ה תוכנית נמשכת שעה וחצי. אין בה הפסקות. מדי פעם יש התפרצויות צחוק, העזורות להתפרק מהמתח הרב.

„זאת בדיוק הכוונה בסאטירה. היא נותנת חוות־דעת מציאותית," אומרים ה־סטיריקאים. „אבל בצורה מצחיקה ואמינה. שיצחק כל ההצגה, אבל אחר כך, כשהוא הולך הביתה, הוא יילך עם מיטען כזה שהוא יצטרך להתמודד איתו אחר כך."

באחד הקטעים מציגים, חנה רוט ושלמה בר־אבא, שני קשישים. וזו גם ההזדמנות לחשבון עם שרי הממשלה.

„אני חושב שזאת ממשלה סנילית," מס־כם סובול את דעתו ואת פרשנותו על ה־קטע. וזהו אומנם הקטע היחיד שיש בו לעג ישיר נגד הצמרת המדינית. „הם לא שווים יותר מלעג!"

אין מילים מעודנות. השחקנים משתמ־שים בכל מילות הסלנג הידועות והלא־רשמיות, כמו בקטע הבא:

ארץ שלי, אשה שלמה שלי / תני לי לבוא בתוכך / ולתקוע לך שמה בתוך הרצועה, / וללוש בגדה את שדך. / וגברים אחרים כבר היו לך מקודם / תורכי ואנגלי וחוסיין, / לא אשכח לילות על הגבול

המסביר לחייליו איך להתאבד „ישר, במאורגן ובשלשות אחד אחד." ומצווה על חייליו: „אני לא רוצה לראות שום נמושות מסביב. אף אחד לא מרים דגל לבן ואף אחד לא מתפרפר ושום שכל אחד יהיה פייטר מת מאשר שפן חי."

מחקן תל"ה אישי

„היום אני מציג לכם כלי צה"לי חדש שייכנס לציודו האישי של חייל בימים הקרובים. זהו מיתקן תליה אישי — מיתקן מצדה, בקיצור ממ"צ." אלברט כוהן, איש הצבא

תגית רימוני, מהמתמודדות על כתר „מלכת המים 1979", ערכה סיור מלכותי ברשת „אולמי אמבר"

לילה של יום נהדר

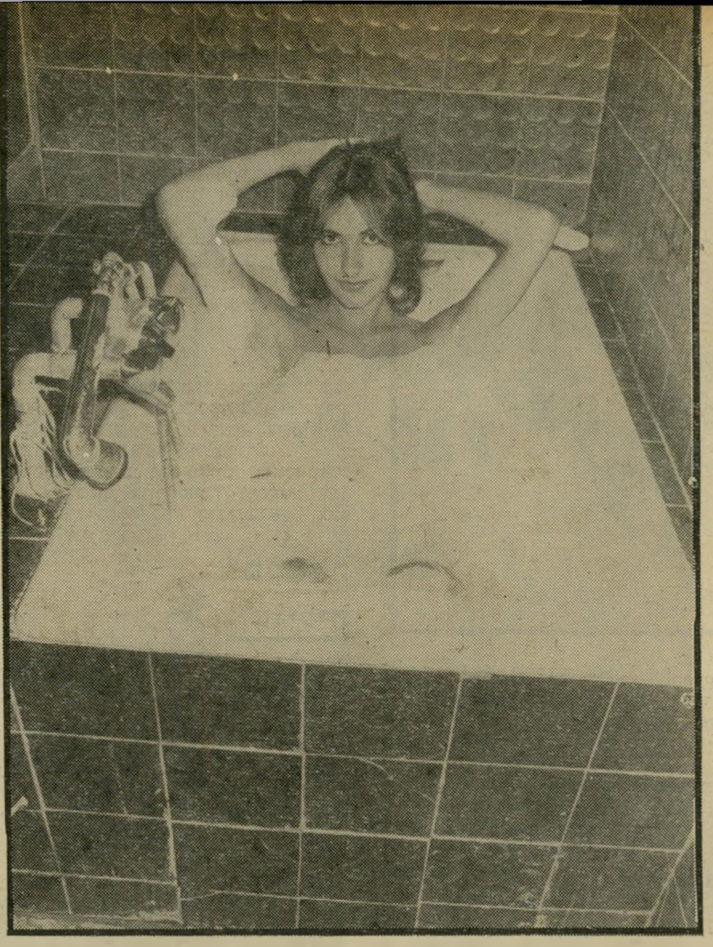

עשית פעם אמבטיית קצף בעשר בבוקר? זאת היתה התחלה משגעת של יום מטריף. הרגשתי כמו שחקנית קולנוע בסרטי החלומות. כמעט ונשארתי שם במשך כל היום.

רציתי להתחתן. לא, לא בגלל הבעל אלא בגלל החתונה. תמיד ראיתי את כל היפות האלה יוצאות מסלון היופי, נהדרות ממש משגעות, ראיתי אותן נעות בין השולחנות של האולם, ראיתי אותן מגיעות בלילה אל מלון מפואר בתל־אביב, הן יורדות מהמכונית עייפות אבל מאושרות, עדיין יפות כאילו זה עתה יצאו מבית היופי של אמבר. הייתי מחכה להן בבוקר, כשהיו יורדות מחדר הכלולות שאיזי ורסנו מאמבר נתן להן כמתנה. בעברית אומרים: „הקינאה אכלה אותי." חשבתי, מה יש, אני לא מספיק יפה? למה שאני לא אהיה מאושרת יום שלם אחד בחיים.

מרוב התרגשות התעוררתי בשש בבוקר. אמא שלי, שמרוב התרגשות לא ישנה בלילה, הסבירה לי שאני צריכה להמשיך לישון כי בלילה הבא...

בשמונה כבר לא יכולתי יותר. התעדינה ורסנו קיבלה את פני כמו חברה ותיקה. כשביקשתי להסדיר את התשלום, היא צחקה. הבילוי בסלון „אמבר" ניתן לי חינם בגלל שנישאתי ב„אולמי אמבר" בחולון.

בחיי הקצרים הספקתי לבקר אולי אצל אלף מניקוריסטיות. אבל לכזה טיפול לא זכיתי בשום מקום. כל יד אצל סטלה המניקוריסטית היא אתגר בפני עצמו.

איזי ורסנו מהנהלת „אמבר" דואג לחכנות האחרונות. הוא מרגיש בוודאי כמו אמא ששולחת את בתה לנשף הראשון של חייה. כל פרט עובר את עיניו הבוחנות.

עדינה ורסנו (מימין) מניחה בזהירות את ההינומה על ראשי. הקצב רגוע. אף אחד לא ממהר, הנהלת הסלון מקפידה שלא להפוך את המקום ל„בית חרושת לכלות".

לבשתי ונסעתי. לאמבר הגעתי ברבע ל־עשר. היתה שם בחורה, לאה, שהגיעה לפני, כי היא באה בטיסה מאילת והיא עוד צריכה לחזור לשם בשביל החתונה.

תמי בארי קיבלה אותי בכניסה. חיוך רחב. חשבתי שהיא מכירה אותי מאיזה מקום. „כן, בטח, הרי היית פה לפני שלושה חודשים לבחור שמלה, והיית פה לפני שבוע לטיפול פנים. מה שלום אמא שלך? היא מרגישה טוב, כאבו לה הרגליים לפני שבוע, הכל בסדר עכ־שיו?" כן, עניתי, וחשבתי שאני עצמי לא זוכרת שלאמא כאבו הרגליים.

שכחתי לספר שהגעתי כבר עם עור מטרף כי שבוע קודם הייתי באמבר ועשו לי טיפול, משהו לא מהעולם הזה. רציתי לשלוח לשם חברה שלי שיש לה עור בעייתי. היא טילפנה 237394, אבל אמרו לה שאין להם מקום, כי יום ה־כלולות זה יותר דחוף ואם יקבעו לה ולאחרות תור, אז לקוסמטיקאיות שלהן לא יהיה מספיק זמן למלכות הערב.

אחרי שגמרתי להתלהב הובילו אותי במדרגות הלוליניות לחדר האמבטיה. עדינה ורסנו מילאה מים, הוסיפה קצף, ולאט לאט התחלתי להרגיש כמו שח־קנית קולנוע בסרטי החלומות. ישבתי וישבתי, כל פעם הוספתי מים חמים ועוד קצת התפנקתי, בקציור.

התנגבתי בעצלנות. הלכתי למדוד את **המתחרות על תואר מלכת המים 79', לבושות בשמלות הכלה של „סלון אמבר". המיגוון הרחב של השמלות מאפשר לכל כלה למצוא את השמלה המתאימה לה ביותר. אגב, ב„אמבר" דואגים לא רק לכלה, גם הבעל המיועד זוכה לטיפול יסודי ולחליפת ערב ההולמת את המעמד. לאחר החתונה ב„או־למי אמבר" זוכה חזוג לאירוח מלכותי חינם במלון מפואר.**

ב„אולמי אמבר" מקפידים לבחור לכל תפקיד את איש המיקצוע הטוב ביותר בתחומו. כך הורכב צוות מעולה לטיפול בכלה ובחתן. זהו הצוות שדאג לי במשך כל היום כאילו הייתי בת יחידה. האווירה הנעימה שיוצר הצוות, משחררת ממתחים.

בלנו את הבילויים של יום החתונה חינם. כן, בהחלט בילויים. יום כזה עוד לא היה לי בחיים. חתני, גם הוא קיבל אחר צהריים נהדר. אמבטיית קצף, הב־טחתי לו שאחרי שנתחתן, אני אכין לו אמבטיה כזו לפחות פעם בשבוע, שיזכר.

הוא הלך להתלבש. אחרי חצי שעה יצא משם מישהו, משהו לא רגיל. לבוש תלבושת טוקסידו, חולצת מלמלה, לא ידעתי מי זה. אילו רק ראיתי אותו לפני כן בבגדים האלה לא הייתי מתחתנת איתו, הבחורות של ימינו בטח יעשו לו עיניים אחרי החתונה. הוא הסתרק, חתיך הגבר שלי.

באו לקחת אותנו. ברחוב הסתכלו רק עלינו. לא היו לנו בלונים על האוטו, אבל בכל זאת — הינו מסמר דיזנגוף. הם צודקים, חתיכים כאלה רואים כל יום, כל מי שיוצא מאמבר נראה ככה. אני חושבת שחיכו לנו ברחוב.

כל החתונה היינו בחלום. גם האור־חים שלנו אמרו שכזה אולם יש רק בסרטים. סידורי הפרחים, המוסיקה, האוכל, המלצרים והכל הכל מאמבר. המקום הזה, אמבר, ממש מהאגדות.

השארנו את האורחים וברחנו. לנו חיכה המשך הערב. לא, לא מה שאתם חושבים. זה משהו שאמבר הכינו למע־נינו. ערב במלון הכי טוב בעיר. הגענו לחדר, בקבוק שמפניה חיכה לנו, החד־רנית עמדה ועזרה לי. מאמבר סיפרו לה שאני בדרך. אי־אפשר היה להרוס את היום הנפלא הזה בכל ענייני היום־יום הרגילים, לכן הלכנו מייד לישון. כן, מייד. למחרת בבוקר, ארוחת בוקר. רצ־תי לאמבר, אמרתי להם תודה. נישקתי את כולם. והתעוררתי. זה היה החלום הנהדר של חיי.

חגית רימוני

השמלה. לפני שבוע הייתי באמבר ובחר־תי אחת מלאה תחרות לבנות, עם צוואר רון גבוה, נראיתי ממש מלכותית. שמתי לב שהכלות הסתכלו עלי בקינאה. אבל אל דאגה, אחרי כמה דקות שאני ראיתי אותן לבושות — קינאתי אני בהן. לינה התופרת סידרה לי עוד שני תפרים, כי מרוב התרגשות הספקתי לרזות קצת. דווקא יופי. לא נעים, אבל היתה שם אחת שהיו צריכים להרחיב לה קצת, אפילו קצת הרבה, את השמלה. הבטן שלה, משום מה גדלה וגדלה וגדלה. (אמא, למה?).

טוב, הלכתי משם לספרית. היא הת־חילה לחשוב שוב על התסרוקת, זאת היתה כבר פעם שנייה, כי כשהייתי באמבר לפני שבוע אז היא עשתה לי אותו דבר. אני חושבת שהיא לא יכולה להרשות לעצמה להוציא משהו לא מוש־לם מתחת ליד. אחרי כמה שעות כל מי שראה אותי ידע מה זאת שלמות.

אחרי התכנונים שמו לי כמה גל־גלים. ומשם ישר לסטלה. כזאת מני־קיוסטית לא הרגשתי בחיים. אני חו־שבת שהיא חולמת על ציפורניים של [illegible]לה. כל יד אצלה זה אתגר. [illegible]עה מאילת התחברה עם [illegible] הישר מנהריה. כנראה ש־[illegible]נושים משהו לבני־אדם. ה־אמהות שלהן, שבאו יחד איתן גם הן ישבו ושוחחו כשסידרו להן את השע־רות. בכלל — כיף פה. הייתי באה כל יום.

הלכתי לאכול ארוחת צהריים. לא רציתי לאכול הרבה בשביל היקף המת־ניים, אבל אחותי, ברוך השם קיבלה ארוחה לעניין.

האילתית התלבשה וגמרה את האיפור והתסרוקת, המונית חיכתה לה בחוץ להביא אותה לשדה התעופה.

אחרי האוכל, איפוא, אני הולכת ונע־שית יפה מרגע לרגע. מה אגיד לכם? אמבר זה העניין! אין טוב מזה! את התסרוקת גמרנו, שמנו הינומה, כתר של מלכה על הראש. חיכיתי לחתני לעתיד. הוא היה באמבטיה. כן, גם הוא בא לכאן. בעצם לא עלה לנו כסף לבוא לכאן. לפני כמה חודשים התחלנו לסייר באולמי חתונות, חיפשנו וחיפשנו וכל אחד אמר דבר אחד: „רק אצל רשת אולמי אמבר." הלכנו לנסות, כמעט נש־ארנו שם כל השבוע. קבע. בחרנו את האוכל. כי רצינו מהכל, מכל המינים, מכל הצבעים ומכל העדות. בסוף לא הי־תה ברירה, בחרנו. אבל מייד החלטנו להתחתן עוד פעם בשביל לבחור תפ־ריט אחר.

מה שרציתי לומר לכם זה שבגלל שבאנו לרשת אולמי אמבר אז גם קי־

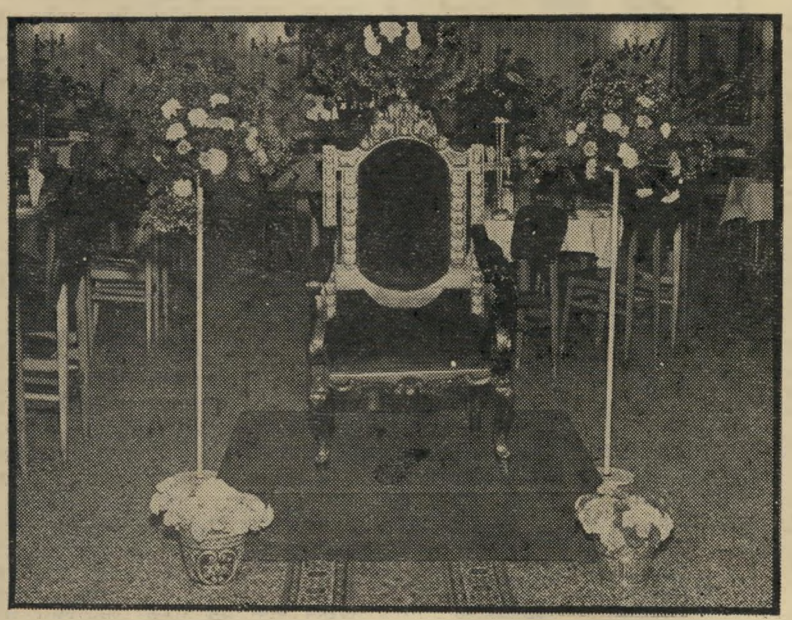

זהו הכסא המלכותי של „אולמי אמבר" בחולון. באולם כמו בסלון, ניתן לך רק הטוב ביותר: סידור הפרחים, המוסיקה, התפאורה, האוכל, המלצרים, ו... הכל.

מי הי'כה את מי - החי'ל את

הדוקטור - או הדוקטור את החי'ל?

אלימות בחדר הפסיכיאטר

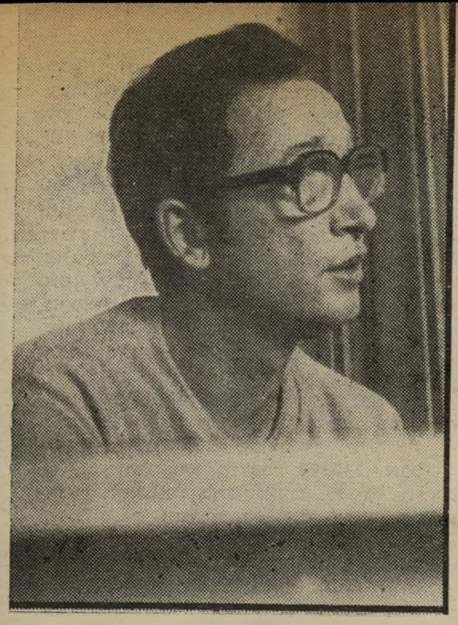

פסיכיאטר רענן
„הוא איים לרצוח אותי!"

חייל גרשוני
„הפסיכיאטר השכיב אותי ובעט בי!"

„חייל בן 18 התקבל לבית־החולים, אחרי נסיון־התאבדות באמצעות בליעת כדורים. מוסר שבמשך שלושה חודשים היה מדוכא מאד. יש להפנותו למירפאה הצבאית, לפסיכיאטר בתל־השומר.

זה היה תוכן התעודה הרפואית של בית־החולים איכילוב, שהיה בידי הטוראי אלי גרשוני כשנכנס לחדרו של הפסיכיאטר הראשי של חיל־האויר, הד"ר רענן.

אחרי רבע שעה הוצא החייל מהחדר כשהוא ספוג דם ומעולף למחצה. הוא הוחש אל בית־החולים אסף הרופא, שם אושפז לשבוע, כשהוא סובל משבר באפו, חבלות בראשו, פניו מכוסות כתמים כחולים, והוא מתלונן על סחרחורות וכאבי־ראש.

לרופאים המשתאים סיפר אלי כי ד"ר רענן, הוא שגרם לו חבלות אלה.

„אתם שלושה נגד אחד"

יפר אלי: „תמיד רציתי להיות בצבא, חלמתי להיות קרבי, אבל מרגע שהגעתי לשיריון התנפץ הכל. שמו עלי כתם בגלל שבטירונות נפקדתי יומיים.

„בטירונות ביקשתי להשתחרר. מירי, אחותי הקטנה בת השלוש היתה חולה מאד, היא האור היחידי שיש לי בחיים, והיא היתה עלולה למות. לא איפשרו לי לצאת. צחקו. אמרו לי ‚אתה עושה דוואריזם של שבזי, תשמור אותם לשבזי, כאן זה צבא.'

„הבנתי מה זה צבא, קיבלתי את העובדה שלא אוכל להשתחרר פעם בשבוע כדי לשחק כדורגל עם קבוצת שימשון תל־אביב שאני שייך אליה. הבלגתי על כל הירידות, אבל המצב בבית שלי היה רע. אבי עזב את אמי, אחותי היתה חולה. נפקדתי כדי לטפל במישפחה. אחר־כך טירטרו אותי בבסיס. כשיצאתי לחופשה הייתי מדוכא, בבית אין לי פרטיות, אנחנו גרים בחדר וחצי, אין לי הרבה חברים בשכונה, אין לי ראש אליהם, לא היה לי עם מי להתייעץ כשהחברה שלי עזבה אותי, הייתי מדוכא מכל המצב בבית. בשבוע שעבר בלעתי ארבעים כדורי ואליום, אני יודע שעשיתי טעות, אבל הייתי במצב איום, לא ידעתי מה שאני עושה.

„מאיכילוב, שם עשו לי שטיפת־קיבה, היפנו אותי לפסיכיאטר של חיל־האויר, לפי בקשתי. ביום שישי שעבר ניגשנו, אני וידידה שלי, אל דוקטור רענן. ניגשתי אל הדוקטור ואמרתי לו: ‚דוקטור, אני מיואש, אתמול בלעתי ארבעים כדורים, ניסיתי להתאבד, אני רוצה לספר לך את הסיפור שלי.'

„דוקטור רענן היה בחדר עם עוד רופא, דוקטור אלכסנדר. הרופא רענן קרא את ההפניה ואמר לי שאני צריך לחזור קודם לבסיס, ורק משם יוכלו להפנות אותי אליו. ניסיתי להסביר לו שאני חלש ומטושטש. שאני לא יכול להגיע בצורה כזאת לבסיס, אבל הוא לא רצה לשמוע. ביקשתי ממנו שיבדוק אותי, הוא לא רצה.

„אמרתי לו: ‚דוקטור, במצב כמו שאני נמצא אני מסוגל להזיק למישהו, אני מסוגל לרצוח בן־אדם, אני מסוגל לבלוע עוד שמונים כדורים. אתה רוצה שזה יהיה על המצפון שלך?'

„הוא לא ענה, רק אמר שאם לא אצא מייד, הוא יזמין מישטרה צבאית. עניתי לו בשקט: ‚מה אתה מדבר איתי על המישטרה. אתה לא תופס שמדובר כאן בחיים שלי? אתה פסיכיאטר או לא פסיכיאטר? אתה רוצה לקחת על עצמך חיים של בן־אדם?'"

סיפרה ידידתו של אלי, אילנה סעד: „באותו רגע ראיתי שדוקטור רענן מתרגז. הוא ניסה לדחוף את אלי החוצה. אלי התנגד. הוא התחיל לצעוק: ‚אתה רב־סרן, אני לא אצא מפה, תפקידך לעזור לי.' דוקטור רענן דחף את אלי אל הדלת. אלי התנער ממנו. התחילה האבקות בין דוקטור רענן ואלי והפסיכיאטר השני שבא לעזור לרענן.

„או נכנס לחדר עוד מישהו. אלי צעק כל הזמן שהוא לא יצא והם תפסו אותו והשכיבו אותו על הריצפה עם ידיים מאחרי הגב. דוקטור רענן בעט בו בפנים, נתן לו אגרופים. ראיתי דם, צעקתי ‚תפסיקו, אתם שלושה נגד אחד, הוא חולה.'

„אלי התעלף, לחדר נכנסו כמה חיילים, לקחו אותו וניקו לו את הפצעים, נתנו לו קפה וטיפלו בו, אחר־כך לקחו אותו לבית־החולים. הרופא שטיפל בו אמר לו: ‚אני עשרים שנה בצבא ועוד לא ראיתי מיקרה כזה, אפילו למחבלים לא מרביצים ככה.'"

חברה אינה סעד
ארבעה החזיקו בו והרביצו!"

התגוננות או תקיפה?

אלי שוחר בינתיים מבית־החולים, כשהוא סובל מסחרחורת ומכאבים ב־גב ובראש. „אני רוצה לחזור לצבא," אמר, „יש לי שני דברים בחיים, הכדורגל ונהגות. אני לא יודע אם אוכל לנגוח עכשיו בכדור אחרי הפגיעות בראש. איבדתי את כל הביטחון העצמי שלי אחרי המיקרה. אני לא יודע מה לעשות. מה קרה לי? הרי הצבא זה כמו אבא שלך ואמא שלך, אבל אם אף אחד לא רוצה לשמוע אותי, אז מה יש לי לחפש שם?"

ד"ר רענן ישב בינתיים בחדרו כשעל פניו נסוך חיוך. „בוודאי שאני זוכר את אלי," אמר. „הוא נכנס אלי ככה בחוצפה ושאל אותי מי זה הפסיכיאטר. אחר־כך הוא ביקש להשתחרר מהצבא. אמרתי לו שייגש ליחידה שלו, ששם יטפלו בו. אנחנו מטפלים רק במיקרים פסיכוטיים. אם הוא היה מיקרה פסיכוטי הייתי מאשפז אותו מייד, אבל הוא היה בסדר, אז מה אם הוא לקח כמה כדורים? מאות חיילים לוקחים כדורים כל הזמן. זה כבר דבר רגיל כאן. מה אנחנו עושים איתם? אנחנו שולחים אותם לכלא או מאשפזים אותם, הכל תלוי במיקרה. לא בדקתי את אלי, כי לא היה צורך לבדוק אותו. תוך עשר דקות קבעתי שהוא לא פסיכוטי.

„אמרתי לו לחזור ליחידה שלו, אבל הוא התעקש שאני אבדוק אותו. הוא אמר לי שירצח אותי. שוב ביקשתי ממנו לצאת, אבל הוא נתן לי אגרוף בפנים, אז ברור שהכיתי אותו. זכותי להתגונן, לא? לא היתה לי שום אפשרות אחרת, אבל לא דחפתי אותו. נתתי לו אגרופים בפנים. אחרי שבאו החיילים לחדר הם לקחו אותו."

לעמיתו של דוקטור רענן, הדוקטור אלכסנדר, גירסה שונה במיקצת. מספר אלכסנדר: „דוקטור רענן לא יכול לבדוק את אלי, כי אלי סיפר לו שהוא עריק חמישה חודשים מהצבא. דוקטור הענן לא דחף את אלי, איך יכול לדחוף אותו אם היו לו תיקים ביד בזמן השיחה? מה, הוא לא אמר שהיו לו תיקים ביד? אז בטח הוא שכח, הוא לא זוכר כלום, הוא אפילו לא זוכר שהוא היה על הריצפה.

„אלי נתן לרענן אגרוף, דוקטור רענן נפל ואלי התחיל להתפרע. אף אחד לא נתן לו מכות, הפצעים שיש לו בפנים הם בוודאי מהמכות שאלי קיבל כשהוא התחיל לדפוק את ראשו בשולחן. היה דם, אז מה? גם המדים שלי התלכלכו. אחר־כך הרגיעו אותו וניקו לו את הפצעים. הוא אפילו אמר לדוקטור רענן שהוא מצטער לפני שהלך."

גרשוני ואחותו מירי
„היא האור היחידי בחיי!"

לתפוס בקש האחרון

טוען אלי: דפקתי את הראש בשולחן, אבל אני כדורגלן, מכות כאלה חלשות לא משפיעות על הראש שלי, אני רגיל לנגוח. המכות בראש הן מדוקטור רענן. לא אמרתי להם שאני עריק, בשביל מה לי לשקר? אם הייתי עריק לא היו נותנים לי טיפול. אם דוקטור רענן טוען שנתתי לו אגרוף במצח, איך לא נשברו המישקפיים שלו? הם משקרים שניהם, אפשר להוכיח את זה. היתה לי הפניה, למה לא קיבלו אותי?

אביו של אלי, דינו גרשוני, עומד עתה להגיש תביעה נגד הפסיכיאטר. „בשבילי זה לא רק הבן שלי," טוען האב, „זה עניין ציבורי, יש הרבה אלי שמגיעים לצבא מכל מיני איזורים כמו שבזי והתיקווה, ושרוצים להתאקלם, וחבל שאנשים מסוגו של הפסיכיאטר הזה יטפלו בהם. קצין כזה יכול להרוס חייל, אם הוא היה מנסה לשמוע את אלי, רק לתת לאלי הרגש
שיש לו גב, תמיכה, עידוד, כל
היה קורה, אבל כשהוא מגרש י
לתפוס בקש האחרון, זה עובר
אני לא מסוגל לעכל את זה."

יאירה י

חתם

חושבים על עתיד?

בואו אל אגד

אם יש לך וותק נהיגה של שנתיים ברכב פרטי או במשא, או רשיון נהיגה באוטובוס; גילך הוא בין 21 ל־31 שנים, סוג בריאותך גבוה, וללא הרשעות קודמות –

לכל העונה על דרישות אלה אנו מבטיחים: – הכשרה מקצועית חינם, ברמה גבוהה, בנהיגת אוטובוס. מקום עבודה מסודר, שיבטיח את עתידך ועתיד משפחתך, ותנאי עבודה הוגנים.

פרטים נוספים מדי יום בין השעות 08.00 ל־15.00 ב: תל־אביב, דרך פתח־תקוה 53 (בית מעריב) קומה ה', טל: 294990(03); ירושלים, בתחנה המרכזית, קומה ב'; חיפה, בתחנה המרכזית קומה א'; באר־שבע, בתחנה המרכזית.

הבא עמך: תעודת זהות, רשיון נהיגה, פנקס מילואים, תעודת שחרור ותמונה עדכנית.

אגד

ההמראה שלי ושלך
בנעלי קנון

Kanon
צביקה פיק
SVIKA PICK
התראה
TAKE OFF
Kanon

ONMEN TRY TO KILL MINISTER RESIDENT

ORD MOYNE SERIOUSLY WOUNDED

IN REVOLVER ATTAC

OUTSIDE HIS HOM

EGYPT was deeply shocked yesterday [illegible] news of the attempted assassination o[f] Lord Moyne, who was seriously wounded outside his Zamalek, Cairo, home when attacked by two armed men.

Quick thinking by an Egyptian policeman led to the immediate arrest of the two men who fired on the British Minister Resident.

Lord Moyne had arrived at his home by car from hi[s] office in Garden City when the attack took place, soon afte[r] one o'clock.

o men dressed in civil- clothes had hidden in the bach to the front door of ouse, and as the car came standstill leapt out and several revolver shots. soldier driver of the car lled instantly.

Lord Moyne, British Minister Resident in the Middle East, was attacked and seriously wounded by two armed men, dressed in European clothes, outside his private residence shortly after 1 p.m. to-day.

He has been removed to hospital.

His assailants were arrested shortly after the attack and are detained in custody by the Cairo City Police.

The military driver of the car from which Lord Moyne was alighting was killed.

LATE NEWS

LORD MOYNE DIES

The Mid-East Mail [illegible] grafe to announce that Lo[rd] Moyne, the British Minist[er]

6.11.44

השבוע לפני שלושים וחמש שנה, אירע במצרים מעשה רצח פוליטי שחולל תפנית במילחמת השיחרור של המחתרות העבריות נגד השילטון הבריטי. שני לוחמים של הלח"י ירו למוות בלורד מוין. בניגוד למיבצעיהן האחרים של המחתרות ה„פורשות", שנעשו תמיד על רקע ברור, נוספו לפרשה זו במרוצת השנים משמעויות חדשות שהביאו להארתה באור חדש

רצח הלורד מוין

ציור זה של האמן הנודע שמואל בק, צויר בשנת 1954, כאשר מלאו עשר שנים להוצאתו להורג של הלורד מוין, בידי שני לוחמי הלח"י, אליהו חכים ואליהו בית־צורי, שהועלו לגרדום על רצח זה. בק, שלפני עשרים וחמש שנים היה צייר מערכת „העולם הזה" וחתם על ציוריו בשם „ברתור", מתאר בציור זה את התרשמותו על פי העדויות את רגע ההתנקשות בחיי הלורד מוין. מכוניתו של הלורד עומדת לפני הכניסה לגן ביתו בשכונת זאמאלק בקאהיר. אליהו חכים (עומד ליד דלת המכונית) ירה זה עתה בלורד, שישב במושב האחורי של המכונית, ליד מזכירתו, שלא נפגעה. הנהג, שירד לפני כן כדי לפתוח את שער הגן, שקף אקדח, אך נהרג כבר במקום בידי אליהו בית־צורי, שחיפה על חכים.

„שני רעים יצאו לדרך...״

הלורד חזר הביתה. נהג המכונית הפר־טית הנוחה התקרב לשער הגן שהקיף את הוילה בשכונת זאמלק, קהיר, רובע של וילות נאות בהן גרו עשירי הארץ וה־מושלים הבריטיים. המכונית עצרה, הנהג פתח את הדלת, עמד לגשת לשער, לפתחו לפני המכונית.

נפתע נפתחה הדלת אשר ליד הלורד מוין. צעיר שחרחר דחף את ידו פנימה, ירה מקרוב, פצע את הלורד פצעי־מוות. המזכירה שישבה לידו, לא נפגעה כלל.

הנהג, קורפורל פולר, לא איבד את עש־תונותיו. הוא שלף את אקדחו. אך עוד לפני שיכול היה לפתוח את הניצרה, נקצר על־ידי כדוריו של צעיר שני, בלונדי ו־תכול־עיניים, שחיפה על הראשון.

השניים עלו על אופניים, התרחקו במ־הירות. אולם הגורל רצה אחרת. שוטר מצרי רכוב על אופנוע, שנזדמן במקרה במקום, רדף אחריהם. פתח עליהם באש. השניים ירו לעבר גלגלי, נקבו אחד מהם. אולם באותו רגע נפצע הצעיר הבלונדי בריאותיו. השחרחר המסתכל אחורה, כאילו לעזור לחברו, נמלך בדעתו, השתדל להת־רחק. לשווא. ההמון שהתאסף תפס בו. השניים נעצרו.

ביומיים טילפנה המזכירה לאמבולנס. אולם עוד בדרך לבית־החולים מת — — —

הקרבן

וולט אדוורד גיאנס, הבארון הראשון ל־בית מוין, בנו השלישי של הלורד הראשון לבית אייבי, היה בשיא הקאריירה שלו כשפגע בו הכדור הקטלני.

דרך חייו מצלצלת בדיוק כדרך חייו של כל לורד בריטי אחר בעל מעמד דומה: יליד דובלין, אירלנד, בן 64, חניך בית־הספר האריסטוקרטי של איטון, נפצע במל־חמת הבורים וזכה לאות הצטיינות של המלכה (ויקטוריה), חבר־פרלמנט משך 24 שנים, חבר עירית לונדון, מפקד־גדוד ו־קצין־משה במלחמת־העולם הראשונה, תת־שר המלחמה, מזכיר כלכלי לשר האוצר, שר החקלאות והדייג, חבר מספר ועדות מלכותיות, שר־המושבות, מנהיג בית־הלורדים, חבר מועצת המלך, ולאחרונה שר לענייני המזרח התיכון בקאהיר. בעלה של הליידי אבלין ארסקין, שמתה חמש שנים לפניו, אב לשני בנים, שאחד מהם מת.

מאחורי העובדות היבשות הסתתר גבר יפה־תואר, אחד המוחות החריפים בממשל־תו של וינסטון צ'רצ'יל, ידידו האישי. לא בכדי נשלח לקאהיר. שם נרקם חלק מעתיד האימפריה. שם הוקמה הליגה הערבית, תחת חסותו. שם גם נידונה „בעית ארץ־ישראל.״

ליד אותה קאהיר, בחדר נקי ומרוהט היטב במיבצר עתיק, היה כלוא גבר שקט. נמוך־קומה. יואל בראנד, שליח 800 אלף יהודי הונגריה, האיש שגורל שליחותו יכול היה להציל רבבות, הובא באחד הערבים למועדון האנגלו־מצרי, נחקר ארוכות על־ידי קבוצה של תריסר אנגלים. הוא לא שם לב במיוחד לכך. משך חמישה חדשים הת־רגל לחקירות בלתי־פוסקות, 14 שעות ב־יממה. אולם הוא זכר היטב אותה פגישה. כי בה נפל פסוק היסטורי.

אחד הנוכחים שאל אותו על שליחותו. שוב ושוב הדגיש בראנד שאפשר להציל.

חכים

תמונתו בפנקס־השרות של הצבא הבריטי במילחמת העולם השנייה, לפני שערק והצטרף שוב למחתרת של לוחמי חירות ישראל.

לבסוף הפליט הבריטי: „מה אעשה במיל־יון יהודים? איפה אשים אותם?״ בצאתו שאל בראנד מי היה האיש. התשובה: לורד מוין.

אחרי שיחרורו הצטרף בראנד ללח״י, הארגון שהרג את הלורד.

מוין, אריסטוקרט ובן למשפחה בעלת שם־עולמי בין יצרני הבירה, לא היה אדם אכזרי. להיפך, ימים מעטים לפני מותו אמר לבנו: „גורל היהודים הוא טרגדיה גדולה. יצטרכו לחשוב מה לעשות אתם אחרי המלחמה!״

אולם הלורד מוין היה קודם כל מדינאי בריטי, ודאגתו הראשונה, ואולי היחידה, היתה נתונה לאימפריה הגדולה. הוא ידע כי כל יהודי שיינצל יוסיף לקלקל את היחסים בין האמפריה לבין שליטי ערב. והוא האמין כי יחסים אלה הם הבסיס לעתיד האימפריה אחרי המלחמה. הוא לא היה היחיד שחשב כך. אולם הוא שילם עבור דיעה זאת בחייו — — —

ההחלטה

היתה זאת אחת ההחלטות שאיש אינו יכול לקבוע בדיוק מתי הוחלטה, ומי החליט.

כשפרש אברהם („יאיר״) שטרן מאצ״ל, בקיץ 1940, קרא לארגונו „הארגון הצבאי הלאומי בישראל.״ הוא התכוון לבטא: בני־גוד לאצ״ל הישן, שנקרא „הארגון הצבאי הלאומי בארץ־ישראל,״ יפעל הארגון החדש בעם ישראל בכל רחבי העולם. האויב אינו הנציב העליון היושב בירושלים. האוייב הוא האימפריאליזם הבריטי באשר הוא שם, והמלחמה בו תתנהל בכל הארצות, בכל היבשות.

שטרן העלה את הרעיון להרוג את השר הבריטי לענייני המזרח־התיכון. היה זה אז סר אוליבר ליטלטון, אחד מעמודי התווך של המפלגה השמרנית, שר־המושבות הב־

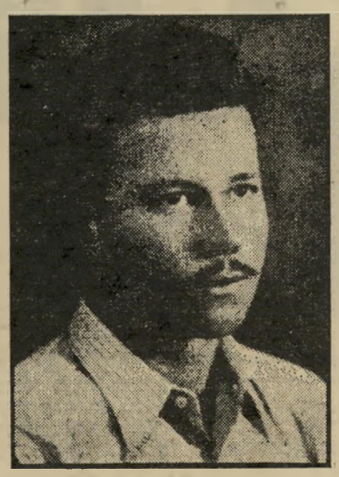

בית צורי

תמונה נאמנה בה צייר אליהו בעפרון את השפם שנוסף לו בינתיים בישבו בבית־הסוהר במצריים בימים בהם ציפה למשפטו.

ריטי בשנים האחרונות. אולם עוד לפני שהתגבשה תכנית מעשית, נחפש אברהם שטרן בעלית גג בשכונת פלורנטין, תל־אביב, נקטל על־ידי קצין־המשטרה מוריטון. ארגונו נופץ לרסיסים, כל מנהיגיו נכלאו.

עברו שנתיים. ליטלטון מסר את תפקידו למונקטון, מונקטון למוין. איש מהם לא שם את לבו במיוחד לכך שבינתיים קרה משהו בארץ־ישראל. ממחנה־המעצר במזרע

עד־ראיה

עיתונאי מצרי, הנ־ציח את בית־צורי כפי שחבריו בארץ זוכרים אותו בימי פעילותו הרבה בלוחמי חירות ישראל.

ברח גבר צעיר, חסון, איש־פעולה מלידה, „איש־הברזל״ של לח״י: יצחק שמיר (יזר־ניצקי). הוא הקים מחדש את מרכז לח״י, צירף אליו מורה־לספרות בשם ישראל שייב („אלדד״), הכין את התכנית לבריחה ההמו־נית של מנהיגי לח״י מלטרון, ביניהם נתן פרידמן־ילין („גרא״), החבר השלישי של המרכז. פרידמן־ילין יצא לחופשה, שייב נאסר.

לח״י עבר התפתחות רעיונית, לא היתה לו אידיאולוגיה מגובשת, פרט למלחמה בבריטים. אולם הסתמנו באופק יסודות של אידיאולוגיה חדשה. עיקרה: מלחמת־השיחרור אינה „ציונית״, אלא עברית, ארצישראלית, מרד של בני־הארץ נגד שליט זר.

אחד ההוגים העקריים היה ישראל שייב. שייב התנגד בחריפות אישית לתורות ז'בו־טינסקי, עד כדי כך שביקש לסתור ממש כל פרט ופרט של דברי המנהיג הרביזיו־ניסטי. ז'בוטינסקי אמר כי יש הבדל בין האנגלים הטובים (לורד בלפור) והאנגלים הרעים (מק־מייקל). שייב אמר שכל האנג־לים רעים, אויבים טבעיים לעם ישראל בארצו. ז'בוטינסקי ראה את המאבק בין יהודים וערבים, כשהאנגלים משמשים צד שלישי. שייב החל לרמוז כי היהודים ה־ערבים הם שותפי־גורל. ז'בוטינסקי דרש לשבור את ההסתדרות. שייב החל מזכיר לטובה את המילה סוציאליזם.

הוא לא היה יחיד. ההוגה העיקרי, פרידי־מן־ילין, התקדם באותו כיוון. הכל היה עוד בלתי־מגובש. אולם כבר נראתה תיאוריה חדשה של שותפות עברית־ערבית, שתחזר של במאבק נגד הבריטים, ישמשו אחר־כך יסוד לחיים חדשים במרחב. רק במאבק יוכלו הערבים להשתכנע כי בני הארץ ה־עבריים אינם סוכני האימפריאליזם הזר וראש־גשר של המערב הקולוניאלי, אלא עם שוחר־חופש, מעורה במרחב.

רצח הלורד מוין נועד להפעיל תהליך זה. יצחק שמיר הכין אותו בסבלנות. אנשי לח״י הקימו תאים בין החיילים ה־ארצישראליים במצרים, הקרקע הוכשרה. אולם ראש־התא יוסף („עזרא״) סיטנר, חי־וה את דעתו כי החיילים לא יוכלו לבצע פעולה. אפשר היה להעבירם בכל יום. ואילו המבצע חייב להיות בעל אפשרות לשהות במקום, לחכות להזדמנות.

שמיר חיפש איש — אדם נאמן, שאפשר

תמונת ילדות

מראה את אליהו בית־צורי (שני משמאל) עם אביו שתי אחיותיו ואמו, שמתה בהיותו בן 16. עוד בילדותו בלט באופיו תקיף, מרץ בלתי־רגיל וכושר־החלטה שאיפיינו כל־כך את פעילותו במחתרת.

תמונת נעורים

אופיינית זו לתקופה, בה גדל בית־צורי, מראה אותו (קיצוני מימין) במשק רמת־גני, בטיול של בית־הספר, בו למד בילדותו. הוא היה תלמיד מצטיין ביותר, אהוד על חבריו בני גילו ומוריו.

פצצות מילוליות

תופיק דוס באשא (**עומד מימין**), מגדולי עורכי־הדין המצריים, מתווכח עם התובע הכללי המצרי הראשי (**עומד משמאל**), שלקח בעצמו לידיו את ניהול המישפט. נאום־ההגנה של דוס ערך שלוש שעות ועורר בזמנו הדים רבים במצריים ומחוצה לה.

היה לסמוך עליו שישאר זמן רב לבדו, יפעל לפי שיקול דעתו האישי מבלי לקבל הוראות מפורטות, קלעי טוב ואיש שנוסה בפעולה. יהושע כהן *, אחד ממפקדי לח"י, המליץ על צעיר ספרדי, שידע ערבית על בוריה, הכיר את הנוף המצרי — — —

האיש הראשון

אליהו חכים יכול היה להיות בן אופייני של משפחת־עשירים ספרדית. יליד ביירות שגדל בארץ, רגיל למותרות והדור בלבוש, ספורטאי של מכבי ואדם מצוי בנשפיות־ריקודים. כמו רבים, הצטרף למחתרת. אולם המחתרת שבתה. ימי הפילוג הרסו את הארגון. אליהו, יחד עם חבריו, הסתובבו ברחובות חיפה, הסיגריה בפה, התגעגע לפעולה. היא לא באה.

הוריו ידעו שהוא חבר המחתרת. הם שמעו על הריגת שטרן, מאסר האחרים. הם דאגו לחיי בנם. פתרונם: שיתגייס לצבא הבריטי. שם ימצא מוצא לתאוות־הפעולה שלו, יהיה רחוק מן הפיתוי. לבסוף נכנע להם אליהו, בניגוד לרצונו.

אולם בצבא באה החרטה. חבריו יחשבו־הו לפחדן, לעריק. הארגון התאושש מחדש, ואילו בצבא מצא רק חיי בטלה. ביום בהיר אחד חזר הביתה, השליך את המדים לפינה וירד למחתרת.

כעבור כמה ימים הופיעה מודעה בעתון: „אליהו, בוא הביתה, הוריך חזרו ממצריים ורוצים לראותך!" אולם אליהו לא חזר. הוא נקרא עתה „בני", והוא השתדל בכל כוחו להחזיר את כבודו בעיני החברים, שחשבוהו לבן־עשירים רכרוכי. הוא פעל בפעולות קטנות, חי בתנאי רעב, למד לקלוע, עמד בתצפיות, עסק באוסף ידיעות. אט־אט רכש מחדש את אימון האחראים. בשעת ההתנקשות הגדולה בחיי הארולד מק־מייקל, ערב צאתו של זה מן הארץ, עמד אליהו חכים בראש סלע, ירה על המכונית שירדה בכביש התלול תל־אביב. ירה — והחטיא.

עתה ירד מצרימה. הוא התבסס במקום, ערך תצפיות קפדניות, הכין את הפעולה. אולם סיטנר הגיע למסקנה שאיש אחד לא יספיק, דרש בארץ כי יישלח איש שני. שמיר השקיף סביבו. מבטו נתקל בצעיר יפה, בעל פנים מערביות, אינטליגנטי, מש־כיל, שהיה בשעתו אחד מפקודיו בפלוגה ח של אצ"ל — — —

האיש השני

אליהו בית־צורי היה טיפוס שונה מאד מאליהו הראשון. הוא היה כמעט ארכי־טיפוס של צבר בן־דורו.

בנו של איש שעלה מרוסיה לפני 50 שנה, מנהל הדואר בטבריה, הכיר אליהו בן ה־22 עוד בנעוריו ערבים רבים שביקרו בביתו. בחזור המשפחה תל־אביבה למד בגימנסיה. סימן־הדרך בחייו, כמו בחיי כה רבים מבני־דורו, היו מאורעות 1936. אליהו התגייס לאצ"ל.

חיש מהר נפצע בפעם הראשונה — הוא נכווה קשה משנשלח לשרוף אוטו־בוסים בפעולות אצ"ל נגד מגבית כופר־הישוב. הוא הראה בגאווה את הצלקות הרבות, הפך מדריך בארגון התאים הלאו־מיים, תנועת־נוער שהוקמה על־ידי אצ"ל בשעה שהארגון הסתכסך עם בית"ר.**

ההגנה

עורך־הדין עבד אל־פתאח אל־סאייד ביי (עומד במרכז) סניגורו של אליהו חכים, בהתחלת נאום ההגנה. הוא היה לפני כן נשיא בית־הדין העליון המצרי, ונתמנה סניגור לשני הצעירים מטעם בית־המישפט ללא תשלום.

התמונה ההיסטורית

„מילה אחת, אדוני השופט!" מבקש אליהו חכים (**עומד**), לפניו, נשען על מעקה התא, אליהו בית־צורי, ששמר על שלוות־נפש עילאית משך כל זמן המישפט.

מכל העולם

המישפט בקהיר משך את העיתונאים המפורסמים ביותר מארצות רבות, ובעיקר עיתונאים אמריקאיים, שהפכו בו

כרבים מבני־המחתרת, זנח את לימודיו על־אף רמתו השכלית הגבוהה, פרש מן הגמנסיה, אך השיג תעודת־בגרות בכוחות עצמו. בבית לא ידעו אם עודו חבר המח־תרת או לאו. אליהו לקח את אחיו הצעיר לשייט בירקון, השתתף במישחקיו הילדו־תיים. שלוש אחיותיו העריצוהו. אביו, ש־התאלמן, מכבר, חי רק למענו.

כשחל הפילוג הגדול, פרש בית־צורי בבחילה, כרבים אחרים, משתי המחתרות גם יחד, התמסר ללימודים בפקולטה למדעי המזרח של האוניברסיטה. „במזרח אנו חיים, במזרח עתידנו, את המזרח עלינו לדעת!" אמר. הוא לא ידע כי באותה שעה ממש התווכח צעיר לא מוכר לו, בשם אליהו חכים, עם בעל בית־קפה ערבי ב־חיפה, אמר לו: „אין ריב בין יהודים ו־ערבים. האנגלים המסכסכים והמסיתים. עלינו להתאחד ולזרוק אותם מכאן, ואז נסתדר בינינו..."

אצל חכים, איש המעשה, היה זה אינס־טינקט פשוט, בלתי־מגובש. אצל בית־צורי הפך הדבר לראשיתה של אידיאולוגיה. ידידו הטוב ביותר היה אחיו של יוצר כת הכנענים, המשורר אוריאל שלח („יהונתן רטוש"). אליהו בית־צורי לא הפך ל־כ"נ־, אך הוא קיבל דיעה שנולדה אז בהוגים רבים: שהעם העברי החדש הוא עם שמי, בעל שרשים בתרבות השמית, שותף־גורל של העם הערבי, חייב להשתלב בחיי ז־מרחב וללחום לחרות כל עמיו נגד השלטון הזר.

אצ"ל התארגן מחדש. אליהו חזר אליו, עבר קורס מפקדים. אולם רוחו לא היה שלם עם אצ"ל ומסורותיו. ואילו האוני־ברסיטה לחצה עליו להתגייס לצבא הבריטי השנוא. הוא מצא מוצא משתי הצרות וגם מבעית הפרנסה: בהצטרפו לשרות ה־מדידות הבריטי, שהעביר אותו לזבידה ערבית ליד ג'נין.

שם הפך בית־צורי מיד לגיבורם של הפועלים הערבים, מנהיגם נגד המנהלים הבריטיים. אולם גם האנגלים חיבב את הצעיר שדיבר אנגלית כמו ערבית ועברית. החזיק בין חפציו את ספר השירים של קיפלינג, ידע להרצות על ההיסטוריה של בריטניה. הם לא יכלו לדעת כי ידיעה זו תעזור לו, ברבות הימים, להסתמך על משוררים בריטיים בנאום ההגנה שלו במש־פט רצח מוין. כשעזב אליהו את השרות כדי להתחיל לעבוד אצל מודד פרטי, רשם המנהל האנגלי בפנקסו: „בעל כשרונות ואינטליגנטי מאד."

הכשרון הועיל לו במחתרת, עזר לו לעלות בסולם הפעולות. הוא נלקח בחשבון לתפקידים חשובים. וכשבאה הדרישה לאיש מיוחד לגמרי, שיצטרף לחכים בקאהיר, נפ־לה הבחירה עליו.

בבוקר אחד, בסתו 1944, עמד חייל בריטי בודד על רציף תחנת הרכבת ברחובות. הוא דמה לכל אנגלי אחר: ילקוט, מק־טורת, ניירות מוכנות לנסיעה למצריים. בבית השאיר כמה קטעי־ספרות וקטעי־יומן, שהעידו על אופיו של אליהו בית־צורי יותר מכל ביוגראפיה: ספר היסטוריה של העם האנגלי מאת אלי הלוי (הוצאת פינג־ווין), מסומן בכמה מקומות; הערוב של אדגר אלן פו; שירו המפורסם ביותר של ראדיארד קיפלינג, בתרגום מקורי של בית־צורי עצמו:

אם בסבלנות תוכל צפות עם בוש
או תוך מרמה אמת לא תעקם,

---

* כיום שכנו של דוד בן־גוריון בשדה־בוקר.

** שנועד לגייס כספים להגנה, הוחרם על־ידי אצ"ל.

ראיון מיוחד

עם נתן פרידמן־ילין ויצחק שמיר לשעבר חברי מרכז לח"י

„פקדנו על הריגת הלורד!"

הראיון הבא ניתן לכתב „העולם הזה" עלידי נתן פרידמן־ילין־מור בדירתו בתל־אביב, בחודש נובמבר 1954.

מר פרידמן־ילין־מור, האם ההתנקשות בלורד מוין היתה, בעיניכם, פגיעה רגילה בנציג האימפריה הבריטית, או שהיתה לכם כוונה מסויימת גם כלפי העולם הערבי?

ובכן, זה היה בשנת 1944. שנתיים וחצי לפני כן נרצח יאיר (אברהם שטרן). מאז שקענו בתוקף העובדות במילה חמה של גאולת־דם. רבינו לגאול את דמו של יאיר, ומפני זה ניסינו להתנקש בקצין המישטרה מורטון, שברח בסופו של דבר מהארץ. ניסינו פעמיים להתנקש בנציב העליון

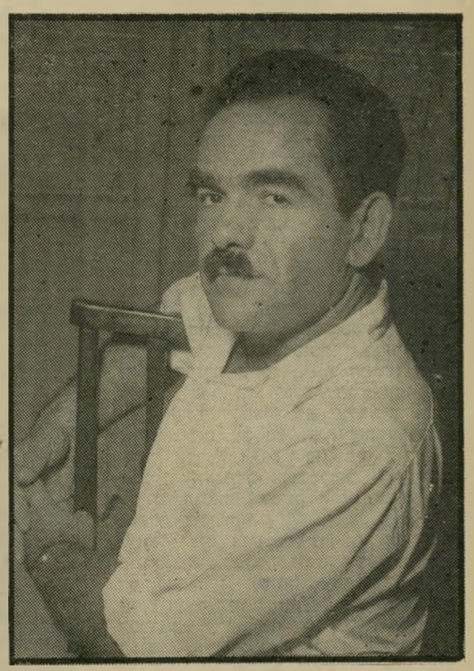

חבר מרכז לח"י יצחק שמיר (ב־1954)
בתל־אביב

(סר הארולד מק־מייקל), שעם כל היותו בדרג גבוה יותר ממורטון היה גם הוא אחד האחראים הישירים למות יאיר — — —

קו זה לא נראה לכם?

כל החשבון הזה, עם היותו מוצדק מבחינת גאולת הדם, עלול היה לסלף את דמותה הפוליטית של מילחמתנו ולהעמיד אותה על בסיס של תגובות על מעשי דמים מצד הבריטים. החלטנו במכה אחת להוציא את מילחמתנו ממעגל קסמים זה, ויחד עם זה להראות לעולם שמילחמתנו אינה מתנהלת נגד האדמינסטראציה במקום, אלא שהאוייב יושב בלונדון ובקאהיר.

היה זה קו נוגד להשקפת אצ"ל?

אז, באותה תקופה, עסקנו עוד בוויכוחים מרים ומתוכים עם ראשי אצ"ל, שראו את האוייב מצומצם בגבולות הארץ הזאת, ואת האחראים לכל היותר בארמון הנציב בירושלים. שעות על גבי שעות היינו צריכים לכלות בוויכוחים עקרים עם בגין וחבריו — — —

עם מי?

— — — עם (חיים) לנדאו ו(יעקוב) מרידור — על הגדרת האוייב, האצ"ל, שעוד נמצא בשלב של הריסת בניינים, דרש מאיתנו, בפי בגין, כבסיס לשיתוף פעולה, שנחדל מלהשתמש במונח „שלטון זר" בהגדרת השלטון המנדטורי. לדעתו היה צריך לכנותו „משטר דיכוי".

זה היה ויכוח על מונחים או על גישה עקרונית לתפקיד המחתרת?

הייתי שואל אותו, מה יהיה אם מחר הבריטים יהיו אדיבים, ולא ינקטו בפעולות דיכוי? האם אז תיפסק המילחמה? מובן שלא ראינו עדיין את אצ"ל בשל לעיכול פוליטי של פעולה כהתנקשות בלורד מוין. משום כך אף לא רמזנו להם על כך בשיחותינו איתם.

„סימן קריאה שאין להשחיקו"

מדוע בחרתם דווקא בלורד מוין?

עדיין לא היינו מוכנים, מבחינה ארגונית, לקלוע רחוק יותר וגבוה יותר.

מה, אם כן, היתה עיקר המטרה של הפעולה?

רצינו להעמיד בפני העולם סימן קריאה של תנועת השיחרור בארץ, סימן קריאה שאין להשתיקו. המטרה היתה להוכיח לעולם כולו כי אין כאן סיכסוך בין ילידים ואדמיניסטרציה מדכאת, אלא בין עם השואף לחרותו הלאומית ובין כוח אימפריאליסטי שבא לשעבדו.

וזא שמתם את הדגש על אישיותו של הלורד מוין?

משום שרצינו להבליט את הנקודה העקרונית, נמנענו מלהבליט את אחריותו האישית של הלורד מוין לנעילת שערי הארץ, אפילו בפני פליטי הנאצים, ושליחת מאות נוסעי **סטרומה** לתהומות.

מר פרידמן־ילין, כתוצאה ממישפט קסטנר נודעו לציבור כמה פרטים על אחריותו האישית של הלורד מוין בפרשת השמדתם של יהודי הונגריה. האם, בשעה שתיכננתם את הריגת הלורד מוין, ידעתם פרטים אלה?

אנחנו ידענו. בשעה שהחלטנו, התעניינו גם באישיותו. ידענו גם את השקפותיו. שהתנגד בצורה חריפה ביותר לעליית יהודים, שהיה האיש שנשלח לארגן את הליגה הערבית.

„גרתי בבית ריק"

מתי קיבלתם אישור לכך שרעיתכם זו היתה נכונה?

מעניין מאד לציין כי בתחילת 1945 נפגשתי עם ארתור קסטלר, והוא אישר כי הנחתנו היתה נכונה.

איפה היית בשעת ההתנקשות?

ביום ההתנקשות הייתי בתל־אביב, אצל חבר שלנו,

חבר מרכז לח"י ישראל שייב
בבית־הסוהר

בחדר בו גרו הוא ואשתו. שניהם היו פועלי יהלומים. בבוקר היו יוצאים וחוזרים בערב. ואני הייתי חייב לשהות כל היום בחדר, מבלי שדיירי הבית היו מרגישים בכך תנועה שהיא. למחרת ההתנקשות יצאתי לתל־ליטווינסקי וגרתי זמן מסויים יחידי בבית שעמד לרשותנו, אך באופן רשמי היה אותה שעה להשכרה.

איפה ומתי בדיוק החלטתם לבצע את ההתנקשות?

בתל־אביב. ההחלטה בשלה מזמן. אני חושב שזה היה בערך בחודש מרס, אפריל.

אז עלתה ההצעה בפעם הראשונה?

לא. הנושא עוד נידון בימיו של יאיר.

מה היתה כוונתכם כלפי הערבים?

אף פעם לא התקפנו ערבים. קודם כל, מפני שרצינו לגרום לנייטראליזאציה של הערבים במילחמה נגד האנגלים. השגנו מטרה זו עד שנת 1947. אז ניסתנו את הסיסמה של „נייטראליזציה של המזרח התיכון" — — —

מי ניסח את הסיסמה?

את המאמרים האלה ניסחתי אני בעתוננו, **המעש.**

מה רציתם להשיג בסיסמה זו?

זה נבע קודם כל מבדיקת האינטרסים שלנו. אז החריפו היחסים בין שני הגושים העולמיים. היה ברור שהם יחריפו עוד יותר. רצינו להוציא את ארץ־ישראל ואת האזור כולו מלשמש נושא להתגרות בין שני הצדדים.

היתה בכך גישה עקרונית חדשה לבעייה הערבית? ראיתם אפשרות של התקשרות עם התנועה הלאומית הערבית במאבק נגד השלטון הזר?

חשבנו שעמי האזור הזה, אם יניחו להם לנפשם, יוכלו להגיע להתפתחות כלכלית ופוליטית עלידי שיתוף־פעולה בין כל העמים היושבים באזור.

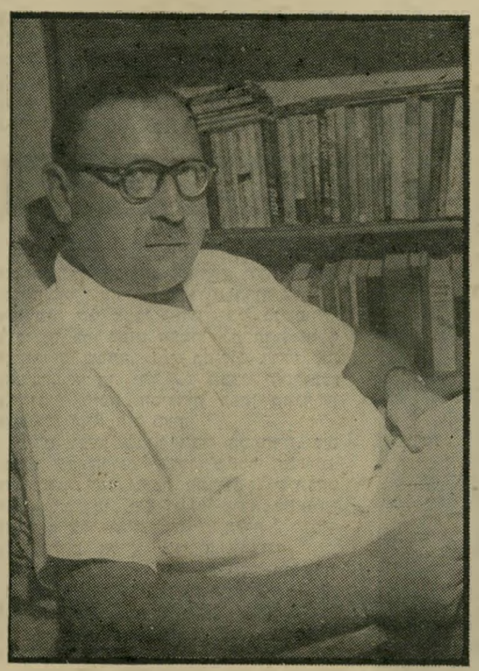

חבר מרכז לח"י יצחק שמיר
בתל־ליטווינסקי •

הראיון הבא ניתן לנציג „העולם הזה" עלידי יצחק שמיר (יזרניצקי), שניהל למעשה את מערכת המיבצעים של לח"י בתקופה כה כוצעה ההתנקשות.

מר שמיר, מתי תיכננת לראשונה את ההתנקשות?

התוכנית היתה קיימת מזמן. כשרק נגישנו לקשור קשרים ראשונים במצריים, היתה המגמה להגיע לפעולות מסוג זה.

„כפרנו בתורה הציונית"

מתי הוחלט למעשה על הפעולה? מי החליט?

ההחלטה כמה חודשים לפני הביצוע. היתה חליפת מיכתבים כימעט יומיומית בין נתן (פרידמן־ילין־מור) ובינו (ישראל) שייב ישב אז במאסר. לעתים קרובות היו דעותינו כה זהות, עד שמיכתב אחד מאיתנו לרעהו הכיל רעיונית שהשני רשם במיכתב שהיה אותה שעה בדרכו.

כיצד כתבתם?

(בחיוך) עלי לאכזב אותך. כתבנו פשוט, בלי שום כתבסתרים. אף מיכתב אחד לא אבד. כמובן לא הזכרנו שמות מלאים.

מר שמיר, מה היתה המטרה העיקרית של הפעולה בעינך?

היו כמה מטרות: הפגנה, מכה, העברת המילחמה לחוץ־לארץ, יצירת הד במזרח התיכון.

איזה הד?

רצינו להראות לערבים דרך למילחמה באימפריאליזם. כפרנו בתורה הציונית שאנחנו סוכני המערב. היה רצון ליצור ברית עם הערבים נגד האימפריאליזם.

ראיתם אפשרות מעשית לכך?

קווינו שנפעל בכיוון זה. מילחמה באוייב משותף יכולה לקרב יותר מאשר דיבורים על אחווה. מטרה שלילית מקרבת לפעמים יותר מאשר מטרה חיובית.

• כיום תל־השומר.

NIKKO
FAITH
APOLLON
APOLLON
FAITH
NIKKO
NIKKO
FAITH

המירשם למסיבה מוצלחת- מוצלחת!!!

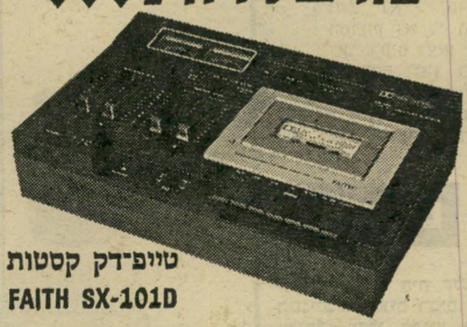

טייפ־דק קסטות
FAITH SX-101D

פטיפון APOLLON

טייפ־דק קסטות
דגם-APOLLON CL-350 ✱
דגם-ACD-35 ✱

—NIKKO 3035

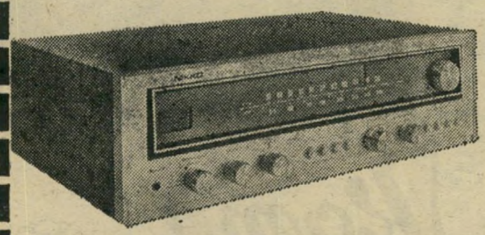

הרסיבר שלא רק נראה טוב — אלא נשמע הרבה יותר טוב! אין לו מתחרה במחיר ובוודאי לא בחידושים המיוחדים של קונצרן NIKKO יפאן.
עוצמה: 2×15W RMS, רגישות מקלט 2.0uV.
NIKKO 3035 — יחידת מוסיקה נהדרת.
דרוש שישמיעו לך אותה בכל חנות סטריאו מקצועית.

המוסיקה רועמת
התופים קורעים
רינה מזיזה ת׳תחת
דני את רגליו מרים
"ניקו " לא עייף אף פעם
"ניקו" מנגן בלי סוף
"דיסקו־ניקו" זה הטעם
"דיסקו־ניקו" עד אין סוף!

חשוב לכיס שלך!
בדוק והשווה את מחירי המכשירים עם המתחרים - לא תמצא עיסקה יותר טובה בסטריאו. נקודה.

סיסל

המפיצים: צלולי גיתית בע"מ,
ירמיהו 46, תל־אביב, טל׳ 443121

DISCO NIKKO

קמיל שמפו לשיער בלונדיני

קמיל שמפו המיוחד לבלונדיניות ולבהירי שיער
הינו מוצר נוסף במשפחת מוצרי הקמיל של מעבדות ד"ר פישר
קמיל שמפו טבעי מכיל אזולן המופק מפרחי הקמומילה
הוא מעמיק את גוון השיער ושומר על צבעו הטבעי
מוסיף לו ברק ורכות.

זה טבעי.

Kamil
shampoo

קמיל שמפו טבעי... יש לו טבע לפנק
מוצר של ד"ר פישר

סקייטלנד

הבידור
לכל המשפחה

החלה ההרשמה
לבית הספר
להחלקה אמנותית
על הקרח *

בניהולו והדרכתו של
דיטר קנגר, אלוף מערב גרמניה

קורסים לנשים גברים וילדים

ייפתחו ביום חמישי 15.11.79.
פרטים: טל. 484228

„סקייטלנד", ת"א, גני התערוכה, ביתן 29,
הכניסה דרך שער 3 בכביש ל„דרייב אין".
לרשות המבקרים מגרש חניה

נפתחה עונת החורף ב„סקייטלנד"

בשבת מ-10 בבוקר עד 11 בלילה
במשך השבוע מ-3 אחה"צ עד 11 בלילה
(מלבד יום א')

הנחות לבני נוער (עד גיל 18)
ולקבוצות מאורגנות

* על משטח ההחלקה הסינטטי מפולי אטילן

„שני רעים יצאו לדרך..."

(המשך מעמוד 69)

אם לצר את שנאתך תדע כבוש
מבלי גאון ובלי להתחכם...

קטע אחר שקשה לעמוד על מקורו:

„בתקופה הקצובה לך ולחייך, חיה — כך שבתקופה נאה זו לא יהיה כל כיעור או מום לעצמך או לכל חיים הנוגעים בחייך. בקש את הטוב בכל, ולכשתמצאו — העלהו מחבואו והנח לו להיות חופשי וגאה. עודד את התכונות הטובות בכל לב..."

ושיר שנראה כיום כמעט נבואי, דרך דרך נתיבה **של נתן אלתרמן:**

נחשי נא לי הדרך
המרחק נא לי הגד
שני רעים יצאו לדרך
מי מהם ישוב בוגד?

בבית ידעו כי אליהו יצא לעבודת מדידה, בסביבת גת. בעבודה ידעו כי עליו להת־מסר לענין משפחתי דחוף.

המשפט

התפקיד לא היה קל. לא עמדו לרשות השניים אמצעים רבים. היה עליהם לפגוע בלורד, מבלי לפגוע במישהו אחר. לכן אי־אפשר היה לירות על המכונית בנסי־עתה, אלא היה צורך לבצע את המעשה ליד הבית. מעל לכל: אסור היה בשום פנים ואופן לפגוע במצרי. כי הריגת מצרי היתה מבטלת את כל ההשפעה הפוליטית של הפעולה כלפי הערבים.

לבסוף נזדקרה בעיה מעשית מאד: דרך הנסיגה. הפקודה היתה לנסוע במכונית או לנוע ברגל, אך בשום פנים לא להש־תמש באופניים. המחתרת למדה מנסיונה כי האופניים מכשילים: אין להם המהי־רות של המכונית, וגם לא קלות־התנועה של הולך־הרגל, המסוגל להיעלם בחצר או בסימטה צדדית.

לשניים לא היתה מכונית. הם החליטו לא לדחות את הפעולה. בניגוד לפקודה המפורשת בחרו, משום מה, באופניים. בזאת חרצו את גורלם.

אך יתכן מאד כי שני האליהו השיגו במשפטם, אחרי מעצרם, יותר מאשר במע־שם. כי בשום הזדמנות אחרת, לא לפני ולא אחרי כן, דיבר הנוער העברי אל הנוער הערבי בצורה כה פשוטה ובלתי־אמצעית.

העולם כולו שלח את מיטב כתביו לאולם בית־הדין. הם ישבו מרותקים, נעצו את עיניהם בשני הצעירים. לא היתה שום אפ־שרות לתת להם הוראות מן הארץ. אך גם לא היה צורך. הם התנהגו בשיקול־דעת מופתי, קיבלו על עצמם את מלוא האחריות, הדגישו את מאמצם שלא לפגוע בשוטר המצרי, יצאו בהתקפה רבתי על האימפריה הבריטית, הודיעו שאינם ציונים אלא לוחמי־שיחרור ארצישראליים.

היה זה קו שעורר נימות עמוקות בלב המצרים. שנתיים לפני כן הקיפו טאנקים בריטיים את ארמון המלך פארוק, הכרי־חוהו למנות ראש־ממשלה פרו־בריטי. ה־עלבון לא נשכח. השוטרים, הסוהרים, ה־משפטנים התיחסו על שני הארצישראליים כאל נוקמי נקמתם. יותר מכן: הם ראו במשפט אפשרות של הגנה גדולה לעצמאות מצרית. זיכוי השניים היה יכול להיות סטירת־לחי מצרית בפני השליט הבריטי השנוא.

מאחר שלא הוסיע עורך־דין מישראל *, מינה בית־המשפט את טובי עורכי־הדין המצריים, שנכנסו למשפט בכל ליבם. נאו־מיהם הזכירו את גדולי הנאומים במשפט דרייפוס. מעולם לא נשמעו דברים כאלה במצריים.

קרא הסניגור: „העם היהודי הוא עם רודף־שלום מטבעו. ...מעשים כאלה (כמו רדיפת הנאצים את היהודים) הלכו ונישנו נגד המיעוט המושלמי בסרביה (ואילו ה־ממשלה הבריטית החליטה) לסגור את דל־תות ארץ־ישראל, המשלט היחידי שנשאר לאומללים אלה שברחו מפני מעניהם... מעילה בהבטחות שניתנו (על־ידי האנגלים) ליהודים... (הצעירים היהודיים) החזיקו את אנגליה כאחראית לדרמות האלה. כי היא סגרה את שערי ארץ־ישראל ברגעים החמו־רים ביותר, כשזה גרם למותם של רבים... הצעיר הזה סיכן את חייו בשרות ארצו ובהתאם למצפונו... זהו פשע פוליטי, שה־מניע שלו הוא אצילי: אהבת המולדת...

* אשר לויצקי סירב להגן עליהם אחרי שלא רצו לקבל את קו־ההגנה שלו. עורך־דין קייזרמן, אליו פנה אביו של בית־צורי, יעץ לו שלא לבזבז כסף על הגנה משפטית שלא תוכל להועיל.

אהבתם זו למולדת — הדומה לאהבתי שלי את מולדתי, אף־על־פי שיש הפרש ביני־הם — זוהי המגינה עליהם בסני אכזריות החוק!"

יותר מכל התרשם מן השניים עורך־הדין חסן חוסני, שבילה שעות ארוכות אתם בבית־הסוהר היה אנטי־בריטי מובהק. בו־שה היא ששני אלה מארץ־ישראל עשו את אשר אין לנו אומץ־לב הדרוש לעשות," אמר. כעבור זמן מה נכלא על־ידי הבריטים.

אולם החוק היה ברור. השופטים, בארץ שהיתה כבושה למעשה בידי הבריטים, לא יכלו לזכות אותם. פסק־דינם של השניים הועבר לחוות־דעתו של המופתי המצרי, במלים אחרות: הם נידונו למוות, לפי הסנגון המצרי.

בכל זאת קיוו הכל לחנינה. המלך פארוק שיחק עם הרעיון, כדי לנקום באנגלים שהעליבוהו בצורה כה צורבת. ראש־הממ־שלה, אחמד מאהר, מצרי ליברלי ותרבותי, רמז לעורך־דין יהודי־אנגלי שכבר חתם על חנינה לבית־צורי. ואז קרתה טרגדיה שנייה. מאהר נרצח בדרכו לפרלמנט, בו עמד להכריז מלחמה על איטליה וגרמניה.

הרצח השני שינה מיד את כל המפה. המצרים שוב לא יכלו לתת חנינה לרוצחים פוליטיים, מחשש פן יצדיקו גם את הרצח של ראש־ממשלתם. וינסטון צ'רצ'יל קם בפרלמנט הבריטי ודרש בצורה חד־משמ־עית, בנאום חסר־תקדים כי שני הארצישי־ראלים יוצאו להורג.

לשוא ניסה אביו של בית־צורי לשגר בקשות־חנינה אחרונות למלך פארוק. אחרי שהצנזורה גנזה את מכתביו, נעזר על־ידי מנהל הדואר התל־אביבי שהגניב את ה־מכתב לשק שירד מצריימה אחרי שכבר עבר צנזורה.

באביב 1945, בלי הודעה מוקדמת, הו־עברו חכים ובית־צורי אל הגרדום, הולבשו מדים אדומים („החליפה היפה ביותר ש־לבשתי בחיי," אמר חכים), התפללו ועלו אל עגיבת־החנק — בית־צורי חצי־שעה אחרי חכים.

התוצאה

כבר למחרת הרצח יצאו מנהיגי הסוכנות היהודית בקריאה כמעט־היסטרית להסגיר את הטרוריסטים. היה ברור שהאנגלים יתי־נקמו. צריך היה להקדים תרופה למכה, לפתוח במסע התנצלות.

„הרצח פגע בי יותר מאשר מות בני *!" קרא חיים וויצמן. „מעשה מתועב!" הכריז ישראל רוקח, ראש עיריית תל־אביב. אליהו גולומב, שכתב במקרה באותו יום מאמר, בו הודיע שהישוב עצמו יבער את הטרור, אך לא יסגיר איש לידי האנגלים, הוסיף למאמר קטע בו חזר בו מדבריו, דרש את הסגרת הפורשים. אפילו המפלגה הרביזיו־ניסטית גינתה את המעשה, אם כי בחריפות פחותה יותר.

איש מהם לא ידע כי לא היה צורך בכל ההיסטריה. במיסמך סודי, שנתפרסם רק בשנה שעברה כתב צרצ'יל לשר־המושבות שלו 11 יום אחרי הרצח כי יש להימנע מפעולות נגד המנהיגים ה„מתונים", כי זה רק יעזור לקיצונים, אלא יש לעודד את חיים וייצמן וחסידיו להתגבר על המחתרת בכוחות עצמם.**.

נקמתו האמיתית של הלורד מוין באה בצורה אחרת. הנהגת הישוב התקרבה ל־אנגלים, זנחה כל אפשרות ליצור ברית עם הערבים. בעקבות של טרגדיה יוונית התי־קרבה מלחמת־העמים הגדולים בין עברים וערבים. עשר שנים אחרי ששני העברים הצעירים ירדו מצריפה, להרוג את הלורד הבריטי שסימל את שיעבוד מצריים לאנ־גלים, סיפקה ישראל תירוצים נואשים לאנ־גלים להמשיך בכיבוש סואץ, נחלתה בשרי־דים העלובים האחרונים של האימפריאליזם הבריטי במצריים להגנה בפני אותו נוער מצרי לאומי אשר העריץ, בשעתו, את השניים מאחוריו מעקה ספסל־הנאשמים.

רצח פוליטי הוא תמיד דבר מכוער. הפרת־מרות וכפירה בשלטון הרוב הוא לרוב דבר מזיק. אולם כעבור עשר שנים מתגנב החשד ללב כי שני הצעירים העב־ריים תפסו, באופן אינסטינקטיבי ובאורח פלא, ללא עזרתה של אידיאולוגיה בהירה ומגובשת, כמה אמיתות פוליטיות על עתידו של המרחב, שנעלמו עד היום הזה מעיני מנהיגיה של מדינת־ישראל.

* שנפל כטייס בחיל־האוויר המלכותי, בקרב על בריטניה.

** בספרו האחרון על המלחמה, עמוד 708 של המהדורה האנגלית.

המחליטנים

(המשך מעמוד 17)

הסקטורים השונים של המחליטנים במקביל, אך לא במשולב, היו תוצאות הבחירות לכנסת ולמוסדות ההסתדרות הציונית קוב עות מי יעלה ובכמה אחוזים, ומי ירד. במידת מה עדיין יש לכך חשיבות גם היום.

הטכניקות שבאמצעותן התחלקו ביני הם המחליטנים בתקציבי המדינה הן שונות ומגוונות. אחת החשובות שבהן היתה שיטת־ספיר הנודעת. על־פי שיטה זו, מתחלק כימעט כל תקציב הפיתוח של הממשלה, וחלקים גדולים מתקציבי המיש רדים האחרים, בצורה של מענקים, מילוות בריבית נמוכה, ביטחונות ואשראי זול ליזמים מהסקטורים השונים (על פי המפתח שלעיל). לעתים נכנסה הממשלה כשותף במיפעלי החלאות, השיכון והתעשייה ש היא משקיעה בהם, אך לא תמיד. בשום מיקרה כימעט שאין פיקוח על טיב ההוצ אה, והיזמים, המקבלים את הכסף לידיהם, אינם חייבים להשתמש בו למטרה שלשמה נועד (הדוגמה הבולטת האחרונה לטכניקה זו: מיפעלי ים־המלח הודיעו, כי סיימו את שנת התקציב האחרונה ברווח נאה. אך רווח זה, מתברר, לא בא מהייצור במיפעלים, אלא מהשקעות ספקולטיביות של מיפעלי ים־המלח, שבחלקן הגדול נעשו בכסף „זול", שמקורו בתקציבי הממשלה).

אך השלל החשוב ביותר, שבו התחלקו המחליטנים היה כוח העבודה. שלל זה חשוב במייוחד, משום שבלעדיו אין כל ערך לאחרים. בלי עובדים אי אפשר לעבד אדמות, אי אפשר לפתח תעשייה ואי אפשר — וגם אין צורך — לבנות שיכונים.

מ־1948 עד 1961 הגיעו לישראל כמיליון עולים. מהם באו 14.6% מרומניה, 13.3% מעיראק, 13% מפולין, 12.8% ממרוקו וטנג'יר, 5.2% מתימן ועדן, 4.5% מאל ז'יריה ותוניס, 1.1% מארצות־הברית והיתר מארצות אחרות, באחוזים קטנים. לעולי ארצות המיזרח וצפון־אפריקה היה רוב של 55% בין העולים באותה תקופה.

במקום הפליטים הערבים

מונח השגור בפי הפוליטיקאים שבשילטון — ואין זה משנה באיזה שילטון מדובר — כדי לתאר את מה שנעשה בעולים הללו הוא קליטת־עלייה. העובדה שגם הסוציולוגים וההיסטוריונים מן האקדמיה משתמשים במונח זה, מורה רק על רמת האתיקה המיקצועית שלהם, ומסייעת לערפל את העובדות המכאיבות.

העולים באו (חלקם, בעיקר מעיראק ומצפון־אפריקה, הובא בשיטות שאין מר שים עדיין להרחיב עליהן את הדיבור) משלוש סיבות, השלובות זו בזו:

- הציונות, שגרסה את הגדלת היישוב היהודי בארץ־ישראל.
- הצורך למלא את מקום הפליטים הערביים במערכת התעסוקה, ולהקים תש תית תעשייתית גדולה לכלכלת המדינה.
- הצורך בתשתית אנושית בהיקף גדול, כדי לעמוד מול האיום הצבאי הערבי.

אנו נטפל כאן בעיקר בסיבה השנייה. באופן כימעט אוטומטי גרמה כמות זו של עולים לשתי תוצאות, לגבי יהודי היישוב הוותיק:

- היישוב הוותיק כולו נדחף כלפי מעלה בסולם ההכנסה והתעסוקה, כשכימעט כל העולים שהגיעו תפסו את המקומות הנמוכים בסולם זה.
- שיכבת המחליטנים העמיקה והר חיבה את הפער שבינה לבין כלל האוכלו סייה, כשלרשותה מאגר כפול ומשולש של כוח אדם — וכמובן, גם שוק גדול יותר. קליטת כוח האדם, שסיפקה העלייה, נעשתה על־פי מפתח הקסמים של 20־20־60. הדבר נעשה הן על־ידי המיפלגות ולישכות העבודה שלהן (רק בסוף שנות החמישים נוסדה לישכת העבודה הממשלתית) והן באמצעות מדיניות הפיתוח, השיכון ופיזור האוכלוסין של הממשלה. עולים רבים הופנו לסביבות חיפה, והועמדו לרשות התעשייה העניפה שבמיפרץ. הללו שוכנו בתל־חנן, קריות המיפרץ, קרית אליעזר וטירת הכרמל. תחילה במעברות, אחר כך בשיכונים. כך נעשה גם בסביבות תל־אביב. פיתוח היישוב שמחוץ למרכזים העירוניים הגדולים נעשה בהתאם לצרכי המחליטנים מן האגף החקלאי.

רק מאוחר יותר, כשהתברר כי התקלאות אינה מצליחה לספק עבודה לכל כוח האדם שהופנה למקומות הללו, החו להפנות לשם גם תעשיות — בעיקר כאלה שבהן משל מים שכר עבודה נמוך, כתעשיית הטכסטיל. וזאת, כדי שלא להתחרות בחקלאים, המשל מים עד היום את שכר העבודה הנמוך ביותר בישראל למועסקים במשקיהם.

הם יצרו — למען עצמם

עולים חסרי־הכל שהגיעו ממיזרח־אירופה היה קל יותר להיחלץ מהמע ברות, משכונות העוני ומעיירות הפיתוח. מישפחותיהם היו קטנות יותר, היו להם קרובי מישפחה שעזרו להם „להסתדר", והיה להם קל הרבה יותר להבין את מבוכי המערכת הפוליטית והכלכלית שיצרו המח יטנים, שגם מוצאם היה מיזרח־אירופי.

הסיבה העיקרית לעלייתם של מרבית עולי מיזרח־אירופה מתחתית הסולם החב רתי היו הפיצויים האישיים מגרמניה. בשנות ה־50' החלו עשרות אלפי מישפחות שמוצאן במיזרח־אירופה ובמרכזה לקבל סכומים עצומים. קשה לברר את הסכום המדוייק של הפיצויים הללו, שחלקם התקבל כתשלומים חד־פעמיים גדולים, וחלקם בתשלומים חודשיים קטנים יותר.

העולים הללו הצטרפו אל חבריהם מן היישוב הוותיק, אך רק מעטים מהם הצ ליחו לטפס ולהגיע למקום שבו מבוצרים המחליטנים. מאחוריהם הותירו את העולים מארצות המיזרח וצפון־אפריקה, הנתונים

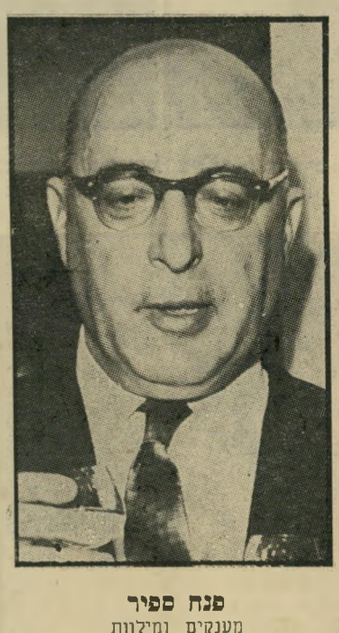

פנחס ספיר
מענקים ומילווה

במעגל־קסמים של הכנסה נמוכה, בורות ומישפחות מרובות ילדים (שבלשון השק רים המדוברת נקראות גם ברוכות ילדים), בצוותא־חדא עם הערבים אזרחי ישראל.

המרוויחים הגדולים מן התהליך הזה היו המחליטנים. ריווחיהם גדלו ככל שצמח והתפתח המשק הישראלי — והמשק צמח במהירות עצומה. המיסים ששילמו קטנו ככל שגדלה ההסכמה בין הסקטורים השו נים, וניתן היה לעצב מדיניות מיסוי מוסכמת על הענפים השונים. הם יצרו למען עצמם את בתי־החרושת, הבנקים, בתי־המיסחר, את המישרות המשתלמות בסקטור הממשלתי, על חברותיו ורשויותיו, ובסקטור ההסתדרותי, שמשקלה של חברת העובדים בו גדל והלך. אי־שם הלך וניטשטש ההבדל בין הסקטורים השונים ובין הטיפוסים השונים של המחליטנים.

בשני הפרקים האחרונים סקרנו את ההתפתחות ההיסטורית של היישוב, שב מהלכה הצמיחו המחליטנים כוח מגובש. ראינו כיצד הם ניצלו לתועלתם, באמצעות כוח זה, את התפתחותה הכלכלית של המדינה, שזה עתה נוסדה. בפרק הבא נתחיל לעסוק במיגזר הראשון של המחלי טנים — המחליטנים בכלכלה; האנשים, המישפחות, החברות והמוסדות הקובעים את גובה שכרנו ואת מחיר הלחם שאנו אוכלים.

לכבוד יובל
25 שנים בישראל לחברת

Remak

ובשיתוף עם חב' האם באנגליה,
אנו מכריזים על מבצע:

„מוכן ומזומן!"

כמות מוגבלת של
טלויזיות פיילוט
MADE IN ENGLAND
מוכנות למסירה מיד
במחיר מזומן של:

41.900.- לייי

(לא כולל מע"מ)

טלויזיה פיילוט "20 צבעונית מתוצרת אנגליה בשיטת P.A.L. מגורת Precision in Line (השווה את הצבעים שלה עם הטלויזיות האחרות בחנות ותמצא שהם הכי טובים!)
ועם שלט־רחק (Remote Control).
להשיג בחנויות המורשות ע"י פיילוט.

פיילוט קנה ותהנה...
משידורי הצבע!
פיילוט, מוצרי חשמל מעולים לבית.
„שרות פיילוט" - ברחבי המדינה.
אולם התצוגה: רח' הצפירה 19, ת"א, טל. 336231
מקבוצת החברה להשקעות של בנק דיסקונט בע"מ

בעיות ולבטים
בחיי המין
מ א ת
חד"ר מרדכי זידמן
חוצאת רשפים

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת
טלפון 227117, 227118

פירסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)

על המסלול

ההשפעה היפאנית

פיליפ סלווה הוא מתכנן־אופנה אירופי, שאת דגמיו ניתן לרכוש גם אצלנו בארץ. בקולקצית החרף שלו אפשר למצוא השפעה יפאנית. ציורים של דמויות יפאניות מוסיפים נופך של המיזרח הרחוק לדגמיו. גם גיזרות המיכנסיים שהוא מתכנן הן גיזרות יפאניות. מיכנסיים צרות וקצרות, הנגמרות מעט מעל הקרסול. קולקצית החורף מורכבת ממכנסי קורדרוי, חולצות צמר וקרדרוי, שמלות שני חלקים, תיקים ושאר אביזרי הלבוש האופייניים לפיליפ סלווה.

ג'ינס בגיזרות אופנתיות

ראשוני המתיישבים בארצות־הברית לא נהנו משפע כלכלי המאפיין את האמריקאים. הם עבדו קשה בחיפוש אחרי הזהב, ועשו ימים רבים בדרכים השונות כשהם מחפשים מקורות תעסוקה. ברור, איפוא,

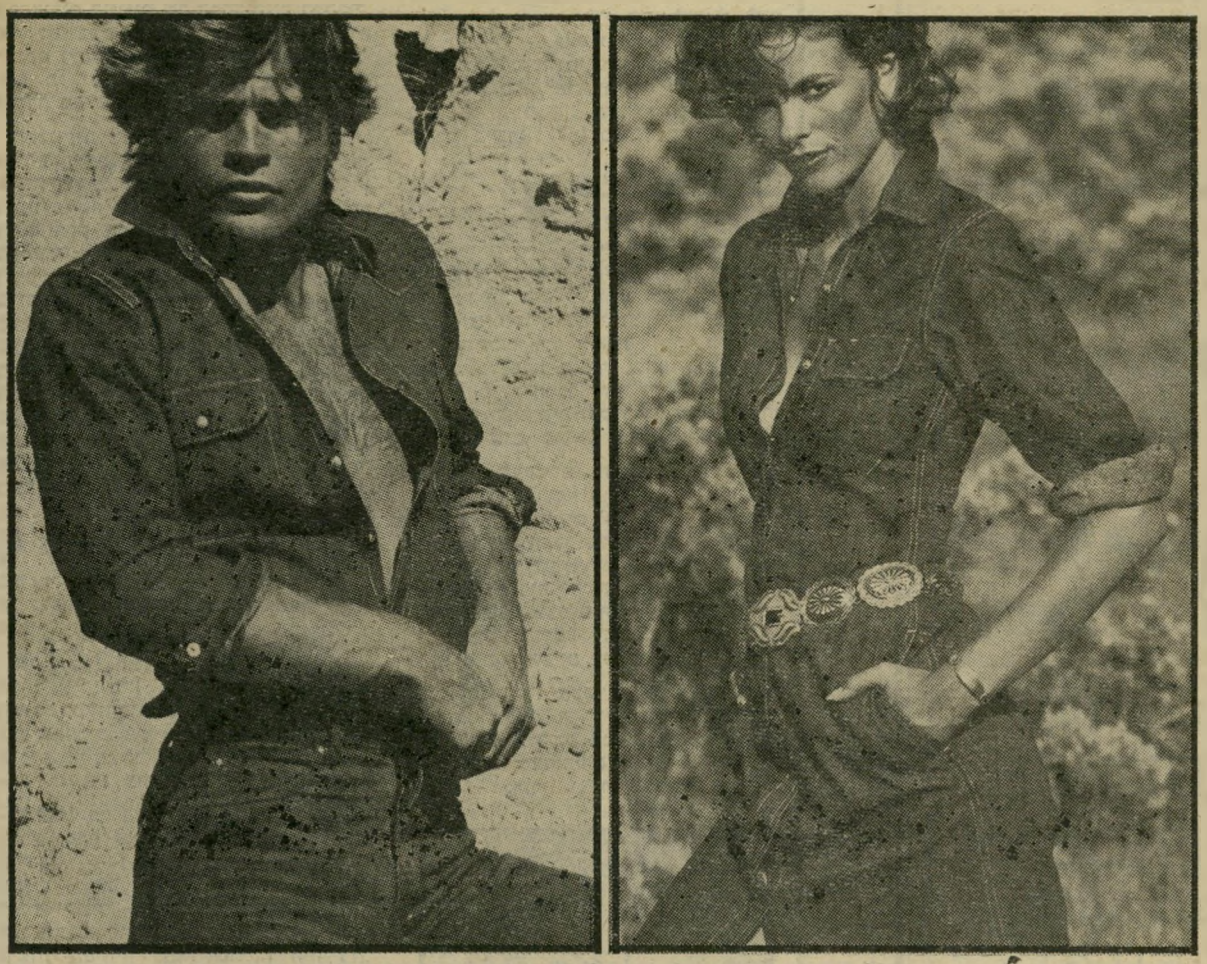

שימלה אופנתית צרה מודגשת בתפרים חזקים וחוליצה לגבר
מתכנן האופנה האמריקאי קאלבין קליין

חולצת משי אלגנטית בתוך מיכנסי ג'ינס
גיזרת המיכנסיים בסיגנון ספרד

שבעיקבות תנאים קשים אלה גם הלבוש היה בהתאם. בגד שיעמוד בכל התנאים הקשים, בגד שאין צורך לכבס אותו בתכיפות רבה, והעיקר — שלא יקרע לעתים קרובות. כך נוצר, למעשה, בגד הג'ינס.

מאז עברו כמה שנים טובות, וגם רעות, אבל הג'ינס לא נעלם. ההיפך. הוא הפך אחד מסימני ההיכר של אמריקה. אם תרצו, מעין בגד לאומי.

וכאן נכנסים מתכנני־האופנה לתמונה. הם מחליטים לתת קו ועיצוב לבגד. זה מצליח וזה באופנה, עד שלפתע מישהו מחליט שהג'ינס יצא מן האופנה ומי שרוצה בגד זה יכול למצאו אותו, אבל לא בחנויות האופנה המהודרות. והנה, בהתקפת־פתע יצאו לאחרונה מתכנני־האופנה הגדולים בארצות־הברית, כמו ג'פרי בין, קלווין קליין ומגלר, עם קו אופנתי כמו מותניים מוגבהות של מכנסי ג'ינס, ז'קטים מחויטים מג'ינס, שמלות צרות בעלות שסעים, גם כן מג'ינס. התפרים על הבגד מודגשים בכוונה. והיום חנות אופנה מעולה אינה יכולה לוותר על בגדי הג'ינס שחזרו בצורה כה מאוששת. ומי שיודעת פרק בהילכות לבוש יכולה להופיע בצורה מהודרת, כשהיא לובשת מכנסי ג'ינס בגיזרה האחרונה וחולצת משי מסוגננת.

הדפסים יפאניים על שימלה לעונת המעבר
מתכנן האופנה פיליפ סאלוה

חודש יחים בלבד

הצהרו מחיקוים!

דגם ASTI YOGA

~~352~~ ל"י

195.- ל"י

(כולל מע"מ)

דגמים: SAKE, PYROLE FUJI, TITCHA (פרח)

~~470~~ ל"י

295.- ל"י

(כולל מע"מ)

8 HUIT

תוצרת צרפת

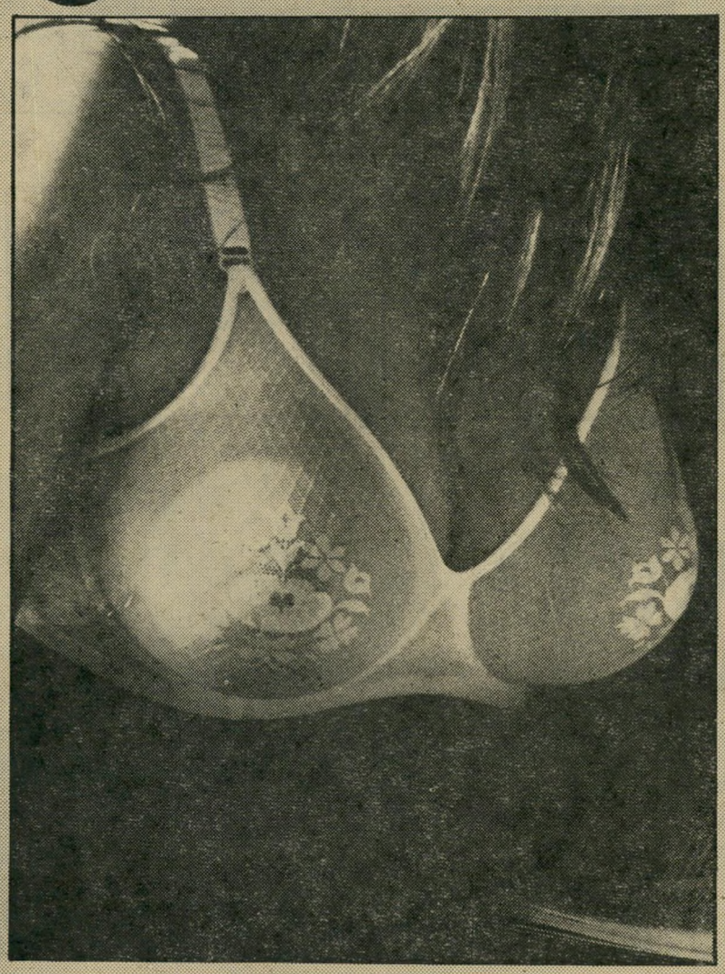

עם חזיות "8 HUIT" את מרגישה "בלי"

דגמים חדשים
בשלל צבעים מרהיבים
דגמי 1980

להשיג בחנויות
ובסלונים המובחרים

יש לך חבר שאבין עניין??

תני לו הערב
את הספר המשגע

מילים זרוקות

כתובות קיר עסיסיות
כמו שהחברה כותבים

להשיג בחנויות הספרים המובחרות
הפצה: א. ערמוני, טל. 292026 (03)

הסכנון

בטוחה וחסכונית - "רנו 14"

רנו 14, חסכונית בתצרוכת דלק, באחזקה ובטיפולים.
גישה קלה למנוע החוסכת שעות מוסך מיותרות.
לרנו 14, דלת חמישית למטען ושפע מרווח לנוסעים,
מבנה איתן המחוזק בחגורת פלדה היקפית,
יציבות רבה בעת נסיעה, פגושים רחבים
ושדה ראיה פנורמי.
כל אלה ועוד, הם שהפכו את רנו 14 למכונית
אשר כה רבים מנסים לחקותה.

RENAULT רנו 14

בני משה קרסו:
תל-אביב טל.333241.חיפה טל.510296.ירושלים טל.226491

נוסס

אצלנו תפתח תמונות שחור—לבן בעצמך
במעבדה משוכללת וציוד מעולה

במחיר 62 ל"י לשעה תקבל:

חדר חושך ממוזג ומאוורר, ציוד משוכלל, כל הכימיקלים (לא כולל נייר)
שטיפה ויבוש (לא על חשבון זמנך), הדרכה.
נייר הדפסה במחירים מיוחדים
קורסים לצילום פיתוח והגדלה למתחילים

קמרה אובסקורה
מעבדות ליצירה בשחור-לבן

תל-אביב, רח' שלמה המלך 58, טלפון 234162
פתוח מ-10 בבוקר עד 10 בערב

איתן עמיחי
הדברת מזיקים

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תוגעי עץ, חרקי ספרים וכנגרים. בשמירה על בריאותך ורכושך.

רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
ירושלים-664015 , אילת-059-3012

תן טרמפ לחייל

למדו קצרנות

עברית ו/או אנגלית
במהירות ובהצלחה מובטחת
ב"אילפן גרנ" (בר-קמא)
ת"א: וייצמן 22, טל. 254826
קורס חדש נפתח ב-15.11.79
(באיזורים אחרים — לפי פניות)

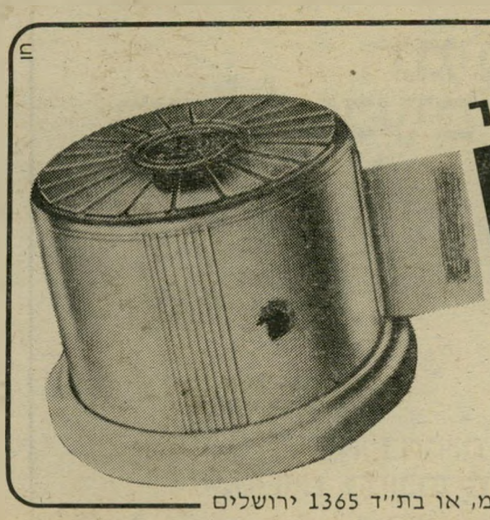

צואדוני נייד

HALKRA

HALKRA HYGIENE

לספר המקפיד על בריאות לקוחותיו

האלקרה מונע מגע ישיר בין הצוואר לסינר.
לא מאפשר חדירת שיער קצוץ לגוף
ומשחרר מגרוי בלתי נעים

להשיג ברשתות השווק של אינטרקוסמא-וולה בע"מ, או בת"ד 1365 ירושלים

נמר של עיר

מיכתבים בלתי־חתומים לעורך ספרותי ✶ תגלית:

שלום עליכם על זאב ז'בוטינסקי ✶ סמים, וייאט־נאם וכל השאר

דואר חוזר

האנונימיים

אנשים הנוהגים לשלוח מיכתבים בעילום־שם מתחלקים לשתי קטיגוריות: פחדנים, וכאלה שאינם בטוחים בדבריהם. מדור זה זוכה מדי חודש בעשרות מיכתבים כאלה, שעיסוקם האחד והיחיד — תגובות על תופעות שונות בספרות הישראלית. לכמה מהמיכתבים הללו מוקדש קטע זה.

אחד האנונימיים, שברור כי חתימת־ידו מטושטשת, כותב: „מי שאתה לא אוהב, מוכיחים לך שיריו את עמיחי או את אחר, ואתה מכנה אותו חקיין. מי שאתה מפחד ממנו, לא מוכיחים שיריו דברים שכתב מישהו אחר לפני 12 שנה (ואילו המפחיד שלך היה זה הקראן בהוצאת הספרים שדחתה אותו?) ופירסמם לפני 5 שנים. תראה אותך, מי עשה עוול למי?"

האשמות חמורות, שמן הראוי להשיב עליהן אחת לאחת. איני אשם בכך שמר־בית המשוררים העבריים בגילאים 20 עד 45 סובלים מתיסמונת של חיקוי שירת יהודה עמיחי. כותב שורות אלה פוחד מן הרמטכ"ל, מאוכלי־אדם ומאורחים מכוכבי־לכת אחרים — אך יחד עם זאת אינו פו־חד מדמות כלשהי בעולם הספרות הישראלי. מדוע להסתיר מהקוראים את שיריו של מישהו שכתב לפני 12 שנה. ואחרון חביב: על איזה עוול מדבר הכותב האנונימי?

מיכתב אנונימי משובב נפש הוא מיכתבו של **הנביא צאלח**, — כך הוא חותם ע למיכתבו. העורך חיפש בנביאים ובכתובים, ולא מצא עדות כלשהי לקיומו של נביא בשם זה. הנביא צאלח אינו נביא זעם. הוא סתם נביא. והוא טוען במיכתבו טיעונים בנוסח: „תגיד! אתה בטוח שלא מעית השטוץ וציטטת את ענת פיינברג במקום את אהוד בן־עזר ואת אהוד בן־עזר במקום ענת פיינברג („העולם הזה" 2190)?" ולאחר פיתגם בנוסח "יהודי בג־דאד, מוסיף האנונימי התורן וכותב: „אל תדאג, לא כתבת עלי ולא נוטר לך בגלל מה שכתבת עלי. אלי ואל שכמוני אתה לא יזדקר..." לאלוהים פיתרונים.

כותב אנונימי נוסף הוא „י.ד." שמא־שים את בעל־המדור כך: „לא אחת נתקלים במדורך בדברי שבח למשוררת יונה וולך. לדעתך היא משוררת בעלת ערך רב. אני אינני איש ספרות במלוא מובן המילה ואינני יכול להתיימר להביע דיעה ביקורתית מוסמכת בעניין כגון זה. אינני מטומטם לגמרי או חסר רגש ביחס לשירה, אך מודה אני כי שירתה של יונה וולך היא לדידי כלל־מילים מתנשא, אומלל, יהיר וכל־יתר, משיר לשיר רצף שוטף של, ורידות והזיותיה של חולת־רוח. אינני מוצא שמץ של התלבטות, האופיינית ליוצר אמיתי, עם המאויים שהוא עוסק בו. שירתה מעוררת רושם של „מתת", שחיכמתי והשראתו ניתנו כ־תוקף צו עליון מלמעלה. וזה מגוחך. יתר על כן: כמרומז למעלה, אי־שפיות מבצ־בצת מכעך לשירתה. המוצר המוגמר אי־נני אומר דבר, מדבר על הכל, לעולם איננו מתייחס להוויה הריאלית של אוש־רו וסיכלו של האדם בהקשר אנושי והוא, לדעתי, ניבוב מילים, שנעשה מניאריסטי במרוצת השנים ולחלוחיתו יבשה. לדעתי הניעה השעה לערוך דה־מיסטיפיקציה של משוררת זו בדומה לדה־מסטיפיקציה שנערכה לגבי ג(בריאל) מוקד ומ(איר) ויזלטיר, שהם חבריה העיקריים באסכולה של ניבובי מילים פאתטיים. אשמח לש־מוע את התייחסותך לנושא זה בפרט ולשירה בכלל, שאיננה נחלתה של יונה וולך בלבד, המערכבת יצורות — מיספרים ואידאיים — מתוך חדשנות, בכיכול. אולי תואיל להכהיר את דיעותיך בנידון, במדורך, שהן מנוגדות לדיעותי. בכבוד רב י.ד."

קשה להתמודד עם דיעות של כותב אנונימי. לא כאן המקום ולא עתה הזמן להגן על שירתה של המשוררת **יונה וולך**, הנחשבת מאד בעיני בעל־המדור, ועל שירתם של אחרים הקרובים אליה במגמה, כ**הרוד שימר** (או גינוי חקיינו של שימל: **אהרון שבתאי**). באשר ל־הערה הניבזית של הכותב האנונימי בדבר וידויה והזיותיה של חולת־רוח, הרי שזו הערה בלתי־מכובדת, המעידה על פחדנותו של הכותב. אין ספק, שיש לו סיבות טו־בות לשמור על אנונימיות. אם לדעתו ה־אנונימית הגיעה השעה לערוך דה־מיס־טיפיקציה של משוררת זו, בדומה לדה־מיסטיפיקציה שנערכה לגבי ג. מוקד ומ. ויזלטיר..."; הרי שמדור זה, היה מתייחס ברצינות ראוייה־לשמה לטענותיו, לו היו אלה מובאים תחת שמו המלא וכתובתו.

לסיכום, כל שניתן להוסיף לנושא מחברי המיכתבים האנונימיים, הוא ציטוט מתוך שירו של **חיים נחמן ביאליק** חלפה על פני: „אפפיני מילים תופפות. כעדת קר־שות כתרוני, / נוצצות בעדיי־שיא ומתיפי־פות בחן רמייה, / חכלילות הפוך בעי־ניהן ורקב הזימה בעצמותן, / וככנפיהן ילדי נאפיפים, ממזרי עם ורעיון, / עתק ושחץ כולם, לשון רהב ולב נכוב. / עם הקימוש ועם החוח יפרו ואין מפניהם מנוס. / יום יום עם גרוף הביבים ועם שפוך העכיטים, יבקיע באשם עד־אף כל־ניפגר בחדרו ושיפך לבו, / למטה עליו הכל פיו ולהשכית רוחו מהחרו..."

יונה וולך

„וידויה והזיותיה של חולת־רוח"?

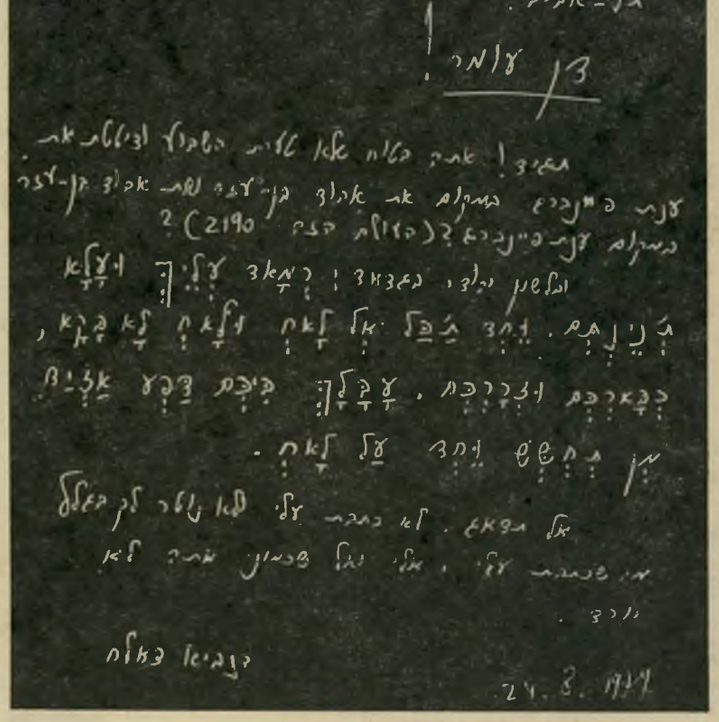

תשליך של מיכתב אנונימי

„עם גרוף הביבים ועם שפוך העכיטים..."

קלסיקה

תיאודור מנדל

לפני כמה שנים גילתה גב' **נירה פרה**, במרתפי הספריה הלאומית, בגליונות יש־נים של עיתון האידיש הוורשאי היינט, 45 פרקים לא־ידועים של מנחם מנדל בוורשה, מאת **שלום עליכם**, שנשכחו ולא ראו אור מאז, לא באידיש ולא בעב־רית. 45 הקטעים שחוברו ופורסמו בשנת 1913, נשלחו למתרגמו של שלום עלי־כם לעברית, **אריה אהרוני**. 45 פרקים/מיכתבים אלה ראו־אור תחת הכותרת מנחם מנדל בוורשה", והם מרגשים לא פחות מאשר שאר כתביו של מספר אידי־נהדר זה.

מנחם־מנדל הידוע, דמותו הבדויה של גיבורו של שלום עליכם, המוכר לנו יותר כאיש־הרפתקאות בענייני כספים, מסחר, מניות ושאר צרות שעלי־אדמות, ממשיך בספר זה בפירסום הליפת־המיכתבים שבי־נו לבין אשתו **שיינה־שיינדל**. הפעם הפך מנחם־מנדל לעיתונאי, בביקורו ב־ארצות־הברית: „תחילה התעכבתי עם צרור עיתונים למכירה ברחובות... והת־יישבתי לי מדעתי והצצתי בפיופרם, כך בעומדי בפתרים, מה שכותבים הם שם שהעוילם חופף כאטריות חמות? ותפסתי מייד בעיני שאין זאת בכלל מלאכה קשה כל־כך הכתבנות הזאת..." ומנחם־מנדל הופך לכתבן בעיתונים האידיים של ניו־יורק עד שפורץ הסטרייק (שביתה!) של העיתונים, והוא עוזב את „אריץ־הזהב הזאת אמריקה עם קולומבוס שלה ועם החופש שלה ועם האולריים שלה ועם גורדי־השחקים שלה ועם הכיוגם שלה..." והופך לבעל טור בעיתון אידי בוורשה, מבלי שהוא טורח לשוב לזרועות רעייתו האהו־בה שיינה־שיינדל.

מיכתביו של מנחם־מנדל מוורשה מה־ווים את טורו בעיתון הנ"ל, והוא מתאר באוזני רעייתו שיינה־שיינדל את פסי־פס ההיסטוריה של הימים שקדמו למל־חמת־העולם הראשונה. מסביר מנחם מנדל לרעייתו: „מה אומר לך, כבר הרציתי כל־כך לקרוא על המילחמה שבין הסלא־בים יהתורכים, שבלילה לא נחלם לי שום דבר, חוץ ממכונסים כחולים, כיפות אדו־מות, חצי־ירח, אדריאנופול, סקמאריה, צ'אלאמצ'ה ועוד שמות פראיים שכאלה, שהגוי על לב ריקן בוודאי שלא יוכל לבטאם..." ואת הקונפליקט שבין אירופה לעצמה, ובין אירופה לממלכה העותו־מנית. האיש החולה של אירופה, מבהיר מנחם מנדל כך: „מזה רק יכולה לפרוץ המילחמה האמיתית בין ה,חלונות הגבו־הים' גופא: ‚אנחנו עם ה,פראנציוז' ועם האנגלי מן הצד האחד, וה,רייטש' עם פראנץ־יוזף ועם האישלקי מן הצד השני. כמין חתונה שכואת היו כבר הפלאבים מקבלים מה שפרעה קיבל במצריים, אלא שגם המרק — אוי ואבוי היה או לכיפתו האדומה..." במילים אחרות: בשנת 1913 כותב שלום עליכם, בעזרת מיכתביו של מנחם־מנדל, את התסריט של מילחמת־העולם הראשונה. ממש מרגש ומדהים. הוא עוטף את המהלכים ההיסטוריים ב־כינוים ובבדיחות, כמו „הדוד פיני והדו־דה רייזה..." שהינם כינוי למילחמת רוסיה־יפאן (1904—1905).

מנחם־מנדל עוסק בהנהלת־חשבונות־לאומית. בצינעות, ולעתים במרירות, הוא מחסל חשבונות עם יהדות פולין, כפי ש־איש לא עשה לפניו או אחריו: „ניחוק הוא דווקא אל הכל־בו הפולני, אל המח־לבה הפולנית, אל התיאטרון הפולני, אל העיתון־דין הפולני, אל הרופא הפולני. השד יודע אותם את היהודים כאן! מילא, על הגדולים, האריסטוקרטים, שמכנים את עצמם ‚פולנים בני דת משה' — על אלה אינני אומר כבר כלום. אצלם כבוד גדול הוא הגדולה, כשהם זוכים להוליך את כניתיהם לחופה בכנסייה פולנית... יהו־דים כאלה המתכטלים עד עפר בפני ה־

• שלום עליכם — מנחם מנדל בוורשה; עברית: אריה אהרוני; הוצאת אל"ף; 229 עמודים (כריכה קשה).

(המשך ממעוד 77)

פריין, לא מדכרים שפה אחרת חוץ לפרי־לנים, תומכים בעיתון „הווא גרושה", שונאים יהודים ומסייעים כחרם נגדם — יהודים כאלה אינם חידוש. ככר מכירים אותם פה ואין מהשיבים אותם כלל כיהוד־דים. אלה אינם יהודים ואינם פולנים, אלא מיני מומטומים ואנדרוגינוסים..."

שיינה־שיינדל, אשתו של מנחם־מנדל אינה נושאת על כתפיה את נטל משא העולם. רגליה ניצבות עמוק במציאות והיא עונה לו באחד ממיכתביה: „אתה רשאי לחשוב לך, מנדל, שאני אשה, אך איכשהו לא מסתדר במוחי שיש אנשים, ריקים ובטלנים שמנחם כראשם לקרוא את מיכתביך ועוד ללקק מהם את האצבעות כזמן שאנו קבורים עשר אמות כאדמה..."

שלום עליכם
„פולנים בני דת משה..."

מסתכר, כנראה, שאלה המשלמים לך על כתיכתך — „מפרנסים" לך זאת לא כלב שלם כל־כך. הם מתיישבים להם כדעתם ולוקחים ושולחים לי כדואר, כצרור, כלי שום פתק, אלא פתם־כך, שטר של מאה, חדש כתכלית, מרשרש, שזה עתה יצא מתחת למחט..." את מיכתביה מרצפת שיינה־שיינדל באימרות פה של אמה, כנוסח: „שהציפור יש לה קן, הפרה יש לה רפת, הכלב יש לו חצר, רק האדם, לא עליזי, לא יכול למצוא לעצמו מקום־מנוחה..."

כהדרגה מתחיל מנחם־מנדל לעסוק כ־ציונות ובתכניה, כשהוא נותן לשיינה־שיינדל תמונת־מצב על המדינאים הציו־נים: „חתיכת ארץ־ישראל קטנה, אלי שכשמים, יש לנו — והרי גם כן — הביטי וראי — צרות, עם אנדזות, עם מיפלגות, עם פיכסופים, עם קמטות, עם אינטרי־גות, עם להכעיס־ים, עם מחלוקות! מאז מות הרצל זכרונו לברכה לא יכולים להת־חלק ביניהם... עכשיו מתכוננים לקונגרס האחד־עשר כווינה כסקנדלים גדולים! נורדאו, אומרים לא יהיה כקונגרס, וקיב־גרס כלי נורדאו הרי זה כמו ימים נו־ראים כלי חזן..." ובציענה רבה מסביר מנחם־מנדל לרעייתו החסודה: „כפי ששמ־תי־לב מאז שאני משתפשף ליד הפוליטי־קה, הרי המלכים ככל מקום רודף־שלומ־ניקים, ובני המלכים — כעד מילחמה... אילו, חלילה, פראנץ־יוסף לא היה, היה כן־המלך פראנץ־פרדיננד מכשל ככר מזמן דיסה... יש אלוהים כעולם, שומר ש־ראל, מאריך הוא שנותיהם של המלכים כדי כך, עד שכניי־המלכים, כשהם עולים על כיסא המלכות, הופכים הם ככר כעצ־מם לאכות, ויש להם ככר כעצמם כני־מלכים. את מכתה או לא? האב המלך רודף־שלומניק, הכן — יונקך..."

כמערכת הפוליטיקה הכינלאומית, כפי שהיא משתקפת למנחם־מנדל מבעד לדי־ווחי־העיתון, הוא מחפש פיתרון של ממש למצוקת יהודי מיזרח־אירופה. הוא כמו לוקה כתיסמונת הרצל, שאף הוא היה עיתונאי כתקופה שקדמה לכתיבת מדינת היהודים: „אני נושא אתי תוכנית גמורה ומושלמת כשביל ארץ־ישראל, נדולה לאין ערוך ומיכה לאין ערוך מאותה תוכנית שכתכתי לך כאשר לאנגולה. ארץ־ישראל, את מכינה אותי, איננה אנגולה, אנגולה היא אנגולה וארץ־ישראל היא ארץ־ישראל..." ואכן, מנחם־מנדל נוסע לקונגרס הציוני ה־11, שנערך כווינה. והוא מתאר את גלריית המנהיגים של ה־ציונות: „הראש וראשון, הנשיא, כלומר, צריך להיות לדעתי לא אחר מאשר מפס נורדאו. היא הלא ככל זאת אדם כעל פתחון־פה, את מכינה אותי, שאנת־ארי. כשהוא מדכר, אומרים, הקירות רועדים ופיו מפיק מרגליות. ולסנן הנשיא ראוי לדעתי לכחור כוולפסון. דויד וולפסון הוא יהודי, את מכינה אותי, כעל הדרת־פנים. דומה משהו לד"ר הרצל עליו השלום וכעל־כית נאה גם־כן... כאשר למיניסטרים, גם כן אין לי ראגה. אין צורך דומני כמיניסטר לענייני־פנים טוב יותר מאופרשקין. אדם כעל אופי!... אמת, הדוקטור צילנוב יכול היה להיות גם כן מיניסטר לא רע, אכל הוא אדם רך מדי. הוא מתאים רק לדיס־לומאט. אותו הייתי עושה למיניסטר לענייני־חוץ, אלמלא היה פוקולוב. סו־קולוב עדיף. פוקולוב הוא כעל־לשון, מדכר ככל השפות, ולשון־הקודש — כמו מים. ולמיניסטר החינוך מתאים ד"ר שמריהו לוין. הוא כחמש אצכעותיו יפר שכניון כארץ־ישראל... ולמיניסטר תחכורה — זולדכרג, אינק גולדכרג מווילנה..."

ומספר מנחם־מנדל על אחד העיתונאים: „אינני מכונה ככר כפיו כשום שם אחר חוץ מתיאודור מנדל, אז מנחם הרצל..." ומנחם־מנדל מספר לרעייתו את הקורות אותו כקונגרס: „להיות הנני כווינה כי־נתיים, אכל טוב לי כמו כארץ־ישראל. דכר של מה ככך, יהודים מסתובבים פה כראש חיצות עם מגן־דויד כדש הנכר, מדכרים כלשון־הקודש ככל הרחכות ומתנשקים להם וגם אני כתוכם..." וכאן מגיע מנחם־מנדל לתגליתו הגדולה, ושלום עליכם מעיד ככך על עצמו כסופר גדול, אם מתוך מאות צירים צעירים כקונגרס זה הוא מכחין כדמות אחת, חוץ מאשר ההנהגה, ומתאר אותה. וכך כותב מנחם־מנדל לווגתו:

„יש פה דלגאט אחד, נדמה מאודסה, איש חכיב זהב, ז'כטינסקי קוראים לו, אכל שמו ולאדימיר. שם אומנם נויי, אכל איזה יהודי הם! אש להכה! עודו כחור־ציק, דם וחלב! את הז'כטינסקי הזה, ולאדימיר כלומר, כשהוא נעמד ומתחיל לדכר לשון־הקודש, — מה אומר לך? ממש טעם נן־עדן! לכפרות טיכי החזנים של כל העולם! יום תמים ולילה תמים היית ירשכת ושומעת, ככל לא היה נמאס לך! אין נפקא מינה שאינך מכינה לשון־הקודש, היית ככר נהנית כל־כך, שלא היית רוצה ככלל להניתק..." ולאחר דיון תמציתי שכו מציג שלום עליכם, סופר האידיש, את מילחמת הלשונות כקונגרס הציוני הנ"ל, הרי שגיכורו, מנחם־מנדל, ממשיך וכותב לרעייתו: „כשקם לו אותו ולאדימיר ז'כטינסקי, שאמרתי לך, והחל לדכר כלשון־הקודש, חלף לו כל כעסי וכל עלכוני, והייתי מוכרח להסכים איתו שהוא נעכער צודק כמעתו שכל היהודים צריכים לדעת לדכר כלשון־הקודש. הוא אומר, כי ציוניסט שאיננו יודע לדכר כ־לשון־הקודש, אין זה תירוץ — שילמר! נותנים לו שנתיים זמן עד לקונגרס הכא. נכון מאד! כשנתיים אפשר ללמד אפילו היכ לרקוד. למה לא נדע אומנם כולנו לדכר לשון־הקודש? הנה הוא עצמו, ז'כטינסקי ולאדימיר, כלומר, אומרים שרק לפני שנתיים לא ידע מילה, ועכשיו? על כל היהודים! לא, אני חושב, כלי נדר, כשאכוא א"י הכיתה, לוורשה, כלו־מר, אשכור לי יהודי היודע ואדכר איתו שעה ביום, שעתיים, שלוש שעות כ־יום..."

את הקונגרס הציוני מסכם מנחם־מנדל: „ככר יש לנו כימעט הכל. יש לנו גימ־נסיה כיפו. ויש לנו שכניון משלנו כחי־פה. ועכשיו אוניכרסיטה משלנו כירו־שלים. מה עוד תכקשו? נשאר רק להע־כיר לשם את קצת היהודים וחפל..." וממשיך מנחם־מנדל כהומור העוקצני ואשתו. הוא ספק עיתונאי ספק סופר, המעכיר זמנו כחוצותיה של סייגון, כעוד שהיא שוקעת כעולם המסוממים של ניו־יורק ועובדת כסרטים פורנוגראפיים. שני־הם מכצעים עיסקת־סמים, המתחילה כסיי־גון ומסתיימת כמצוד כגכול מכסיקו.

מסע האימה הוא מסע של דור לעכר המחשכים, האימה והצלמות. זה מסע ה־אימה של דור שגלכד כמילחמה לא לו, כארץ המוגדרת כספר כמילים: „אני אוהב את הארץ הזאת, כשכילי היא אי־נגה חור־התחת של העולם. הזדקנתי כאן, כן־אדם. עכשיו, כשאעזוב, איכל לחשוב רק על ממורים שכמוך כמקום הזה..." התיאור של ויאט־נאם המסוממת והמופ־צצת מחריד לעתים. מה עוד, שתיאור זה עשוי כלשון סלנגית, שאינה מחפשת פש־רות או מחכואים כניסוחים מילוליים. זה ספר מריר, המתאר את הכור שארצות־הכרית הפילה לתוכו את כניה. ספר זה זכה כפרס הלאומי של אמריקה כ־1976.

כתבי־עת

שיר התמונה

עיונים כחינוך הוא כתכ־עת לעיון ולמח־קר כחינוך המוצא לאור על־ידי כית־הספר לחינוך של אוניכרס־טת חיפה**. כתכ־עת זה כוחן כעיניים מדעיות כעיות של מערכת החינוך וכעיות תיאורטיות של החינוך. קשת הנושאים מקיפה את ה־שאלות: האם משפיעות ציפיות המורים על הישגי התלמידים? קריטריונים למיון תל־מידים לחטיכות הכיניים; תפקיד המנהל כעידן השינויים כחינוך; חידושים כמדע הגיאוגרפיה וחדירתם לחינוך ולהוראה; הגיאוגרפיה של מצריים, ועוד.

רשימה מעניינת היא רשימתו של **חנן כרין** שיר התמונה (ICONIC POEM), שיש ככוחה לתרום לריענון אופן הלימוד של השירה ככתי־הספר, תוך השוואה ושי־לוב טכסטים כתוכים עם אמנות חזותית.

שיר עכרי, כמיסגרת הנדרה זו, הוא לנוכח פסל אפולו של **שאול טשרניכ־חובסקי**, ומחכר המאמר, חנן כרין, אינו מדלג על שתי השורות, שספק אם הן מעוררות ריגשת רווחה כעיני שר־החינוך **והתרכות הנוכחי**: „**אל אלוהי כוכשי כנען ככופה, — / ויאכרוהו כרצועות של תפילין...**". כנוסף לתמונות של פסלים וציורים, מכיא המחכר גרף מכאר של העכרת השיר ככלים אודיו־ויזואליים.

• רוכרט סטון — מסע האימה; עכרית: אורי כלטס; הוצאת זב"מ; 292 עמודים (כריכה רכה).

•• עיונים כחינוך — כתכ־עת לעיון ולמחקר כחינוך; כעריכת: ד"ר אדיר כוהן; 164 עמודים (כריכה רכה).

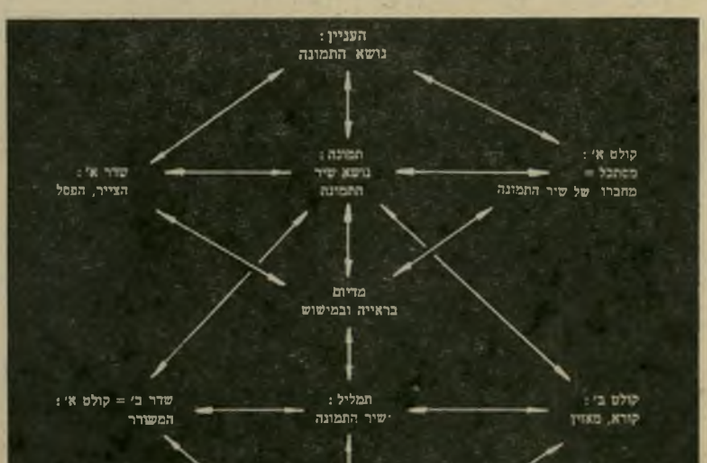

העכרת שיר ככלים אודיו־ויזואליים
„אל אלוהי כנען כסופה, — / ויאסרוהו כרצועות של תפילין..."

תרגום

כלבים חיילים

הספר מסע האימה*, שראה אור החו־דש, הוא תירגום לעכרית של הרומן ה־אמריקאי הנודע DOG SOLDIERS, שראה אור לפני כמה שנים.

עליותו מתרחשת הן כארצות־הכרית והן כרחכותיה וסימטותיה של סייגון. הנפ־שות המרכזיות של הספר הזה הינם כעל

אינקוויזיציה הטרוסכסואלית

בחטף

●● הספר אשת רעך, שהינו סקר מקיף על חיי־המין כארצות־הכרית, הספיק להכניס למחכרו, **גאי טליז**, לא־פחות מ־4 מיליון דולר כטרם ראה אור. הספר מחזיק 518 עמודים, והוא מתאר כין השאר הוויות מככוני־עיסוי, סיורים כקומונת־מיניות, ועוד פרקים מן החלום האמריקאי ●● כשדמות החדש רואה אור מסתו הקלאסית של מנהיג מפ"ם, **מאיר יערי** סמלים תלושים ●● אוניכרסיטת חיפה פירסמה שני כרכים של ספר־עזר מייוחד כמינו מפתח לכתכי־עת כעכרית המכילים פרטים על כ־8,000 מאמרים, יצירות ספרותיות וכיקורות, שהופיעו כמהלך שנת 1978 ככל התחומים. מיפעל זה נעשה כאמצעות המעכדה למחשכים ●● הסופר הצעיר **יותם ראובני** פירסם רשימה כעל המשמר תחת הכותרת האינקוויזיציה ההטרוסכסואלית. **ברשימתו נחלץ ראובני להגנתם של ההומוסכסואלים, שהאפיפיור יוחנן פאולוס השני** גינה את נטיותיהם המיניות. כציניות כותב ראובני על האפיפיור: „מי שציפה לכך שהאפיפיור הפולני יהנה כאמת שונה מקורמיו — רושם שהתקכל, אולי, מכך שיוחנן פאולוס השני יודע להתלוצץ ואף לעשות סקי — חייב להתאכזכ מן האדון הפולני הזה, שמעכר לשימלותיו מסתתרת שמרנות..." ●● פרס יוצא־דופן העניקה הנהלת רשות־השידור כתיחה את פרס רשות־השידור **לתוכנית** שירים יפים לשכת. הגיב על כחירה זו אחד מעורכי התוכניות כרדיו: „הנהלת רשות־השידור כעצם את הפרס לשר החינוך והתר־כות **זבולון המר**, שמינה את הנהלת רשות־השידור... לאות הוקרה על תושייתו כעת המיני..." ●● הסופרת האמריקאית **אריקה ג'ונג** (פחד נהיים, איך להציל את חייך כמו ידיך) עומדת להגיע ארצה. היא תתגורר כמשכנות שאננים כירושלים, כאורחת קרן ירושלים ●●

כדי להגיע לבגיר אתה יכול לנסוע ב־UNDERGROUND, MÉTRO או בקו 4

אופנת בגיר הפכה בשנים האחרונות למבוקשת ביותר במרכזי האופנה בעולם. למעשה, מוכנים הגברים באירופה לשלם יותר ולרכוש מלתחה "תוצרת חוץ" של בגיר – אשר מלבד עיצובה המרשים מצטיינת גם בתפירה מעולה ובבדים מאיכות גבוהה.

חליפות בגיר לחורף 80 מעוצבות בקו ספורט־אלגנט, עם שסע אחורי כפול או בודד ודשים צרים.
לבחירתך, חליפות תואמות – מכנסיים ומקטורנים מבד זהה, או חליפות המשלבות דיגומי בד שונים.
הבדים מצמר או פוליאסטר בצבעים אופנתיים ובדיגומי פסים, משבצות או פפיטה.
את אופנת בגיר תוכל להשיג, השנה, ברשת חנויות פולגת ובחנויות האופנה המובחרות בישראל.

בגיר

פריז־לונדון־תל־אביב

ירושלים: אומן – יפו 42, ככר ציון. **חיפה:** אומן – הרצל 18. **תל־אביב:** בוטיק ואן דייק/ליידי בגיר – דיזנגוף סנטר. בוטיק ואן דייק/ליידי בגיר – אלנבי 32. אומן – אלנבי 100.

המחיר: 30.00 ל"י (כולל מע"מ)
שנה 44
80 עמודים
י"ז חשון תש"ם, 7.11.1979 מספר 2201

העולם הזה

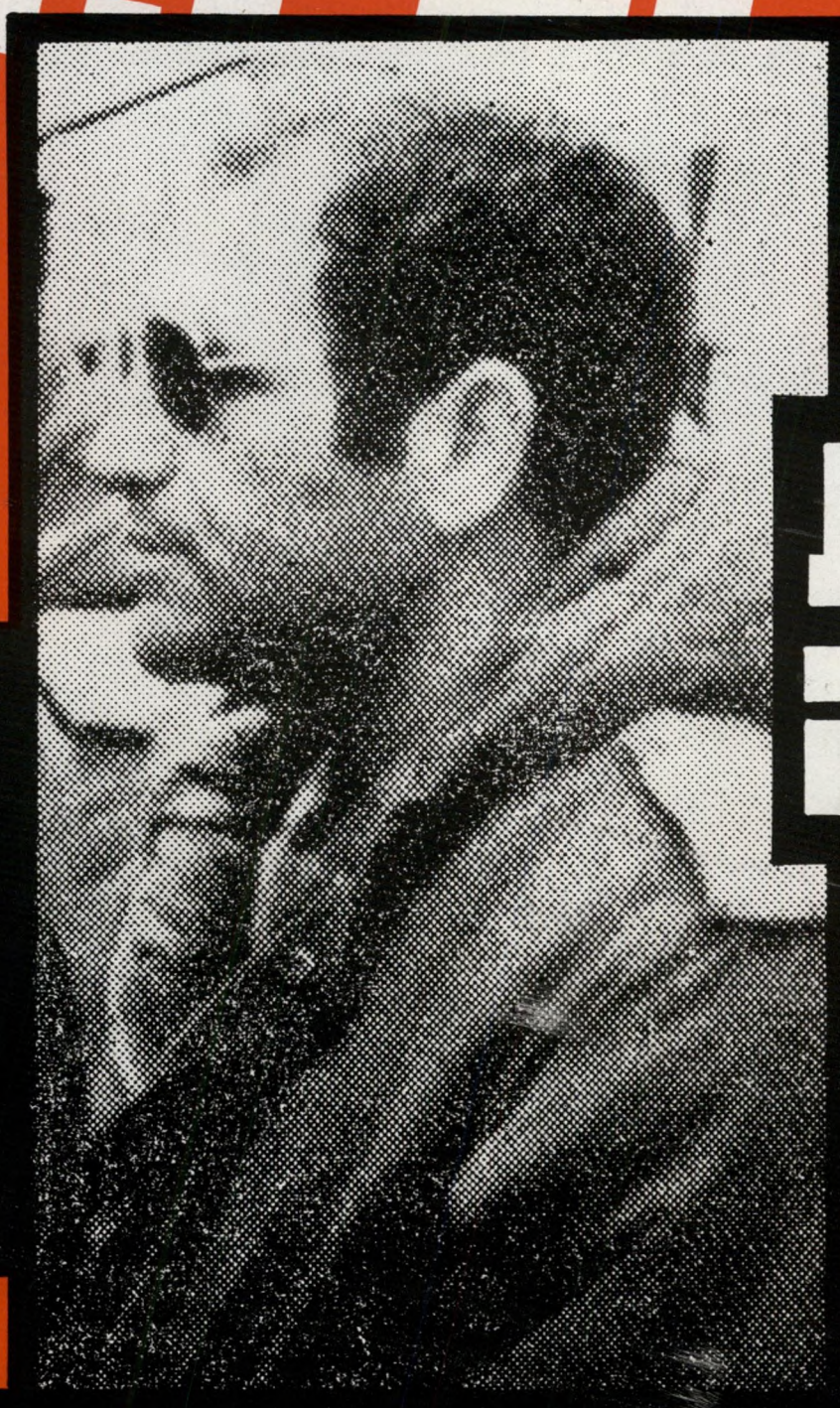

פרשת שדה

סגן־אלוף
אריה שדה

"לא לקחת שבויים"

מי נתן את ההוראה?